İlhan
DARENDELİOĞLU

Türkiye'de Milliyetçilik Hareketleri

3. baskı

TÜRKİYE'DE MİLLİYETÇİLİK HAREKETLERİ

İlhan Darendelioğlu

(3. Baskı)

● **Toplantılar** ● **Mitingler** ● **Nümayişler**
● **Bildiriler** ● **Cemiyetler** ● **Basın**

M.E.B. Talim ve Terbiye Dairesince incelenmiş ve Tebliğler Dergisinin 1 Mart 1976 tarih, 1875 sayılı nüshasında duyuru kararı yayınlanmıştır.

TOKER GENEL DİZİ: 76

«TEZ» KİTAPLAR
DİZİSİ - No: 8

◍

TOKER YAYINLARI

Yerebatan Çıkmazı
40/10 — İSTANBUL
Tel.: 22 11 23 - 27 70 46

Dizgi - Tertip - Baskı: Yüksel Matbaası ◍ Kapak: Ebru Grafik ◍ Kapak Baskı: Çetin Ofset ◍ Cilt: Savaş Mücellithanesi ◍ İstanbul — 1977

I. KISIM
1920 - 1935

KISA BİR İZAH:

Allah'ın izni ile neşrine muvaffak olduğumuz bu eser, 50 yıllık milliyetçilik hareketlerimizi dile getirmektedir.

Hatırlatalım ki, Türkiye'de milliyetçilik hareketlerini dikkatle tetkik ve takip edenler göreceklerdir ki, başlangıçta (Millî-Manevî) Türk-İslâm duygusu ve şuuru içinde olan bu faaliyetler, milletimizin kaderine uzun yıllar hâkim olan bir siyasî teşekkülün, bir kısım muteber idareci kadrosunun, lâikliği fahiş hatalar içinde telkin etmesi, hattâ çok kere İslâmî düşüncelere baskı yapması yüzünden, Türk milliyetçiliği sanki mâneviyattan mahrummuş gibi gösterilmişti.

Fakat elinizdeki şu kitap açıkça ispat edecektir ki, bugün, Türk milliyetçiliği önceki ve asıl kökü olan Türk-İslâm şuuruna ermiştir. Dinsiz ve maneviyattan uzak bir vatanperverliğin kısır ve cılızlığı çoktan anlaşılmıştır.

Okuyucularımıza bir kolaylık olmak üzere kitabımızı üç bölüm halinde hazırladık.

Şöyle ki:

Millî Mücadele yıllarından 1935'e kadar I. Bölüm.

1935'den 1950'ye kadar II. Bölüm.

1950'den 1970 yılına kadar III. Bölüm.

İddialı değiliz. Elinizdeki bu kitap, bir ulvî cereyanın tetkiki için kaynak olabilirse ne mutlu.

İlhan E. Darendelioğlu

BAŞLARKEN

1954 yılında tamamını bitirmiş olmama rağmen ancak 1962 yılında Son Havadis gazetesinde neşretmek imkânını bulabildiğim «Türkiye'de Komünist Hareketleri» isimli eseri hazırlarken, İstanbul'un Büyük ve tanınmış kütüphanelerinde ciltlerle kitap, dergi ve gazeteyi taramış ve gözden geçirmiştim. O zaman daha iyi anlamıştım ki, Türkiye'de ister komünist hareketleri olsun, ister milliyetçilik faaliyetleri olsun birbirine KARŞI bu iki cereyandan hangisini tetkik etmek isteseniz, bu ideolojiye mensup kişilerin eserlerini BİRLİKTE tetkik etmek zarureti vardır.

Zira, çok kere geçmiş devirlerin vatan hainlerini, hainlik hareket ve hikâyelerini milliyetçi mücahit kişilerin kalemlerinden, vatanperver büyüklerimizin mücadeleci ruhlarını da vatan hainlerinin onlara saldırışlarından öğreniyoruz.

Onun için, ömrü boyunca kesif fikir hareketleri içinde bulunan, meselâ, Peyami Safa'yı daha iyi tanıyabilmek için onun Sertel'lerle mücadelesini bilmek lâzımdır. Keza Sertel'lerin hiyanet derecesini öğrenebilmek için, Peyami Safa'yı da okumak icap eder. Hattâ millî şairimiz Akif'i daha çok se-

vebilmek, onun vatanperverlikteki haslet ve hassasiyetini daha çok takdir edebilmek için, muarızlarının kimler olduğunu öğrenmek zarureti vardır.

İşte, yıllardır bir gazete sayfasında tefrika edilmesi için beklettiğim, daha sonra ise, 12 Kasım 1965 tarihinden itibaren 4 aylık bir zaman içinde «Babıâlide SABAH» gazetesinde neşredilmiş olan «Türkiyede Milliyetçilik Hareketleri» de daha önce kitap haline getirdiğim «Türkiye'de Komünist Faaliyetleri» adlı eserimi hazırladığım zamanlarda kaleme alınmış ve hazırlanmıştı.

Babıâlide SABAH gazetesinin tercihi, yıllardır tanıdığım ve takdir ettiğim İrfan Atagün ve Mehmet Emin Alpkan kardeşlerimin teşvikleriyle oldu.

«Türkiye'de Milliyetçilik Hareketleri» elbette bir edebiyat kitabına girebilecek gibi, sadece bir fikir hareketinin edebî yönden tetkik ve tahlili değildir.

1920'den itibaren Türkiyemizde, milliyetçi parti, cemiyet ve topluluk hareketleriyle birlikte, bu hareketin öncülerini ve mensuplarını, bilhassa basın hareketlerini tarihî sırasiyle vermek istedik.

Bu mevzuda peşinen ifade edelim ki, hiç bir zaman iddialı ve ısrarlı değiliz. Elbette kusurlarımız veya unuttuklarımız olacaktır. Fakat, Türk milliyetçiliğinde bir merhale sayılabilecek kadar mühim hâdiselerin de atlanmadığını hatırlatmak isteriz:

Türkiye'de milliyetçilik hareketleri elbette Cumhuriyet tarihimizden çok önce başlar. Fakat, azgın komünist faaliyetleri ise ancak 1920 yıllarında kendini göstermeye başladığı için, tetkik tarihinin başlanıcını bu yüzden 1920 olarak aldık. Zira, kitapta da göreceğiniz gibi, Türk Milliyetçiliğinin en aktif

ve şuurlu hareketleri KOMÜNİZM ve vatan hiyanetine karşı olmuştur.

Şurasını da ifade edelim ki, «Türk Derneği», «Türk Yurdu», «Türk Ocakları» Türk milliyetçiliği tarihinde büyük bir merhale, bilhassa Millî Mücadele günlerimizde bu teşekkülün mensupları Türk Milleti için ayrı bir ışık kaynağı oldukları için, bu teşekkülleri anlatırken ister istemez 1920'nin çok evvelîne dönmek mecburiyeti hâsıl olmuştur.

MİLLÎ MÜCADELE

Dünya tarihini tetkik edenler «Osmanlı saltanatı» denilen bir muhteşem imparatorluğun, dünyanın büyük bir kısmını mucize denecek futuhatlarla uzun yıllar idare ettiğini, bazan hayret, hattâ bazan da dehşet içinde kalarak görecek, öğreneceklerdir. Birinci Dünya Harbine gelinceye kadar çok kere hayranlık telkin eden bir destan anlayışı içinde büyümüş, genişlemiş olan bu koca devlet, Birinci Dünya Harbinde ve akabinde bir takım basiretsiz ve liyakatsiz kişilerin elinde yılların azamet ve satvetini kaybederek, sonunda sıkışmış olduğu Anadolu denen bu küçük kıt'ayı bile elden çıkarmak gibi büyük bir bahtsızlık ve tehlikeyle karşı karşıya gelmişti.

Hatırlanacağı üzere Birinci Cihan Savaşı sonunda «30 Ekim 1918'de» Mondros Mütarekesinin de ağır şartlarına boyun eğen Osmanlı Hükûmeti; daha sonra, İngilizlerin Çanakkale Boğazından geçerek İstanbula gelmesine, Musul'un işgalinden başka Urfa, Antep ve Adana bölgelerinin Fransızlar tarafından, Antalya ve Konya'nın İtalyanlar, Kars'ın, Ardahan'ın Ermeniler ve sonunda ise 15 Mayıs 1919'da İzmir'in Yunanlılar tarafından işgal edilmesine de mâni olamamışlardı.

İşgal devletleri, Anadolumuzun en mühim köşelerini istilâ ederlerken, parçalanmakta olan bu muhteşem imparatorluğun, Özü ve Aslisi olan bugünün hudutları içinde yaşayan Türk milletinin iman ve kalplerinden sökülemiyecek olan «YAŞAMA DUYGUSU»nu kan ve canları pahasına da olsa muhafaza edeceklerini hesaba katmamışlardı.

Türk Milleti eğer, fert fert ve millet olarak, kendi tarihinin ve ecdadının o hamaset dolu ruhunun vârisi olmasaydı, o da dünyada gelmiş geçmiş diğer adı dahi kalmayan milletler gibi galiplerin karşısında diz çökmeğe mahkûm olacaktı.

Fakat bu haslet, bu asalet ve bu ulu ruhtur ki, Türkü Anadoluda yeniden harekete getirmiş ve bir millî mücadelenin gıptayla seyredilen galipleri arasına sokmuştu.

İzmir'in işgalinden sonra, millet olarak, genci, ihtiyarı, kızı ve kadını bir Kuvayı Millîye ruhu içinde silâha sarılmış, millî mücadeleye başlamıştı. Böyle bir günde halkın millî ve mânevi duygusunu ayakta tutmak isteyen, Türk tarihinin parlâmento hayatında derin izler ve akisler bırakan o günkü Meclisten bazı konuşmaları, o günün havasını daha iyi anlayabilmek için nakletmenin isabetli olduğuna kaniiz.

İşte son Osmanlı Meclisi Mebusan kürsüsünden işgal kuvvetlerine karşı Türkün istiklâl mücadelesindeki azim ve kararını Mebuslardan Rauf bey (Orbay) şöyle dile getiriyordu:

«— Efendiler, hükûmet sadece İzmir havalisinin işgalinden bahsediyor. İşgal edilmedik neresi kalmıştır? Adana, Maraş, Urfa, Antep ne haldedir? Mu-

sul, Batum ne olmuştur? Bugün İzmir havalisinde namuslarını ve bayraklarını müdafaa edenler, Demirci efeler, Yörük Ali efeler ve onların etrafında toplanan halktır. Namuskâr Türklerdir. Hiçbirisinin yanında bir siyasî fırkayı temsil eden kimseler, askerî kumandanlar yoktur. Bunlara çete demek gaflettir. Şâki demek hıyanettir. Bunlar namusuyla ölmeyi, namussuz yaşamaya, esarete tercih eden bahadırlardır.»

Mustafa Kemal paşa da:

«— Müslüman ve Türk kardeşlerim, haksızlığa karşı koyan, ecdat kanı ile sulanmış mübarek topraklarımızı düşmana vermek istemiyen bu millet ile Cenabı Hak beraberdir. Mutlaka zafere kavuşacak ve istiklâlimizi koruyacağız.»

Dr. Rıza Nur ise:

«— Efendiler, mühim tarihî bir an yaşıyaruz. Bu devlet ve bu millet, bu ana kadar böyle büyük bir musibete duçar olmamıştır. Osmanlı payitahtı ve İslâm hilâfetinin merkezi bugün ecnebi devletlerin silâhlı işgali altındadır. Bunu icap ettiren hiç bir hal yoktur. Osmanlı Meclisi Mebusanı tecavüze uğradı. Mebus arkadaşlarımızdan Rauf, Vasıf, Faik beyler ve Numan efendi, işgal kuvvetleri tarafından zorla alınıp tevkif edildi.

Celâl Bey (Bayar) ise İzmir'in işgalinden sonraki hali, Meclis kürsüsünden şöyle ifade ediyordu:

«— Aydın sahasında ve civarında kırktan fazla Türk köyünü yaktılar. Kazalardaki halkı esir şeklinde diğer mahallere naklederken kurşuna dizdiler. Bizzat şahidiyim efendiler. Germencikten 60 kişiyi bağ-

ladılar. Aydın'a esir şeklinde getirirken, kırkını Karapınar istasyonunda kurşuna dizdiler, geri kalanının hepsini öldürmemiş olmak için şekli surette Aydın'a getirdiler. Memleketin bütün harmanlarının, mahsulâtını yaktılar, memlekete dört milyon servet getiren incir mahsulünü gaspettiler. Eğer efendiler memleketin kaybı yalnız maddî servet olsaydı belki mazur görürdüm. Fakat mukaddesatımıza tecavüz ettiler. Ben Aydın'a girdiğim zaman o güzel memleketin dörtte üçünün yanmış olduğunu gördüm. Kırk bin nüfuz çil yavrusu gibi etrafa dağılmış, aç, sefil ve çıplak bir halde melce arıyordu. Aydın'a ilk girdiğim zaman karşıma bir manzara çıktı: Genç bir kadının cesedi yol üzerine serilmiş, yangından çıkarılmış ortada duruyor ve başında iki kadın ağlıyordu. O iki kadının yanına yaklaştım ve sordum: Dediler ki: «— Evlâdım, bu benim kızımdır. Bunun evvelâ namusunu berbat ettiler ve sonra da şu yanan evin içine attılar.» Bu sadece bir vak'a değildir efendiler. Bunun yüzlerce misali vardır, mukayyettir.»

«— Görülüyor ki bütün ümit kendi bağrımızdan çıkaracağımız kahramanlara kalmıştır.»

Ali Şükrü bey (Trabzon):

«— Lânet olsun böyle medeniyete...»

Hacı Tevkif efendi (Çankırı):

«— Sulh Meclisi Âlisi utansın...»

Hamdullah Suphi bey (Antalya):

«— Kısa ve küçük bir teklifle karşınıza geldim. Faciaları dinlemiş bulunuyorsunuz. Anlaşılıyor ki, elîm sulh şartlarıyla karşılaşacağız. Kıtale, zulme, fenalığa memur edilen Yunan Ordusu vahşetine devam

edecektir. Kahramanlarımız zalimle boğuşurken, bizler de, dünyada vicdan ve insaf sahibi insanlar arayalım. Dünya alicenap hüviyetini henüz kaybetmemiştir. Onbeş gün geçmez Anadoluyu yeniden yangın yerine çevirecek olan bu vahşete mâni olmak için bizlere de neler düşüyorsa onu yapalım.»

Bu konuşmalar sırasında, halk, Kuvayı Millîye Ordusu olarak Adana, Antep, Maraş, Aydın, İzmir, Manisa bölgelerinde «Milis Kuvvetleri» şeklinde teşkilâtlanıp kadınlı erkekli bir ölüm - kalım mücadelesine başlamış bulunuyordu. Demirci efe, Yörük Ali efe Aydın, İzmir ve havalisinde Kuvayı Millîye kumandanı olarak vazife görüyorlardı.

*
**

Bu günlerde bilhassa halkın dinî duygularına hitap ederek onları aldatan Çerkes Ahmet Anzavur adında bir teşkilâtçı Biga ve Bandırma havalisinde Kuvayı Milliye'ye taraftar olan vatanperver mücahitlerden çok kişiyi kurşuna dizdirmiş, bu cinayetleri, İngilizler hesabına yapmış olmasına rağmen, halife adına hareket ettiğini söylemekteydi.

Aydın, Menteşe ve havalisinin umum Kuvayı Milliye kumandanı olan Demirci efe ise bir yanda Yunan mezalimini bir yanda Anzavur tipindeki iç kışkırtıcıların hareketleri karşısına bir kıvılcım gibi kalpleri tutuşturan ve harekete geçiren şu beyannameyi neşrediyordu.

«Bu nidamızın bütün dairei şerifleri din kardeşlerimize iblağını niyaz eyleriz. Eğer ihmal edenler veya şuna mani olanlar bulunursa bütün masumin ve

mazlumin ile Hakk Taâlâya karşı olanlar için beddua eyleriz.

Ey din kardeşleri, siz ki Yunan zülmünden uzaksınız, anlıyoruz ki bu vahşi düşmanın Aydın ve havalisi müslümanlarına ne şenaatler, hareketler ve ne feci cinayetler irtikâp ettiğini biliyorsunuz. İşte biz size bu fecayii iblâğ ediyoruz. İnanmak ve inanmamak cihetini vicdanınıza terkeyleriz. Ve yakınen görmek suretiyle inanmak isterseniz bir heyet göndermenizi rica ederiz.

Ey din kardeşleri, gün görmedik gelinlik kızlarımızın ırzları cebren payımâl edildi. Genç erkek çocuklarımızın namusları berbad edildi. Bigünah ve tuvana erkeklerimiz gizli olarak muhtelif suretlerle itlâf edildi. Evler, köyler yakıldı. Servetler yağma edildi. Ayak attıkları yerlerde sancaklar parçalandı, çiğnendi. Edayi salât eden müminler edayı salâtten tehdit ve hareketlerle menedildi. Kur'anı Kerim'in yaprakları ayaklar altında çiğnendi. Peygamberimize âlenen sövülüp sayıldı.

Ey din kardeşleri, Yunanların bu mezalim ve şenaati sebepsiz değildir. İşte tarih meydandadır. Yunanistanda yüz sene evvel, mevcut yüzbinlerce İslâm, binlerce cami ve mescid şimdi nerededir? Bunlardan eser kalmadı. İşte Yunanlıların bu mel'unane vahşeti, Aydın vilâyetinden biz müslümanları kaçırmak, mahvetmek ve böylece güzel memleketimizi bir Yunanistan yapmak içindir.

Ey din kardeşleri, Yunanlıların bu şenaatleri ve bu cinayetleri karşısında siz bizim yerimizde olsaydınız ne yapardınız? Silâha sarılmaz mıydınız? İşte

bizim yaptığımız vazîfe-i diniye ve milliye budur. Bu sebeple bize de Kuvayi Millîye ismini vermişlerdir.

Ey din kardeşleri, şimdi sorarız. Orada biz zavallı mazlumlara, yani Kuvayı Millîye'ye ait silâhları zaptetmek için, elimizi, ayağımızı kırmak için, silâh atan, kılıç çeken komşularımızın vicdanları acaba buharekete nasıl kail oldu? Bunlar yüzbinlerce masum kendi kardeşlerinin düşman ayakları altında ezilmesine nasıl razı oldular?. Bu adamlar yarın rûzu mahşerde huzuru ilâhiye ve huzuru peygamberiye ne yüzle çıkacaklardır.

Ey ulemayı din ve müslüman kardeşler, Allah rızası için insaf ediniz. Eğer düşmanın cinayetinden ve mezaliminden bizi muhafaza edecek, başka bir kuvvet varsa buyursun gelsin, bizi kurtarsın, bizi kurtaracak olanların ellerini öpelim. Hakipayı olalım. Fakat Kuvayı Millîye dediğimiz binlerce müslümanı arkadan vurmağa çalışmak ne demektir? Acaba bu hakikatı, bu gafil kardeşlerimiz idrak etmiyorlar mı?

Ey din kardeşleri, bize muaveneti Hak Taalâ sizlere farz kılmıştır. Fakat biz, sizden muavenet istemiyoruz. Ancak bize fenalık edenlere mani olunuz, mani olmazsanız rûzu mahşerde şehidlerimizle, yetimlerimizle sizden yalnız biz değil, İslâmiyet davacıdır. Rizayı Bâri namına bu nifakı kaldırınız. Esselâm Alâ Menittabaâlhûda.» (1)

Aydın - Menteşe ve Havalisi
Umum Kuvayı Millîye kumandanı
Demirci Efe

Yalnız Demirci Efe değil o tarihlerde halkı beyannamelerle mücadeleye davet eden bütün müca-

hidler, halkın vatanperverlik duygularına hitap ederken dini duygularını asla ihmal etmemişler, milliyet ve islâmiyetin birbirinden ayrılmayan müşterek kuvveti sayesinde yurdun kurtulabileceğine inanmışlardı.

Bekir Sami, Fazıl Paşa, Celâlettin Arif, Hamdullah Suphi, Rıza Nur, Yusuf Kemal muhtelif cephelerde halkın mücadele ruhunu takviye ediyorlardı.

Anadolunun muhtelif bölgelerinde kurulan milli teşekküller ise, halkın istiklâl ve hürriyet mücadelesinin en müessir destekleyicisi oluyordu.

MİLLÎ MÜCADELE YILLARINDAKİ TEŞEKKÜLLER

VAHDETİ MİLLİYE

Mondros mütarekesinden sonra, Anadolu'nun istikbali karşısında siyasî ve içtimaî bir düşünce farkı olmaksızın, manevî bir cephe için meydana getirilen bir Cemiyetti.

«Vahdeti Milliye Heyeti» adı ile faaliyet gösteren bu teşekkül, İzmir'in işgali karşısında Başkan Wilson'u, dolayısıyla Amerikayı protesto etmişti. Siyasî bir teşekkül, yani parti olarak değil, cemiyet olarak kurulmuştu. Kurucuları arasında, Ahmet Rıza (Reis), Mahmut Paşa, Abdurrahman Şeref, Hamit ve Reşit Sadi beyler vardı. 6 Mart 1919'da İstanbul'da kurulmuştur.

MİLLİ AHRAR FIRKASI

İttihad ve Terakki Partisinin hataları karşısında halkı tenvir etmek, Kuvayı Milliye hareketini devam ve memleketin medeni bir ıslahata gitmesi zaruretinden doğan bu partinin mecliste temsilci olmamasına

rağmen faal ve hareketli bir parti hüviyeti vardı. Manda taraftarı olmadığı ve Türkiye'nin işgal devletlerinin menfaati hesabına ezilmesinden mutlak kurtarılması fikrini müdafaa ediyordu. Parti kurucularından bir kısmı daha sonra 1 nci Büyük Millit Meclisine mebus olarak seçilmişlerdir. İstanbulda kurulan bu partinin de kurucuları ve idarecileri arasında tanınmış Türk milliyetçilerinden ve o sıralarda neşredilen SÖZ gazetesinin sahibi İsmail Suphi Soysallıoğlu, Asaf Muammer, Bekir Sami, Tevkif Hamdi, Refik İsmail, Abdülhâk Şinasi (Türk Ocaklı), Süleyman Nüzhet, Mehmet Refik beyler bulunuyordu. Kuruluşu 4 Mayıs 1919 dur.

MİLLÎ TÜRK FIRKASI

Milli Mücadele hareketini desteklemek düşüncesinden doğan milliyetçi ve Türkçü bir karaktere sahip bulunan bu partinin programının maddelerinde aynen şunlar yazılı idi:

1. MADDE:

Türk Devletinin selâmeti emperyalist temayülleri reddederek, demokrat olmak iddiasında bulunan hükûmetlerle MİLLİYET esası dairesinde dost yaşamaktır.

2. MADDE:

Fırka milliyet prensibini muasır telâkkiye göre anlar ve istilâcı efkârdan katiyyen uzak olarak Osmanlı İmparatorluğunun Türk veya Türk lisan ve âde-

tiyle meşbu müslümanların ekseriyetini haiz olan kısmında yaşayan ahalinin kendi iradesiyle kendi mukadderatına hâkim olabilmesi için çalışır.

4. MADDE:

Türk milletinin anasırı asliyesinden biri de islâmiyettir. Fırka Türkün birliğini ve hukukunu müdafaa ederken islâmiyetin ve Türkiye'de meskûn müslümanların da hukukunu müdafaa eylediğine kanidir.

5. MADDE:

Milliyet prensibine göre milletler parçalanmaz. Fırka TÜRKİYE denilen Türk veya Türk medeniyetini kabul eylemiş müslüman ekseriyetle meskûn kıt'anın tamamiyeti mülkiyesinin temin edilmesini kat'iyyetle talep eder.

Milli Türk Fırkası her çeşit faaliyetleriyle Anadolu hareketine bağlı olduğu için bu harekete geniş çapta destek olmak istiyordu. Anadolu hareketine yeni bir veche vermek kastıyla aynı yıl içinde toplanan MİLLİ kongreye murahhas olarak fırka kurucularından Ahmet Hikmet (Müftüoğlu) ve Hamdullah Suphi (Tanrıöver) iştirak etmişlerdir. Fırka muhtelif beyanlarıyla Anadolu'da bir mukavemet merkezinin kurulmasını, bunun da başına Mustafa Kemal'in getirilmesini istemiştir. 9 Kasım 1919'da İstanbul'da İFHAM isimli bir gazete idarehanesinin odasında kurulan «Millî Türk Fırkası» kurucuları tanınmış zevattan Mehmet Emin, Ahmet Hikmet, Akçoraoğlu Yusuf, Dr. Abdülhak Adnan, Ahmet Ferit, İsmail Hakkı beylerdir. (2)

MÜDAFAİ HUKUK CEMİYETİ:

İstanbul'da Edip ve Şair Süleyman Nazif tarafından kurulan bu cemiyetin daha sonra bir şubesi ERZURUM'da açılmıştı. Bu da diğerleri gibi Anadolu hareketini destekleyen müstakil bir Türkiye'nin kurulmasını gaye edinen bir teşekküldü.

Erzurumda 24 Ağustos 1919'da kurulduktan sonra, Mustafa Kemal, Kâzım Karabekir ve Rauf beylerin de bu cemiyetin idareci üyeleri arasına girmesiyle cemiyete umumi bir veche verilmiş, 10 Temmuz 1919'da aktedilen meşhur Erzurum kongresi ile kurtuluş hareketine yeni bir hız kazandırılmıştı.

Erzurum Müdafai Hukuk Cemiyetinin bu 2 tanınmış kumandanı ve bir idarecisinden başka kurucuları arasında Trabzon Mebusları Servet ve İzzet beyler, eski mebuslardan Raif, Sadullah ve Beyrut Valisi Bekir Sami beyler vardı.

MÜDAFAİ VATAN CEMİYETİ:

Millî Mücadele tarihimize, bir destan kahramanlığı içinde altınsayfalar yazdıran EGE'li Türk'ün asıl şahlanışı; İzmir'in işgalinden (15 Mayıs 1919) sonra olmuştur. İzmir'in işgaline kadar «Müdafai Vatan» adıyla faliyet halinde bulunan bu teşkilât İzmir'in işgaliyle birlikte «Reddi İlhak Cemiyeti» olarak isim değiştirmiş ve yeni bir iman, inanç ve mücadele aşkı içinde faaliyetine devam etmiştir.

Cemiyet, İzmir civarında ve Ege bölgesindeki toplantı, beyanname ve mitingleriyle halkı uyandır-

mış, işgal kuvvetlerinin başları ile, İstanbul hükümetine çektiği telgraflarla, İzmir'in işgalini sıksık protesto etmiştir.

İzmir Türk Ocağı binasında kurulan Reddi İlhak Cemiyetinin kurucuları arasında, eski Saruhan mebusu daha sonra Maarif vekili olan Mustafa Necati, Moralızade Halid (reis), Binbaşı Zekâi, İzmir mevki kumandanı Mehmet Arif Paşa bulunuyordu.

İzmir'in işgal edildiği gün, bu cemiyet tarafından dağıtılan ve halen bir nüshası da Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü arşivinde bulunan bir BEYYANNAME'de aynen şunlar yazılı idi.

«Ey bedbaht Türk.

Vilson prensipleri unvanı altında senin hakkın gasp ve namusun yokediliyor.

Şimdi sana soruyoruz?

Rum senden daha mı çoktur?

Yunan hâkimiyetini kabule taraftar mısın?

Artık kendini göster... Tekmil kardeşlerin maşatlıktadır. Oraya yüz binlerce toplan. Ve kahir ekseriyetini orada bütün dünyaya göster. İlân ve ispat et.

Burada zengin, fakir, âlim, cahil yok, fakat Yunan hâkimiyetini istemiyen bir kitlei kahire var.

Bu sana düşen en büyük vazifedir. Geri kalma! Hüsran ve nikbet faide vermez!.. Binlerce ve yüzbinlerce maşatlığa koş ve heyeti milliyetinin emrine itaat et.»

Bu tebliğden de anlaşıldığı üzere, dinine, milliyetine, tarihine ve ananelerine bağlı yaşayan o günkü

Anadolu ve Rumeli halkı bu hasletleri sayesinde, çok üstün düşman kuvvetleri karşısında vatanını ve hürriyetini teslim etmemiş, milli mücadelesini zaferle neticelendirmişti.

İLHAKI RED HEYETİ MİLLİYESİ:

Daha sonra bu cemiyet, Vâsıf (Çınar) eski Moskova B Elçisi, Mahmut Celâl (Bayar) eski iktisat vekili, Hacim Muhiddin (Çarıklı) eski Balıkesir milletvekilinin teşvik ve faaliyetleriyle Balıkesir, Soma, Ayvalık, Akhisar, Bandırma, Gönen, Burhaniye, Edremit ve Kırkağaç'da da kurulmuş, işgal kuvvetleri bu teşkilât karşısında büyük bir endişe ve korku içine düşmüşlerdi.

Gene bu cemiyet mensuplarının geniş faaliyeti Aydın, Denizli, Nazilli, Muğla, Burdur, Isparta ve Antalya'ya kadar müessir olarak, bu yerlerde de «HEYETİ MİLLİYE» adıyla teşkilâtlanmağa vesile olmuşlardır.

MUHAFAZAİ HUKUKU MİLLİYE CEMİYETİ:

Karadeniz bölgemizi düşman istilâsına karşı korumak maksadıyla kurulan bu cemiyetin merkezi Trabzon'da idi. Daha sonra Ordu, Giresun, Rize, Gümüşhane'de şubeler açtı. Milis kuvvetleri husule getirmişti. «Millî Mücadele sıralarında Türk Basını» başlığı altında vereceğimiz malûmatta adı geçecek olan **istikbal** gazetesi bu cemiyetin organıdır.

12 Şubat 1919'da kurulan bu teşekkülün kurucuları arasında Sabri Nemlizade, Ziya Murathanzade,

İzzet Eyüpzade, Ömer Feyzi, Mehmet Salih, Mehmet Avni, Hacı Mehmet Müftüzade bulunuyordu.

İdare heyeti üyeleri arasında ise eski Trabzon mebusu Faik Ahmet (Barutçu) vardı.

Erzurumda da 23 Mart 1919'da «Vilâyeti Şarkıye Müdafa-i Hukuku Milliye Cemiyeti» kurulmuştu.

ANADOLU ve RUMELİ MÜDAFAİ HUKUK CEMİYETİ:

Sivas Kongresine iştirak eden, Denizli, Alaşehir, Samsun, Çorum, Eskişehir, Yozgat, Afyon, Bursa, Kastamonu, Niğde, Kayseri, Üsküdar ve Şarkî Anadolu Müdafai Hukuk Cemiyeti delegeleri tarafından kurulup, heyeti temsiliye âzalığına Mustafa Kemal Paşa, Hüseyin Rauf, Bekir Sami, Hoca Raif, Mahzar Müfid, Hüsrev Sami beylerin getirildiği bu cemiyetin de Anadolu'nun Millî Mücadelesinde mühim bir yeri olmuştur. Zira bu teşekkül sayesindedir ki yeni Türk devletinin temel nizamı ve millî hudutları çizilmiş, hareket ve faaliyet bu düşünceler içinde gerçekleştirilmek istenmişti.

Anadolu ve Rumeli Müdafai Hukuk Cemiyeti yeni Türkiyenin millî hudutları ve Cumhuriyet idaresinin esaslarını düşünerek harekete geçilen bir teşekkül olmuştur. Bu teşekkül Anadolu'da çığ gibi genişlemiş, Kastamonu'dan sonra bir işgal bölgesi haline gelen Güney bölgemizde, Muhittin Soylu, Ahmet Remzi, Sinan Tekelioğlu, Kethudazade İbrahim bey, Manisalı Ali bey (Kuvayı Milliye Kumandanı) Zamir bey ve daha birçok mücahitler İçel, Adana, Ma-

raş, Antep vilâyetlerimizde Fransız işgal kuvvetlerine karşı mücadeleye başlamışlardı.

İşte buraya kadarki kısa izahatımız da gösteriyor ki, Türk'ün son müstakil parçası Anadolumuzda, büyük çapta bir Millî ruhun şahlandığı, can vermek fakat toprak vermemek imânı içinde bir millî mücadele azminin bütün yurdu bir baştan bir başa sardığı anlaşılmaktadır. Nitekim öyle olmuş ve Anadolu bu inanç ve imân içinde kurtulmuştu.

MİLLİ MÜCADELEYİ DESTEKLEYEN GAZETELER

HÂKİMİYETİ MİLLİYE:

Adını Kemal paşanın koyduğu bu gazete 10 ocak 1920'de Ankara'da haftada üç gün olmak suretiyle neşredilmeğe başlamıştı.

Önceleri Recep Zühtü'nün sahipliğinde çıkan Hâkimiyeti Milliye 6 Şubat 1921'de ise günlük olarak çıkmağa başlayınca idaresi o günlerin genç öğretmeni Nafi Atuf'a devredilmiştir. Millî Mücadele hareketini büyük bir ısrar içinde destekleyen bu gazete, daha sonraki yıllarda da el değiştirmek suretiyle uzun bir müddet yaşamıştır. (3)

İRADEİ MİLLİYE:

14 Eylül 1919'da Sivas'ta haftada 2 gün olmak üzere neşredilmeğe başlanmıştır. Çok iptidaî ve kolla çevrilmek suretiyle basılan bu gazetenin idarehanesi ayni zamanda «Sivas Müdafai Hukuk Cemiyetinin» de merkezi idi. İdarei Milliyenin ilk yazarları arasında İsmail Hami de bulunuyordu. Gazete daha ziyade

Mustafa Kemal Paşa'nın yaveri Ruhi bey tarafından idare edilmekteydi. Sivasta bundan başka 1921'de GAYEYÎ MİLLİYE, 1922'de ise MÜCAHEDEİ MİLLİYE isimli, iki gazete daha intişar etmiş fakat bunlar İradei Milliye kadar uzun ömürlü olmamıştır.

İZMİRE DOĞRU:

Kuvayi Milliye'nin EGE Bölgesi sözcüğünü yapan en ateşli gazetesi 16 Kasım 1919'da Balıkesir'de neşredilmeğe başlayan İZMİRE DOĞRU isimli gazetedir. Gazetenin başlığı altında ayrıca «Hareketi Milliyenin hadim ve Mürevvici'dir» ibaresi yazılıydı. Gazetede sık sık yazıları çıkanlar arasında Hüseyin Vasıf (daha sonraları Moskova Sefirliği yapmış ve orada vefat etmişti) Mustafa Necati, Esat Vasıf beyler vardı. Gazetenin sahibi ise Esat Çınar idi. (Gazetede yazıları sık sık neşredilen Esat Vasıf ve Hüseyin (Çınar) kardeşdirler) Hasan Basri (Çantay) nin de bu gazetede yazıları çıkıyordu.

AÇIKSÖZ:

15 Haziran 1919'da Kastamonu'da Hüsnü Açıksöz tarafından çıkarılan ve Millî Mücadele hareketini destekleyen bu gazetenin yazarları arasında ise İsmail Habib, Dr. Fazıl Berki, İsmail Hakkı (Uzunçarşılı) bulunuyordu. Haftada bir defa neşredilen Açıksöz 2 kuruşa satılıyordu.

ALBAYRAK:

Erzurum'da büyük bir alâka ile takip edilen ve 1919 yılının Mart ayı içinde neşredilmeğe başlayan

Albayrak Gazetesi de, birçok millî ve ateşli yazılarıyla Millî Mücadele ruhuna manevî bir destek oluyordu.

İSTİKBAL:

Trabzon'da, o günlerde genç bir hukuk talebesi olan Faik Ahmet'in telkin ve teşvikiyle Kemal Ahmet adında ateşli bir genç tarafında idare edilen İstikbal, Trabzon Muhafazai Hukuku Milliye Cemiyetinin mensupları tarafından destek görmekteydi. Haftada üç gün çıkan gazete büyük alâka karşısında 27 Ocak 1921'den sonra Cumartesi hariç her gün çıkmağa başlamıştı.

AMALİ MİLLİYE:

29 Nisan 1920 tarihinde Maraş'ta, başladık yazısının altında «Metalibi Amalî Milliyenin müdafiidir» diye yazılı olarak çıkmağa başlıyan bu gazetenin sahibi Hacı Nuri adında bir mücahitti. Haftada 2 defa çıkarılıyordu. Maraş'ın müdafaasında halkın manevî desteği olmuştur.

YENİ ADANA:

Adana Fransız işgal kuvvetleri tarafından istilâya başladığı bir sırada öğretmen Ahmet Remzi ve arkadaşı Avni (Doğan) Adana'da işgal kuvvetleri lehinde neşriyat yapan YERDA'ya karşı mutlak bir gazete çıkarmanın zaruretini duymuşlardı. Zaten o güne kadar Adana'da Kuvayi Milliye teessüs etmiş, Adana Müdafai Hukuk Cemiyeti de faaliyete geçmiş bulunuyordu. Ahmet Remzi de «Yeni Adana» isimli

gazetesini çıkarmağa muvaffak oluyordu. (Gazetenin ilk sayısı 25 kânun evvel 1918'de neşredilmiştir).

Gazete, bir aralık Toroslar üzerinde bulunan Pozantıda çıkıyor, daha sonra Karaisalıda bir istasyondan idare ediliyordu. 27 kasım 1921'den sonra Adana'da neşriyatına devam etmişti. O günlerde pek çok heyecanlı ve vatanperver yazılarıyla yalnız Adana değil adını bütün memleket ufkuna duyuran bu gazetenin yazarları arasında Ferit Celâl Güven, Hamdi Akverdi, Hacı Gülek, İbrahim Dıblan bulunuyordu. Ahmet Remzi ölümünden önce Adana Milletvekili bulunuyordu.(*)

Görüldüğü gibi burada sadece isimlerini saydığımız değil, daha bir çok vilâyetlerimizde çıkan ve gayrı müsaid ve iptida usullerle basılan muhtelif gazeteler millî mücadele hareketine katılmış ve destek olmuştur.

(*) Millî Mücadeleden bugüne kadar gelen Türkiyemizin yegâne gazetesi hâlâ Adana'da neşredilmekte olan YENİ ADANA gazetesidir. Fakat çok hazindir ki, Ahmet Remzi Yüregir öldükten sonra gazetenin şimdiki sahipleri Yeni Adana'yı SOLCU ve SOSYALİST kişilerin kalemlerine terketmiş bulunmaktadır.

BİRİNCİ BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

Hürriyet ve istiklâl mücadelesinde desteksiz kalmasına rağmen canını dişine takarak, yurdun her yerinde büyük bir millî mücadeleye başlamış bulunan Türk'ün yılların verdiği mağlûbiyetten sonra ilk millî hükûmete sahip oluşu 23 Nisan 1920'dedir. Birinci Büyük Millet Meclisi adıyla Türk'ün kurtuluş kaderini yeniden eline alan bu meclis, son Osmanlı Meclisi mebusanından gelen yüze yakın üye ve yeniden seçilen 200 den fazla mebusla Ankara'nın bir okul binasında faaliyete geçmiş bulunuyordu.

23 Nisan 1920'de Meclisin en yaşlı üyesi sıfatıyla Sinop Mebusu Şeref Bey ilk açılış konuşmasını yapmış, 24 Nisanda ise günün en şöhretli şahsiyeti Mustafa Kemal, uzun bir konuşma sonunda necip ve mazlum milletimiz için «bu mukaddes düşünce uğrunda milletle beraber nihayete kadar çalışacağıma mukaddesatım namına söz veririm» demişti. Daha sonraki günlerde ise Mustafa Kemal ilk meclis reisi seçilmiş, hazırlanan bir kanunla Büyük Millet Meclisi icra vekilleri heyeti husule gelmişti. Fevzi Çakmak, Cami, Bekir Sami, Hakkı Behiç, Rıza Nur, Yusuf Ke-

mal, İsmail Fazıl Paşa, Celalettin Arif, Miralay İsmet, Dr. Adnan Adıvar, bu ilk meclisin icra heyetini teşkil ediyorlardı.(4)

İSTİKLÂL MARŞI

12 Mart 1921.

Türkiye Büyük Millet Meclisi altıncı içtimaının 2. celsesini aktetmektedir. İlk Meclisin Maarif Vekili Rıza Nur ayrılmış, yerine Hamdullah Suphi alınmıştır. Meclisin bugünkü içtimaı, Türk tarihinin sayılı günlerinden birini daha husule girecektir.

O günkü Mecliste, Dr. Adnan Adıvar reis, Lâzistan mebusu Ziya Hurşit ise kâtip yerindedir.

Memleketin ahvali ise şöyledir.

Dünya efkârı hâlâ bizim aleyhimizdedir.

Yeni devlet henüz bir istikrar bulamamıştır Kuvvayı Milliye Ordusu cephelerde mücadele halindedir. Ankara'dan hergün kalkan trenler cephelere malzeme taşımaktadır... İstanbuldan ise her geçen gün Türkün aleyhinde tertiplemek istenen hâdiselerin haberleri geliyor. İşte böyle bir günde Maarif Vekili daha önce yaptığı bir tamimle memleketin ediplerinden, bütün Türk milletinin bu büyük mücadelesini, hissiyatını dile getirecek bir «MİLLÎ MARŞ» yazmalarını istemişti.

Müsabakaya gelen «marş» metinleri daha önce teksir edilerek mebuslara dağıtıldıktan sonra Maarif Vekili Hamdullah Suphi bu hususta şu izahatta bulunmuştur:

«— Arkadaşlar, istiklâl marşları hakkında vekâ-

let tarafından vaki olan davet üzerine elimize ne kadar Marş gelmişse bunları bir encümen marifetiyle tetkik ettik, bunları görmek arzu buyurdunuz, matbu olarak tevzi edildi.

«Yalnız bir nokta üzerine dikkatinizi celbetmek isterim. Bu istiklâl marşları tarafı âlinizden tetkik edildikten sonra ikinci bir muamele daha yapılacaktır. Bestekarlara göndereceğiz, bestekârlar bize muhtelif besteler yollayacaklardır. Onlar arasından bir intihap daha yapılacaktır.»

Hamdullah Suphi devamla:

«Anadolu mücadelesi uzun müddetten beri devam ediyor. Bunu ifade etmek, bunun ruhunu söyletmek üzere yazılmış olan bu şiirler ne kadar evvel bir karara iktiran ederse şüphesiz ki daha fazla müstefid oluruz.»

Anlaşılıyordu ki, Anadolu da, hâlâ bir milli mücadele ruhu içinde çarpışan asker ve «KUVAYI - MİLLİYE» dediğimiz Milli teşkilâtımıza bu marş yeni bir manevi kuvvet destek olacaktı.

Onun için Marş'ın bir an önce seçilmesi, kabullenmesi arzu ediliyordu. Marş için Millet Meclisi başkanlığına tam 724 şiir gönderilmişti. Marş yazarları arasında o günkü birinci B. Millet Meclisi üyeleri de vardı. Bu arada şu tanınmış zatlar yazdıkları marşlarla bu müsabakaya iştirak ediyorlardı, Aka Gündüz, Cemil Sena (Ongun), Kemalettin Kamu, Muhittin Baha (Pars), Kâzım Karabekir Paşa, Hasan Basri (Çantay), İzzet Ulvi, Çankırı'lı Talât (Onay), İshak Refet, Halit Fahri (Ozansoy), Hüseyin Suad, Ömer Bedrettin Uşaklı.

Bir ara Mehmet Akif'in de bir marş ile meclis riyasetine müracaat ettiği duyuldu. Bunu hissedenlerden bir kısım marş sahipleri, Mehmet Akif lehine şiirlerini alarak ayrılmışlardı. Bu esnada, marşa bir para ödeneceğini işiten Besim Atalay, şiirlerin ısmarlama olduğu üzerinde durduktan sonra «Memleketin ısmarlama şiirlere vereceği parası yoktur.» demiştir. Sonradan öğrenilmişti ki Mehmet Akif bu müsabaka için müracaat yapmamıştı.

Akif'in niçin bu müsabakadan uzak kaldığını Akif'i çok iyi tetkik eden Mithat Cemal'den dinliyelim:

«— Bu henüz sesi bulunmayan Marş için Maarif Vekâleti kazanana para verecekti. Akif buna nasıl girerdi. Memleketin kurtulacağını para ile mi söyleyecekti.»

İşte Müsabakaya bu yüzden iştirak etmiyeceğini hisseden Maarif vekili Hamdullah Suphi Bey 5 Şubat 1921 de bir mektupla Akif'i ikna etmeğe çalıştı Hamdullah Suphi bey mektubunda diyordu ki:

«Aziz ve Muhterem efendim.»

«İstiklâl marşı için açılan müsabakaya iştirak buyurmamalarındaki sebebin izalesi için pek çok tedbirler vardır. Zatı Üstadanelerinin matlûp şiiri vücuda getirmeleri maksadın husulü için son çare olarak kalmıştı. Asıl endişenizin icap ettiği ne varsa hepsini yapacağız, memleketi bu müessir telkin ve teheyyüc vasıtasından mahsun bırakmamanızı rica ve bu vesile ile en derin hürmet ve muhabbetlerimi arz ve tekrar eylerim efendim.»

Hamdullah Suphi beyin istiklâl marşı için para

ödenmeyeceği teminatı karşısında Akif de tam 45 yıldır her Türk'ün kalbine bir milli ruh veren bilhassa o günlerde memleket kurtuluşu için bir mânevi silâh vazifesi gören, meşhur şiirini yazmış ve meclise müracaat etmişti. Fakat mecliste hâlâ bunun münakaşası devam ediyor ve maarif vekili cevap veriyordu.

«Arkadaşlar, para meselesiyle bu şiirler arasında bir noktaî nazar bulmak çok yanlıştır. Memleketin Kuvayı maddiyesi ve maneviyesi vardır. Vatan Mücadelesini yapan milletin vekilleri ve onun vekillerinin vekilleri halkın heyecanını ifade etmek üzere memleketin şairlerine müracaat etmiştir. Bu şairler ilk defa şiir yazan kişiler değillerdi. Arkadaşlar, bize şiirlerini yollayan şairler arasında bütün memleketin kaderlerini ıstıraplarını bütün mefahirini söyleyen şiirler yazmışlardır.

Para mukabilinde şiir mevzubahis değildir. Biz, halkın ruhunu, heyecanını ifade eden şiirler yazmaları için şairlerimize müracaat ettik. Hiç birisi para hakkında bir şey söylememiştir. Geçen defa işaret ettiğim üzere nazarı dikkatinizi celbediyorum. Mehmet Akif bey ki, bu şairler arasında para meselesinden kaçınan arkadaşlarımızdan biridir. Zaten seneler-den beri en yüksek en ilâhi bir belâgatla yazmaktadır. Yeniden yazmaktan çekinmesi bazılarının hatırına para gelir diye korkmasındandır ve ona binaen yazmamıştır.»

«Ben gelen şiirleri okuduktan sonra bu işte vazifedar ettiğiniz bir arkadaşınız sıfatıyla arzu ettim ki, bir kuvvetli şiir daha bulunsun ve kendilerine mü-

racaat ettim. Bunun üzerine kendileri de bir şiir yazdılar ve gönderdiler.»

«Kendileri şu noktada haklıdırlar. Bütün cihanda en maruf olan milli şiirler, halk hareketleri arasında doğmuş olan şiirlerdir. Fakat itiraf ederim ki, bu şiirler aramızda doğmamıştır. Doğmasını arzu etmek bizim için bir vazifedir. Şairlerimize müracaat ettik ve bize çok güzel şiirler yazdılar. Bu şiirler arasında intihap hakkı heyeti aliyenize aittir.»

Meclis, gönderilen 724 şiirden ancak 7 tanesini güzel bulmuş ve bunlar okunmuş, dinlenmiştir. Tunalı Hilmi, Refik, Şevket, Çankırı mebusu Hacı Tevfik, Hamdi Namık beyler şiirlerin seçilmesi mevzuunda söz istemişler, konuşmuşlar, bir kısmı seçecek bir edebi encümen teşkilini istemiş, bir kısmı mecliste okunup umumî heyete havale edilmesini müdafaa etmişlerdi. Maarif vekili Hamdullah Suphi bey tekrar söz isteyerek kürsüye gelip demişti ki:

«Arkadaşlar, ısmarlama sözü ve halkın tercümanı olmak sözü yanlıştır. Çünkü halkın mümessilleri olan sizlerin huzurunda okunan şiirin heyeti aliyeniz üzerindeki azamî tesirine bendeniz de şahit oldum. Eğer halk üzerindeki tesirini anlamak için kendi kalbinizden başka miyarınız varsa o başkadır. Eğer halk üzerindeki tesirini kendimiz anlayacak olursak halkın kalbini de anlamış oluruz.»

Ancak iki kıt'ası Zeki Üngör tarafından bestelenen istiklâl marşının tamamını veriyoruz.

Zeki Üngör hatıralarını naklederken:

«— Ben İstiklâl Marşını bestelerken kulaklarımda İzmir'e koşan atlıların dörtnal sesleri vardı» demiştir:

İSTİKLÂL MARŞI

—Kahraman Ordumuza—

Korkma! Sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak
O benim milletimin yıldızıdır parlayacak!
O benimdir, o benim milletimindir ancak!

Çatma, kurban olayım çehreni ey nazlı hilâl;
Kahraman ırkıma bir gül... ne bu şiddet bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl.
Hakkıdır hakka tapan milletimin istiklâl.

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım;
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim bendimi çiğner, aşarım.
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.

Garbın âfâkını sarmışsa Çelik zırhlı duvar,
Benim îmân dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir îmânı boğar,
«Medeniyyet» dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş, yurduma alçakları uğratma sakın;
Siper et göğdeni dursun bu hâyasızca akın
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakkın,
Kim bilir, belki yarın, belki yarından da yakın.

Bastığın yerleri «toprak» diyerek geçme, tanı!
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehîd oğlusun, incitme, yazıktır atanı.
Verme dünyâları alsan da bu Cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olan ki fedâ?
Şühedâ fışkıracak Toprağı sıksan, şühedâ!
Cânı cânânı bütün varımı alsın da Hudâ,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyâda cüdâ.

Ruhumun senden ilâhi şudur ancak emeli;
Değmesin mâbedimin göğsüne nâ-mahrem eli!
Bu ezanlar —ki şehâdetleri dînin temeli—
Ebedi yurdumun üstünde benim inlemeli.

O zaman vecd ile bin secde eder -varsa- taşım,
Her cerîhamdan, İlâhi, boşanır kanlı yaşım;
Fışkırır rûh-ı mücerret gibi yerden nâşım;
O zaman yükselerek arşa değer belki başım!

Dalgalan sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl.
Ebediyyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl:

Hakkıdır, hür yaşamış bayrağımın hürriyet,
Hakkıdır, hakka tapan milletimin istiklâl. (*)

Konya mebusu Tevfik bey bu marşın ekseriyetle seçilmesinden sonra bir daha okunmasını, fakat bu sefer de ayakta dinlenmesini teklif ediyor, zamanın gür sesli heyecanlı hatibi Hamdullah Suphi Marşı tekrar kürsüde okurken, bütün meclis üyeleri marşı büyük bir huşu içinde dinliyorlardı. Marşın son mısralarına gelip.

Hakkıdır, hür yaşamış bayrağımın hürriyet,
Hakkıdır Hakka tapan milletimin istiklâl

mısraları ise çoşkun ve sonsuz bir heyecan içinde alkış seslerine karışıyordu.

(*) Hatırlarda olduğu üzere H. Ali Yücel'in maarif vekilliğinden önceki okuma kitapları daima İstiklâl Marşı ile başlardı.

TÜRK DERNEĞİ

Türk Ocaklarının Türk milliyetçiliği tarihinde büyük bir merhale olduğu, Ocaklardan yetişen sayısız vatanperver kişilerin Türk milliyetçiliğine verdikleri ruh ve iman elbette inkârı imkânsız bir hakikattir. Onun için, biz her ne kadar «Türkiye'de Milliyetçilik Hareketleri» başlıklı bu eserimizi Millî Mücadele yıllarından itibaren başlatmış olsak da, Türk Ocaklarına sıra gelince ister istemez, ocakların kuruluşunu başlangıçtan itibaren nakletmenin yerinde bir hareket olacağını bu tarihin daha da gerilere gideceğini hatırlatmıştık. Bu yüzdendir ki, ocakları tarihî seyri ile vermek için ister istemez tekrar gerilere dönmek zaruretini duyuyoruz.

Türk milliyetçiliğinin yakın tarihinden bahseden bir çok eserler, çok kere milliyetçiliğimizin şuur kazanma devrini, ya Ziya Gökalp ve arkadaşlarına, yahut Türk Ocaklarına istinat ettirmek isterler.

Aslında Ziya Gökalp ve arkadaşlarının, Türk Ocaklarının elbette Türk milliyetçiliği tarihinde müstesna bir yeri olduğu asla inkâr edilemez. Fakat gene inkâr edilemez ki Türk milliyetçiliğinin ilk vuzuha ve

şuura kavuşması 1908'de kurulan TÜRK DERNEĞİ sayesindedir.

Hatırlatalım ki, 1908 Osmanlı inkılâbına kadar milliyet esasına dayanan cemiyetler kurmak o günün hususiyetleri içinde mümkün değildi. Bu tarihe gelinceye kadar TÜRKÇÜLÜK yerine OSMANLILIK itibar görüyor ve onun müdafaası yapılıyordu. İşte bu tarihten sonradır ki, Türkiye'de Türk milliyetçiliğine dayanan ve bu fikri şuurlu olarak yaymaya başlıyan ilk teşekkül TÜRK DERNEĞİ olmuştur.

1908 yılının kasım ayında İstanbul'a gelen Yusuf Akçoraoğlu, mektep sıralarından tanıdığı Necib Asım ve Veled Çelebi'yi ziyaret ederek gayrisiyasî ve sadece harsî mânâda bir Türk cemiyetini teklif etmiştir. Türk milliyetçiliğinin şuur kazanması, Türk milliyetçiliğinin ilk teşkilâtlanması mânâsını taşıyan bu teşebbüs, aynı yılın son ayı içinde o zamanki «Mektebi Mülkiye» nin müdürü bulunan Celâl Beyin odasında müzakere edilmiş ve «Türk Derneği» adıyla bir cemiyetin kurulması kararlaştırılmıştır. (5)

Derneğin gayesi, 12 aralık 1908'de neşredilen nizamnamesinin ikinci maddesinde aynen şöyle anlatılıyordu:

«Cemiyetin maksadı, Türk diye anılan bütün Türk kavimlerin mâzi ve haldeki âsâr, ef'al ve mahiyetini öğrenme ve öğretmeye çalışmaktır. Cemiyetin âsârı atikasını, tarihini, lisanlarını, avam ve havas edebiyatını, etnoğrafya ve etnolojisini, ahvali içtimaiye ve medeniyet durumlarını, Türk memleketlerin eski ve yeni coğrafyasını araştırıp ortaya çıkararak dünyaya yayıp tanıtmak ve dilimizin açık, sade, güzel ve ilim

lisanı olabilecek surette elverişli bir dereceye gelmesine çalışmak ve imlâsını ona göre tetkik etmektir.»

Nizamnamede Cemiyetin kurucuları ise şu şekilde sıralanmıştı:

Ahmet Midhad Efendi, Emrullah Efendi,

Necip Asım Bey, Bursalı Tahir Bey,

Korkmazoğlu Celâl Bey (Sonradan Şimalî Kafkasya'da komiser olarak bulunmuştur).

Velet Çelebi Efendi.

Akçoraoğlu Yusuf Bey,

Müverrih Arif Bey,

Akyiğitoğlu Musi Bey (1928 de Askerî baytar mektebi öğretmeni idi).

Ferit Bey, (Cumhuriyetin ilânından birkaç yıl sonra Londra sefiri olarak tâyin edildi).

Fuat Raif Bey,

Rıza Tevfik Bey,

Türk Derneğinin 15 Ekim 1912 tarihine kadar kütük defterinde 63 kişinin adı bulunmakta idi. Bundan da anlaşılıyordu ki, dernek kemiyyetten ziyade keyfiyete, daha doğrusu az fakat öze değer veriyor, Türk milliyetçiliğini yaymak ve işlemek hasletine sahip kişileri tercih ediyordu. Şair Mehmet Emin, İsmail Gaspıralı, Hüseyin Cevat, Azerbaycan Cumhuriyeti Başvekillerinden Yusuf Beyzade Nazif, Ağaoğlu Ahmet, Hüseyinzade Ali, Köprülüzade Fuat, Sabit ve Ispartalı Hakkı Beyler derneğe ilk sene kaydolan âzâlardandı. Prens Sait Paşa, Köse Raif Paşa, Halit Ziya Bey gibi o günkü devlet ricâlinden bazıları da derneğe nakdî yardımda bulunmuşlardı.

Türk Derneği, gayesini halka daha çabuk ve iyi duyurabilmek için risaleler ve bir de dergi çıkardı. Necip Asım Bey'in «Türklerin pek eski yazısı» ile Bursalı Tahir Beyin «Türklerin İlim ve Fenne hizmetleri» eserleri bu beyanda zikredilebilir. Derginin adı ise Cemiyetin adı olan «Türk Derneği» idi.

«Türk Derneği» nin 1. ci sayısı 25 Aralık 1911'de neşredilmiş olup, derginin başlık yazısının altında şu ibare okunuyordu. «Türklüğe dair tetebbuatı havidir.» İlk sayısında ve 1 nci sayfada «Türk Derneği Beyannamesi» adlı bir yazı neşredilmiştir. Yazı ailesi ise Necip Asım, Ahmet Hikmet, Bursalı Mehmet Tahir, Mehmet Emin ve Celâl Sahir'den müteşekkildi. Akçoraoğlu Yusuf beyin mesuliyeti altında çıkan bu dergi ancak 6 sayı neşredilebilmiştir.

Türk Derneğinin ömrü aslında çok uzun olmamıştır. Fakat Türk Milliyetçiliğinin ilk tohumu oluşu bakımından ehemmiyet taşımaktadır. Kaldı ki, bu tohum daha sonraları ise Türk Ocağı adı altında yeşermiş yetişmiş ve bütün vatan sathına yayılmıştı.

TÜRK YURDU CEMİYETİ

1911 yılında Türk Derneği idarecilerinden, Akçoraoğlu Yusuf Beyin İstanbul'dan ayrılması, Miralay Raif Fuat, Miralay Necip Asım Beylerin kıta başına gitmeleri, Veled Çelebi efendinin Konya Büyük Çelebiliğine tayini, cemiyetin ve derneğin kapanmasına sebep olmuştu. İste bu kapanmadan çok kısa bir müddet sonra cemiyetin diğer mensupları tarafından «Türk Yurdu Cemiyeti» kurulmuş «Türk Yurdu» adında da bir dergi çıkarılmağa başlanmıştır.

18 Ağustos 1911'de kurulan Türk Yurdu Cemiyetinin «Türk Yurdu» Mecmuası da aynı yılın son ayında neşredilmeğe başlanmıştı.

Türk Yurdu'nun nizamnamesine göre cemiyetin kurucuları şunlardı:

Mehmet Emin (şair), Ahmet Hikmet (Hariciye Vekâleti müsteşarı), Ağaoğlu Ahmet Bey, Hüseyinzade Ali Bey, Dr. Akil Muhtar Bey, Akçoraoğlu Yusuf Bey.

Türk Yurdu Cemiyetinin ilk murahhaslığına da Yusuf Akçora seçilmişti. 1912 eylülünde Ahmet Hikmet Beyin Peşte başşehbenderliğine tâyin edilme-

siyle yerine Ziya Gökalp getirilmişti. Ziya Gökalp o günlerde Selânik'te bulunuyordu. Mecmuanın imtiyazı da Mehmet Emin Beyin üzerinde idi. 1912'de Mehmet Emin Beyin Erzurum valiliğine tâyini sebebiyle mecmuanın idaresi de Yusuf Akçoraoğlu'na devredilmişti.

Yusuf Akçora tarafından hazırlanan Türk Yurdunun programında şu maddeler bulunuyordu:

1 — Türk Yurdu, Türk ırkına mensup halkın ekseriyeti tarafından okunup istifade olunacak bir tarzda ve lisanda yazılacaktır. Binaenaleyh lisanı sade olacak, muhteviyatının bu mevzuları Türk ırkı ekseriyetinin istifadesine yarayacak şeylerden intihap olunacaktır.

2 — Türk Yurdu, umum Türklerce makbul olabilecek bir mefkûreyi meydana çıkarmağa çalışacaktır.

3 — Türk Yurdu, umum Türklerin kendi aralarında tanışmalarına çalışacak, gerek ahlâkî, gerek iktisadî cihetten yükselmelerine hizmet edecektir.

4 — Türklerin birbirleriyle tanışmalarını kolaylaştırmak için Türk Yurdu mecmuası Türk Dünyasının her tarafında olup biten işlerden ve kardeşler arasında sevinç veya kederi mucip olacak vakıalardan ve muhtelif Türk illerindeki fikir hareketlerinden ve edebî inkişaflardan haberdar edecektir.

5 — Dahilde ancak Türklük ve Türk unsurunun siyasî ve iktisadî menfaatlerini müdafaa edecektir.

6 — Mefkûresizlikten dolayı tembellik ve rehavetin ve ümitsizliğin önüne geçmeğe çalışacaktır.

7 — Türk Yurdu'nun beynelmilel siyasette takip edeceği istikamet Türk âleminin menfaatlerini müdafaa olacaktır.

Yusuf Akçora'nın hazırladığı yukardaki programa gerçekten Türk Yurdu'nun ilk intişar devresi olan 6 yıl içinde büyük bir hassasiyetle riayet edilmişti.

TÜRK OCAĞI

Meşrutiyetin ilânını müteakip kurulmuş olan «Türk Derneği» ve «Türk Yurdu Cemiyeti» Türk milliyetçiliğine bir şuur ve istikamet vermek bakımından gerçekten büyük hizmet ve hareketin ilk tohumu olmuştu. Bu iki teşekkül kısa ömürlü olmalarına rağmen tesir sahası geniş olmuş, üniversite talebesinden, hükûmet mekanizmasındaki vazifeliye kadar, çalışan ve işleyen kafaları harekete getirebilmişti.

İşte, yukarda zikrolunan iki teşekkül ile harekete geçen Türk Milliyetçiliği, TÜRK OCAKLARI ile hız kazanmış ve inkâr edilemez ki, Türk Ocakları, Türkiye'de milliyetçilik hareketleri tarihinde müstesna bir yere sahip olmuştur.

1912 yılının başlarında, o zamanki adı «Mekteb-i Tıbbiye» olan Tıp Fakültesinin 190 genci, Türk milliyetçiliğini desteklemek, yaymak ve yüceltmek maksadiyle bir beyanname neşretmişlerdi. Tıbbiyeli gençler, beyannamelerinde aynen diyorlardı ki:

«Türk kavminin inkıraz hayatı yaşadığı bu vaziyete selefleri gibi lâkayt kalmayacağız. Ebedî bir

mücadele olan millî hayatta muvaffakıyetin en büyük şartı maarif ve mekteplerin galebesi olduğu kanaatindeyiz. Meskeneti günah, faaliyeti ibadet gibi kudsî bildiğimiz müteşebbis, kavî ve servetli bir nesil yetiştirmek üzere Donanma Cemiyeti kadar vâsi ve münhasıran millî ve içtimaî maksatlara hâdim bir cemiyetin teşkili lüzumuna inanıyoruz.»

Gençlerin bu asil duygu ve teklifleri o günün milliyetçi büyükleri tarafından hüsnü kabul görmüş ve eski Londra büyükelçisi Ahmet Ferit beyin evinde müşterek bir toplantı yapılmıştı.

Toplantıya Ahmet Ferit beyden başka, Mehmet Emin Yurdakul, Yusuf Akçoraoğlu, Dr. Fuat Sabit, Mehmet Ali Tevfik, şair Emin Bülent, Ahmet Ağaoğlu beyler de katılmıştı.

Toplantıda Türk milliyetçiliğinin asıl maksat ve yolu müzakere edilmiş, bir de muhakkak, karara bağlanan esasları yürütebilecek bir CEMİYET'in kurulması istenmişti.

Dr. Fuat Sabit, kurulması düşünülen ve karara bağlanan cemiyetin adının TÜRK OCAĞI olmasını teklif etmişti. Bu toplantıdan sonra, 12 Mart 1912'de Türk Ocağı resmen kurulmuş oldu. Ocak, binbir mahrumiyet içinde ilk defa Yusuf Akçora'nın Divanyolundaki ahşap pansiyonunda faaliyete geçti.

Mehmet Emin, Akçoraoğlu Yusuf, Ahmet Ferit, Ahmet Ağaoğlu, Dr. Fuat Sabit ocağın ilk müessis üyeleri idi.

Muvakkat idare heyetine ise şu zevat seçilmişlerdi:

Reis: Mehmet Emin (Yurdakul)

Reis vekili: Akçoraoğlu Yusuf
Kâtip: Mehmet Ali Tevfik
Veznedar: Dr. Fuat Sabit
Üye: Ferit Tek,

Türk Ocağı'nın o günlerde neşredilen beyannamesinin «OCAĞIN GAYESİ» maddesinde aynen şunlar ifade edilmekteydi:

«Madde 2 — Cemiyetin maksadı, islâm kavimlerinden başlıcası olan Türklerin millî terbiyesinin ve ilmî, iktisadî ve içtimaî seviyesinin terakki ve itilâ eylemesine ve Türk dilinin kemal bulmasına çalışacaktır.»

Türk Ocağına, kurulduktan sonra ilk mühim ve büyük nakdî yardımı 50 Osmanlı lirası vermek suretiyle Hüseyin Cahit yapmış ve Ocağa kaydolmuştu.

1913'de Ocağın reisliğine Hamdullah Suphi getirildikten sonra ise (o zaman Hamdullah Suphi, Darülmuallîminde öğretim üyesi idi) Ocak faaliyetleri birdenbire hızlanmış, memleketin muhtelif bölgelerinde şubeler açılmağa başlanmış ve bilhassa İstanbul'da ocağın binası, gençliğin fikrî ve edebî inkişafına millî bir yön veren yegâne merkez haline gelmişti.

Millî mücadele yıllarında ise, Türk halk efkârının kurtuluş kararı yanında, halkın enerji gücünü arttıran bir manevî silâh vazifesi görmüştür.

SULTANAHMET MİTİNGİ

Hatırlanacağı üzere, Mondros Mütarekesi müttefikler tarafından devamlı olarak ihlâl edildiği bir sırada 15 Mayıs 1919 Perşembe günü güzel İzmir Yunan askerleri tarafından işgal edilmiş bulunuyordu. Bu haber büyük bir teessür içinde bütün Anadolu'ya yayılmış, Türkün sabrını taşırmış, silâh altındaki Türk Ordusuna ve Kuvayı Milliye Ordusu dediğimiz milis kuvvetlerimize yeni ve çetin bir vazife daha düşmüştü. Zira Yunan ordusu da diğer işgal kuvvetleri gibi Ege bölgemizden mutlak surette atılmalıydı. İşte ilk protesto hareketi mânası taşıyan halkın büyük galeyanı Fatih mitingi ile başladı.

İzmir'in işgalinden iki gün sonra, İstanbul Darülfunun (Üniversite) talebesi, kızlı ve erkekli olmak üzere Darülfunun konferans salonunda büyük bir toplantı hazırlamış, Hukuk-u Düvel (Devletler Hukuku) Muallimi Salâhattin Ali Beyle, Edebiyat Fakültesi Müdürü Emin Bey bu salonda Yunanlılara hücum eden konuşmalar yapmışlardı. Toplantının sonunda ise İzmir'in işgali hâdisesini protesto eden bir beyannamenin kaleme alınarak yayılmasını istemişlerdi.

Daha sonraki gün ise yâni 18 Mayıs 1919'da, bir gün sonra yapılacak olan Fatih mitingi için Türk Oca-

ğı salonunda bir toplantı yapılmış ve işgal kuvvetlerini protesto eden bir beyanname hazırlanmıştı.

19 Mayıs 1919 Pazartesi günü Fatih Parkında yapılan miting ise oldukça alâka görmüştü. Halk Fatih parkını doldurmuş, mitingte konuşan Ahmet Ferit, Tahsin Fazıl, Halide Edip, Hüseyin Ragıp, Müfide Ferid gibi vatanperver hatipleri büyük bir heyecan içinde dinlemişti. Fakat tatmin olmamıştı.

Sultanahmet mitingini veren o günkü gazetelerden birinin fotokopisi

Bütün İstanbul halkı ise daha büyük bir meydanda daha muazzam bir mitingle, işgal kuvvetlerine seslenmek istiyordu.

İşte büyük Sultanahmet mitingi bu duygular içinde hazırlandı. Mitingten iki gün önce ise metnini aynen verdiğimiz bir beyanname İstanbul'un her köşesine dağıtılmış, halk Sultanahmet'e çağrılmıştı. Beyannamede deniliyordu ki:

SULTANAHMET'TE BÜYÜK İÇTİMA:

«Müslümanlar!..

Anavatanın parçalanıyor, mukadderatın çiğneniyor, Türkiye taksim tehlikesi karşısında bulunuyor, yedi asırlık saltanatının mukadderatiyle oynanıyor, İzmir facialarî hâlâ devam ediyor. Her gün millî hudutlarımız dahilinde vatanın uzuvları kesiliyor. Halife-i İslâmdan ve sevgili İstanbul'umuzun istikbalinden bahis olunuyor.

Vatandaş!

Vatan ve namus müdafaası uğrunda ihtiyar ettiğimiz fedakârlıklarla nihayetsiz felâketlere katlandık. Fakat hakkı hayatımıza tecavüz ettiremeyiz. Sözlerine millî namuslarına itimat ettiğimiz büyük milletlere duyduğun acıları yüksek sesinle işittir.

Yaşamak hakkın gasb olunuyor, imanımızla bağlandığımız adalet-i ilâhiyeye dayanarak cihan-ı medeniyete, haksızlıklara karşı feryat et. Şu felâketli günlerde istiklâl ve adalet dâvası etrafında en yüksek sesinle bağırarak dinî ve millî vahdetine sarıl Türk ve İslâm âleminin yaralı kalbinden çıkan acı feryat-

larınla felâketi defet, payitahtından kovulmak, anavatanı parçalanmak istenen bir milletin muazzez hislerine iştirâk için koş, işini, gücünü bırak, şu salı günü öğle namazından sonra birde Sultanahmetteki büyük içtimaa gel, kadın, erkek, çoluk çocuk, orada bulunun.»

Miting günü Sultanahmet meydanından Ayasofyaya kadar, Sultanahmet önünden geçen tramvay yolunu doldurmuş olan iki yüz binin üstündeki halkın heyecanı, hatiplerin gür, erkek ve korkusuz sesleri bazan beraber, bazan da yer yer tekbir sadaları Türkün, müstevliye karşı ilk ve son ihtar haberini veriyor ve bütün İstanbul semaları muazzam bir ilâhî sesin çoşkun uğultusu ile doluyordu.

Herkesin göğsünde bir siyah çerçeve içine yazılı «İZMİR KALBİMİZDİR» ibareli rozetler ve bütün meydan Türk bayraklariyle süslüydü.

İşte Türklüğün, imkânsızlık içinde dahi hiç bir zaman esarete boyun eğmiyeceğini haykıran bu tarihî mitingin en ateşli hatibi Halide Edip hanımdı.

Halide Edip Sultanahmet'i dolduran muazzam topluluğa şöyle hitap ediyordu:

«— Ey Türk ve Müslümanlar, bugün gözlerimizin önünde öteyi görmeğe mâni olan bir karanlık var, bu karanlık belki aylar, belki de yıllarca devam edebilir. Fakat, Türk ve müslüman dünyası elbet bir sabaha kavuşacaktır. Ufkumuzda güneş doğacak ve ortalığı aydınlatacaktır. Türk istiklâl ve zafer güneşi şimdi sapsarı olan benizlerimize taze bir pembelik, ümit ve saadet getirecektir. Gözlerimizi bu güneşi görmeğe alıştırmalıyız. Fatihlerin, Yavuzların, Kanu-

nîlerin ülkesi, istiklâlsiz kalamaz. Onların torunları sizler, Mithat Paşaların ve Namık Kemal'lerin vatanı aslâ hürriyetten mahrum edilemez. Ulu Türk ve müslüman kardeşlerim gözlerimizi bu istiklâl ve zafer güneşini görmeğe muktedir bir hale getirelim. Birbirimize ellerimizi uzatalım, tek bir hedefe, yalnız Türk istiklâl ve hürriyeti gayesine doğru yürüyelim. Vatan behemehal kurtulacak, tarihte esaretin adını dahi bilmeyen Türk, bu kere de Türkü esarete davet edenlere şerefli bir ders daha vermesini bilecektir.» (*)

Bu mitingte en heyecanlı en güzel konuşmayı Hamdullah Suphi yapmıştı.

Hamdullah Suphi Sultanahmet'i dolduran mahşerî kitleyi coşturan sözlerine şöyle başlamıştı. (6)

«Bedbaht kardeşlerim!.

Yaşadığımız büyük asırlardan sonra memleketimizin manevî ufuklarında meş'um bir saat çalmaya, kara günler doğmaya başladı. İçinde Tuna'lar, Dicleler, Fıratlar akan büyük ana vatan hurdahaş olduktan sonra bizi Anadolumuzda da bırakmak istemiyorlar. Biz toprağımızın son kısmı üzerinde kendi yaralarımızla, kendi acılarımızla kendi kardeşlerimizle ya-

(*) Fakat çok acıdır ki, Halide Edip, Türk edebiyatına sayısız güzel eserler ve Türk milliyetçiliğine gençliğinde büyük hizmetler yapmış, hattâ «Yeni Turan» adlı eserin de müellifi olmasına rağmen, ölmeden önce, Edebiyat Fakültesindeki derslerinde talebelerine sosyalizmin methiyesini yapıyordu. Zaten Nazım Hikmetin affına imza koyanların da başında oluşu yüzünden gençlik günlerinin asil düşüncelerinden rücu ettiği anlaşılıyordu.

şamak istiyoruz. Anadolu kaç mazlum halka vatan olmuş bir topraktır. Türk vatanı mazlumların vatanıdır. Kırımdan sürülen, yuvaları dağıtılan zavallı Tatarlar, Kafkastan sürülen zavallı Çerkezler, Rumeli'nin her tarafından yangın önünde, kılıç önünde muhaceret eden Türkler, Arnavutlar, Boşnaklar... Anadolu bin seneden beri üstünde titreye titreye ezan sesleri gelen, kaya başlarında, nehir kenarlarında Türklerin şarkılar söylediği vatanımızdır.

Ey Anadolu!. Ey şahadet yuvası olan Anadolu!. Seni bugün köle yapmak istiyorlar. Halbuki hangi köşesine baksalar, hakka istinat ettikleri takdirde alacak bir yer bulamazlar. Avrupa'nın milel-i fâzıla ismini alan milletlerine bağırıyoruz: Bu bağrı yanık millete bir vatan bırakmıyacaklar mı?

Bugün Anadolu topraklarının şimdiye kadar masum kalan o zerrin, başka bir bayrak görülmeyen topraklarını Yunanistan çiğniyor. O Yunanistan ki, başkalarının yardımıyla doğdu, büyüdü. O Yunanistan ki, başkalarına istinat ederek galipler arasında bulunuyor. Galip milletlere soruyoruz. Biz Yunanistan idaresinin ne olduğunu pek güzel biliriz. Mora'dan Tesalyaya, Tesalya'dan Trakya'ya Yunanistan'ın inkişafı, imha demektir. Anadoluda Yunanistan demek, yangın demektir. Bunun için Avrupa milletlerine hitap ediyoruz. Bırakacaklar mı ki; Yunan gibi bir millet bizi öz vatanımızda kahretsin, harap etsin, kadınlarımızı kessin, sürsün!.

Milletdaşlarım, dindaşlarım!

Aldanmayınız, emin olunuz ki Aydın'a Yunanistan yerleştikten sonra, bugün değilse yarın İstanbul meselesi mevzuubahis olacaktır.

Ey şehitlerin anaları, mazlum kardeşler!

Ey siz bir muharebeden arta kalmış İstanbul'a gelen askerler, kardeşlerim, toplanalım. Hangi siyasî itikatta olursak olalım, bugün bizim önümüzde Anadolumuzun, İstanbulumuzun mukadderatı mevzuubahistir.

Türk unsuru Avrupa medenilerine hitap ediyor ve diyoruz ki, bizim en büyük düşmanımız Yunanistandır. Yunanistan Tesalya'yı baştanbaşa mahvetmiştir. Avrupa'nın fazıl akvamına feryat ediyoruz: Tesalya'yı dolduran yüzlerce köylerimizden bir eser var mı? Makedonya'da milletdaşlarımızı cebren kahrettiler, mahvettiler. Yunanlıları istemiyoruz. (İstiklâl isteriz, biz hak isteriz, istiklâl isteriz! sadaları.)

Evet arkadaşlar ben de sizinle beraber istiklâl istiyorum. Fakir olmağa, sefil olmağa, bedbaht olmağa razıyız, yeter ki başımızda Türk hükûmeti bulunsun. Anadolumuzu Yunan yangını harap etmesin.»

Sultanahmet mitinginde konuşan veya tertip heyetinde bulunanlar arasında Profesör Müslihiddin Âdil bey, İspartalı Tevfik Noyan bey, Darülfunun eski emini İsmail Hakkı bey, İsmail Hami beyler de bulunuyordu.

TÜRK OCAKLARI TEKRAR FAALİYETTE

Türk Ocaklarının kuruluş günlerinden, millî mücadele günlerine kadar geçen zaman içinde yurt ölçüsündeki geniş faaliyeti, en başta işgal kuvvetlerinden Yunan ve İngiliz askerî makamlarını rahatsız etmişti. Ocaklı gençlerin ve idarecilerin imanlı ve inançlı kuvvetinden korkan Yunanlılar o güne kadar 28 muhtelif vilâyetde teşkilâtlanmış olan ocakların İzmir ve Bursa şubelerini kapattılar. İngilizler ise İstanbul merkezini işgal etmişler, eşyalarına kadar her şeyi almışlardı. Böylece 23 Nisan 1924'de kadar faaliyetini tatil etmek zorunda kalan ocaklar bu kerede merkezi Ankara'da olmak üzere yeniden açılmış birkaç yıl sonra ise tam 157 yerde şube kurmak ve 32 bin üyeye sahip olmak gibi Türkiyemizde Politikanın dışında ve üstünde, sadece memleketimizin millî menfaatlerinin münakaşa ve müzakere edildikleri merkezler haline gelen en büyük teşekkülü haline gelmişti.

Türk ocakları uzun yıllar, tarihe, geleneklerimize ve millî Türk ahlâkına dayanan bir şuur içinde faaliyetlerine devam etmiştir.

Aslında millî mücadelenin top ve tüfek seslerini geride bırakan milletimiz, bundan sonra yeni Türk Cumhuriyetinin kuruluş faaliyeti içinde bir yeni mücadelenin eşiğine girmiş bulunuyordu.

1 Kasım 1923'de seferberlik ilân edildikten sonra, siyasî ve iktisadî bir nizamı kurmanın, gayreti yanında, Türk ocakları gibi kültür teşekkülleri de memleketimizin millî şuuruna bir yön vermek üzere kurulmağa başlamıştır. O zamanlar «Türk Tarihini Tetkik Cemiyeti» «Türk Dil Tetkik Cemiyeti» ve bir talebe teşekkülü olan «Millî Türk Talebe Birliği» ni ilk akla gelenler arasından saymak mümkündür.

Fakat ne yazıktır ki, uzun yıllar, Türk milletinin millî kültür, millî ahlâk, millî şuuruna bugüne kadar kurulmuş olan gayri siyasî cemiyetler içinde en büyük faydayı sağlamış olan Türk Ocakları 10 Nisan 1931 tarihinde Mustafa Kemal Paşanın etrafını sarmış olan bir kısım halk fırkası menfaatçileri ve Türk Ocağı muarızları, devlet reisine de «Türk Ocakları vazifesini bitirmiştir. Artık Halk Fırkasiyle birleşmeli ve kendini feshetmelidir» kanatına inandırmışlar ve o güne kadar tam 276 yerde şubesi bulunan, (119 şubenin malı olan binalariyle o günkü para ile tam 1 milyon 312 bin 194 lira tutan gayri menkulü ile) Türk ocakları kapatılmış ve bu değerdeki binaları halk fırkasına devredilmişti.

Türk Edebiyatının, Türk Tarihinin, Türk milliyetçiliğinin sayısız şöhretlerini yetiştirmiş, sinesinde barındırmış olan bu teşekkküllerin yeniden kuruluşu ancak 18 sene sonra 11 mayıs 1949 tarihinde mümkün olmuştur. O tarihlere gelince tekrar kuruluş sebep ve faaliyetlerine döneceğiz.

Bilhassa 1919'dan 1922'ye kadarki yıllar içinde Türklüğün son müstakil parçası olan Anadolu Türkü, bir kuvayı milliye ruhu içinde genci, yaşlısı, kadını erkeği dünya tarihinde eşine az ratlanan bir iman ve inanç içinde dış düşmanları memleketten kovmuş, fakat iç düşmanlar o gün ve bu gün sinsi, gizli ve yeraltı faaliyetleriyle, zaman zaman milletin masumiyet, hüsnüniyet ve gafletinden istifade etmek suretiyle, komünizmin son gayesi olan milletleri Moskova'nın emrine vermek için faaliyet göstermekteydiler.

4 Temmuz 1929'da başlarında Dr. Hikmet Kıvılcımlı olmak üzere 30 kişilik bir komünist grup tevkif edilmiş, daha sonra mahkûm olmuşlardı. Nâzım Hikmet ise bir dergide millî kıymetlerimize saldırarak «Putları deviriyoruz» diye yazılar yazıyordu.

İşte bu tarihten 4 gün sonra 8 Temmuz 1929'da İstanbul Darülfununu (üniversitesi) gençlerinden bir kısmı, bir gençlik merkezi haline gelen İstanbul Türk Ocağı binasında Edebiyat mı - Bolşeviklik mi? adı altında bir toplantı tertip etmişlerdi.

Büyük bir kısmının tıbbiyeli olduğu anlaşılan bu toplantının ilk sözünü millî şair diye anılan Mehmet Emin (Yurdakul) almış, gençlerin faziletkâr, vatanperver olmaları lüzumuna temas etmiş ve: «Aramızda faziletsiz, milliyetsiz, şuursuz kimselere yer yoktur» demiştir.

O günlerde ise Yakup Kadri'nin bir gazetede «Çarliston Pantolonlu Gençler» başlıklı bir makalesi intişar etmiş, aynı toplantıda bu makale ve yazarı Yakup Kadri protesto edilmişti. Bir kısım gençler ise:

«Biz Yakup Kadri beyin neslinden daha mı müreddiyiz» diye bağırmışlardı.

Bilhassa bu arada salona Hamdullah Suphi'nin girişi, gençlerdeki heyecan ve imanı kuvvetlendirmiş, Hamdullah Suphi gençlerin çoşkun alkışları arasında kürsüye gelmiş, son günlerde hattı hareketleriyle Bolşevik propagandasına yardım edenleri tel'in ederek demişti ki:

«Maarif Vekilliğim zamanında beni de aldatarak hükümetten aldıkları paralarla Rusya'ya geçen ve şimdi yediği ekmeğin hakkını memleketin aleyhine ödemek isteyenlere dikkatinizi çekmek isterim. Türkiyeyi, Azerbeycan, Türkistan ve emsali memleketlerin vaziyetine sokmalarına meydan vermeyecek olan azminize inancım tamdır. Sizler yurdun ümit ve istikbalisiniz.»

Hamdullah Suphi'nin uzunca ve etraflıca izah ettiği o günlerdeki tahrikçilik hareketleri, salonu dolduran oldukça kalabalık bir gençlik zümresi tarafından tel'in edilmiş, hatip ise sık sık alkışlanmıştı.

Daha sonra gençler aralarında 5 kişilik bir komisyon kurarak (Tıptan M. Raşit, Hukuktan A. Feridun, Y. Mühendisten İ. Alâeddin, Mülkiyeden Sıtkı ve Adnan) bir beyanname neşredilmesini ve bununla son günlerdeki tahrikçilik hareketlerinin halk efkârına anlatılmasını istemişlerdir.

Türk Ocağındaki gençler şu bildiriyi yayınlamışlardı:

«Son zamanlarda mahdut bir kısım matbuatta zahiren edebiyat münakaşası şeklinde ve «putları

kırıyoruz» ünvanı altında yapılan, hakikatte ise edebiyat münakaşası diye sakladıkları komünizm ruhunu asil Türk gençliğine maletmek küstahlığından çekinmeyen neşriyatı protesto etmek için biz Darülfunun gençleri bugün Türk Ocağında toplandık.»

«Efkârı umumiyeye karşı şunu tasrih etmek isteriz ki bu gibi neşriyatın asil Türk gençliği ile kat'iyen alâkası yoktur. Şahsî menfaatleri ve ihtirasları için ecnebi fikirlerini utanmadan yazan bu vatansızlar bilsinler ki nazarımızda yalnız menfur şahsiyetlerdir.»

«Bütün milletin hürmet ettiği ve muhterem tanıdığı simalara karşı çok çirkin bir tarzda yapılan bu neşriyat karşısında duyduğumuz derin teessürleri burada âlenen izharı bir borç bildik.»

«Vatandaş efendiler! Sevgili vatanperver büyüklerimize tecavüz cesaretini bir kere daha göstermeyin. İcap ederse daha müessir surette görürsünüz ki Türk vatanının saydığı, bu büyükler vatansızların tecavüzüne uğrayacak gibi yalnız değillerdir. Onlara uzatılan her mütecaviz kalem ve eli kırmak borcumuzdur.»

Millî ve vatanî duygularda hassasiyetini her zaman ve mekânda izhar etmiş bulunan Türk gençliği son ve menfiî hadiseler karşısında ve hattâ mutlak bir tesanütle mes'ul ve yekvücut bir kitle halinde olduğunu bir defa daha tekrar eder.»

MİLLÎ TÜRK TALEBE BİRLİĞİ

En faal, heyecanlı ve gerçekten üniversite gençliğine bir millî şuur ve iman kaynağı olduğu devrelerde başında mühendis talebesi Tevfik (İleri) ve tıp talebesi Rüknettin Fethi (Olcaytuğ) nin bulunduğu Milli Türk Talebe Birliği 1929 yılının ilk aylarında kurulmuştu. İlk devrelerde bir talebe teşekkülü olmasına rağmen, talebenin tahsil ve derslerinden çok gençliğin millî bir ruh içinde yetişmesi ve bir kısım üniversite muhiti dışında memleketin millî menfaatlerine büyük bir hassasiyetle alâka göstermesi, bilhassa daha sonra bahsedeceğimiz Çanakkale Abidesi, Vagonli ve Razgrad hâdiselerinde Türk gençliğinden istenen ve beklenen hareketin öncüsü oluşu, bu teşekküle o gün bugün talebe teşekküllerinin önünde ve üstünde bir ehemmiyet ve sevgi ile bakılmasına vesile olmuştur.

Millî Türk Talebe Birliği, ilk defa olmak üzere 1933 yılının Temmuz ayı içinde bir de «Birlik» isimli 10 sayfalık bir mecmua çıkarmağa başlamıştı. Gençlerin daha ziyade millî hassasiyetini ayakta tutmak, onlara millî şuur mevzuunda bir yön vermek için çıkan, Birlik, hem teşkilâtın faaliyeti, hem de ya-

pılması tasavvur edilen hâdiselerin duyurulması için vasıta oluyordu.

Millî Türk Talebe Birliği, yıllarca sonra yapılmış olmasına rağmen Çanakkale Şehitliğini yaptırmak fikrini ortaya atan ilk teşekkül olmuştur.

Her millet toprak bütünlüğünü muhafaza için, cephe ve hudutlarda ölen evlâtlarına en güzel mezarlıklar, büyük masraflarla muazzam âbideler yaparlarken, elbette Türk gençliği de Çanakkale'de bu vatan uğruna can veren 55 bin şehidine âbide şöyle dursun, ona lâyık bir mezarlık bile yapılmaması karşısında hâlâ sessiz kalamazdı. Onlar sanki diyorlardı ki, dünün şehitlerini böyle mezarsız ve âbidesiz bırakarak unutturursak, yarının nesillerinden vatan uğrunda seve seve ölmeyi istemeğe nasıl yüzümüz olacaktır?

Birliğe mensup gençler 9 Teşrinievvel 1933'de neşrettikleri bir bildiride, Çanakkale şehitlerine bütün alâkanın, her sene yazın, hatta karaya çıkmadan onları şöyle denizden bir ziyaret olduğunu, bunun da bir gezintiden başka bir şey olmadığını hatırlatıyorlardı.

Millî Türk Talebe Birliğinden aynı yılın bir yaz günü 25 gencin yaptığı ziyaret intibaları «Birlik» mecmuasında da neşredilmiş ve bu gençler «orada can veren kahramanların kemikleri bizden saygı ve sevgi istiyor. Türk milleti saygısız değildir. Şehitlerimizin kemiklerini meydanda bırakmıyacağız. Çanakkale'de İngiliz ve Fransız mezarlıklarından daha güzel bir mezarlık ve daha yüce bir âbide vücuda getirmezsek tarih bize lânet eder« diyorlardı.

O yıl 25 gencin Çanakkale'yi ziyaretleri her de-

fakinde farklı olmuş, gençler şehitlerimizin kemiklerini toplayıp bir araya getirdikten sonra üzerine, altında «Türk Gençliği» yazılı bir levha koymuşlardır. Levhada aynen şunlar yazılı idi: «Türk tarihinin en şanlı savaşlarından birini yaratmış olan ölülerimize âbide istiyoruz.»

İşte bu gençlerin hareketidir ki, geç de olsa Türk İstiklâl mücadelesinin adsız kahramanlarına lâyık oldukları gibi bir âbide yapılmasına vesile olmuştu.

Millî Türk Talebe Birliği aynı yıl yaptığı bir kongrenin ilk idare heyeti toplantısında birliğin armasına bir de kurt resminin ilâvesini, üniversite gençliğinin giyeceği şapkalarda da bu armanın bulunmasına karar vermişti. Birliğin ayyıldız içindeki kurtlu armasını o günlerde güzel sanatlar akademisinin mimarî talebesi olan Hamit Kemali adında bir genç yapmıştı.

Giyilecek şapka örneğini de, gene güzel sanatlar akademisi tezyinat bölümünde okuyan bir genç kızımız hazırlamıştı.

Millî Türk T. Birliği 1933 yılı Cumhuriyet Bayramına rengi lâcivert, önünde kabartma madenî kurtlu BİRLİK ARMASI ile hazırlanan şapka ile iştirâk etmişlerdir.

RAZGRAD HADİSESİ

Sene 1933.

17 Nisan Pazartesi günü, Bulgaristan'da Türklerle meskûn Deliormanın RAZGRAD isimli kasabasındaki Türk mezarlığı 200'den fazla, elleri kazma ve kürekli Bulgar kalabalığı tarafından tahrip edilmişti.

Mütecavizler, önce mezarlık bekçisinin kulübesini ateşe vermişler, daha sonra ise mezarlığa giderek, dünyanın en iptidaî ve vahşi kabilelerinin bile yapmağa tevessül edemiyeceği bir şekilde Türk mezarlığını kazmışlar, ölülerin kemiklerini çıkarmışlar ve taze ölüleri ise mezarlık içinde sürümüşlerdi.

Bu pek vahşiyane ve iptidaî hâdise karşısında Türk Cemaat reisi, Razgrad Müftüsü, bir çok Türk ileri gelenlerinin imzaları ile birlikte Bulgar Vekillerine, Parlâmento Başkan ve mensuplarına telgraflar çekerek hadiseyi protesto etmişlerdi.

Hâdiseden bir gün sonra ise, bu rezilce hareket «Rudna-Zaştika» isimli sözde «Vatan Müdafaası» isimli müfrit ve anarşist teşekküller tarafından tertip edildiği öğrenilmişti. Tertipçiler bir mukavemetle karşılaşmamak için geceyi seçmişlerdi.

Bulgar hükûmetinin resmî organı olan Zname gazetesi ertesi günkü nüshasında hâdiseyi tevil yollu izaha çalışmış, mezarlığın tahrip edildiğinden bile bahsetmeden, Razgrat Belediye Meclisinin aldığı bir kararla Türk mezarlığının başka bir yere kaldırılmasının lâzım geldiğini ileri sürerek «Hâlâ Türkler ölülerini bu bu mezarlığa gömmektedirler» gibi âdeta suçu Türk cemaatine yüklemeğe çalışmıştı. Halbuki uzun yıllar, bir Türk Eyaleti şeklinde idare edilmiş, her defasında Türk süngüsü karşısında mağlup olmuş bir milletin, korkunç bir aşağılık duygusu içindeki Türk düşmanlığı, sebebin ta kendisi idi.

Aslında dünyanın hiç bir yerinde millet haysiyeti şuurunu taşıyan insanların, öç almak kasdı ile de olsa, mezarlıklara hücum etmek suretiyle cesetlerle ve mezar taşları ile mücadele etmeyi aklından bile geçirmesi mümkün değildi.

İşte dünyada görülmemiş bir barbarlık örneği vermiş olan Bulgar gençlerinin bu yüz kızartıcı hareketi, bütün dünya radyo ve ajansları tarafından duyurulmuş, o günkü İstanbul gazeteleri ise, hâdiseyi manşet yerinde ve bir dehşet havası içinde vermişlerdi.

Hâdiseden iki gün sonra ise, İstanbul Darülfunun talebeleri ve yüksek tahsil gençliğinin iştirâki ile, Millî Türk Talebe Birliğinin idare edeceği bir protesto mitinginin hazırlıkları tamamlanmış, birliğin umumî kâtibi Şükrü Kaya imzasiyle Vilâyete müracaat edilmişti. Bulgar küstahlığına bir cevap teşkil edecek olan gençlerin bu mitingine maalesef vilâyet müsaade etmemişti. Birliğin başkanı Tevfik (İleri) ise,

o günlerde İstanbul Parti Başkanı olan Doktor Fahrettin Kerim'e de yapacakları mitingten bahisle müsaadenin verilmesini rica etmiş, o da rıza göstermemişti.

Buna rağmen 20 Nisan 1933 Perşembe günü öğleden sonra, zamanın tatil gününe de rastlaması dolayısiyle (1933'de resmî hafta tatili perşembe öğleden sonra başlar, cuma dahil tatil günü idi) aralarında bugünün şöhretleri de bulunan (Adnan Ötügen, Cihat Baban, Lebit Yurdoğlu) gençler önce Maçkadaki Bulgar Konsolosluğunun önüne gelmişler. M.T.T. Birliğinin o günkü başkanı, Mühendis Mektebi Talebesi Tevfik (İleri) orada bulunan bir otomobilin üzerine çıkarak heyecanlı bir hitabede bulunmuş: «Bulgarlara yıllarca insanlık ve medeniyet dersi öğretemediysek bu kabahat bizim değil, kendi kafasız ve kabiliyetsizlikleri yüzündendir. Biz ölülere hakaret değil, hürmet ederiz» demek suretiyle sözlerini bitirmiş, daha sonra gençler büyük kafileler halinde Bulgar sefareti önünü terkederek Feriköydeki Bulgar mezarlığına hareket etmişlerdi.

Yollarda polisin müdahalesine, cebir kullanacağını, hattâ ateş açmak mecburiyetinde kalacağını söylemesine rağmen gençler, bu sözlere itibar etmemiş, ellerinde bayraklarla Bulgar mezarlığına gelmişlerdi.

Bulgaristan'da Türklerle meskûn Deliorman'ın Razgarad kasabasındaki Türk mezarlığı, dünyada eşine az rastlanan bir barbarlık içinde tahrip edilince, Türk gençlerinin de, İstanbul'daki Bulgar mezarlığına aynı şekilde bir misilleme yapacaklarını zanneden emniyet kuvvetleri gayet sıkı tertibat almışlardı.

Halbuki Türk gençleri, Razgrad hâdiseleri mitingi ile Bulgarlara bir insanlık ve medeniyet dersi vermişlerdi.

Zira emniyet kuvvetlerinin kordonunu yarıp, Bulgar mezarlığının duvarlarından atlayarak içeri giren gençler ellerindeki çiçek çelengini mezarlığa koymuş ve çok miktarda taşıdıkları muhtelif renk çiçekleri ise mezarlar üzerine serpmişlerdir.

Büyük bir olgunluk ve asalet içinde yapılan bu gösteri anında başta Millî Türk Talebe Birliği Başkanı mühendis mektebi talebesi Tevfik Celâl (merhum eski maarif vekili Tevfik İleri) ve Birliğin umumî kâtibi olan Şükrü Kaya olmak üzere 80 talebe, hükûmetin müsaade etmemesine rağmen nümayişe teşvikçi oldukları için nezarete alınmıştı.

Bütün İstanbul Halkı o gün Türk gençliğinin bu asalet ve nezaket örneği karşısında büyük bir hayranlık duymuş, bunu uzun zaman ifade etmişti.

O gün nezarete alınan gençler aileleriyle temas ettirilmemiş, Birliğin feshedilmesi lâzım geldiği kanaatiyle haklarında dâva açılmıştı.

22 Nisan 1933 Cumartesi günü ise nezarette bulunan 80 gençten 57'si serbest bırakılmış, 23 genç ise haklarında tevkif müzekkeresi kesilerek adliyeye sevk edilmişlerdi.

Daha önceleri bir çok komünist mahkûm eden meşhur Müddeiumumi Kenan Bey'in zamanına tesadüf eden bu olay, Sultanahmet Birinci Sulh Ceza Mahkemesinin tevkif kararı üzerine, Kenan Bey'in dikkat ve hassasiyetle hâdiseleri tahliline vesile olmuş, gençler mevkufiyetlerinin 6. cı günü serbest bırakılmışlardı.

O gün tahliye edilen 23 gencin isimlerini ayrıca veriyoruz. Tevfik (İleri) Birlik Başkanı, Şükrü Kaya Birlik umumî kâtibi, tıp talebesi; Adnan Cahit (Ötügen), Şevki İbrahim, Abidin Nermi, Hüdai Şakir, Bedri Hakkı Abdullah, Hikmet Abdülcelil, Adnan Cemil, Muhlis Fehdi, Aziz Ziya, Tarık Halid, Cemal, Ahmet Muhtar, Hüseyin Avni, Şevket Necip, Necati Nusret Burhan Hüseyin, İsmail Hakkı, Abdullah Cevdet, Enver Yusuf, Selim Fuad Hulusi, Galip Ahmet.

15 Teşrinîsanî (Kasım) 1933 Çarşamba günü de, tecemmüat kanunu'na aykırı hareketten dolayı muhakemeleri yapılan bu gençler aynı yollarda 2335 numaralı umumi aftan istifade ettirilerek, davalarının iptali cihetine gidilmişti.

Türk milliyetçiliğine unutulmaz bir sayfa daha eklemiş olan o günkü üniversite gençleri aynı yıl içinde, yeni bir şahlanış olan Vagon Li mitingini yapmışlardı.

VAGON-Lİ HADİSESİ

Türkiyemizde bazı yabancı şirketler hâlâ bir kapitülâsyon zihniyeti içinde, hem memleketimizden azamî istifadeyi sağlıyor, hem de büyük bir küstahlık içinde emrinde çalışan Türk personellerin sadece şeref ve haysiyetleriyle değil, Türklük gururu ile de oynuyordu.

Halbuki Türk milleti şeref ve haysiyetine ne kadar bağlı olduğunu ispat ettiği millî mücadele günlerini çoktan geride bırakmış, bizzat şeref ve haysiyetin dünyada öz sahibi olmuştu. Bilhassa 1935'den sonra bahsedeceğimiz Hatay meselesinde ise Türk halkının ve Türk gençliğinin millî şuura ne derece sahip olduğunu kaçıncı defa dost ve düşmana anlatmış ve öğretmiş bulunuyordu.

İşte böyle bir devirde VAGON-Lİ Şirketinin Beyoğlu acentalığında millî haysiyetimizi tezyif ve tahkir edici bir hâdise cereyan etmişti.

Yataklı vagonlar şirketinin yıllardır Beyoğlu acentesi müdürü bulunan, Türk dostu ve gayet güzel Türkçe bilen Belçikalı B. Boel'in yerine M. Jannoni adında bir zat tayin edilmişti. M. Jannoni takriben

bir buçuk aydan beri bu vazifenin başında bulunuyordu.

«Şirketin Beyoğlu acentalığında çalışan, vazifeşinaslığı, namuskârlığı dört seneden beri âmirleri tarafından daima takdir edilen Naci bey isminde bir Türk memuruna 23 şubat 1933 perşembe günü şehrin maruf tüccarlarından birisi müracaat ederek o günkü Ankara treninde bir yatak istemiştir. Naci bey, Beyoğlu acentalığına ait olan yerler tamamen satılmış olmasına binaen Telefonla Galata acentasını bulmuş ve orada bir yer olup olmadığını sormuştur.

Tesadüfen Müdür M. Jannoni'nin de orada hazır bulunduğu sırada yapılan bu muhavere tabiatıyla Türkçe cereyan etmiştir. M. Jannoni, diğer memurlara Fransızca olarak şu çirkin sözleri söylemiştir:

— Bu memur böyle nece anırıp duruyor, Türkçe mi?

Memurlar bu terbiyesizce suale yalnız:

— Evet! demekle mukabele etmişlerdir.

Müdür efendi bu cevabı alınca Naci beye hitap ederek:

— Burada resmi lisanın Fransızca olduğunu bilmiyor musunuz? Size kaç defa söylemeli? Size sopa ile mi hareket etmeli? diye bağırmıştır.

— Müdürün bu çirkin hareketinden müteessir olan Naci bey, kendisine kısaca:

— Ben Türküm. Memleketimde resmî lisan Türkçedir. Hatta siz bile Türkçe öğrenmelisiniz! Cevabını vermiştir.

Bu cevap Müdür efendiyi büsbütün hiddetlendirmiştir. Evvelâ kabahatsiz memura on lira nakdi ceza

vereceğini gene ayni hakaret âzim tavırlarla bildirmiş, Naci beyin:

— Niye ceza veriliyor? Kabahatim nedir? Memleketimde Türkçe konuşmak hakkımdır! Şeklindeki gayet muhik sözlerine karşı ceza nisbetini arttırmış ve nihayet:

— Sizi on beş gün için kovuyorum! diye bağırmıştır. Naci bey de şapkasını alıp, bir tek söz bile söylemeğe tenezzül etmeden çıkıp gitmiştir.

Hâdise, hazır bulunan diğer memurları da müteessir ettiği için müdüre gitmişler ve yaptığı hareketin doğru olmadığını, arkadaşları hakkında verilen kararın geri alınmasını temenni etmişlerse de, aldıkları kat'î cevap şu olmuştur:

— Ya ben giderim, yahut da o!

Vak'a Yataklı Vagonlar Şirketinin mümessilliğine de aksetmiş, fakat, bu küstahlıkla alâkadar olabilecek hiç bir hareket görülmemiştir.» (*)

Bu hâdise ertesi gün İstanbul gazetelerine intikâl etmiş, halk, bilhassa o günün uyanık, hassas gençliği âdeta çileden çıkmıştı.

İşte Yüksek Tahsil Gençliği, Razgrad hâdisesinde olduğu gibi bu kere de Türkiye'de yaşadığını unutarak Türkçeyi ve Türkü pervazsızca tahkir eden bu zihniyeti de protesto etmek üzere harekete geçmiş ti.

O gün Üniversitenin başında bulunan profesörler talebeyi ne kadar teskin etmek istemişse de, gençlik bu nasihatleri dinlememiş, üniversite önün-

(*) 26 Şubat 1933 tarihli Cumhuriyet gazetesi.

den kafile kafile VAGON-Lİ binasının idare merkezi Beyoğlundaki eski Tokatlıyan, şimdiki Konak otelinin önüne gelmiş, mösyö Jannoni'nin sözlerini protesto etmişlerdi.

Protesto esnasında bütün Beyoğlu, Galatasaray ve arayollar, caddeler bir mahşeri kalabalık yüzünden tıkanmış, tramvaylar saatlerce işlemez hâle gelmişti.

VAGON-Lİ şirketinin önünde bir genç tramvayın üstüne çıkarak:

«— Arkadaşlar!.. Türkiye bir sömürge değildir. Türkiye'de Türkçe'den başka bir dilin hâkimiyeti olamaz.

Dilimize saygı göstermesini bilmiyenleri affetmiyeceğimiz gibi onları saygılı hale getirmesini de bileceğimizi unutmasınlar» diye başlıyan bir hitabede bulunmuş bunun üzerine daha önce gençliğin şirket merkezine gelmekte olduğunu haber alınınca indirilen kepenkler, kız ve erkek talebeler tarafından zorlanarak kaldırılmış, şirketin camları parçalanmıştı.

Aynı binada bulunan «Banka Komercıyale İtalyana» ve «Loid Triestino» acentelerinin kapıları bile çizilmemiş yalnız VAGON-Lİ'nin odalarına girilerek bazı büro eşyaları kırılmış duvarda asılı bulunan Atatürk'ün çerçeveli resmi «Size lâyık değil» diyerek alınmış ve ellerinde çerçeveli resim olduğu halde «YAŞASIN TÜRKÇE» nidaları altında gene topluca büyük bir heyecan ve nümayiş halinde Karaköye gelmişlerdi. Bu kerre de Karaköy'de köprü başında bulunan VAGON-Lİ'ye ait binanın camları taşa tutulmuş, kırılmıştı.

Bir müddet sonra Karaköy'den ayrılan ve ellerinde bayraklar olduğu halde YAŞASIN TÜRK, YAŞASIN TÜRKÇE sedalarıyla Eminönüne doğru gelen gençler.

Şirket binasından «bu resim buraya lâyık değildir» diye söktükleri Reisi Cumhur Atatürk'ün resmini Halkevi binasına getirip teslim etmişler, bundan sonra da büyük bir sükûnet içinde dağılmışlardı.

Ertesi gün 20'ye yakın genç, Beyoğlu Kaymakamı Sedat bey, Emniyet Müdürü Fehmi bey ve müddeiumumi Kenan bey tarafından sorguya çekilmiş bilâhare gençler serbest bırakılmıştı.

Gazeteler vasıtasıyla bütün Anadoluya duyurulan bu hâdiseden sonra M. Türk Talebe Birliği Merkezi, gençliğin hassasiyet ve uyanıklığı dolayısiyle muhtelif vilâyet ve kazalardan gelen telgraflarla tebrik ediliyordu.

«Bursa Gençliği» imzası ile çekilen telgrafta aynen şunlar söyleniyordu.

— Yataklı Vagonlar Şirketi Acenta Müdürüne karşı dün Darülfünün ve yüksek mektepler talebesi tarafından yapılan nümayiş esnasında ifadeleri alınmak üzere Galatasaray Polis Merkezine götürülen talebeler, ifadeleri tesbit edildikten sonra serbest bırakılmışlardır.

Vagon-Lİ olayının ilk etkisi Bursa Gençliği üzerinde görülmüş ve Bursa Gençliği adına Atatürk'e şu telgraf çekilmiştir:

«Uğrunda hepimizin birer nefer gibi canla başla çalıştığımız aziz Türk inkılâbına sıkılacak her yumruğu ezmek için bütün Bursa halkı, gençliği ve talebesi her zaman hazırdır.

İstanbulda, güzel Türkçemize karşı yabancı bir şirketin saygısız mümessili tarafından yapılan tecavüze karşı gençliğin çok yerinde olarak gösterdiği heyecanı kutlular ve Bursa gençliğinin de daima kendileriyle birlikte olduğunu bu gece Halkevinde toplanan bizler heyecan ve saygılarımızla bildiririz.»

1935 YILINA KADAR TÜRK MİLLİYETÇİLİĞİNE HİZMET EDEN BASIN

1935 yılına kadar Türk milliyetçiliğine fikri yönden hizmet eden bir kısım GAZETE ve DERGİ'lerle, bu devreye kadar Türk milliyetçiliğine bir yön vermekte en müessir mütefekkirlerimizden bazılarını kısaca tanımayı bu devrin hususiyetlerine atfen lüzumlu görüyoruz.

TÜRK YURDU:

Türk ocaklarının kuruluşu bahsinde de ifade ettiğimiz gibi, ocakların faal olduğu müddet içinde, Türkiyemizde Türk milliyetçiliğine en büyük hizmet, Türk Yurdunun sayfalarıyla olmuştur. Yusuf Akçora, Mehmet Emin Yurdakul, Ahmet Ağaoğlu, Rıza Nur, Ahmet Hikmet, Necip Asım, Ziya Gökalp, Hamdullah Suphi, Ali Canip, Sadri Maksudi, gibi Türk milliyetçiliğinin büyük mübeşşirlerinin en müessir yazıları Türk Yurdu'nda çıkmıştır.

Bu zevat aynı yıllar içinde birçok gazetelerde yazmak fırsatına rağmen hassaten millî şuura hizmet

eden yazılarını Türk Yurdunda neşretmişler ve bu tarihi mecmuayı tercih etmişlerdir.

Türk yurdunun bugüne kadar intisar eden 40 cildi aşan sayılarında birçok değişikler olmuş, muhtelif ellere geçmiş, bazen Ankara'da, bazan da İstanbul'da neşredilmesine rağmen muhteva ve karakterinde bir inhiraf ve değişiklik olmamıştır.

1911 yılının son ayında çıkmağa başlıyan ilk sayıları, 18X25 cm ebadında 15 gramlık ve 2 sayfa olarak basılmış, 1918 yılı ağustos ayına kadar devam etmişti. 1918'de neşriyatına son verirken 14 ncü cildini tamamlamış bulunuyordu.

1924 yılının ilk teşrin ayında tekrar neşredilmeğe başlanan Türk yurdu bu kerre de 16X23 cm. ebadında fakat 80 sayfa olarak basılmıştır. Muhtelif aralıklarla bu seri de 1927 yılı eylül ayına kadar devam etmiş ve 6 ncı cildini 33 ncü sayıda tamamladıktan sonra neşriyatına bir müddet ara vermiştir.

Kısa bir müddet sonra ise 1928 yılının ikinci kânun ayında 21X28 cm, ebadında ve 64 sayfa olarak yeniden çıkmağa başlamıştır.

1929 yılının şubat ayında 23 ncü cildi ise yeni harflerle basılmağa başlamış ve aynı boyda 6 cilt daha tamamlandıktan sonra tekrar kapanmıştır.

İlk sahibi usuf Akçora, ondan sonra ise Mehmet Emin'dir. Daha sonraki sayılarda ise Ahmet Ağaoğlu, Hamdullah Suphi, Fethi Erden'in sahipliğinde neşriyatına devam etmiştir.

İlk sayılarında, Türk Yurdu başlığı altında «Türklerin faidesine çalışır» ibaresi yazılmakta idi.

Diğer yıllara ait olan sayılarına ait malumatı ilerki bölümlerde vereceğiz.

TEVHİDİ EFKÂR:

Uzun bir maziye sahip ve önce Ebüzziyade Velid tarafından neşredilmekte olan TASVİRİ EFKÂR, daha sonraları Ebüzziyazade Tevfik beyin sahipliğinde 1923 yılına kadar devam etmiştir.

1923 yılının başında ise gene sahibi Ebüzziyazade Tevfik bey olan TEVHİDİ EFKÂR, Tasfiri efkârın bir devamı olarak neşredilmiştir. Bir çok tanınmış Türk milliyetçileri bu gazetede yazılar neşrediyorlardı. 1927'de ise neşriyatını tatil etmiştir. 1940'dan sonra ise Ziyad Ebüzziyazade tarafından yeniden ve 34 ncü yılı olarak neşredilmiştir. O günlere geldiğimizde tekrar bahsedilecektir.

KÜÇÜK MECMUA:

Diyarbakırda Ziya Gökalp tarafından çıkarılan bu mecmuanın ilk sayısı 18 haziran 1922'de neşredilmiştir. Mecmuanın 1 nci sayısı üzerinde tarih yerine 10 Şevval 1340 ve 5 haziran 1924 diye yazılmıştır.

Sahibi imtiyazı ve mesûlu: Ziya Gökalp, idarehanesi: Diyarbakır hükûmet dairesinde Vilâyet Matbaası, haftada bir çıkar, ilmi edebi, siyasî iktisadî sayfasını çevirince «Mustahabe» başlığı altında ÇINARALTI isimli bir başmakale neşredilmiştir.

Fiatı 10 krş. olan bu mecmuada Ziya Gökalp'ten başka Ali Nüzhet (Göksel)in de yazıları neşredilmekteydi.

Küçük Mecmuada neşredilen Ziya Gökalp'e ait yazılar bütün Türk basınında büyük alâka ile takip

ediliyor ve sık sık iktibas suretiyle Gökalp'ın yazıları memleketin her tarafına duyuruluyordu. Gerçekten, küçük eb'atta olan bu derginin yankısı büyük olmuştur.

ANADOLU MECMUASI:

1 Nisan 1924'de ilk sayısı neşredilen ve iddialı bir fikir hareketinin öncülüğünü yaptığını söyleyen bu mecmuanın sahibi Mehmet Halid (Bayrı) dır. (Halk Edebiyatımıza ve folklorumuza büyük emeği dokunan Mehmet Halit Bayrı birkaç yıl önce İstanbul Belediyesi Malzeme Şubesi Müdürü iken vefat etmiştir.)

Mecmuada Mehmet Halit'den başka sık sık yazıları neşredilenler ise, Mükrimin Halil (Yınanç) (Sonradan Edebiyat Fakültesine Tarih Profesörü olarak tâyin edilmiş ve birkaç yıl önce vefat etmiştir.) Diğer imzalar ise Necmettin Halil, Necip Fazıl, Necip Asım, Ahmet Hamdi, İbrahim Hakkı, Ziyaeddin Fahri (Fındıkoğlu), Reşat Şemseddin (Sirer), Faruk Nafiz ve Ömer Bedreddin.

Anadolu Mecmuası Ziya Gökalp'ın «Turan» fikrini benimsemiyordu.

MİLLÎ MECMUA:

İlk sayısı 1 Teşrinisani 1339 (1923) de neşredilmiş olup millî edebiyatımıza uzun müddet hizmet eden bir dergi olmuştur. Mehmet Mesih isimli bir zatın idaresinde çıkan mecmuada birçok edip ve fikir adamlarımız yazılar yazmakta idi.

Bazı sayılar, ise Ziya Gökalp, Abdülhak Hamit, Necip Asım için özel olarak hazırlanmıştır. 15 günde bir neşrolunan mecmuanın yazarları arasında şu imzalar sık sık görülmektedir:

Mehmet Emin, Mustafa Şekip, Celâl Sahir, Orhan Rıza, Halide Nusret, Hüseyin Namık, Feridun Nafiz, Abdülhak Hamit, Faruk Nafiz, Necip Fazıl, M. Şemseddin, Ahmet Kadri, Ahmet Hamdi, Mehmet Halit, İsmail Hâmi, Hakkı Suha ve Cemil Sena.

ATSIZ MECMUA:

İlk sayısı 15 Mayıs 1931'de neşredilen ATSIZ MECMUA, Hüseyin Nihâl (Atsız) tarafından idare edilmekteydi. Atsız Mecmuanın, bu başlığı altında «Aylık Fikir Mecmuası ibaresi, üstünde ise (birkaç sayıda bir değişerek). Bütün Türkler bir ordu, katılmayan kaçaktır» — «Vazife yapılır, hak verilmez alınır.» — Fertler ölür, millet yaşar» — «Sen ben yok, biz varız.» gibi veciz sözler yer almıştır.

Mecmuanın 1 nci sayısının baş makale yerinde, Ziya Gökalpın «ÇINARALTI» başlıklı yazısı neşredilmiş, diğer sayfalarda ise Zeki Velidi Togan. N. Atay, Abdülkadir İnan, Sabahattin Ali, Şakir Ziya, M. Ekrem imzalı yazılar yer almıştır.

Fiatı 15 kuruş olan ATSIZ MECMUA'da sık sık yazılarına rastlananlar başta H. Nihâl olmak üzere, Abdülkadir (İnan), Fuat Edip, Fevziye Abdullah, A. Zeki Velidi, Şakir Ziya, Hemşinli Tevfik, Edebiyat talebesi Adnan (Ötügen).

AZERBAYCAN YURT BİLGİSİ MECMUASI:

İlk sayısı 1 Mart 1932'de neşredilmiştir.

Daha ziyade isminden de anlaşılacağı üzere dış Türklerden Azerbaycan'ın millî ve edebî kültürünü tanıtıyordu.

Sahibi, Edebiyat Fakültesi Türk Lisanı Tarihi müderrisi Ahmet Caferoğlu idi.

Diğer yazarları ise A. Zeki Velidi, Köprülüzâde Fuat, Abdülkadir İnan'dı.

BİRLİK:

Üzerinde çıkış tarihi değil yalnız ayı yazılı olan Birlik Mecmuasının ilk sayısı Temmuz 1933'de neşredilmiştir. Millî Türk Talebe Birliğinin organı olan bu mecmua 10 sayfa olup 10 kuruşa satılmakta idi.

Mecmuanın Birlik başlığının yan tarafında ise ay içine resmedilmiş Kurt rozetinin klişesi bulunuyordu. İlk sayılarda, Hemşinli Tevfik (Tevfik İleri) Adnan (Ötügen), Rüknettin Fethi, Lebid (Yurdoğlu) gibi Millî Türk Talebe Birliği idarecilerinin yazıları neşrediliyordu. Daha sonraki devirlerde Birlik «Millî Birlik» olarak neşredilmiştir.

ORHUN:

İlk sayısı Teşrinisani (kasım) 1933'de neşredilmiş olan bu mecmuanın sahip ve Neşriyat müdürü de daha önceki yıllarda Atsız Mecmuayı neşretmiş olan H. Nihal bey'dir.

Atsız Mecmuanın yazarlarından bir çoğu ORHUN da da yazıyorlardı. Sık rastlanan diğer imzalar ise şunlardı:

Suud Kemal (Yetkin), Nihat Sami (Banarlı), Vasfi Çobanoğlu, Ahmet Yekta (Madran), Tolunay, Orhan Şaik (Gökyay), Osman Nuri (Peremeci), Atsıza Yoldaş (Tevetoğlu), Feyziye Abdullah (Tansel), Zahir Sıtkı (Güvemli), Mahmut Esat Bozkurt.

ÇIĞIR MECMUASI:

İlk sayısı 1 Kânunevvel 1933'de neşredilmiş olup sahibi Hıfzı Oğuz'dur.

Ankara'da uzun müddet devam eden ÇIĞIR mecmuası, neşredildikten sonra okuyucularına gönderdiği bir mektupda gayesini şöyle anlatıyordu:

«Ankara'da 1933 yılı başında neşrolunan Çığır Türkiye'de inkılâp için hayatî bir iş telâkki ettiğimiz GENÇLİK meselesini geniş bir şekilde ileri sürmek için çıktı... Türk toprağı, Büyük Türk yarını dediğimiz müşterek ülkü için gençliğin kafa ve gönül topluluğuna çalışıyoruz.»

Çığır mecmuasının Hıfzı Oğuz (Bekata) dan başka yazarları şu zevattı: Necip Ali, Abdullah Battal, Aka Gündüz, Dr. Reşit Galip, Hüseyin Namık, Yusuf Akçora, Remzi Oğuz ve bugünün birçok şöhretli şairlerinin Çığır sayfalarında şiirleri neşrediliyordu.

TÜRK MİLLİYETÇİLİĞİNİN İLK ÖNCÜLERİ

VELED ÇELEBİ İZBUDAK:

1869'da Konya'da doğan Veled Çelebi, Mevlânâ'nın onsekizinci göbekten torunudur.

Medrese tahsilinden sonra 20 yaşında İstanbula gelmiş, İkdam, Hazinei Fünun gazetelerinde yazı hayatına atılmıştır. Daha sonra ise Türk Ocaklarında Türk Diline en büyük hizmeti yapanlardan biri olmuştur. Türk Diline Methal, Büyük Türk Dil Lügatı adlı eserlerinden başka Türk Yurdunda yüzlerce makalesi neşredilmiş ve eski edebiyattan bir çok divan şiirlerinin şerhini yapmış ve Türkçeye çevirmiştir.

SÜLEYMAN NAZİF:

1870'de Diyarbakırda doğan Süleyman Nazif, ömrü boyunca yılmayan ve dinmeyen bir mücadeleci ruha sahip olarak, hafızaları işgal eden sayısız makale ve 30'a yakın eser vermiştir. Meşrutiyete dair yazdığı yazılardan dolayı birkaç defa sürgüne gönderilmiş ve hapsedilmişti.

1908 Meşrutiyet inkılâbından sonra Basra, Kastamonu, Trabzon, Musul ve Bağdat Valiliğinde bulunmuştur. Tasviri Efkârda yıllarca ateşli makaleler yazdı. Cenap Şahabettin'le birlikte HÂDİSAT gazetesini çıkardı.

İstanbul'un işgalinden sonraki günde ise «KARA BİR GÜN» makalesi, Darülfunun salonunda, Piyer Loti'ye ait hitabesi büyük bir cesaretin ve vatanperverliğin tipik örneği idi. Onun Moskof düşmanlığı hâlâ hafızalardan hafızalara intikal ederek bugüne kadar gelebilmiştir.

AHMET HİKMET MÜFTÜOĞLU:

Yahya Sezai Efendinin oğlu olan Müftüoğlu 1870 de İstanbul'da doğmuştur. İlk tahsilini Dökmeciler mahalle mektebinde yapmış daha sonra Aksaray Mahmudiye Rüştiyesini ve Galatasaray Lisesini bitirmiştir.

1926'da Ankara'ya gelerek Hariciye Vekâletinde memuriyete başlamış ve Vekâlet Müşteşarlığına kadar yükselmiştir. Galatasaray Lisesinde Edebiyat dersleri okutmuş, İstanbul Darülfunun Edebiyat bölümünde Avrupa Edebiyatı müderrisliği yapmıştır.

Türk Ocaklarında ve Türk Yurdu mecmuasında Türk milliyetçiliğinin en ileri müdafii olarak faaliyetlerde bulunmuştur. En mühim eseri Çağlayanlar neşredildiğinde büyük bir alâka ile okunmuş. (Bu eseri 1957'de Burhan Yayınevi yeni harflerle basmış ve aynı yıl bitmişti) Altınordu, Göç gibi eserleri ile Müftüoğlu'nun adı Türk milliyetçiliğinin öncüleri arasına girmeğe hak kazanmıştır.

1927'de vefat etmiştir.

AHMET AĞAOĞLU:

1869'da Azerbaycanın ŞUŞA şehrinde doğan Ağaoğlu, Şuşa'da orta okulu, Tifliste liseyi, Pariste ise hukuk fakültesini bitirmiştir. 1894'te Azerbaycana döndüğü zaman meşhur mücahit ve fikir adamı İsmail Gasprenski (Gaspıralı), Hüseyinzade Ali ile birlikte Azerbaycanda millî şuurun uyanması için çalışmış, İRŞAD ve TERAKKİ gazetelerinde bu mevzuda yazılar yazdığı sırada Çarlık hükûmeti tarafından takibata uğramıştır.

Meşrutiyet inkılâbını müteakip (1908) İstanbula gelmiş, maarif müfettişliği yaparken, İttihat ve Terakki Fırkasına girmiş, Türk Yurdu ve Türk Ocağını Mehmet Emin, Yusuf Akçora ile kurarak, Türk milliyetçiliğinin fikriyatını yapanların arasında büyük bir hisse ve şöhrete sahip olmuştur.

1921'den sonra Matbuat Umum Müdürlüğü yapmış, 2 nci ve 3 ncü Meclise Kars meb'usu olarak iştirâk etmiştir. Ankara Hukuk Fakültesinde profesör olarak vazife görmüştür. Hâkimiyeti Milliye gazetesine uzun zaman başmakale yazmış ve Serbest Fırka zamanında bu fırkanın müessisi olarak yeniden politikaya atılmıştır.

Eserlerinden bazıları şunlardır:

İhtilâl mi, İnkılâp mı, Türk Hukuk Tarihi, Ben Neyim, Devlet ve Fert, Türk Teşkilâtı Esasiyesi, Üç Medeniyet v.s. 1939 da vefat etmitşir.

MEHMET AKİF:

Fatih müderrislerinden M. Tahir Efendinin oğlu olan Akif 1873'de İstanbul'da doğmuştur.

Fatih Rüştiyesinden sonra, İstanbul Mülkiye İdadisini bitirerek Baytar mektebine girmiş ve her yıl sınıf birincisi olarak burada tahsilini tamamlamıştır.

Meslekiyle ilgili memuriyeti zamanında Baytarlık işlerinin teftişi için, Rumeli, Anadolu ve Suriye'yi dolaşmıştır. Halkalı Ziraat Mektebinde, Darülfunun Edebiyat Fakültesinde hocalık yaptı. Birinci B. Millet Meclisine Burdur milletvekili seçildi. Kahire Üniversitesinde Türk Edebiyatı Müderrisi oldu... 1936'da İstanbul'da vefat etmiş olup, Edirnekapı mezarlığına defnedilmiştir.

Manzumeleriyle Türk gençliğine büyük bir iman kaynağı olmuş, İstiklâl Marşı ile ise bütün Türk Milletinin kalbinde müstesna ve ebedî bir yer işgâl etmiştir.

Akifin en mühim eseri Safahat'tır. Yedi bölümden ibaret olan eserin birinci kısmı, SAFAHAT, ikinci kısmı SÜLEYMANİYE KÜRSÜSÜNDE, üçüncü kısmı HAKKIN SESLERİ, dördüncü kısmı FATİH KÜRSÜSÜNDE, beşinci kısmı HATIRALAR, altıncı kısmı ASIM, yedinci bölüm ise GÖLGELER adını taşır.

Şiirlerinin ekserisini Meşrutiyet inkılâbından sonra SIRATIMUSTAKİM ve SEBİLÜRREŞAD isimli mecmualarda neşretmiştir.

ZİYA GÖKALP:

1875'de Diyarbakır'da doğan Gökalp ilk tahsilini Mercimek Örtmesi isimli bir ilkokulda yaptı. Askerî Rüştiyeden sonra Mülkiye İdadisine girmiş ve İstanbul Baytar mektebinde tahsilini tamamladığı bir sırada, memleketi Diyarbakır'a sürgün olarak gönderilmiştir.

Diyarbakırda önce DİCLE adlı bir dergi çıkarmış, İttihat ve Terakki Cemiyetinin şubesini kurmuş, İttihat ve Terakkinin umumî merkez azalığına seçilerek Selânik'e gitmiş, orada Ali Caniple «Genç kalemler» mecmuasını çıkarmış, o güne kadar Osmanlılık şuuru hâkim olan Türk milletine TÜRKLÜK şuurunu aşılayan yazılar ve şiirler neşretmiştir.

İstanbul'a dönünce Darülfununda hocalık, Türk Ocağında ise Türk milliyetçiliğinin en ateşli öncülüğünü yapmıştır.

Birinci Cihan Harbi mütarekesinde Maltaya sürülmüş, İstanbulda «Yeni Mecmua'yı», Diyarbakırda «Küçük Mecmua'yı» çıkarmıştır.

Mühim eserleri şunlardır:

Türkçülüğün Esasları, Türkleşmek-İslamlaşmak-Muasırlaşmak, Türk Medeniyet Tarihi, Yeni Hayat, Kızılelma, Altın Işık, Malta Mektupları.

1924'de İstanbul'da vefat etmiştir.

YUSUF AKÇORA:

1876'da Kazan'ın Simbir kasabasında doğmuştur. Babası Akçurin, annesinin adı Bibi Banu'dur.

İstanbula geldiğinde 7 yaşında idi. İlk tahsilini Kocamustafapaşa Rüştiyesinde yapmış, daha sonra harbiye mektebine girerek tahsiline devam ettiği sırada talebeler arası politik propaganda yaptığı iddiasıyla Trablusgarba gönderilmiştir.

Paris Siyasî İlimler Mektebini bitirdikten sonra Kazana dönerek, oradaki VAKİT ve Tercüman gazetelerinde yazılar yazmıştır.

1908 Hürriyet İnkılâbını müteakip tekrar İstanbul'a gelmiş, 1912'den sonra uzun müddet «Türk Yurdu» nu çıkarmış, Türk Ocaklarını kurmuş, Ankara Hukuk Fakültesinde profesörlük yapmış, Türk Tarih Cemiyetinde çalışmış ve binlerce makalesiyle Türk milliyetçiliğine rehberlik yapmıştır.

12 Mart 1935'de İstanbul'da vefat etmiştir.

Dr. RIZA NUR:

1879'da Sinop'ta doğan Rıza Nur, Türk milliyetçiliğine fikrî yönden hizmet edenlerin başında gelen bir mütefekkirdir.

Askerî tıbbiyeden mezun olduktan sonra orduda yüzbaşı rütbesine kadar hizmetten sonra, Üniversite Tıp Fakültesinde hocalık etmiştir. İttihat ve Terakki Fırkasında çalıştığı sırada fırka ileri gelenlerinin tutumunu beğenmediği için ayrılmış, 1913'den sonra ise Türk milliyetçiliği fikrinin Osmanlılığa galebe çalması düşüncesiyle yazdığı makale çıkardığı 50'den fazla eserle bu fikrin bayraktarları arasında müstesna bir yer işgâl etmiştir.

İkinci Büyük Millet Meclisinde mebusluk, vekillik yapmış, 1921'de Moskova, 1922'de Ukrayna ve Harkov muahedelerinde Türk murahhası. Lozanda ise 2 nci murahhas sıfatıyla millî Türk politikasına da yıllarca hizmet etmiştir.

1943'de vefat eden Rıza Nur'un TANRIDAĞ isimli mecmuasından başka 50'den fazla eserinin en mühimi 14 ciltlik «Türk Tarihi»dir.

NECİP ASIM:

1861'de Kiliste doğan Necip Asım, 1880'de Harbiyeden mülâzım olarak mezun olduktan sonra askerlik hayatında Albaylığa (Miralay) kadar yükselmiş ve bu müddet içinde muhtelif Askerî mekteplerde öğretmenlik yapmıştır.

Devrinin büyük bir şöhret ve otoritesi olan Necip Asım, tekaüd olduktan sonra (1910) İstanbul Darülfünun'u Türk Tarihi ve Türk Dili müderrisliğine tâyin edilmiştir. Daha sonra ise Üçüncü Büyük M. Meclisine Erzurum milletvekili olarak katılmıştır.

Türk tarihine ve kültürüne ait sayısız makaleler yazan ve koyu bir Osmanlılık taassubu içinde bulunulduğu günlerde Türk Milliyetçiliğine ait bir çok yazılar yazmış, Türkün kahramanlık ve cengaverlik hasletlerini dile getiren meşhur «GÖK BAYRAK», isimli eseri ise ilk defa Necip Asım Türkçeye tercüme etmiştir. (Bu eser 1957'de Burhan yayınevi tarafından tekrar neşredilmiş ve büyük bir alâka ile karşılanmıştı).

Necip Asım «Türk Yurdu»nda ve bir kısım tarih mecmualarında Türk Diline ait ve bugünün temel bilgileri olan yazılar yazmış, Orta Asya Türklerinin ORHUN kitabelerine ait birçok tetkik yazıları neşretmiştir. 12 aralık 1935'de vefat etmiştir.

MEHMET EMİN YURDAKUL:

1869'da Beşiktaş'ta doğan Mehmet Emin Beşiktaş Askerî Rüştiyesini bitirdikten sonra Darülfünun Hukuk Fakültesine kaydolmuştur. 1890'da neşrettiği

«Fazilet ve Asalet» isimli eseri devrin Sadrazamı CEVAT Paşanın nazarı dikkatini çektiği için Rüsumat mektupçu kalemine oradan da Rüsumat Evrak Müdürlüğüne tâyin edilmiştir.

Mehmet Emin Türk Milliyetçiliği tarihinde ilk defa halk diliyle Türklüğün idealini haykıran, yazdığı yüzlerce makale ile Türk Milliyetçilik cereyanının yayılma ve gelişmesine önayak olan bir vatanperver mütefekkirimizdir.

«Türkçe Şiirler» adı altında neşretmiş olduğu bir küçük eserinde:

«Ben bir Türküm dinim, cinsim Uludur,
Sinem özüm ateş ile doludur,
İnsan olan vatanının kuludur,
Türk evlâdı evde durmaz giderim.

diye başlıyan şiiri o günlerde Türk Milliyetçiliğinin kıvılcımı olmuş ve bütün kalbleri ve hafızaları bir anda sarmıştı.

Hicaz, Sivas, Erzurum valiliklerinden sonra Musul ve Şarkî Karaağaç milletvekilliğinde bulunmuş, Urfa milletvekili iken 14 ocak 1944'de İstanbul'da vefat etmiştir.

En müihm eserler: Türk Sazı, Türkçe Şiirler, Turana Doğru, Zafer Yolunda İsyan, Danteye Sesler'dir. (*)

HAMDULLAH SUPHİ TANRIÖVER:

1886'da İstanbul'da doğan Hamdullah Suphi, Sami Paşanın torunu, Abdullah Suphi Paşa'nın oğludur.

(*) Mehmed Emin Yurdakul hakkında yazılan en güzel eser TOKER'in 100 Büyük Şair ve Edip serisinin kitabıdır. (Naşir.)

Nümune terakkiden sonra Galatasaray lisesini bitirmiştir.

Türk Ocaklarının, Türk Milliyetçiliğinde bir merhale oluşunda inkâr edilemez ki Hamdullah Suphi'nin hissesi çok büyük olmuştur. Muhtelif okullarda öğretmenlik, Üniversitede Profesörlük yaptı. Uzun müddet B. M. Meclisinde vekil ve milletvekili olarak bulundu.

Muhtelif topluluklarda söylediği nutuklar, verdiği konferanslar ve neşrettiği yazılar Türk milliyetçiliğinin en aktif ve heyecanlı siması olarak büyük ve haklı bir şöhrete ulaşmıştır. En mühim eserleri «Dağ Yolu» ve «Güne Bakan» dır.

Bu devrin Türk Milliyetçiliğinde büyük emeği ve hissesi bulunan diğer kişileri ise şöylece sıralayabiliriz. Besim Atalay, Sadri Maksudi Arsal, Mehmet Ali Ayni, Mahmut Bozkurt, İbnilemin Mahmut Kemal, Reşit Galip, Ali Fuat Köprülü v.b.

***

Milli Mücadele devirlerinden başladığım «Türkiyede Milliyetçilik Hareketlerini» 1935'e kadar getirirken, Türkün millî şuurundan doğan hareketleri, teşekkülleri ve bu şuura bir yön vermek isteyen sahısları ve basını kısmen de olsa nakletmiş bulunuyoruz.

Bundan sonraki hareketleri, hâdiseleri, teşekkül basın ve şahısları da ayni şekilde 1950'ye kadar nakle çalışacağız.

II. KISIM
1935 - 1950

HATAY MİTİNGİ

1935'den sonraki ilk iki yılın Türk Millî şuurunu işgal eden en mühim davası hiç şüphe edilemez ki HATAY'ın istiklâline kavuşması meselesiydi. «Hatay'ın o güne kadar ki ismi SANCAK idi.»

Hatırlardadır ki, Fransız sömürgeciliği Suriyede artık son günlerini yaşıyordu. Suriye ve Sancak Vilâyeti Fransızların idaresi altında iken, Fransanın Suriyedeki hâkimiyeti bitmek üzere olduğu bir sırada, 28 eylül 1936'da Cenevre konseyine iştirâk eden Türk Hariciye Vekili D. Tevfik Rüştü Aras ilk defa «SANCAK vilâyetine istiklâl hakkı tanınmalıdır» demek suretiyle hem Türkiye'nin hem de Hatay'da bulunan yüz binlerce Türkün arzusunu dile getirmişti.

Bu istekten sonradır ki, birinci teşrin 1936'da SANCAK'taki Türk mümessilleri, Suriye Fevkalâde komiserine çektikleri bir telgrafta «Sancak Türkleri bir sürü gibi Suriyelilerin idaresine verilemez» demişler ve yaklaşmakta olan umumi mebusan seçimlerine iştirâk etmiyeceklerini bildirmişlerdir.

Bu hâdise üzerinedir ki, Suriye'de ve Hatay'da önce Türk Bayrakları yırtılmağa başlanmış, sonra Türkler tecavüze uğramış, öldürülenler olmuştu.

Bilhassa, Beylan, civarında bulunan Türk Şehitliğine Çelenk koyanların tevkif edilişi Sancaktaki Türk topluluğuna yeni bir şuur kazandırmıştı.

İskenderunda görülen bu muhakemeye Antakya Beyhaniye, Kırıkhan ve civarından gelen yüzlerce otomobil ve binlerce kişi, polisin maniasını yararak Adliye binasına dolmuş ve bina kuşatılmıştı.

Mahkemenin selâhiyetsizlik kararından sonra ise, büyük kafileler halinde İskenderunun 15 kilometre uzağında bulunan Beylandaki Türk Şehitliği tekrar ziyaret edilmiş, çiçekler ve çelenkler konmuştur.

Türk halkının Hatay'da Hürriyet ve İstiklâl uğruna galeyan halinde bulunduğu bir zamanda yapılan seçimlere iştirak olmamış, ancak Sancak meclisi umumi azası Nafi Adalı, Antakya Belediye Reisi Hacı Etem Cidelek, Suriye meclis azası Mehmet Adalı, Mustafa Kuzeyri, Mehmet Hayri, İbrahim Seyfi, Süleyman Şami, Selim Mahmut v.b. gibi bazı kişiler hem seçimlere iştirak etmiş hem de Fransız delegesi M. Dorya'ya müracaat ederek Sancağın Fransanın himayesinde bir eyalet olarak idare edilmesini istemişlerdi.

Bu arada Antakya'da kız lisesini kapatmışlar dört Türkü ise dipçikle ağır yaralamışlar ayrıca iki kişiyi de öldürmüşlerdi.

Türk Büyük Millet Meclisinde ise Sancakla ilgili uzun bir hitabede bulunan Mustafa Kemal Atatürk, «Şu anda milletimizi gece gündüz meşgul eden başlıca büyük bir mesele, hakiki sahibi öz Türk olan İskenderun, Antakya ve havalisinin mukadderatıdır. Bunun üzerinde ciddiyet ve kat'iyyetle durmağa mec-

buruz. Zira kırk asırlık Türk Yurdu esir kalamaz.» diyordu.

Hatırlanacağı üzere 1921'de SANCAK adı verilen, İskenderun, Antakya, Kırıkhan, Reyhaniye, Yayladağı ve civarındaki Türk halkının her çeşit hak ve hukukunun muhafazası için Fransızlarla ANKARA İTİLÂFNAMESİ diye adlandırılan bir anlaşmaya varılmış, SANCAK vilayetinde, Suriyeden ayrı, müstakil ve hususi bir idare şekli tatbik edilmesi kararlaştırılmıştı.

Fakat aradan tam 15 yıl geçmiş olmasına rağmen, Fransızlar bu anlaşmaya asla itibar etmemişler, hatta zaman zaman Türkün millî haysiyetini de rencide eden, nahoş hâdiselere tevessüle başlamışlardı.

Anlaşmanın devamlı ihlâl edildiğini hisseden hariciye vekâletimiz 10 kanunevvel 1936'da «Cemiyeti Akvam»a müracaat ederek buna bir hal çaresi bulunmasını talep etmişti.

Cemiyeti Akvam'ın 16 kanunevvel 1936 tarihindeki fevkâlade içtimanında «Sancak meselesi» görüşülmüş, seçilecek üç müşahidin hâdiseyi yerinde tetkik etmeleri karar altına alınmıştı (7).

Cemiyeti Akvamın Hataya gönderdiği müşahid heyetin gözleri önünde dahi iğfal edilmiş, aldatılmış kişiler Türklere ateş ediyor, yaralıyor, hatta öldürüyorlardı.

Fakat mahallî idare yine Türkleri suçlu sayarak bir çoklarını tevkif ediyor, hapsediyordu.

Hatay Türkleri o yıl mübarek Şeker Bayramını kutlayamadılar.

21 Kanunevvel (aralık) 1936 da İstanbuldaki Ha-

taylılar, «HATAY ERGİNLİK CEMİYETİ» ni kurdular. Cemiyetin merkezinden, birkaç güne kadar Mersin ve Kilis şubelerinin açılacağı haber verilmişti.

22 Teşrin 1936 da ise Millî Türk Talebe Birliği hem Hatay'da Türk kardeşlerimize yapılmakta olan iş kenceyi, protesto etmek için ,hem de Hatay'ın bir an önce Türkiye'ye ilhakını hatırlatmak maksadiyle bir miting tertip etti.

Vilâyete müracaat edilmiş valilik mitinge izin vermemişti. Buna rağmen Beyazıt meydanında toplanan binlerce Üniversiteli ve liseli genç, Taksime kadar yürümüşler Abideye Çelenk koymuşlar ve Hatayın Ana vatana bir an önce ilhakının sağlanmasını «aksi halde Türk Gençliğini bunu da yapmağa hazır» olduğunu, ifade etmişlerdi.

Mitingin izinsiz olduğunu ifade eden emniyet mensuplarıyla gençler arasında bir takım çatışmalar olmuş ve bir gurup genç tevkif edilmişti.

Devlet ve hükûmet adamlarının hemen her devirdeki taviz politikası o gün fazlasiyle nüksetmiş olmalı ki birgün sonra Anadolu Ajansının Dahiliye Vekâletinden naklen verdiği bir haberde aynen:

«Millî Türk Talebe Birliğinin önayak olduğu bu hâdiseyi cumhuriyet hükûmeti hiçbir zaman hoş görmemiş, talebe ve hocalar arasında böyle mitingler yapılmasını memleketin kültürel terakkisine mani telâkki etmiştir.»

İşte bu tebliğ üzerinedir ki yıllardır her millî meselede büyük bir hassasiyet gösteren Millî Türk Talebe Birliğinin faaliyetine de son verilmişti.

Fakat, Türk milletine bir millî dâva olarak si-

rayet etmiş olan «Hatay'ı kurtarmak» İdeali 1937 yılının ilk aylarında tahakkuk etmiş, Hatay müstakil bir bölge olarak hürriyetine kavuşmuştur.

Hatayın istiklâline kavuşması dolayısiyle gene ilk büyük miting 31 İkincikânun 1937 Pazar günü İstanbul'da gençliğin iştirakiyle yapılmıştır.

Mitingin 14.30'da başlayacağı ilân edilmiş olmasına rağmen Beyazıt Meydanı saat 12'de dolmağa başlamış saat 13'e geldiği vakit meydan uzak köşelere kadar tıklım tıklım dolmuş bulunuyordu.

Bir doçent, bir üniversiteli ve Hatay Erginlik Cemiyeti adına Maltepe Lisesi Felsefe öğretmeni Faik Türkmen, İffet Halim Oruz ve Agâh Sırrı Levent sözlerini şöyle bitirmişti:

«Yurttaşlar, Türkün kudretini, Türkün hulûsunu bütün kâinata teslim ettirecek yeni bir delil ve yeni bir fazilet nümunesi daha göstermiş bulunuyoruz. Artık herkes daha iyi öğrendi ki, Türk adı, kuvvet ve iradenin olduğu kadar, sulhün ve insanlığın da bir sembolüdür.»

«Millî dâvalarımızı, şimdi o kadar emniyetle ve o derece yüksek bir gururla takibe alıştık ki, zafere inanmak için Türk olduğumuzu hatırlamak kâfi gelmektedir.»

Ayni gün Ankara ve bazı vilâyetlerimizde yapılan mitinglerle, Türk gücünün yenemiyeceği hiç bir manianın bulunmadığı gerçeği dile getiriliyordu.

KİTAP SEVENLER KURUMU

1940 yılının ilk ayında, Ankara'da Reha Oğuz Türkkan'ın teşvikiyle «Kitap Sevenler Kurumu» adıyla bir cemiyet kurulmuştu.

Kitap Sevenler kurumu, millî, içtimaî, edebi, iktisadi tarihi bir kısım eserleri neşretmek suretiyle Türk kültürüne hizmet maksadını taşıyordu.

Neşredilecek kitapların bilhassa eski harflerle neşredilmiş olupta henüz yeni harflere çevrilmemiş olanlardan tercih edilmesi asıl gayenin başında geliyordu. Çünkü, yeni nesil, eski harfleri okuma imkânından mahrum olduğu için, Türk kültürünün en güzel en faydalı eserlerini bu nesle tanıtmak, okutmak lâzımdı.

Kurumun ilk başkanlığına Reha Oğuz, Fahri başkanlığına da Fethi Okyar seçilmişlerdi.

Büyük Millet Meclisinde muhtelif vilâyetlerimizi temsil eden tam 15 milletvekili de kuruma kısa bir zaman sonra üye olmuşlardı.

Dr. Şerif Korkut, Kemal Cemal Öncel, Hikmet Bayur, Şevket Raşit Hatiboğlu, Hıfzı Oğuz Bekata, Nebil Buharalı, Emir Erkilet, H. Namık Orkun kurum üyeleri arasındaydı.

Kurum ilk olarak Ziya Gökalp'ın, yeni harflerle yayınlanmamış olan «TÜRKÇÜLÜĞÜN ESASLARI» adlı kitabını neşretti. İkinci eser olarak gene yeni harflerle yayınlanmamış olan çok tanınmış Türk milliyetçisi Ahmet Hikmet Müftüoğlu'nun «ÇAĞLAYANLAR» isimli kitabını neşretmiştir.

Bu iki eser yayınlandıktan sonra, maalesef her çeşit aktif milliyetçi zihniyete karşı olan CHP nin yönetici kadrosu Kitap Sevenler Kurumuna da el atmış, bu teşekkülün bu iki kitapla vazifesini tamamlamış olduğunu, artık Halkevlerine katılmanın zaruretini ihsas etmişti. Kurum henüz bir sene bile yaşamamıştı ki, cebren Halkevlerinin bünyesine katılmak suretiyle faaliyetine son verilmişti.

Kurumun bir de Gençlik teşkilâtı diye ayrı bir kolu hizmet eden eserlerin okunmasını, yayılmasını sağlamak için teşekkül etmiş, başkanlığına da Hikmet Tanyu getirilmişti.

3 MAYIS HADİSESİ

7 Temmuz 1942 Salı günü Başvekil Dr. Refik Saydam, İstanbul'da tetkikte bulunduğu bir sırada kalb sektesinden vefat etmişti.

İki gün sonra, 9 Temmuz 1942 Perşembe günü ise Dr. Refik Saydam kabinesinde Hariciye Vekili olan Şükrü Saracoğlu Başvekilliğe getirilmişti. Saracoğlu'nun kurduğu yeni kabinede hemen hemen bütün eski Vekiller yerlerini muhafaza etmişler, yalnız Ticaret Vekilliğine Behçet Uz, Ziraat Vekilliğine de Prof. Şevket Raşit Hatipoğlu seçilmişti.

3 Ağustos 1942 Pazartesi gün Büyük Millet Meclisi toplanmış, kabine takdim edilmiş, 5 Ağustosta ise Başvekil Saracoğlu, kabinesinin programını okuyarak Meclisten itimat oyu istemişti.

İşte 5 Ağustos 1942 Çarşamba günü de Türk milliyetçiliği tarihinde MES'UD bir gün olarak tarihe geçmiş, fakat bu günün sevinci ancak 19 Mayıs 1944 tarihine kadar devam edebilmişti. Zira Türküz Türkçüyüz demek suretiyle tevil ve dolambaçlı yollardan değil açıkça haykıran bir Başvekile rağmen, bir avuç Türk milliyetçisi, Gardist, Troçkist, nizam

düşmanı, hükûmeti devirmek gibi yalan bahanelerle tevkif edilmişler, Türkiye'de zindanların tarihinde yeni bir işkence usulüne tâbi tutularak, TABUTLUK'lara atılmışlardı.

Başvekil Saracoğlu, 5 Ağustos 1942'de Meclis kürsüsünden okuduğu kabine programının sonlarında aynen diyordu ki:

«Arkadaşlar!.

«Bugünlük bu geçici sıkıntılardan sonra biraz da daima artan, daima kuvvetlenen ve hiçbir vakit değişmiyecek olan İMANLARIMIZDAN ve varlıklarımızdan bahsedeceğim.

«Biz Türküz, Türkçüyüz ve daima Türkçü kalacağız. (Bravo sesleri, şiddetli alkışlar). Bizim için Türkçülük bir kan meselesi olduğu kadar ve lâakal o kadar bir vicdan ve kültür meselesidir. Biz azalan ve azaltan Türkçü değil, çoğalan ve çoğaltan Türkçüyüz ve her vakit bu istikâmette çalışacağız.» (Alkışlar) Başvekil devamla:

«Dünkü Türk gençleri müstakil ve hür bir vatana mâlik olmak şuuru ve mütecanis bir millete mensup olmak, memleketi müspet ilimlerle idare etmek ve vatanın hayat ve servet menbalarını memleketin elinde görmek istiyorlardı. Bugün bütün bu idealler birer birer tahakkuk etti.

«Bugünkü Türk vicdanı, vatanın her gün biraz daha kuvvetlendiğii, Türk milletinin, her gün biraz daha refaha kavuştuğunu, biraz daha yükseldiğini anlamak ve köylü ile bilgi ve toprağı birleştiren bir ideale doğru yürümemizi görmek istiyor. Hepimiz bu idealin yolcularıyız ve muvaffak olacağımıza inanıyoruz.»

Saraçoğlu, gerçekten bu açık beyanı ile Türk milliyetçiliğine bir kuvvet vermiş, buna mukabil Atatürk zamanında mahkûm edilen komünistlerin İnönü zamanında tekrar vazifeye alınmaları, hattâ çok mühim mevkilerde itibar görmeleri memleketsever Türk halk efkârını rahatsız eder olmuştu.

Şükrü Saraçoğlu'nun bir asalet ve mertlik içinde söylediği nutuk, bu huzursuzluğu kısmen de olsa gidermiş, Türk milliyetçiliği adına büyük işlerin yapabileceği, komünistlerin ise devlet mekanizmasından temizleneceği ümidini uyandırmıştı. Saraçoğlu aslında anlayışlı ve uyanık bir Başvekil olmasına rağmen, kabinesine yeniden aldığı Maarif Vekili Hasan Ali Yücel ve devrin Reisicumhuru İNÖNÜ'nün Türk milliyetçilerine karşı beslediği KİN yüzünden, 3 Mayıs 1944 tarihi, Türk milliyetçiliğinin bir şahlanış günü olmuş, fakat hâdiseler bir İFTİRA ve YALAN perdesiyle örtülerek, işler tamamen milliyetçilerin aleyhine tecelli ettirilmek istenmişti.

1942 yılının şubat sonlarında, yıllardır dergisinde solcu, marksist ve komünistlere serbestçe yazılar yazdırmış olan İsmail Hakkı Baltacıoğlu, yaptıklarının ve bu müsamahasının günahını affettirebilmek için «TÜRKE DOĞRU» isimli bir eser neşretmişti. Aynı yıllar içinde niçin Marksist olduğunu, niçin Marksist fikirleri benimsediğini izah ve müdafa eden Hilmi Ziya Ülgen de Baltacıoğlu gibi uyanık Türk halk efkârının aslâ bu düşüncelere iltifat ve itibar etmiyeceğine kat'î olarak kani olduktan sonra «TARİHÎ MADDECİLİĞE REDDİYE» isimli bir eserle eski fikirlerinden rücu ettiğini ifade etmişti.

İşte bu iki eser Türkiyemizde kısa da olsa geniş bir yankı uyandırmış, dolayısıyla komünistleri oldukça çileden çıkarmıştı. Ama bu iki şahsın hattı hareketlerindeki samimiyet derecesi, o gün - bugün hâlâ rahatlıkla münakaşa edilebilir. Bu cihet bir yana, gerçek şudur ki, komünistler o günlerde bu iki eserle büyük bir şamar yemişlerdi.

1944'ün şubat ayında ise İsmail Hakkı Baltacıoğlu'nun Eminönü Halkevi salonunda bir konferans vereceği ilân edilmişti.

Salonun sol tarafı konferans saatinden çok önce dolmuştu ve sağ tarafta boş kanapeler göze çarpıyordu. Konferans ortalarına doğru, daima soldan gelen bir uğultu, zaman zaman yüksek sesle gülüşmeler, öksürmeler, hattâ konferansçıya lâf atmak suretiyle sataşmalar açıkça dikkati çeker olmuştu. Bu arada üzerinde er elbisesi bulunan bir dinleyici ayağa kalkıyor, «Gençler edebli olun, dinlemek istemiyorsanız lûtfen salonu terkedin. Etmiyecekseniz dinlemeğe mecbursunuz» diye sesleniyor.

Gene sağ tarafta oturan bir Tıbbiyeli genç ise «Namussuz komünistler, milliyetçilikten bahsedildiği için dinlemek istemiyorsunuz, değil mi» diye haykırıyordu.

Konferansçı, bu hâdiseye cevap veriyor, koridora çıkmış olan gençler milliyetçilik mevzuunda münakaşa ediyor polise haber veriliyor, anlaşılıyordu ki solcular azgınlaşmak üzereydiler.

İşte yıllardır, ister gaflet, ister müsamaha yüzünden olsun yapılagelen bazı tahrik hareketlerine ilâve edilen bu olay, o günlerde neşredilmekte olan OR-

HUN mecmuasının sahibi Nihâl Atsız Bey tarafından «BAŞVEKİL SARAÇOĞLU ŞÜKRÜ'YE AÇIK MEKTUP» şeklinde aksettirilmiş, o günün Başvekili, dolayısıyla diğer mes'ul kişileri, Türkiyedeki solculuk hareketlerine karşı daha hassas olmağa dâvet edilmişti.

ORHUN'un 1 Mart 1944 tarihli 15 inci sayısında neşredilen mektubun baş kısmında, Eminönü halkevinde vukubulan bu müessif olay dile getirildikten sonra şöyle devam ediyordu:

»Fakat şaşılacak nokta şu ki: Halk Partisi'nin bir mebusu, Halk Partisi.nin bir müessesesinde vatan ve millet düşmanları tarafından tahkir olunduğu halde kimsenin kılı kımıldamıyor. Ne halkevi, ne polis bir takibat veya tahkikat yapmaya lüzum görmüyor. Aynı gece leylî tıp talebe yurtlarında milliyetçilerle solcular arasında başlayan münakaşa dövüşe binmek üzere iken her yerde daima görülen uzlaştırıcı tarafsızların araya girmesiyle mesele kapanıyor.

Sayın Başvekil!

İşte Türkçülüğün hâkim olduğu bir Türk ülkesinde böyle bir olay oluyor. İşin en kötü ciheti de bu nümayişi yapanların hem üniversiteli, hele bir çoğunun devlet parasiyle talebe yurtlarında okuyan talebeler oluşudur. Demek ki devlet bilmeden koynunda yılan besliyor. Kızıl gözlü, sinsi ve zehirli yılanlar. Bu yılanlar yarın birer doktor olup yurt köşelerinde vazife alacak, vatanı arkadan vuracaklar, bekledikleri kızıl sabahı Türkiye'ye getirecek olan yabancı ordulara ajanlık edeceklerdir.

Zaten toplu ve teşkilâtlı bir halde daha şimdiden konferanslarda nümayiş yapmaları da bu günden ajanlık etmeye başladıklarının delilidir. Bu nümayişi yapanların arasında, Almanya'ya tahsile gönderilerek komünistlik yaptığı için talebe müfettişi tarafından geri alınan, fakat bazı, mebus amcalar sayesinde Ankara Üniversitesine doçent olarak giren bir komünistin iki kardeşinin bulunması da bilmem ki ibretle bakılmaya değmez mi?

Acaba, böyle bir vaka başka ülkelerde olabilir miydi? Rusya'da marksizm, Almanya ve İtalya'da milliyetçiliğe aykırı en ufak bir hareket nasıl karşılık görürdü?

Hattâ şu küçük Bulgaristan'da Bulgarlık aleyhindeki birsöz veya hareket tasarlanması nasıl karşılanırdı? Herhalde kökünden kazınmak suretiyle karşılanırdı. Yazık ki anayasamızda yasak edilmiş olan yabancı fikirleri benimseyen ve yarın devlette münevver tabakayı teşkil edecek olan çocuklar milliyetçiliğe karşı geldikleri halde onlara bir şey yapmıyoruz.

İstanbul'da Türklüğe karşı yapılan küstahlıklar bu kadar değildir. Yine halkevinde İstiklâl Marşı çalınırken ayağa kalkmayan melezler, bir erkek lisesinde Türkçülükle alay ederek: «Arabacı araba olmadığı, gibi Türkçü de Türk değildir!» diyen tarih öğretmeni, bir kız ortaokulunda talebesine: «Türk değil misiniz? Allah belânızı versin. Alman veya İngiliz olmadığıma pişmanım.» diyen başka bir tarih öğretmeni hep millî şerefimize saldıran, fakat karşılık görmediği için küstahlığını arttırmakta devam eden mikroplardır.

.....

Sayın Türkçü Başvekil!

Yukarıda anlattıklarımı münferit vakalar olarak sayamayız. Solculuk, gördüğü müsamaha ve kayıtsızlıktan faydalanarak sinsi sinsi ilerliyor. Liselerde bu fikre saplanmış hastalar görülüyor. Bunlar arkadaşlarına «yakında hepiniz komünist zindanlarında çürüyeceksiniz!» demek cüretini gösterebiliyor. Yüksek öğretimde bu hastalık daha çok artıyor. Arasına gayrı memnunları, gayrıtürkleri de alarak büyüyor. Yalnız mahrem ve samimî düşünce halinde kalmayarak hareket haline geçiyor. Boy boy dergileri çıkıyor. Bu dergilerde aynı teranelerle ahlâka, vatan ve şeref duygusuna, millet hakikatına saldırıyor. Taassubla mücadele ediliyormuş gibi gözükerek mukaddesatla eğleniliyor. Bu dergilerden biri kapatılınca ayni imzalarla bir başkası çıkıyor.

Bu işsiz güçsüz serseriler parayı nereden buluyor? Satılmayan bedava dağıtılan dergileri nasıl yaşıyor? Fakat en zorlusu siz bunlara nasıl göz yumuyorsunuz? Dergilerle ve hattâ günlük gazetelerle işlenen bu vatan düşmanı fikrin bazen devletçi, bazen vatancı, bazen insancı, bazen ilimci kılıklarla Türk miletini zehirlemesine niçin müsaade ediyorsunuz? Niçin bu memlekete istiklâli çok görmüş, onu başkalarına köle etmek istemiş olanlara yüksek makamlarda yer veriyorsunuz? Bunlar demokrasinin icapları ise o zaman memlekette, bilhassa ilmî alanda da geniş bir fikir hürriyeti olması gerekir. Bu sözlerim, demokrasiye has tesamuh ile karşılanırsa daha söyleyecek çok sözlerim vardır. O zaman ben size ilmî sahada bile fikir hürriyetinin nasıl olmadığını, bu hürriyeti boğ-

maya çalışanların kimler olduğunu, bizi başkalarına köle etmek istedikleri halde mühim mevkiler işgal edenlerin listesini, Türkçülükle eğlenen, Türk geldiğine pişman olan öğretmenlerin kimler olduğunu söyleyebilirim ve inanın ki sözlerimi şahitler ve maddî deliller ile ispat edebilirim. Fakat bunun için bu ön sözümün nasıl karşılanacağını bilmem lâzımdır. Bu sözlerimin göreceği karşılık Türkiye'de ciddî bir yazı hürriyetinin olup olmadığını gösterecek, millet fertlerinin hiç bir karşılık bekiemeden hükûmete yardım etmesi kabilmidir, bunu ortaya koyacak, sizin de hakiki bir demokrat olup olmadığınızı belirtmek bakımından pek önemli bir sonuç verecek daha birçok karanlık noktaların aydınlanmasına yardım edecektir. Aksi takdirde, eski bir tarihî efsaneyi tanzir ederek diyebilirim ki, 700 yıl önce Anadolu'ya gelen 400 arslana karşılık, bugün 400 koyun halinde çadırlarımızı yeniden gererek arslanların geldiği yolun tam dikine doğru yola koyulmamız gerekecektir.

Orhun mecmuasının 1 ay sonra çıkan 1 Nisan 1944 16 ncı sayısında ise, Atsız Bey birinci mektubunda neşredemediği diğer hususları «BAŞVEKİL SARAÇOĞLU ŞÜKRÜYE İKİNCİ AÇIK MEKTUP» olarak bir başka yazıyla naklediyor, Sabahattin Ali bir komünist olmasına rağmen Maarif Vekâletinde ona nasıl vazife verildiğini hatırlatıyordu. İkinci mektubu da aynen naklediyoruz:

İKİNCİ AÇIK MEKTUP

Sayın Başvekil,

Orhun'un Mart sayısında size hitaben yazdığım açık mektup Türkçü çevrelerde çok iyi karşılandı.

Yurdun türlü bölgelerinden aldığım mektuplarla telgraflar büyük bir efkârı umumiyeye tercüman alduğumu bana anlattı. Size gelince bunu sizin de iyi karşıladığınızı biliyorum. Orhun'u okuduğunuz zaman hiç bir şey söylememiş, yalnız acı acı, gülümsemiş olsanız bile yine iyi karşılamış olduğunuza inanırım. Çünkü ben o, acı gülümseyişin mânasını anlarım. Çünkü, gönlünüzün bizimle birlikte çarptığına yurt meselelerini tıpkı bizim gibi düşündüğünüze inancımız vardır.

Orhun'un resmî makamlar tarafından tamamen normal karşılanması da Türkiye'de yazı hürriyeti olduğunu göstermek, hükûmetin samimî Türkçülüğünü belirtmek bakımından çok iyi oldu. Çünkü her bakımdan su katılmamış Türk olan Orhun, bir Türk ülkesinde, bir Türk Hükûmeti tarafından kapatılamazdı. Türklüğün davasını haykıran, Türklük üzerine resmî bakışları çekmek isteyen Orhun gibi bir dergi ancak Türk düşmanlarının hâkim olduğu bir ülkede, meselâ çarların veya haleflerinin ülkesinde kapatılabilirdi.

Sayın Başvekil:

Bizim anayasamıza göre komünizm Türkiye'de yasaktır ve devletimiz milliyetçi bir devlettir. Türk ırkının hususî yapısına, ahlâkî ve millî temayüllerine aykırı olan komünizmi Türkiye'ye sokmak isteyenler millet bakımından soysuz ve namert oldukları gibi kanun nazarında da haindirler. Hiç bir millet kendi millî yapısına düşman saydığı fikirleri kendi ülkesinde yaşatmaz. Hürriyetin ve demokrasinin anayurdu olan İngiltere'de bile, savaş başlar başlamaz faşist fırkası, lâğvedilip âzâları hapise atıldı. Bütün

dünyada, yurt düşmanlarına müsamaha gösteren hattâ onlara mevki ve selâhiyet veren tek devlet Türkiyedir. Bu müsamaha devletin kuvvetinden, kendine güvencinden de doğabilir. Fakat, Türkiye'nin en kuvvetli olduğu bir çağda, büyük ve şanlı Fatih'in yaptığı müsamahanın sonradan başımıza ne belâlar getirdiği düşünülürse, yurt ve millet düşmanlarına müsamaha göstermekteki büyük tehlike derhal anlaşılır. En sağlam gövdeleri yere vuran şey de küçücük birkaç mikrobun o gövdede bir köprübaşı kurmasıdır.

Derhal temizlenmezlerse zamanla çoğalıp uzviyetin can alacak bir noktasını tahrip ederler. Sonrası yıkım ve ölümdür.

Türkiye'de komünistler var mıdır sorusu birtakımları tarafından sorulabilir. Şunu unutmamalı ki, komünistler hiç bir zaman biz komünistiz diye açıkça kendilerini ortaya vermezler. Onlar Halk Partisi'nin çok elâstikî olan altı okundan halkçılığı alıp kendilerini halkçı yurtseverler diye ortaya atarlar. Fakat benliğini anlamak için dâhi olmaya lüzum yoktur. Irk ve aile düşmanlığı, din ve savaş aleyhtarlığı, faşistliğe hücum perdesi altında milliyeti baltalama, yurdumuzdaki azınlıklara aşırı sevgi, her şeyi iktisadî gözle görüş onları açığa vuran damgalardır. En büyük düşmanları olan milliyetçilere ırkçılık noktasından saldırmaları, milliyetçilikte ırkçılığın temel olduğunu bilmelerinden dolayıdır. Temeli yıkılan yapının bir anda çökeceğini de çok iyi kestirmişlerdir.

İşte bu usta komünistler, komünizm aleyhtarı ve Türkçü Türkiye'de sinsi sinsi her yere el atmışlar, mühim mevkilere geçmişler, tuttukları köprü-

başlarından Türkiye'yi tahrip etmek için şiddetli bir taarruza girişmişlerdir.

Sayın Başvekil!

Sözü çok uzatmamak için bu ikinci mektubumda maarif sahasına girmiş olan komünistlerden bahsetmekle iktifa edeceğim. Bunlar, vatan düşmanlarına karşı pek kayıtsız davranan Maarif Vekâletinin gafletinden faydalanarak mühim yerlere geçmişler ve oradan zehirlerini saçmaya başlamışlardır. Maarif Vekâleti Türklük düşmanlarına karşı o kadar gaflet içinde bulunuyor ki, size yazdığım ilk mektupta talebesine: **«Türk değilmisiniz? Allah belânızı versin! Alman veya İngiliz olmadığıma pişmanım»** diyen bir tarih öğretmeninden bahsettiğim halde şimdiye kadar bu öğretmenin kim olduğunu araştırmak zahmetine bile katlanmadı. Bununla beraber Maarif Vekâletine hak vermemek de elden gelmiyor. Çünkü onun kullandığı memurlar arasında öyleleri var ki, bu zavallı tarih öğretmeni onların yanında vatan kahramanı kadar asil kalıyor. Örnek mi istiyorsunuz? İşte sırasıyla veriyorum:

1 — Bugün Maarif Vekâletine bağlı. Dil Kurumu âzâsından ve Ankara'daki Devlet Konservatuvar öğretmenlerinden bir **Sabahattin Ali** vardır. Hemen hemen bütün kendisini tanıyanların komünistliğini bildiği **Sabahattin Ali** 1931 yıllarında Konya'da 14 ay hapse mahkûm edilmişti. Sebebi de başta o zamanki Reisicumhur **Atatürk** olduğu halde bütün devlet erkânını ve rejimi terzil eden manzum bir beyanname yazmasıydı. Bazı mısralarını bugünkü bazı mebusların da bildiği bu beyannamenin tamamını Konya'daki adliye arşivinden bulup çıkarmak kabildir.

Sayın Başvekil! Buraya bilmecburiye yazarken büyük bir ıstırap duyduğum iki mısraında (beni mazur görmenizi rica ederim) bu vatan haini şöyle diyordu.

İsmet girmedi mi hâlâ kodese
Kel Ali'nin boynu vurulmuş mudur.

Maarif Vekâletinin sevgili memuru bulunan bir komünistin, hapise girmesini temenni ettiği İsmet, pek kolaylıkla anlayacağınız gibi, o zamanki başvekil, şimdiki Reisicumhur ve hepsinin üstünde İnönü zaferlerinin Başkumandanı **İsmet İnönü** olduğu gibi, boynunun vurulmasını istediği **Kel Ali** de, Ayvalık'da Yunan'a ilk kurşunu atan alayın kumandanı Ali Çetinkaya'dır. Bu hezeyanları yazan Sabahattin Ali, bugün kültür işlerinin mühim bir mevkiinde, Maarif Vekili Hasan Ali'nin şahsî sempatisi sayesinde, batırmak istediği Türk milletinin parasıyla rahatça yaşamaktadır.

2 — Bugün Ankara'daki Dil Fakültesinde folklor doçenti olan bir Pertev Naili Boratav vardı... Nasıl bir komünist olduğunu bilhassa ben çok iyi bilirim. 1936 da Maarif Vekâleti tarafından Asur ve Sümer dillerini öğrenmek için Almanya'ya gönderilmişti. Fakat daha Türkiye'de iken başladığı komünistliği orada azıttığı için arkadaşları Ziya Karamuk (şimdi Samsun Lisesi Müdürü), Fazıl Yinal (şimdi Ankara'da arşiv mütehassısı) ve Şükrü Güllüoğlu (şimdi İstanbul'da ticaretle meşgul), tarafından kendisine ihtar yapılmış, aldırmayınca resmen şikâyet edilmiş ve Maarif Vekâleti tarafından gönderilen müfet-

tiş Reşat Şemsettin (şimdi mebus) tarafından suçu sâbit görülerek derhal Türkiye'ye döndürülmüştür. Pertev Naili 6 yıl tahsil ettikten sonra doçent olacaktı. Fakat komünizmin faziletine bakınız ki, yarıda kalan iki yıllık bir tahsilden sonra Türkiye'ye dönünce ilk önce Maarif Vekâletinde bir ambar memuru tâyin edilmişken bazı mebusların araya girmesiyle folklor doçentliğine getirildi ve dört yıl kazanmış oldu. İlk mektubumda size anlatmış olduğum Eminönü Halkevindeki nümayişte, salonun sol tarafında oturup gürültü çıkaranlar arasında işte bu Pertev Naili Boratav'ın iki tıbbiyeli kardeşi de vardı.

3 — Bugün İstanbul Üniversitesinin Pedagoji Enstitüsü'nün başında bir Profesör Sadrettin Celâl vardır. Türkiye'de bu kürsüye lâyık birçok kimseler varken onun buraya getirilmesinin sebebi sırf Maarif Vekili ile arasındaki şahsî dostluktur. Bu Sadrettin Celâl 1920'de Moskova'daki Enternasyonal Komünist Kongresine Türkiye mümessiliyim diye giden, 1920—1924 yıllarında İstanbul'da Aydınlık diye azgın bir komünist dergi çıkararak Türk milletini baltalamaya çalışan, Türkiye'de bir sınıf ihtilâli yaparak Türk milletini birbirine kırdırmaya uğraşan, birçok askerî tıbbiyelinin komünist olarak okuldan kovulmasına sebebiyet veren (Şimdi Rusça'dan yaptığı tercümelerle edebî komünizm yapan Hasan Ali Ediz ve Anadolu'da bir kasabada mahpus olan Hikmet Kıvılcımlı bu askerî tıbbiyelilerdir), sonunda bu yüzden kendisi de hapse giren bir vatan hainidir. Bir vatan hainini ve hapisten çıkmış bir sabıkalıyı Türk Üniversitesinde Pedagoji Enstitüsünün başına getirmek şaheser bir gaflettir.

4 — Bugün Ankara'daki Dil Kurumu'nun âzâsından ve geçen devrenin mebuslarından (Evet sayın Başvekil! partinizin mebuslarından) bir Ahmet Cevat vardır. Türkçeyi tıpkı İstanbul Rumları şivesiyle konuşan bu dilci de 1920 yıllarında Rusya'ya kaçmış ve orada «Türk Komünist Fırkası Merkezi Komitesi'nin Haricî Bürosu» âzâsı olmuştur. Trabzon'da 1921'de halk tarafından linç edilen 16 komünist hakkında Rus komünistlerinden Pavloviç'e yazdığı mektubu, Orhun'un 20 Şubat 1934 tarihli dördüncü sayısında neşretmiştim. Pavloviç'in inkılâpçı Türkiye adı ile 1921'de Moskova'da neşrettiği kitabın 119—121. sayfalarından alınan bu mektubu tekrar neşrediyorum:

Aziz yoldaşım Pavloviç,

28 Kânunusanide Trabzon civarında vahşicesine öldürülerek denize atılmış olan Yoldaş Suphi ile Türkiye Komünist Fırkasının merkezi komitesi âzâlarından 4 kişi ve 12 diğer komünist yoldaşlar hakkında sizinle ciddî görüşmek istiyorum.

Kaybolan yoldaşlarımız hakkında epey zaman malûmat alamadık. Fakat sonra onların Tarabzon burjuvazisi tarafından elde edilmiş cellâtlar tarafından öldürüldükleri anlaşıldı.

Tâ Erzurum'dan başlayarak bizim yoldaşlarımız aleyhinde nümayişler başlamıştı, Halka diyorlardı ki: «Rusya'dan gelmiş olan komünistler bolşeviklerdir. Onlar mağazaları kapamak için geldiler. Kimsenin almak ve satmak salâhiyeti olmayacaktır. Sonra tâhariyata başlanacak, herkesin eşyası ve parası müsadere olunacaktır. Komünistler dinsizdir. Allah'a inananları hapse atacaklardır. Din, ticaret ve

hususî mülkiyet bolşevikler tarafından menedilmiştir.

Nümayişçiler arasında burjuvazi tarafından para ile elde edilmiş ve polis tekşilâtı tarafından komünistler aleyhine tevcih edilmiş cahil şahsiyetler çoktu. Bunlar bizim yoldaşlara hücum ederek taşlamışlar ve parça parça etmeye kalkışmışlardır. Yolda bizim yoldaşlara kimse ekmek ve atları için yem satmıyordu. Hükümet ise bolşevikleri himaye rolünü takınmaya çalıştığını, göstermek istiyordu. Komünistleri müdafaa için hükûmetin tedbir aldığı yalandır. Bizim mevsuk menbalardan aldığımız haberlere göre polisler ahaliyi dükkânları kapamaya teşvik ettikleri gibi, müdafaasız kalmış olan yoldaşlarımızı taşlamak için de halkı tahrik etmişlerdir. Bu gibi hücumlara yoldaşlarımız dört yahut beş şehir ve kasabada maruz kalmışlardır. Fakat bu yoldaşlar en vahşi hücuma Trabzon'da uğramışlardır. Bunlar Trabzon'a gelir gelmez ahalinin bağırıp çağırmaları ve tahrikleri altında limana sevk edilmişlerdir.

Burada onların üzerinde bulunan birkaç tabancayı aldılar ve sonra cebren bir motora koyarak denize açıldılar. Bu motorun arkasından ikinci bir motor da sahilden ayrıldı. Bu motorda silâhlı adamlar vardı. Bizim arkadaşları bağladılar ve süngüleyip denize attılar. Ve bunların tayfası herkese Türk komünistlerinin denizin dibine gittiklerini anlatıyorlardı. Rusya Şûralar Cumhuriyeti mümessili, yoldaşlarımızı istikbâl etmek istemiş, fakat vali buna mani olarak mümessilin evinden çıkmamasını emretmiştir. Aksi halde halk tarafından parçalanacağını bildirmiştir.

Rus mümessilinin bu vakayı Moskova ve Ankara'ya haber vermesi ve bizim yoldaşların cellâtlar elinden alınmasına çalışması lâzımdı. Fakat yazık ki o sırada Trabzon'daki Rus mümessili cesur bir adam değildi. Trabzon'da bunu bilmeyen yoktur. Motorlar ve sahipleri malûmdur. Bu hâdisenin Belediye Reisiyle Millî Müdafaa Cemiyeti riyaset divânı tarafından yapıldığı söyleniyor. Burada (Rusya'da) ise bu meseleye dair henüz bir karar alınmamıştır. Fakat artık susmak da imkân haricindedir. En iyi ve cesur arkadaşlarımızdan 16 yahut 17 sini kaybettik. Bizimle hem fikir olup cellâtların tecziyelerini istemelisiniz. Trabzon'a gelecek her komünistin öldürülmesine karar verilmiştir. Anadolu burjuvası barbarca yaptığı cinayetlerden mesul olmadığını gördüğünden komünistleri şiddetle takipte devam ediyor. Cellâtlar tarafından öldürülmüş olan bizim en değerli yoldaşlarımızı müdafaa etmeyi üzerinize alacağınızı ümit ederim. Komünist selâmları ve hürmetler.

Ahmet Cevat

Türk Komünist Fırkası Merkezî
Komitesinin Haricî Büro Âzası

Görülüyor ki Giritli Ahmet Cevat, millî ve dinî geleneklerine çok bağlı olan Trabzon halkının, din ve mukaddesat aleyhine tahrikat yapan 16 komünisti yok etmesini «Anadolu burjuvalarının barbarlığı» diye vasıflandırıyor. Bu hareketi Türk polisi ve Millî Müdafaa Cemiyeti (yani Mudafaa-i Hukuk Cemiyeti) yaptırmış diyerek kurtuluş savaşında önderlik eden ve Halk Partisi'nin başlangıcı olan teşkilâtı

tahkir ediyor, 16 serseri gebertildi diye yabancı bir devleti Türkiye işlerine karışmaya kışkırtıyor. Bütün bunları yaptıktan sonra da yılan gibi Türkiye'ye süzülerek sizin partinize girebiliyor ve geçen devrede mebusluğa kadar yükseliyor. Şimdi de Türk dilini yaratacak olan Dil Kurumunda bütün dillerin Türkçeden çıktığını ispata yeltenecek kadar milliyetçilik yapıyor. Biz buna razı değiliz, sayın Başvekil, akıl ve mantık da buna razı değildir, Mustakil Türkiye'yi yaratan ve bu gazâ topraklarının altında sıra dağlar gibi yatan şehitlerimizin ruhları da buna razı değildir. Siz demokrat Türkiye'nin cidden demokrat olduğuna inandığımız Başvekili, herhalde milletin arzusunu yerine getireceksiniz. Buna inanıyoruz.

Sayın Başvekil!

Bu saydıklarım komünist oldukları müsbet vakalar ve vesikalarla bilinen kimselerdir. Yoksa bunların yanında daha bir çoklarını saymak her zaman kabildir. Boğaziçi Lisesinin son sınıfında iken arkadaşlarına karşı komünizmin müdafaa ve propagandasını yapan, onların millî mukaddesat diye bildikleri şeyleri tahkir eden, «Günün birinde hepiniz komünist zindanlarında çürüyeceksiniz» diye bağıran ve hükümete haber verilmekle tehdit olunduğu zaman: «Ben karakola gidersem onbeş dakikada çıkarım ama siz girerseniz kolay kolay çıkamazsınız» diye mukabil tehdit savuran Doğan Aksoy, nihayet Rusya'ya kaçarken yakalandığı evrakı arasında Moskova damgalı mektup zarfları bulunduğu(dolabında Lenin vesairenin fotoğrafları yakalandığı ve millî mukaddesata karşı olan hareketleri arkadaşlarının şahitliği ile sâbit olduğu halde maalesef mahkûm edilmedi.

Dâvasında şahit olarak benim de bulunduğum bu komünistin bilâkis lise imtihanlarını vermesine müsaade edildi. Şimdi felsefe talebesi olarak üniversitede bulunuyor. Esefle söylemek icap eder ki bu gün Kars Valisi olan babasının nüfuz ve hatırı kullanılarak, mahkûm edilmesi gereken bu mikrop, serbest bırakıldı.

Sayın Başvekil! Bunları gören vatanperver Türk çocuklarının kafasından neler geçtiğini bir lâhza düşündünüz mü? Bu çocuklar bana: «Testiyi kıranla suyu getiren bir olduktan sonra niçin çalışalım? Niçin yurdumuza bağlı olalım?» diye sordukları zaman ben makûl bir cevap veremedim. Bu cevabı sizden rica ediyorum.

Evet! Komünistler gizli propagandalarla ordumuzun arasına kadar sokulmaya çalışıyorlar. Yine esefle söylüyorum ki hükûmet bir ordu mensubunu komünistliğe başlamış gördüğü zaman ciddileşiyor da binlerce maarif mensubunu kıpkızıl komünist gördüğü zaman aldırış etmiyor. Maarif Şurasında «Aile bir zehirdir» diyerek cemiyetimizin temelini yıkmak isteyen bir Sadrettin Celâl'i pedagoji profesörlüğünde tutmakla büyük alay kumandanlarını komünistten seçmek arasında ne fark var? Talim heyeti arasında komünistler kaynaşan Dil Fakültesinde solcu doçentlerin yapacağı zarar iki yedek subay talebesinin komünistliğinden bin kere korkunç değil midir? Daha birkaç gün önce İstanbul Tıbbiyesinde kimya doçenti Halil, asker talebelere hitaben: «Askerlerden nefret ederim» diye bağırdı. Bu sözün altında solcu temayülün açığa vuruluşunu sezmiyor musunuz?

Bu solcuların, artık eski fikirlerinden caymış, oldukları da müdafaa makamında söylenebilir. Fakat «Sözü namus saymak» hususundaki geleneğimizi «Burjuva budalalığı» diye gören komünistlerin verdiği söze inanmak, vatan ve millet karşısında en büyük gaflet değil midir? Dün dönenlerin yarın yine dönmeyeceklerine hangi teminatla inanabiliriz? Onlar samimi olarak dönmüş olsalar bile vaktiyle işlemiş oldukları suçtan dolayı, hiç olmazsa bugün millet işlerine karışmak hakkından mahrum edilmeli değil mi idiler? Tövbekâr olmuş bir fahişe artık namuslu sayıldığı halde, nasıl namuslu ailenin haremine alınmazsa, eski düşüncelerinden dönmüş olan komünistlerin de devlet haremine alınmamaları gerekirdi. Yüzellilikler de affedildi. Fakat onlara hükûmet makanizmasında en küçük bir vazife veriliyor mu? Yüzellilikler acaba komünistlere göre daha mı suçludurlar? Unutmamak lâzımdır ki bu komünistler yurdumuzun içinde kalıp devlette yer işgal ettikçe yarın sınırlarda yurdu korumaya koşacak olan Türk çocukları kendilerini ve cephe gerilerini emniyette saymıyacaklardır. Acaba hangi düşünce ve hangi taktik, vatan çocuklarının bu emniyetsizlik duygusunu gidermekten daha üstün tutulabilir? Fransa'da olup bitenler, hükûmette yer almış komünistlerin bir vatanı nasıl batırdıklarını parlak bir örnek halinde göstermiyor mu? Bu komünistleri ilerde Türkiye için seve seve can verecek Türkçü gençlerin tutabileceği yerlerden uzaklaştırmak, farzı muhal, bir mesele doğursa bile, Türk oğullarını ıstırap içinde bırakmaktan doğacak millî zaaf kadar tehlikeli olabilir mi?

Sayın Başvekil!

Bütün milliyetçi Türkler sizinle beraberdir. Sizden, tarihimizin bu çetin anında vatan düşmanı komünizmin ezilmesini, bir daha baş kaldıramıyacak şekilde ezilmesini istiyorlar. Mevcut kanunlar kâfi değilse bu bozguncular ocağının kökünü kurutmak için yeni kanunlar yapınız. Kanun, millî vicdanın mâkesi olursa mânası olur. Millî vicdan vatan düşmanlarının tepelenmesini istiyor. Yurtsever Türk çocuklarının gözü önünde kötü bir örnek olan «Komünistlere mevki vermek» usulünü derhal kaldırınız. Yukarıda verdiğim örnekler yarının neslini yetiştirecek olan maarif sahasının bu mikroplarla nasıl bulaşmış olduğunu gösteriyor.

Haydarpaşa Lisesi'ndeki son hâdise bu bulaşıklığın görülüp bilinen son delilidir. Bu olaylar karşısında Maarif Vekâletine de bir vazife düşüyor. Bu vazife klâsiklerin tercümesinden, sanki yabancı dil ve hattâ Türkçe öğretimi pek yolunda gidiyormuş da sıra kendisine gelmiş gibi bâzı liselere konulan Lâtince ve Yunanca derslerinden daha ileri ve üstün bir vazifedir. Bu vazife Türk maarifini öğretmen olsun, öğrenci olsun, bütün komünistlerden temizlemek vazifesidir. Maarif Vekâleti bir yandan, dersine bir tek gün gelmeyen öğretmenlerden doktor raporu isteyecek kadar güvensizlik gösterirken, bir yandan kanunlarımızla yasak edilen fikirleri Türkiye'ye sokmaya çalışmış olanlara karşı şaşılacak bir güvenle hareket ediyor. Bunu Maarif Vekâletinin kötü niyetine veya kasdî hareketine yoramayız. Çünkü o takdirde Maarif Vekâletinin de vatan ihanetinde ortak-

lığını kabul etmek icap eder. Bunu, olsa olsa, gaflete verebiliriz. Her ne kadar bir vekilin gafleti mazur görülmezse de kendisine yapılan ihtarlarla bunu tamir ederek iyi niyetini göstermesi her zaman kabildir. Aksi takdirde vekillik sandalyasının, dilediğine dilediği mevkii vermek için kurulmuş bir lüks sandalyesi olarak telâkki mânası çıkar ki bunu da Maarif Vekâleti şimdiye kadar İnönü Ansiklopedisiyle ve birçok kitapların ithafiyle devlet Başkanına karşı olan bağlılığını göstermeye çalıştı. Bu bağlılığın samimi olduğunun ispat zamanı gelmiştir. Millî Şef'e karşı o hezeyanları yazmış olan vatan haini başta olmak üzere bütün bu saydığım komünistleri hâlâ mühim vazifeler de tutmak bu bağlılıkla tezat teşkil eder. Bağlılığın ispatı için bunların vazifelerine derhal son verilmesi zaruridir. Hattâ şimdiye kadar her nasılsa bir gaflet eseri olarak bunları vazifede tutmaktan doğan utancı silebilmek için bizzat Maarif Vekilinin de o makamdan çekilmesi çok vatanperverane bir jest olurdu.

Maltepe, 21 Mart 1944
ATSIZ

Orhun mecmuasında neşredilen bu açık mektuplardan sonra, dergi yurdun her tarafında büyük alâka görmüş, mektubu tesviple karşılayan yüzlerce okuyucu, dergiye telgraf çekerek Atsız beyi tebrik etmiş, dergiyi bulamayan okuyucu ise ikinci baskı yapılmasını istemişti.

Ankaradan, Hukuk Fakültesinin imanlı gençleri adına çekilen telgrafta ise aynen şunlar söyleniyordu:

«Orhunun son sayısında çıkan ve fikirlerimizin gerçekleşmesi uğrunda büyük bir adım teşkil eden açık mektubunuz bizi son derece mütehassis etmiştir. Size ötedenberi güveniyorduk. Fakat son yazınızla en imanlılar arasında olduğunuzu bir kere daha ispat ettiniz. Orhun'un Ankara'da mevcudu kalmamıştır. Bize mümkünse 500 tane göndermenizi, değilse, başyazınızı teksir ederek arkadaşlara parasız dağıtmamız için müsaadenizi derin saygılarımızla rica ederiz.»

Ankara Hukuk Fakültesinden arkadaşlarımızı temsilen.

Cebbar Şenel (hâlen Hâkim), Said Bilgiç (eski Isparta Milletvekili - hâlen İstanbul'da avukat), Kemal Çetinsoy (hâlen Ankarada Avukat), İsfendiyar Baruönü (üç sene öncesine kadar İst. Basın Savcı yardımcısı),

İstanbuldan gönderilen yüzlerce mektup sahibi arasında o günlerde bir İktisat Fakültesi talebesi olan halen C.G.P. Senatörü Necip Mirkelâmoğlu da bulunuyordu.

ATSIZ — SABAHATTİN ALİ DAVASI

Başvekil Şükrü Saraçoğluna yazılmış olan bu açık mektuplar, aslında Saraçoğlu'nu değil, Maarif Vekili Hasan Ali Yüceli büyük bir endişeye düşürmüştü.

Başta Hasan Ali Yücel ve o günlerde Ulus gazetesinin başında bulunan Falih Rıfkı'nın teşvikiyle Nihal Atsız, Ankara'da Sabahattin Ali tarafından mahkemeye verilmişti.

Ankara'da, 26 Nisan 1944 Çarşamba günü başlıyan ilk duruşmada mahkeme salonu milliyetçi gençler tarafından tıklım tıklım doldurulmuş hattâ mahkeme heyeti, pencereden girmek zorunda kalmışlardı.

Ankara üçüncü asliye ceza mahkemesinde görülen dâvada riyaseti hâkim Saffet İnan, müddeiumumîlik makamını ise Hadi Tan işgal ediyorlardı. Kalabalık ve haddinden fazla izdiham yüzünden o şartta muhakeme yapılamamış ve öğleden sonraya tâlik edilmişti.

Öğleden sonraki celsede Atsız'ı avukat Rasih Yeğengil, Ferruh Ağan ve Hamit Şevket İnce müdaafa ediyorlardı. Mahkeme'de ilk sözü Sabahattin Ali almış, Türkiye'de çok okunan bir muharrir olduğunu, sanığın kendisi için VATAN HAİNİ dediğini, daha önceki yıllarda her ne kadar 4 yıllık bir mahkûmiyeti olsa da, o günlerde iftiraya uğradığını söylemiştir.

Atsız ise:

«— Bir vatansever olmak sıfatıyle Türkiye'nin inkıraz uçurumuna doğru sürüklendiğini görüyorum. Komünistler ve memleketi batırmak isteyenler birbirlerine destek olarak memleketin en yüksek mevkilerine çıkarlarken, memleket severler her türlü darbe ile safdışı edilmek istenmektedir. Başvekil Saraçoğlu'na yazdığım açık mektuplarda bu hususun önlenmesini hatırlattım ve istedim» dedi. Avukatlardan Hamit Şevket ise sözlerine şu şekilde başlamıştı:

«Bu dâva iki şahsın değil, iki inancın çarpışmasıdır. Bu dâva milliyetçilikle, komünizmanın çarpışması dâvasıdır. Bu dâvanın kökleri vicdanlarda ve

kafalardadır. Dâvacının kafasındaki komünizm ateşini söndürmek için hamleler yapmaktadır. Ceza kanunundaki sarahate nazaran rica ediyorum.

Sabahattin Ali'den sorulsun, hıyanetini ispat edelim mi?. Buna razı mı?»

Sabahattin Ali bu sözler karşısında sessiz kalmış, dâva ise 3 Mayıs 1944'de tâlik edilmişti.

OSMAN YÜKSEL SERDENGEÇTİ SABAHATTİN ALİ'Yİ TOKATLIYOR

Bu dâvadan bir gün sonra ise, umumî salonda üniversiteli gençler Atsız - Sabahattin Ali dâvasından bahsederlerken tesadüfen orada bulunan Sabahattin Ali gençlere hakaret etmek istemiş, gençler'le önce ağız münakaşasına başlamıştı. Gençlerin arasında o günlerde Dil Tarih Coğrafya Fakültesi felsefe şubesi talebesi bulunan Osman Yüksel (Serdengeçti) de bulunuyordu. Osman Yüksel bir sicillinin bu cür'eti karşısında fazlaca müteessir olmuş, oturduğu yerden fırlayarak Sabahattin Ali'nin suratına birkaç tokat atmıştı. Osman Yüksel cürmümeşhut mahkemesinde hareketinden dolayı 12,5 liraya mahkûm edilmişti.

Dâvanın ikinci celsesi 3 Mayıs 1944 Çarşamba günü ise sadece Ankara Adliyesinin koridorları, salonları değil, önü de binlerce genç tarafından doldurulmuş bu meraklı dâvanın neticesi beklenmekteydi. Bilhassa Sabahattin Ali'nin Osman Yüksel ve arkadaşları tarafından dövülmesi üzerine adliye binasında çok sıkı bir emniyet tedbiri alınmıştı. Celse açı-

lıp ta Atsız konuşmağa başladıktan bir müddet sonra başta Ahmet Ellezoğlu isimli bir üniversiteli ve Ellezoğluna uyan geniş bir kitle Atsızı alkışlamışlar, kahrolsun komünistler diye bağırmışlardı. Dışardaki topluluk ise bu esnada kahrolsun komünistler diyerek büyük bir kafile halinde ULUS meydanına doğru yürümeğe başlamışlardı. Ulus meydanına geldiğinde birkaç genç, komünistler aleyhinde konuşma yapmışlar gençlerden bir kısmı (Rus Elçiliğine yürüyelim, bir kısmı Saraçoğlu'nun evine gidip kendisiyle konuşalım) diye bağırıyorlardı. Bu esnada gençlerle polisler arasında bir çarpışma başlamış, gençler İstiklâl Marşı söylemişler ve yeniden adliye binasına doğru yürüyüşe geçmişlerdi. Gençler arasında bulunan, Siyasal Bilgiler Okulu öğrencilerinden Ali Çankaya, Osman Gümrükçüoğlu, Gazi Terbiye Enstitüsü talebesi olan Cemal Oğuz Öcal, hem muhtemel nahoş hâdiseleri önlemeğe çalışıyor, hem de gençlerin haklı heyecanlarına bir yön vermek istiyorlardı. Dışarda nümayişler devam ederken, mahkeme heyeti ise 3 Mav duruşmasında Atsız ve avukatlarının esas müdafaalarını hazırlamaları için dâvanın 9 Mayıs 1944 Salı günü görülmesine karar vermişlerdi.

Ertesi gün 4 Mayısta Osman Gümrükçüoğlu ve Ali Çankaya tevkif edilmişlerdi.

9 Mayıs 1944 Salı günü ise Atsız uzun bir müdafaa hazırlamamış, gerçekte bu dâvanın bir ideolojik hesaplaşma olduğunu hatırlatmıtı. Mahkeme heyeti ise netice olarak şu kararı vermişti.

Karar öğleden sonraki celsede okunmuştur. Kararda şöyle denmektedir:

Başvekile hitaben yazdığı açık mektupta Saba-

hattin Alinin şahsiyeti bahis mevzuu olmadığı ve hakaret kasdi bulunmadığı yolundaki maznunun ve vekillerinin müdafaaları Orhun dergisinin 1.4.1944 tarihli sayısında «Başvekil Saraçoğlu Şükrüye ikinci açık mektup başlıklı» maznun imzası altında çıkan mektupta bugün Maarif Vekâletine bağlı Dil Kurumu azasından ve Ankaradaki Devlet Konservatuarı öğretmenlerinden bir Sabahattin Ali vardır. Hemen bütün kendini tanıyanların komünistliğini bildiği Sabahattin Ali 1931 yılında Konyada 14 ay hapse mahkûm olmuştu. Sebebi de başta, o zamanki Reisicumhur Atatürk olduğu halde bütün devlet erkânını ve rejimi terzil eden bir beyanname yazması idi.

Müdahil için »vatan haini» tâbirini tekrarla adını tasrih etmesi sövme kasdinin bariz delili olmasına ve dâvacının Reisicumhur'un gıyabında lisanen tecavüzde bulunmaktan 1932 senesinde, Konya mahkemesinde uğradığı mahkûmiyetinin af kanunu ile ortadan kalkması üzerine devlet hizmetine alınması ve öğretmen tâyin edilmiş bulunması maznunun neşren tecavüzünü mazur göstermiyeceği gibi Sabahattin Alinin bu hali mütecaviz Nihal Atsızı şahsı hakkında da kanunî haksız bir hakaret sayılamıyacağına ve milli hislere aykırı hareketlerini bildiği ve devlet hizmetinde bulunmalarının ve öğretmenlik yapmalarının memleket için zararlı olduğuna kani olduğu şahıslar hakkında maznunun keyfiyeti delillerile kanunî şekilde merciine ihbarla vatana saygı bu vazifeyi ifa ile her vakit mümkün iken dergisinde neşrettiği açık mektupda isim tasrih ederek «vatan haini» diye tecavüzde bulunması hiç bir suretle câiz olmadığına ve namus ve haysiyeti muhil hırsızlık, dolandırıcılık ve

diğer bir suçtan mahkûm olan ve cezasını çekmek ve affedilmek suretile geçiren bir şahıs hakkında «hırsız,» dolandırıcı» veya «vatan haini» demek ve bu tâbirleri neşren ifade etmek, sövmek suçunu teşkil edeceğine göre bilcümle müdafaa mesnetsiz, muallel ve kabule şayan değildir.

Mücerret olarak söylenilen «vatan haini» tâbiri mahsus madde tâyini veya bir fiil isnadile hakaret olmayıp namus ve şöhrete taarruz edici sövmeden ibaret bulunmasına göre Nihal Atsızın suçu Türk ceza kanununun 482 nci maddesinin son fıkrasına uygun olduğundan altı ay müddetle hapsine ve 100 lira ağır para cezasiyle mahkûmiyetine ve hâdisede mütecavizin şahsı hakkında müdahilin haksız bir hareketi mesbuk olmadığından mezkur kanunun 485 inci maddesindeki cezayı azaltıcı sebebin mevcut olmadığına ancak, Sabahattin Ali'nin fikirlerine maznunun ötedenberi muarız bulunuşu ve ülküsüne uygun bulmadığı müdahilin eserlerini acı ve hattâ hakaret edici mahiyette tenkit etmiş olmasına rağmen müdahilin sükût etmiş olması ve bu kere yazdığı açık mektubu da bir vazife yaptığına kail olarak neşretmiş olması gibi haller maznun lehine cezayı azaltıcı takdirî sebeplerden kabul edilerek müretteb cezanın üçte biri indirilerek dört ay müddetle hapsine ve 66 lira 60 kuruş ağır para cezası alınmasına ve talebe mebni takdir olunan 100 lira manevî zararın maznundan alınarak dâvacıya verilmesine ve adliye harç tarifesi kanununun 507 ve 52 nci maddeleri mucibince 850 kuruş yarım duruşma harcı ile 200 kuruş nisbî harcın tahsiline infaz ve tecil edilmiş mahkûmiyeti ol-

madığı gelen cevapta bildirilmesi itibarile geçmişteki halinin iyi olduğu taayyün etmesine ahlâkî temayülüne, cezasının tecili ileride suç işlemekten çekinmesine sebep olacağı hakkındaki kanaate mebnî T.C. kanununun 89 uncu maddesi mucibince cezaların teciline temyiz edilebilmek üzere 9.5.944 tarihinde karar verilmiştir.

ARAMALAR VE TEVKİFLER:

Atsız, Sabahattin Ali dâvası sona ermiş, Atsız İstanbula gelmeğe hazırlandığı ertesi gün Ankara'da kaldığı otelde tevkif edildi.

14 Mayıs 1944 de Balıkesir lisesi Edebiyat öğretmeni Nejdet Sançar, Balıkesirde nezaret altına alındı. Aynı gün İstanbul'da Zeki Velidi'nin evine gelen, 1 nci Şube Müdürü Zeki ve Emniyet Amiri Hamit Ozan, Zeki Velidî'den bir anlaşmanın metnini istediler. Böyle bir şeyden haberi olmadığını söyleyen Velidî'ye inanmıyan emniyet mensupları evin her tarafını aradılar. Güya 7 Mart tarihinde Zeki Velidî, Dr. Hasan Ferit Cansever, Atsız, Zeki Sofuoğlu, İsmet Tümtürk, M. Külâhlıoğlu, Necdet Özgelen, Reha Oğuz Türkkân, Muzaffer Eriş ve Cihat Savaş Fer'in imza ettikleri anlaşmayı arıyorlardı.

Aynı gün yani 14 Mayısta Aydında Maliye kontrolörü olan Hamza Sadi Özbek'in evi, İstanbul'da ise Nurullah Barıman ve Orhan Şaik Gökyay'ın evleri arandı.

17 Mayıs 1944'de, Samsunda Tabib Üsteğmen revirde muayene ile meşgul olduğu bir sırada do-

lapları ve üstü arandı. Tevetoğlu eve geldiğinde evinin de aranmış olduğu hattâ bütün eşya ve kitaplarının darmadağınık olduğunu hayretle gördü.

Şebinkarahisar Orman Bölge şefi olan Fazıl Hisarcıklı o günlerde yedek subaylığını Bigada yapmakta iken tevkif edildi.

Bu olaylar gösteriyor ki Türk milliyetçileri bir tertibe kurban edilmek isteniyor, Sabahattin Ali ve avanesi ömrünün en büyük bayram gününü yaşıyordu.

19 Mayıs günü gelmiş ve çatmış, İsmet İnönü'nün bu günün ehemmiyetini belirten bir hitabede bulunacağı zannediliyordu. Fakat hiç de öyle olmadı. İsmet İnönü Türk milliyetçilerini Vatan Haini olarak kötülemeğe, onları devlet nizamını yıkmak isteyen kişiler olarak takdime çalışıyordu. Bu mevzuda 18 Mayıs 1944'de bir de resmî tebliğ yayınlanmıştı.

18 MAYIS İLK RESMÎ TEBLİĞ:

ANKARA, 18 (A.A.) — Resmî tebliğ:

Son günlerde hükûmetçe kapatılan Orhun mecmuası sahibi Nihal Atsız ile Konservatuvar öğretmenlerinden Sabahattin Alinin, Ankara'da görülen muhakemesi sırasında Nihal Atsız lehine yapılan taşkınlıklar dolayısiyle nezaret altına alınmaları zarureti hasıl olan bazı kimseler nezdinde çıkan evrakın verdiği şüphe üzerine Nihal Atsız, Reha Oğuz Türkkân ve Zeki Velidi ile doktor Hasan Ferit Canseverin İstanbul'da bulunan evlerinde ve daha bazı yakın arkadaşları nezdinde İstanbul Örfi İdare Komutanlığınca ara-

malar yapılmış ve elde edilen vesikalar tetkik edilmiştir.

Bu vesikaların tetkikinden elde edilen netice ve kanaate göre teşkilâtı esasiye kanunumuzun tesbit ettiği esaslara aykırı olarak ırkçılık ve turancılık gayeleri güden ve son zamanlarda faaliyetlerini arttırdıkları, bu yolda tertibat aldıkları ve anlaşmalar imzaladıkları görülen bu kimselerin teşkilâtı esasiye kanunile müesses bugünkü rejimimize ve vatandaşlarımızın hakikî milliyetçilik hislerine aykırı umdeleri ve bu umdelere varmak için gizli cemiyetler, faaliyet programları teşkilât ve propaganda şifre ve parolaları vardır. Bunlar memleketin muhtelif mıntıkalarında ve bilhassa her çeşit terbiye müesseselerinde masum gençlerin milliyetçilik ve vatanseverlik duygularını istismar ederek genç nesil arasında kendilerine taraftar toplamak ve bu suretle hedeflerine ulaşmak için devamlı ve sistemli bir faaliyet sarfetmekte zararlı ideolojilerini tahakkuk ettirmek yolunda çalışmaktadır.

Bu mahiyetteki faaliyet, teşkilâtı esasiye kanunumuza aykırı ve Türk Ceza kanunumuza göre suç vasıflarını haiz olduğundan failleri hakkında salâhiyetli adlî merciler tarafından kanunî takibat yapılmak üzere işe el konulmuştur.

İNÖNÜ'NÜN PEŞİN HÜKMÜ:

Ertesi gün ise 19 Mayıs münasebetiyle konuşan İsmet İnönü ise aynen şunları süylüyordu:

«Turancılar, Türk milletini bütün komşularile ona-

rılmaz bir surette derhal düşman yapmak için birebir tılsım bulmuşlardır. Bu kadar şuursuz ve vicdansız fesatçıların tezvirlerine Türk milletinin mukadderatını kaptırmamak için elbette Cumhuriyetin bütün tedbirlerini kullanacağız fesatçılar genç çocukları ve saf vatandaşları aldatan fikirlerini millet karşısında açıktan açığa münakaşa edemiyeceğimizi sanmışlardır. Aldanmışlardır ve daha çok aldanacaklardır.

Şimdi vatandaşlarımdan iki suale zihinlerinde cevap bulmalarını istiyeceğim: Irkçılar ve Turancılar gizli tertipler ve teşkillere başvurmuşlardır. Niçin? Kandaşları arasına gizli fesat tertiplerile fikirleri memlekette yürür mü? Hele, doğudan batıdan ülkeler, gizli Turan cemiyetile zaptolunur mu? Bunlar o şeylerdir ki ancak devletin kanunları ve esas teşkilâtı ayak altına alındıktan sonra başlanabilir. Şu halde yaldızlı fikirler perdesi altında doğrudan doğruya Cumhuriyetin, Büyük Millet Meclisinin mevcudiyeti aleyhinde teşebbüsler karşısındayız. Tertipçiler, 15 yaşındaki çocuklarımızdan bize kadar derece derece, perde perde, hepimizi aldatmak iddiasındadırlar.

Vatandaşlarıma ikinci sualimi soruyorum. Dünya olaylarının bugünkü durumunda Türkiyenin Irkçı ve Turancı olması lâzım geldiğini iddia edenler, hangi millete faydalı, kimlerin maksadına yararlıdırlar? Türk milletine hiçbir hizmetleri olamıyacağı muhakkaktır. Bu hareketlerden yalnız yabancılar faydalanabilirler. Fesatçılar, yabancılara bilerek mi hizmet ediyorlar? Yabancılar fesatçıları idare edecek kadar yakından münasebette midirler? Bunları hüküm olarak kestirmek bugün mümkün değildir. Amma yabancıya

hizmet kasti ve yabancının yakın ilişiği hiç bir zaman meydana çıkmasa dahi hareketlerin, Türk milletine, Türk vatanına zararlı olması ve bunlardan yalnız yabancıların faydalanmış olması, söz götürmez bir hakikattir.

Vatandaşlarım!

Emin olabilirsiniz ki vatanımızı bu yeni fesatlara karşı da kudretle müdafaa edeceğiz.»

Hem hâkim, hem savcı gibi konuşmuş olan İnönü'nün bu nutku ile artık iyice anlaşılıyordu ki, Türk milliyetçileri beklenmedik bir tertiple karşı karşıya getirilmek isteniyordu.

Bilhassa o günlerde havayı bu nutkun metnine uygun olarak hazırlamağa çalışan Falih Rıfkı Atay, Ulus gazetesinde yazdığı yazılarda:

«Ankara'da birkaç tahrikçinin bir dâva vesilesiyle bazı gençleri aldatarak yaptırdıkları nümayişler.»

«Yakalanan bu tahrikçiler, Romanya'nın başına belâ getiren Gardistlerin basit taklitçileridir.»

«Nizam Düşmanlarına, Nizam düşmanlığı yaptırmayacağız.»

«Türk gençlerinin aldatılmasına fırsat vermiyeceğiz.»

«Türkiye'de birlik ve barışı tehdit edecek Millî Birlik düşmanı ırkçı ve Turancılar muvaffak olamıyacaklardır.»

«Bu memleketi içden dağıtmak için gökten bir belâ ısmarlansa ırkçılıktan beteri olamaz.» gibi yazılarla, mevhum bir tehlike yaratıp, her gün milliyetçilere hücum eden yazılar yazıyordu. Falih Rıfkı

dan başka Nadir Nadi, Sabiha ve Zekeriya Serteller de bu oyuna ayak uydurmuşlar, sık sık 3 Mayısta Milliyetçi gençlerin komünizmi tel'in eden yürüyüşünü kötüleyen yazılar neşrediyorlardı.

BENİ DE GÖTÜRÜYORLAR:

Evleri aranan Atsız, Reha Oğuzla mektuplaşan kişilerin bile sorguları yapılıyor, Ankara ve İstanbul Emniyet Müdürlüğünde yüzlerce kişi ifade veriyordu. Sıra komünizmi tel'in eden kitaplara da gelmiş onlar da satıştan menediliyor, toplattırılıyordu.

Bu satırların yazarının, çıkışı o günlere rastlayan ve Solcu şairleri teşhir eden bir risalesi de toplattırılmış, 48 saat nezarette bırakılmasına vesile olunmuştur. (Beni sorgu için Fatihteki kaldığım adresten alan 1 nci Şube Memurunu iyi hatırlıyorum. Burhan ve Orhan Apaydın kardeşlerin babası idi. Sirkeciye kadar tramvayla gittik; diyordu ki: Hükûmet ne komünist ne milliyetçi istiyor.

Sen talebesin ne işin var bunlarla, benim de iki oğlum var Hukukta okuyorlar, onlara daima tavsiyem şudur, politikacı olmayın, bir ideolojinin adamı olmayın «biliyorsunuz bu kardeşler hem politikacı, hem de solcu oldular» maksadım, o devrin, emniyet mensubunun telkin ettiği zihniyeti ifade etmektir. Ama itibar görüyor mu idi. Elbette hayır.

Nezarete alınan talebelerden Şevki Ersoy 1 ay, bazıları 15 gün hattâ 2 ay nezarette kalmışlardı, Osman Yüksel ise tam 3,5 ay sonra suçsuzdur di-

ye serbest bırakılmıştı. Öğretmen Ziya Özkaynak ta uzun müddet nezarette kalanlar arasında idi.

Tıp talebesi Mehmet Külahlıoğlu ile Necdet Özgelen ise sadece nezârette kalmamış aynı zamanda ağır şekilde dövülmüşlerdi.

Daha önce de işaret ettiğimiz gibi İsmet İnönü'nün 19 Mayıs 1944 nutku artık milliyetçiler için kara günlerin başlayacağına dair işaret, hattâ mes'ul makamlara verilen bir emirdi.

Gerçekten de öyle oldu. 3 ay 19 gün sonra yani 7 Eylül 1944 Perşembe günü tam 23 Türk milliyetçisi, gizli cemiyet kurmak, nizam düşmanlığı yapmak ve hükûmeti devirmek gibi bir takım asılsız isnatlarla adalet huzuruna getirildi ve geçmişte (IRKÇILIK - TURANCILIK DAVASI) diye anılan bir muhakemeye başlanmıştı. Bunlardan bazılarına, 7 Eylül gününe kadar Türkiyemizde ve Türk tarihinde yeni bir işkence şekli, TABUTLUK'larda çile çektirilmiş beyinlere tutulan 2000 mumluk lâmbalar altında, modern Türkiye Albümlerinin yapıldığı bir devirde iptidaî işkence usullerine başvurulmuştu.

O gün «Nizam Düşmanı» diye adalet huzuruna çağrılıp da ak alınla hesap veren 23 Türk milliyetçisi şu kişilerdi: (8)

ZEKİ VELİDİ TOGAN

O gün İst. Üniversitesi Ed. Fakültesi Türk tarihi profesörü idi. Vefat etmiştir.

HASAN FERİT CANSEVER

Yedek tabip yüzbaşı, İstanbul'da Dahiliye Müteahassısı (vefat etmiştir).

NİHAL ATSIZ

Boğaziçi Lisesi Edebiyat öğretmeni, Süleymaniye Kütüphanesi uzmanlarından. Vefat etmiştir.

HÜSEYİN NAMIK ORKUN

Gazi Terbiye Enstitüsü Tarih öğretmeni, vefat etmiştir.

NEJDET SANÇAR

Balıkesir Lisesi Edebiyat öğretmeni, Ankara Millî Kütüphanede uzman, vefat etmiştir.

Dr. FETHİ TEVETOĞLU

Samsun'da Tabip Üsteğmen, Samsun eski Senatörü. Halen Almanyada bir özel hastahanede doktorluk yapmaktadır.

ALPASLAN TÜRKEŞ

Erdek'te Piyade Üsteğmen, halen M.H.P. Genel Başkanı Adana mebusu.

REHA OĞUZ TÜRKKAN

İst. Hukuk Fak. Doktora talebesi, halen Ortadoğu gazetesi yazarı.

İSMET RASİN TÜMTÜRK

İst. Belediye murakıbı, halen avukat.

CİHAD SAVAŞFER

Y. Mühendis mektebi 4. sınıf talebesi, halen yüksek mühendis.

MUZAFFER ERİŞ

Y. Mühendis mektebi 4. sınıf talebesi, halen T.E.K. müdürlüğünde yüksek mühendis.

ZEKİ ÖZGÜR (SOFUOĞLU)

Yedek asteğmen, halen Milli Eğitim Bakanlığı müsteşar muavini.

HİKMET TANYU

Dahiliye Vekâleti Evrak Kalemi memurlarından, halen ilâhiyat Fakültesinde Dinler Tarihi Profesörü

SAİD BİLGİÇ

Ankara Adliyesi Hâkim namzetlerinden, halen İstanbul'da avukat (eski Isparta mebusu).

CEMAL OĞUZ ÖCAL

Gazi Terbiye Enstitüsü Pedegoji bölümü talebesi, vefat etmiştir.

CEBBAR ŞENEL

Adana adliyesi hâkim namzetlerinden, halen Adliye müfettişi (Yüksek Soruşturma Kurulu üyesi).

HAMZA SADİ ÖZBEK

Aydın Maliye tahsil Şefi, İzmir ve Muğla'da maden ticaretiyle meşguldü, vefat etmiştir.

NURULLAH BARIMAN

Yedek asteğmen, halen Son havadis gazetesi yazarı.

FEHİMAN ALTAN

Yüksek Mühendis mektebi 4 sınıf talebesi, halen yüksek mühendis.

FAZIL HİSARCIKLI

Yedek asteğmen, halen Yüksek Orman Mühendisi.

SAİM BAKRAK

Temyiz Mahkemesi evrak memurlarından, halen nerede olduğunu tesbit edemedik.

YUSUF KADIGİL

Lise talebesi, halen Bakırköy semtinde ticaretle meşgul.

IRKÇILIK - TURANCILIK DÂVASI

İsmet İnönü'nün «Nizam Düşmanı» diye bir peşin hükümle tecziyesini istediği milliyetçilerin ilk tahkikat ve sorgularını, İst. emniyet müdürü Ahmet Demir, Emniyet genel müdür yardımcısı Kâmuran Çukruk, birinci şube müdürü Sait Koçak yapmış, iddianameyi ise, Örfî idare kumandanlığı müddeiumumisi Kâzım Alöç hazırlamıştı.

Mahkeme heyeti de şu zevattan teşekkül etmişti.

Mahkeme başkanı Tümgeneral Yusuf Ziya Yazgan, Duruşma hâkimleri Albay Cevdet Erkut (Hukukçu) ve süvari Albay Galip Kaan, Müddeiumumî yüzbaşı Kâzım Alöç idi.

Sanık mevkiinde bulunan milliyetçileri ise Av. Prof. Kenan Öner müdafaa edecekti.

Kâzım Alöç iddianemeyi okuduğu sırada hakimler heyetine dönerek:

— Efendim, biz bunları yüksek mahkemenin huzuruna hükûmeti devirmeye kalkışan vatan hainleri olarak çıkarmış bulunuyoruz demiş, bunun üzerine adalet huzurunda, bulunan 23 kişi hep birlikte ayağa kalkarak:

— Biz vatan haini değil, Türk milliyetçileriyiz. Bu sözleri aynen müddeiumumiye iade ederiz, demişlerdi.

Avukat Kenan Öner bu erken verilmiş hükme kızmış olmalı ki, o da:

— Efendim huzurunuzda muhakeme edilmekte olan vatandaşlarımız henüz hükümlü olmayıp sadece sanık durumundadır. Savcının böyle konuşmağa hakkı yoktur demişti.

İddianamede ise şunlar söylenmekteydi:

«Teşkilâtı Esasiye Kanununun ana vasıflarını ihlâle matuf ırkçılık, turancılık gayesiyle gizli cemiyet kurarak faaliyet ve harekete geçtikleri anlaşılan eşhas hakkındaki örfi idare komutanlığınca yapılan tahkikatta:

Bugünkü rejimimize ve vatandaşlarımızın hakikî milliyetçilik hislerine aykırı umdeleri ve bu umdelere varmak için gizli cemiyetleri, faaliyet programları, teşkilât ve propaganda organları, hattâ muhaberelerini gizli tutmağa mâtuf şifre ve parolaları olduğu, memleketin muhtelif mıntıkalarında ve bilhassa her çeşit terbiye müesseselerinde mâsum gençlerin milliyetçilik, vatanseverlik duygularını istismar ederek genç nesil arasında kendilerine taraftar toplamak ve bu suretle hükûmeti devirerek hedeflerine ulaşmak için devamlı ve sistemli bir faaliyet sarfettikleri ve memlekette zararlı ideolojilerini tahakkuk ettirmek yolunda muhtelif gruplar halinde çalıştıkları anlaşılmıştır. Memleketin emniyeti aleyhine bu gizli cemiyetleri kendi maksatlarına göre tevcih etmek isteyen yabancı teşekküller de ha-

reketsiz kalmamış ve bu suretle içten beliren fesat ve hiyanet hareketlerinde dış unsurların tesir ve müdahalesi de görülmüştür.

Bu suretle hükûmeti devirmek için cemiyet kurmak, hükûmetin, Büyük Millet Meclisinin manevî şahsiyetlerini tahkir, millî menfaatlere muhalif hareket etmek, gayesi devletin teşkilâtı esasiye kanuniyle muayyen olan ana vasıflarına muhtelif millî hissiyatı sarsmağa zayıflatmağa mâtuf propaganda yapmaktan suçlu ve mevkuf bulunmaktadırlar.

NİHAL ATSIZ

Nihal Atsız bazı talebelerin profesörlerden Sadreddin Celâl'e karşı gösterdikleri müessif hareketleri günü gününe takip ederek bunları mübalâğalı bir şekilde Balıkesir'de kardeşi Nejdet Sançar'a en yakın elemanlarından Ankara'da Cemal Oğuz Öcal'a, Erdek'te üsteğmen Alpaslan Türkeş'e, Samsun'da Dr. Fethi Tevet'e:

«İşte İstanbul yüksek tahsil gençliğinin Türkçülük faaliyetleri» diye yazmış ve bu vak'alardan tanıdık gençlerin haberdar edilmesini, etrafa yayılmasını işaret etmiştir. Maznunlar arasında bulunan Orhan Şaik Gökyay'ın Ankara'daki mevkiinden bilistifade yaptığı yardımla Orhun mecmuasını neşreden sırf umumî efkârı hükûmet aleyhine tahrik emeliyle sayın Başvekilimize hitaben bir açık mektup neşretmiştir.

Ankara'da Sabahaddin Ali tarafından aleyhine neşren hakaretten açılan dâva münasebetiyle 24 Ni-

san 1944 günü Ankara'ya giden Nihal Atsız, kendisinden evvel gelen Reha Oğuz ve hempalarını teşvik ve taraftarlarının propagandasiyle toplanan bazı gençler tarafından istasyonda karşılandığı, ilk hamlede Hüseyin Namık Orkun ve konservatuvar direktörü Orhan Şaik Gökyay ile görüştüğü kendisini ziyaret edenlere gene Profesör Sadreddin Celâl ve Hilmi Ziya hâdiselerini tekrarlayarak «İstanbul gençliği solcu profesör ve talebelere karşı şiddetli bir mücadele açmıştır. Gençlik kendisini her zaman göstermelidir,» gibi tahriklere başlamıştır.

Kendisinden evvel Ankara'ya gelen Reha, Kadastro okulunda gizli bir toplantı tertip etmiş; «Atsız, Sabahattin Âli» dâvasında gençliğin Nihal Atsız'a yardım şeklini tesbit etmek istemiş ve tezahürat yapılması fikrini körüklemiştir.

2 Mayıs 1944 günü Nihal Atsız, Cemal Oğuz Öcal, Cebbar Şenel, Said Bilgiç bir nümayiş tertibine karar vermişlerdir.

Muhakemeye takaddüm eden günlerde Reha tarafından tertip olunan Kadastro okulundaki toplantıda maznun Cemal Oğuz'un, Atsız tarafından kendisine yazılan yukarıda arzettiğimiz profesör Sadrettin Celâl hâdisesinden bahseden mektuplarını heyecanla ve toplantıya iştirak edenleri galeyana sevkedecek surette okuyarak Ankara gençliğini de bu gibi hareketlere alenen teşvik ettiği ve nihayet mahkemeden evvel Samsun'da bulunan Fethi Tevet'e yazdığı dâva dosyasına bağlı 21 nisan 1944 tarihli mektubunda;

«Atsızın davâ için Ankara'ya geldiğinde tezahü-

rat yapacağız» şeklinde bildirmesiyle işbu nümayişin Nihal Atsız, Cemal Öcal ve Reha Oğuz Türkkan'ın tahrik ve teşviki, Cebbar Şenel ve Sait Bilgiç'in Samanpazarında toplantı tertip ve program tanzim etmesiyle mâsum gençlerimizin samimî ve millî hislerini âlet ederek emniyeti ihlâl edecek şekilde millî menfaatlerimize muhalif hareket ettikleri sabit olmuş bulunmaktadır.

ZEKİ VELİDİ TOGAN

1927 senesinde Türkiye'ye gelen maznun, İstanbul Üniversitesi Türk Tarihi profesörlüğüne tâyin edilmiş ise de hareketleri şüpheli görüldüğünden 1932 senesinde memleketimizden çıkarılmıştır. Bu tarihten sonra Viyana ve Bonn'da kalan maznun 1938 senesinde memleketimizde tekrar melce bulmuş, Üniversite profesörlüğü gibi yüksek şeref ve itibar kendisinden esirgenmemiştir.

1890 senesinde Sovyet Rusya Başkurdistan eyâletinin Kuzsen kasabasında doğmuştur. Kendi ifadesine nazaran, 1916 senesine kadar tahsil ve muallimmeşgul olan maznun bu tarihten itibaren siyasî faaliyete başlıyarak Rusya'da devlet düması yanında teessüs eden müslümanlar bürosunda Urfa vilâyetini temsilen bulunmuş, 4 ay sonra yani 1917'de Sovyet inkılâbının başlaması üzerine Başkurdistan'da ve Taşkentte teşekkül eden kongrelere iştirakle muhtariyet ilânına çalışmış ve Taşkent'te müslümanlar merkez teşkilâtının kâtibi umumisî olmuştur.

Kerenski hükûmetini müteakıp teşekkül eden Sa-

bit hükûmet sırasındaki kargaşalıklardan istifade ederek Orimburgda Başkurdistan ve Kazakistan hükûmetinin teşekkülüne hizmet etmiş ve her iki hükûmetin hariciye şubelerini idare etmiştir. 1918 senesinde memleketi işgal olunarak tevkif olunan maznun firar edip uzun müddetlerden sonra arkadaşları ile tekrar Başkurdistan, Kazakistan hükûmetlerini kurmuş ve bu iki hükûmetin hariciye komiserliklerini idare etmiştir. Nihayet, Türkistan millî birliği azalariyle 1922 senesi eylül ayında Taşkend'de akdedilen gizli bir kongrede Türkistan dahilinde mücadeleye nihayet verilmesi ve hariçte bu dâva için mücadele edilmesi yeminle kararlaştırılmış, Zeki Velidi'ye Türkistan'ın haricindeki memleketlerde temsil salâhiyeti verilerek bu da bir kumaş parçası üzerine basılan mühürle ifade olunmuştur.

Zeki Velidi Togan 1923 senesinde bu salâhiyetle İran, Afganistan ve Berlin'de bulunduğunu ifade etmiştir. Bu tahkikatla, Üniversiteye yerleştikten sonra da gizli siyasî faaliyetine devam ettiği anlaşılan maznunun kendi aralarında Osmanlılar diye andıkları milletimizin çoluk çocuğunu gizlice ifsada kadar varmıştır.

1938 senesinde evvelâ, İstanbul'da sırf Türkistanlılara yardım maksadı ile teşekkül eden gençler birliğinin başına gemek istemişse de muvaffak olamamıştır. 1939 senesinde Cihan Harbi ile infilâk eden siyasî buhran esnasında maznunun siyasî ihtirasları da artmış, bir tarafta Türkistan millî birliği için çalışırken, diğer taraftan içimize fesad ve nifak sokan fikirleri müsaid gördüğü muhitlere, evvelâ ırkçılık ve Turancılığa dair telkinat yaparak Reha Oğuz Türk-

kan ve hempalariyle temasa geçmiş Kitapseverler kurumunda yer almış Bozkurt mecmuasında da neşriyat yapmıştır.

Gerek evinde yaptığı gizli toplantılardaki şifahî telkinatı ve gerek dâva dosyasına bağlanan Reha Oğuz Türkkan'a hitaben yazılı 20.9.940 tarihli mektubunda olduğu gibi memleketimizde fesada müncer bir ırk hareketi yaratmağa çalışmış, bilhassa 10 birinci teşrin 940, 16 birinci teşrin 940 ve ilâ... mektuplarındaki direktiflerle bu mecmua ve kurumu plânlı bir surette idare etmiş ve memleket gençliğine ırkçılığı aşılamağa çalıştığı maznunların müttefikten vâki beyanlariyle tebeyyün etmiştir.

NEJDET SANÇAR

Nihal Atsız'ın öz kardeşi olan bu maznun, ilk tahsilini Kadıköy'de, orta ve lise tahsilini İstanbul Erkek Lisesinde ikmal ederek 935 senesinde Edebiyat Fakültesinden mezun olmuş, Sivas Muallim Mektebinde, Balıkesir lisesinde Edebiyat öğretmenliği yapmış, bütün dikkat ve faaliyetini ırkçılık propagandasına hasretmiştir.

Her sahada kardeşinin sağ kolu olan Nejdet, tahkikattaki sarih ikrarında «ben ırkçı ve turancıyım. Fikirlerimi tanıdıklarıma ve talebelerime sırası geldikçe anlatırım» şeklindeki ikrarı ve bunu müeyyet dâva dosyasına bağlı kendi el yazısiyle 11/2/1943, 19/2/ 1943 tarihli mektupları Nejdet Sançar'ın daimî ırkçılık tahrikatı altında bulunduklarına dairdir. Balıkesir lisesi leyli talebelerinden Şeref Özdağ, Said

Özgün, Orhan Oker, Ali Vecihi Birler, Bekir Berk, Nazım Yazıcı'nın dâva dosyasına bağlanan hal tercüme fişleri ve eski talebelerinden Cavit Büyükakpınar, Azmi ışık, A. Karayel, M. İlkin imzalı mektuplarla daha birçok okunamayan imzaları hâvi mektuplar Nejdet'in talebelerine daima ırkçılık ve turancılık yaptığının bariz delilidir.

ORHAN ŞAİK GÖKYAY:

1902 senesinde İnebolu'da doğan bu adam Yüksel Muallim Mektebinde Nihal Atsız'ın sınıf arkadaşıdır. Edirne'de, Malatya'da aynı mekteplerde Nihal Atsız'la birlikte muallimlik yapan Orhan Şaik 21 haziran 1939 tarihinde Ankara Devlet Konservatuvar direktörlüğüne tâyin edilmiştir.

Irkçılık ve turancılığın esaslı, fakat gayet saklı hareket eden elemanlarındandır. Devlet Konservatuvarına yerleştikten sonra Nihal Atsız'ın sahibi selâhiyet Ankara ajanı olmuştur.

Orhon mecmuasının imtiyazını Nihal Atsız'a almağa muvaffak olan maznun bu mecmuada neşredilecek yazıları mecmuanın sarih ilânlarında görüleceği gibi kontroluna almış ve çok mânidar mektuplarıyla da yapılacak propagandayı esaslı bir şekilde sevk ve idare etmiştir. 20/4/1943 tarihli mektubunda, Nihal Adsız'a mecmua imtiyazının alındığını bildiren ve yazı işleri kontrolunun kendisine bırakılmasını istiyen maznun 5 mart 1944 tarihli mektubunda:

«Açık mektubun hükûmet mahafilinde ne tesir yaptığını henüz öğrenemedim, fakat herhalde beğenil-

diğini zannediyorum. Yalnız herkesin dilinde dolaştığı halde delilleriyle ispat edilemiyecek meselelerden çıkan her zaman söylediğim gibi Reha Oğuz ayarında olanlarla bir defa daha broşürleşmek mevkiinde kalma, sana yaranmak istiyenler arasında bu zamana göre Hüseyin Namıklar ve Reha Oğuzlar daima bulunacaktır. Karakterleri ve imanları sağlam 5 - 10 arkadaş sana kâfidir. Mesele vatan sevgisini ve bu vatanın yalnız Türklere ait olduğunu yayabilmektedir.»

«En yakın hâdiseler Türkiye'de Türk'ten gayrisinin dost olmadığını gösteriyor.»

23 Nisan 1944 tarihli mektubunda: «Sen altın yumurtlayan tavuğun bütün yumurtalarını almak için onu kesen insana benziyorsun. Onu bu şekilde elden çıkarmak ülküye zarar olmuyor mu? Her taraftan teşvikler görüyorsan beğeniliyorsan bunların yarısı kendi siyasî ihtiraslarına senden bir fayda bulduklarındandır. Bugün inandıkların ve mecmuada yer verdiklerinin arasında kaç tane Reha Oğuz çıkacağını tahmin edemezsin.

Civarına biriken seyircileri arkadan geliyor sanıyorsun. Bunların yarıdan çoğu külâh peşindedir. Şimdi Orhun'dan mahrum olmakla fikirlerini yayacak vasıtayı kaybetmiş oluyorsun.» Şeklindeki Nihal Atsız'a vaki telkinleri, Nihal - Sabahattin Ali dâvasında Ankara nümayişlerinden evvel ve sonra Nihal Atsız'ı evinde misafir ederek onu tahrik ve ırkçı fikirlerile telkin altında bulundurduğu sabit olmuştur.

Dr. FETHİ TEVET:

1331 senesinde İstanbul'da doğan Fethi Tevet, Nihal Atsız'ın mecmualarına şiir göndermek suretile

temasa başlamış ve aralarında sıkı bir münasebet teessüs etmiştir.

Fethi Tevet, Nihal Atsızla birlikte yürüyen ırkçı ve Turancıdır. Samsun'da karısını sahip göstererek bir dergi neşretmeye başlamış, bunda tıpkı «Nihal Atsız'ın mecmuaları» gibi telkinata koyulmuştur. Bidayette Nihal Atsız ile araları açılan maznunun barışmak için yazdığı 22 Şubat 1939 tarihli mektupta: «Türklük hesabına yapılacak muazzam işler varken ve bunlar da bize düşerken senden uzak kalarak çalışmaktan geri durmam artık kanıma dokundu» diye 1945 senesi başlarında Nihal Atsız'la tekrar birleşen maznun muvazzaf tabib olarak ordu camiasına katıldıktan sonra 1 Mart 1943 tarihli mektubunda küstahça: «Kopuz'un imtiyazını aldık, mecmua benimdir ve benim idaremdedir. İstediğimiz çıkacak ve olacaktır. Her fedakârlığa katlanıp sert ve süratli ilerlemek zorundayız. Azizim, yavaş, uyuşuk pasif yürümekle kalmıyalım. Ne yapacaksak yapalım. «Hiç» e gidiyor. Türklük ne vakit kurtulacak? Ya bunu temin edelim yahut ölelim... Ne duruyoruz. Kanım, ailem, babam, her sabah yüzlercesinin kalbini dinlediğim Mehmetçikler, ihmalkârlık kurbanı Türk halkı bana fedai almamı emredecekti, bu daha çok geç olacaktı. Bunu çabuklatan sen olmuşsundur. Rıza Nur'umuz öldükten sonra önümüze düşmek senin vazifendir. Dün bir «Atsız yoldaşın» vardı, bugün, bak yolunda kaç kişi varız. Yaşıyan senden başka Türkçüler var. Fakat bunlar tarih, dil, edebiyat sahasındaki çalışmalarile kalacaklar. Ve daha ileri gidemiyeceklerdir. Hem bunların hemen hemen hepsi

dalkavukluk damgasını alınlarından silememektedirler. «Keza, Kopuz Mecmuası için Fethi Tevetoğlu tarafından basılmak üzere hazırlanan ve fakat mecmua kapatıldığı için intişar etmiyen «Büyük Atsız kimdir?» makalesi dâva dosyasına bağlıdır.

Maznunun, Nihal Atsız'ın esaslı elemanlarından bulunduğunu gerek Nihal Atsız tarafından kendisine yazılan mektuplar ve gerek tahkikattaki (dâva dosyası sahife 258) ifadesinde:

«Fethi Tevet'i Atsız Mecmuayı çıkarırken yani 931 - 932 senelerinde yazdığı şiirlerden tanırım. Askerî Tıbbiyeye girdikten sonra şahsen tanıştık. Benimle aynı fikirdedir. Cumhuriyet, hükûmet, Büyük Millet Meclisi hakkındaki fikirlerimi onunla görüştüm. O da benimle hem fikirdir. Kendisi asker olduğu için muhitindeki genç subaylara ve Harbiye stajyerlerine müessir olmağa çalışmaktadır. Fikir sahasında tamamen birleşmiştik. Ben kendisine herhangi bir şekilde hükûmete karşı hareket etmek gibi fikir vermedim. İkimiz de hâdiseleri aynı zaviyeden görüyorduk» şeklindeki beyanı maznunun sarih ikrarile ırkçılık ve turancılık hareketlerine ordu mensubu olduğu halde ve propaganda yapmak suretile siyasî makale neşrederek faaliyet gösterdiği sabittir.

ALPARSLAN TÜRKEŞ:

1332 senesinde Kıbrıs'ın Lefkoşe Şehrinde doğmuştur. Küçük yaşta asker ocağına iltihak eden Alparslan Türkeş 937-938 senesinde Nihal Atsız'ın pençesine düşmüş ve siyasî faaliyetten tamamen uzak

askerî camianın temiz havasını bulandırmağa yeltenmiştir. Atsız'ı gölgede bırakacak derecede ırkçı turancı ve menfîdir.

Tahkikattaki sarih ifadesinde: «Türkiye'de yalnız Türk soyundan gelenler yaşamalıdır. Bilhassa devlet mekanizmasına katiyen karışık ırklar getirilmemelidir. Karışıklar çıkarsa çok az kalacağımızdan Asya'daki Türklerle birleşmemiz zaruridir» diyor.

Nihal Atsız'a hitaben yazdığı dâva dosyasına bağlı 4.4.1944 tarihli mektubunda: «Milletin içinde bulunduğu tehlikelerden kurtulması mümkündür. Atsız'ın kılıcından keskin olan kalemi bu işi herhalde muvaffakiyetlendirecektir. Kalem kifayet etmezse o zaman işi silâhlara bırakacağız. Türkçülük (yani ırkçılık, Turancılık) yolunda ruhumuz, yüreğimiz kılıçlarımız seninle beraberdir. Ebedî Türk milleti mesut ve şerefli günlere kavuacak, bütün Türkler bir devlet halinde bir bayrak altında toplanacaklardır.» diyen maznun, tahkikatta bu mektubu hakkında «Ben bu çeşit yazıyı herkese yazarım. Buradaki maksadım, sınır dışı Türkleri evvelâ, Atsız'ın kaleminin yaratacağı muhitle, bu kâfi gelmezse o zaman milletçe silâha sarılacağız diyor.» Her bakımdan Nihal Atsız'ı hareket ve isyana teşvik eden cümleler tamamen ırkçı ve Turancı fikirlerle doludur. Suçu sarihtir. Nihal Atsız bu maznun hakkında dâva dosyası sahife 258 «Alparslanı Harb Okulunda iken tanıdım. Maltepe Atış Okuluna subay olarak geldi. Ben ona ırkçılık ve Turancılık hakkındaki görüşlerimi ve gayelerimi söyledim. İtimat ettiğim için Meclis, hükûmet hakkındaki isnadlarımı da söylemişimdir. O da benim bütün sözlerime

iştirâk ediyordu. Tamamen Turancı ve ırkçıdır. Bana tehlikeli addedilebilecek, yani hükûmetin mevcudiyetile alâkadar alfazı havi mektuplar yazdı. Fikirlerini arkadaşları arasında yaydığını da mektupla bildirmişti.» şeklindeki beyanı ile de maznunun subay olduğu halde teşkilâtı esasiye kanununun ana vasıflarına muhalif milliyet ve dış emniyeti muhil propaganda yaptığı sabittir.

HÜSEYİN NAMIK ORKUN:

Gazi Terbiye Enstitüsünde tarih öğretmeni olan bu maznun, ırkçı ve Turancılardan olup etrafa ve bu arada talebesi, Ziya Özkaynak, Cemal Oğuz Öcal ve Reha Türkkan'a her fırsatta aynı fikirleri telkinden ve bu harekette ön safta faaliyet gösteren Reha Oğuzla Nihal Atsız arasındaki şahsî anlaşmazlıkları bertaraf etmeyi kendisine bir iş edinmekten fariğ olmamıştır. Tahkikatta benim gizli cemiyetle alâka ve malûmatım yok dediği halde dâva dosyasına bağlı olup Nihal Atsız'a hitaben yazdığı 21.4.1943 tarihli mektubunda:

«Reha beni çıkardığın broşürden dolayı tehdit ediyor, mahkemeye verecekmiş. Şayet böyle bir şey yaparsa mahkemeye gizli cemiyeti bütün teferruatile ortaya döküp rezil edeceğim» diye yazması, ırkçı ve Turancı hareketle yakından ilgili olduğunu ve bu hareketi geriden idare ederek nâzım rol oynadığının bariz delilidir.

Dr. HASAN FERİT CANSEVER:

1891 senesinde İstanbul'da doğmuştur. İfadesine nazaran, 1326 senesinde henüz Tıbbiye mektebi tale-

besi iken Türklerin ilmî, içtimaî ve iktisadî seviyelerinin yükselmesi ve millî varlıklarını şuurlu bir tarzda hissetmeleri gayesile kurulan Türk ocaklarının uzun müddet kâtibi umumiliğini yapmıştır. Ocakların lâğvı üzerine uzun bir sükûnet devresi geçiren doktor sıkı münasebet tesis ettiği profesör Zeki Velidinin harble başlıyan siyâsi ihtirasları karşısında kendisini zaptedememiş ve onunla birlikte Türk yurdu mecmuasını neşre başlamış ise de hâdiselerin gayelerine engel olacak şekilde cereyanı sebebiyle neşriyatını durdurmuştur. Yapılan arama neticesi üzerinde taşıdığı cüzdanından ve muayenehanesinde zuhur eden Zeki Velidi Togan'dan aldığını bildirdiği «Tutsak Türk il ve uluslarının temsil komitesi» ve «Tutsak Türk İlleri birliği, dilekler»« İsimlerini taşıyan vesikalar Zeki Velidi Togan'ın faaliyetlerine bilgâne kalmadığının delilidir.

Memlekette her yeniliği bir masonluk eseri addeden doktor bir taraftan atak diye tavsif ettiği Nihal Atsız, Reha Oğuz Türkkan ve diğer arkadaşlarına doğru, itidal tavsiye ederek kontroldan geri kalmamıştır.»

Bir avuç Türk milliyetçisini büyük bir töhmet altında bulunduran bu iddianame karşısında sanık mevkinde bulunanlar kendilerini rahatlıkla müdafaa etmişler, hiç bir ard düşünceye sahip olmadıklarını, fakat iddianamenin baştan başa hayali ve uydurma olduğunu söylemişlerdi. (10)

DR. HASAN FERİT CANSEVER demişti ki:

«Yalnız haksızlık ve adaletsizliğin, bir milleti mahvetmek için en büyük ve en siyasî bir kundak

olduğunu unutmamak lâzımdır. Kendilerinin de itirafa mecbur oldukları gibi yarım asırdan fazla olan hayatım esnasında ben milletim için ancak faideli olmağa çalıştım. Savcının bu delilsiz, namus ve şerefimi tahkir eden, bir insan için iğrenç olan isnatlarını şiddetle reddederim.»

ATSIZ demişti ki:

«— Kimseden haksız bir yere birşey talep etmiyoruz. Atalarımızdan kalan mirasın, mefahirimizin gömülü olduğu toprakların bizim olması ülküsünü kalbimizde taşıyoruz .Oralar unutmamak istiyoruz. Ben bunları şahsım için istemiyorum. Oralarda çiftlik veya apartıman yapacak değilim. Milletim için düşündüğüm haklardan dolayı da kimse bana vatan haini diyemez. Bu çirkef iftirayı iadeye de tenezzül etmiyorum. Kimin hain, kimin vatanperver olduğunu tarih tayin edecektir. Hattâ etmiştir bile»

ORHAN ŞAİK GÖKYAY demişti ki:

«— Gerçi tarih böyle bir hareketin müdafaasına lüzum hâsıl olduğuna hayret edecektir; fakat ne yapalım, yirmi yıla sığdırdığımız yirmi asırlık inkılaplardan dolayı hayrette kalan tarih, varsın biraz da buna şaşsın.

Şüphe yalnız sandalyeye has bir kusur değildir, ben de şüpheleniyorum.»

ALPARSLAN TÜRKEŞ demişti ki:

«— Diğer arkadaşlarımla beraber bana da vatan hainliği isnad edilmiştir. Bunu şiddetle redde-

rim. Ben yer yüzünde her şeyden çok milletimi ve vatanımı severim. Daima devletimin kabul ettiği prensiplere inandım ve onlara hürmetten ayrılmadım. Türk milliyetçisiyim, fakat iddia edildiği gibi ırkçı değilim...» (11)

İSMET RASİN TÜMTÜRK demişti ki:

«— Türkçülük, memlekette düşünce hürriyeti, söz ve yazı hürriyeti, keyfi idare yerine istisnasız bir kanun hâkimiyeti taraftarıdır; memlekete koyun adamdan ziyade şahsiyet, ferdî düşünme kabiliyeti ve medenî cesaret sahibi adamdan zarar gelemiyeceğine inanır; ve bu bakımlardan Türkçülük, komünizmden olduğu kadar Faşizm ve Nasyonal Sosyalizmden de hiç bir şeyin dolduramayacağı kadar derin bir uçurumla ayrılmaktadır»

M. ZEKİ SOFUOĞLU demişti ki:

«— Sayın yargıçlarım! ya Türk ve Türkçü olarak yaşayacağız, var olacağız, yahut kızıl ateş damga'nın yok edici kızgınlığı altında milletçe ve tarihçe mahvolacağız...»

NEJDET SANÇAR demişti ki:

«— Beni beraat ettirin... demiyeceğim. Çünkü benim için suç olarak gösterilen şey bu toprakları ve bu ırkı sevmekten başka bir şey değildir. Bu, bir günahsa beni mahkûm ediniz. Bu mahkûmiyeti övünçle kabul ederim; şeref sayarım...»

HİKMET TANYU demişti ki:

«— Türk'e uygun, biricik yolun Türkçülükten başka türlü olacağına inanmıyorum...»

AVUKAT KENAN ÖNER ise müdafaasını şu sözlerle bitiriyordu:

«— Ve nihayet yabancı unsurların kendi mağaza ve dükkânlarında bile müstahdem bir Türk bulunmazken devletin mühim hizmetlerinde yabancı kullanmak istemiyenleri birer suçlu mu farzedeceğiz?...»

Duruşmalar 29 mart 1945 tarihine kadar devam etmiş, neticede prof. Zeki Velidi Togan ve Nihal Atsız 10 ar yıla, Reha Oğuz Türkkan, Cihat Savaş Fer ve Nurullah Barıman V.B. muhtelif cezalara çarptırılmışlardı.

Askerî temyiz nezdinde itiraz edilen bu mahkûmiyet kararı murafada avukat Yusuf Ziya Taraç, Lâmi ve Ankara barosuna kayıtlı Saim Hüsnü Dora tarafından 25 Ekim 1945'de bozulmuş, o güne kadar mevkuf bulunan Zeki Velidi Togan, Nihal Atsız, Reha Oğuz Türkkan, Cihat Savaş Fer ve Nurullah Barıman 26 Ekim'de tahliye edilmişlerdi.

Örfî idare mahkemesinin yukarıdaki mahkûmiyet kararını hem esastan hem de usul bakımından bozan Askerî Temyizin iki azası Tümgeneral Kemal Alkanla, Tuğgeneral İsmail Berkok'tu.

Askerî temyizin bozma lâyihasının sonunda da şu karar okunuyordu:

«Bir numaralı Sıkıyönetim mahkemesi tarafsızlıktan ayrılmıştır. Mahkeme iki numaralı Sıkı yönetim mahkemesi tarafından görülmelidir.»

Milliyetçileri yeniden ve gayrı mevkuf olarak muhakeme edecek olan 2 numaralı Sıkıyönetim mahkemesi şu üyelerden kurulu idi.

Başkan: Tuğgeneral Yaşar Yenicioğlu,

Duruşma Hakimi: Askerî Hâkim General Şevki Mutlugil,

Mahkeme üyesi: Yarbay Ömer Köprülü,

Savcılık makamında da Hâkim Yüzbaşı Mehmet Ünlü bulunuyordu.

26 Ağustos 1946 Perşembe günü ikinci defa olarak başlıyan milliyetçilerin, gayrı mevkuf olarak muhakemeleri esnasında bir çok şahit dinlenmiş, hattâ bu arada, Mareşal Fevzi Çakmak, Memduh Şevket Esendal, Hamdullah Suphi Tanrıöver, Numan Menemencioğlu ve İstanbul Valisi Lütfi Kırdar'ın da şahit olarak dinlenmeleri talep edilmiş, ancak Lütfi Kırdar'ın şahitliği celsesinde (24 Aralık 1946) diğer adı geçen zevatın dinlenmelerine lüzum olmadığı kanaatı hâsıl olmuştu.

Mahkeme başkanı Dr. Lütfi Kırdardan Zeki Velidi ve arkadaşlarının memleket için de herhangi gizli bir faaliyet maksadı güttüklerini hissedip hissetmediği sorusunu Kırdar:

— Hayır, kati'yyen böyle bir şey hissetmedim ve ihtimal de vermiyorum, diye söze başlamış, milliyetçilerin lehinde ifade vermişti.

Bir başka şahit Mehmet Külâhlıoğlu:

— Hâlen tıp talebesiyim. Nejdet Sançar bana Balıkesir lisesinin son sınıfında edebiyat hocalığı yaptı. Derslerinde Eğitim Bakanlığının programı dahilinde ders anlatır, eğer bazı derslerde isimleri geçiyorsa, Ziya Gökalp, Namık Kemal, Tevkif Fikret, Cenap Şahabettin, Mehmet Akif ve Rıza Nur'un fikirlerinden bahsederdi. Gerek sınıfta, gerek teneffüs saatlerinde ırkçılık ve Turancılık propagandası yaptığına rastlamadım, şeklinde ifade vermiştir.

Külâhlıoğlundan sonra gene Nejdet Sançar'ın Balıkesir lisesinden talebesi olup duruşma zamanında İstanbul Hukuk Fakültesi talebesi bulunan (Hâlen İzmir barosu avukatlarından ve T. Komünizmle Mücadele Derneği Genel İdare Kurulu üyesi) İhsan Koloğlu, Edebiyat Fakültesi talebesi (Halen Edebiyat Fakültesi Türk Dili Profesörü) Muharrem Ergin, Mehmet Taylan şahit olarak dinlenmişler. Bunlar da hocaları Nejdet Sançar'ın hiç bir zaman ırkçılık ve Turancılık propagandası yaptığını işitmediklerini söylemişlerdi.

Alparslan Türkeş'in de 3 müdafaa şahidi, lehte ifade vermişlerdi.

Bu muhakemenin karar celsesi ise, Nisan 1947 tarihinde idi. Daha önceki celselerde beraat kararı alanlar hariç, haklarında henüz beraat kararı verilmemiş olan Prof. Zeki Velidi Togan, Nihal Atsız, Reha Oğuz Türkkan, İsmet R. Tümtürk, Cihat Savaş Fer, Nejdet Sançar, Muzaffer Eriş, Nurullah Barıman, Alparslan Türkeş, ve sonradan suçlu olarak dâvaya dahil edilen Türkistanlı Ahmet Karadağ ve karısı Nuruman Karadağ bulunuyorlardı. Muhakeme heyeti yerini almıştı. Duruşma Hâkimi Albay Şevki Mutlugil 187 sayfa tutan kararın hülâsasını okumuştu. Bu kararda 3 Mayıs 1944'de yapılan ve dâvaya mebde olan nümayişin, Ankara gençliğinin sırf millî duygularından doğduğu belirtiliyor, o tarihte komünistlerin azmağa başlaması, Sabahattin Ali'nin Nihal Atsız aleyhine dâva açması gibi sebeplerle heyecanlanan gençliğin, komünistlere karşı duyulan kini izhar etmek istediği anlatılıyor ve «Bu nümayiş millî ideolojinin, millî olmayan bir ideolojiye karşı tepkisinden ibarettir» de-

niliyordu. Bu sebeple Cebbar Şenel ve Cemal Oğuz Öcal beraat ettikleri gibi, Nihal Atsız'ın da beraatine karar veriliyordu.

Sanıklar, Anayasaya muhalefet suçuyla mahkûm edilmişlerdi. Mahkeme askerî Yargıtay Genel kurul kararına uygun olarak, ırkçılığı, Anayasaya ve milliyetçiliğe muhalif görmemiş ve Anayasanın 88. maddesinin Türklüğü sırf tabiiyet noktasından ele aldığını delillerle göstermiştir. «Her milletin içindeki azınlıklar o milletin hâkim ırkının adını alır fakat bu o millet içinde ayrı ırklardan bahsedilemiyeceği mânasına gelemez» diyen mahkeme ayrıca ırk bakımından kamu haklarının bir kısım vatandaşlara tanınmaması keyfiyetinin Anayasaya aykırı olabileceği noktasına işaret etmiştir.

3 Mart 1947 tarihinde 23 milliyetçiyi suçsuz görerek beraatini isteyen askerî mahkemenin beraat kararı şu satırlarla bitiyordu.

«Fakat bu aykırılığın cezalandırılacağına dair T.C. kanununda hiç bir kayıt bulunmadığından sanıkların bu fiilden beraatlarına, uzun bir tahlilden sonra hükûmet darbesi kastının bulunmadığını söyledikleri ve reddettiklerini, mantıken de buna imkân olmadığını delilleriyle Vali Dr. Lütfi Kırdar dahil dinlenen pek çok şahitlerden ve mektuplardan anlaşılmış, aksine polise verilen tek bir ifadeden başka bir şey görülmemiş olup, bu suretle sabit olmayan, bilâkis millî bir gaye için çalıştıkları tebeyyün eden Zeki Velidi ve arkadaşlarının beraatlerine» karar verilmiştir.

Bu tarihi karar salonu dolduran dinleyiciler tarafından alkışla karşılanmış ve «YAŞASIN TÜRK ADALETİ» diye bağıranlar olmuştu.

TAN HÂDİSESİ
(4 ARALIK 1945 NÜMAYİŞİ)

1944'de İsmet Paşa ve Hasan Âli Yücel'in marifetiyle Türk milliyetçilerine karşı yapılan haksız hücumlar ve bir kısım tevkifler, Türkiye'de komünistlerin açıkça tahrikçilik ve âlenen propaganda yapmalarına vesile olmuştu. Bu yüzdendir ki, 1941 yılında en azılı komünist gazete ve mecmuaların neşir hayatına atıldığına şahit oluyoruz. Serteller ise kızıl faaliyetlerine yeni bir hız vermişler, TAN gazetesine muvazi olarak birkaç dergi ve gazetenin de desteği haline gelmişlerdi.

Bu menfur zihniyetle, TASVİR gazetesinde Peyami Safa, Tanin gazetesinde Hüseyin Cahit Yalçın oldukça şiddetli mücadele etmekteydiler. Bilhassa 4 Aralık 1945 günü Hüseyin Cahit Yalçın'ın Tanin gazetesinde neşredilen «Kalkın Ey Ehl-i Vatan» başlıklı yazısı gençliğe büyük bir heyecan vermiş, yazı Üniversitenin muhtelif yerlerine kesilerek yapıştırılmıştı. Sabahleyin Üniversiteye gelen gençlerin ilk nazarı dikkatini çeken şey, duvarlara yapıştırılan bu yazı oluyor, ve yazı önünde birîken gençler «Bugün

yürüyüş var!», «Bugün miting var!» diye kulaktan kulağa fısıldıyorlardı. Zira, miting bir gece önce kararlaştırılmış, fakat izin verilmez korkusuyla müsaade alınmamıştı.

Memleketi içten yıkmağa çalışan TAN, GÖRÜŞLER, YENİ DÜNYA, GÜN gazete ve dergilerinin protestosu için Beyazıt Meydanına taşan 1000 kadar genç, yürüyüşe geçince kalabalık daha da artmış «Kahrolsun komünistler!» «Vatan hainleri hâlâ mı konuşacak?.», «Yaşasın Türkiye Cumhuriyeti!» sedaları içinde Çarşıkapı'ya geldikleri zaman kafilenin 10 bin kişinin üstüne çıktığı hissediliyordu. Zira halk, liseli gençler ve daha sonra işitip kafileye katılan üniversitelilerin yekûnu caddelere sığmaz olmuştu. Gençler her önünden geçtiği dükkândan bayrak istiyor ve Cağaloğlu'na gelindiği zaman kafilenin 20 binin üstünde ve ellerde de yüzlerce bayrak olduğu halde başında YALMAN'ın bulunduğu Vatan gazetesine doğru yürümek istendiği VATAN'a VATAN GAZETESİ'ne diye bağıranlardan anlaşılıyordu.

Bu esnada Muharrem Ergin adındaki üniversiteli bir genç pencereye çıkıp: «Arkadaşlar, Vatan Gazetesi bizim için asıl tehlike değildir, biz TAN Gazetesini protesto etmek için toplandık, TAN'a doğru yürüyelim» demesi, kafilenin yönünü TAN'a çevirmiş ve Vilâyetin önünden TAN Gazetesinin bulunduğu Meserret Otelinin karşısına gelinmişti. Bir genç TAN Gazetesinin kapısını hızla açarak karşısına çıkan müstahdeme:

— Zekeriya Sertel nerede?

— Sabiha Sertel nerede?

diye soruyordu.

Bu sırada matbaanın kapalı olan kepenkleri kırılarak açıldı ve gençler birkaç kat olan gazete idarehanesinde ve matbaada ne var ne yok hepsini kırıp döküyorlardı.

Bir genç ise TAN levhasını söküyor, bir kısmı ise pencereden aşağıya kitap, gazete atıyorlardı. Heyecan son hadde gelmiş, polis bir şey yapamıyor ve gençler TAN Gazetesinden sonra Eminönü'ne doğru yürüyüşe geçiyorlardı.

Köprüye gelindiği zaman 200'e yakın polis, talebenin Beyoğlu cihetine geçmesine mâni olmak istiyor, fakat polis 20 binden fazla olan bir kütleye elbette mukavemet edemiyordu. Bu esnada polis kordununda fayda vermediğini gören ilgililer, Köprüyü açıyor, buna rağmen gençler kayıklarla ve Atatürk köprüsü vasıtasiyle Bankalar, Yüksekkaldırım Caddelerinden Galatasaray'a çıkıyorlardı.

Artık Galatasaray dahil bütün Beyoğlu Caddesi muazzam bir gençlik kitlesiyle dolmuş, Taksim Cumhuriyet Meydanına doğru ilerlemektedir. Parmakkapı Lâle Sineması yanında bir Rus kitabevi olan BERRAK Kitabevi hasara uğramıştır. Kafile Taksim'e geldiğinde, Taksim'e bakan bütün binaların pencerelerinden gençliğin bu asil galeyanı teşvik edilircesine eller ve bayraklar sallanıyor ve birçok pencerelerden gençlere bayraklar atılıyordu. Büyük bir heyecan içinde söylenen İstiklâl Marşından sonra bir Üniversiteli Taksim Âbidesinin kenar basamağına çıkarak:

«— Bu miting hiç bir tahrikin mahsulü değildir. Eğer bir muharrik varsa o da, uzun zamandan beri Türk birliğini bozmağa çalışan Türk şehitlerine, Türk

tarihine, Türk vatanperverliğine, hakaret eden ve başka devletlerin menfaatlerine hizmet eden neşriyatı yapanlardır.» demiş ve Üniversite Gençliğinin bu satılmış ve bozguncu ağızları her zaman susturmaya muktedir olduğunu hatırlatarak, arkadaşlarını hep bir ağızdan:

«Atalarımızın bize emanet ettiği bu vatanı, kanımızla, canımızla müdafaa edeceğimize and içiyoruz.» diyerek tekrar edilmesini istemişlerdi.

Hep bir ağızdan and içen gençler aynı tezahürat içinde «Kahrolsun komünistler», «Yaşasın Türk Milleti» sedalarıyla gene İstiklâl Caddesinden geri dönmüşlerdi. Galatasaray'da bir müfreze jandarma, atlı polisler ve yüzlerce Emniyet mensubu o günlerde çıkan komünist YENİ DÜNYA Gazetesine de gidilip tahrip edilmemesi için tedbir almıştı.

Fakat bu kere de polis kordonunu yaran gençler Tünel civarındaki LÂTÜRKİ ve YENİ DÜNYA idarehane ve matbaalarını da tahrip ediyorlardı.

Gençler Karaköy'e geldikleri zaman TAN MEZECİSİ adındaki dükkânın camlarına **kahrolsun Sarteller, kahrolsun komünistler** yazdıktan sonra Eminönü ve Ankara caddesinden Cağaloğluna gelirken komünist kitap basan ve satan ABC kitabevinin vitrinlerini kırarak satılmakta olan komünist eserleri yırttıktan sonra, o saatlerde çıkan Akşam gazetesi gençliğin bu asîl davranışını kötüleyen ve küçümseyen bir ifade ile verdiği için gençlerden büyük bir kısmı köşe içinde bulunan AKŞAM gazetesinin matbaasına gidip aleyhte tezahürat yapmışlardı. Akşam gazetesi mesulleri «yanlışlık oldu özür dileriz,» diye

gençleri teskin ettikten sonra aynı günün 2 nci baskısında bu hareketin asaletini teslim ediyordu. Akşamdan ayrılan gençler ise BÜYÜK DOĞU idarehanesi önüne gelip Necip Fazıl'ın lehinde tezahürat yapmışlardı.

Cağaloğluna geldikten sonra ise gençler komünistlere verdikleri yerinde ve zamanındaki dersten memnun görünerek «Bizler her çeşit vatan hıyanetinin daima karşısındayız» diyerek dağılıyorlardı.

Ertesi gün Bursa, İzmir, Ankara, Adana, Eskişehir'li gençlerde GÖRÜŞLER dergisini bayilerden alarak sokaklarda yakmışlar ve «Kahrolsun komünistler» diye bağırmışlardı.

Tahrip edilen TAN matbaasının asıl sahibi Serteller değil Halil Lütfi Dördüncü idi. Halil Lütfi'nin muhakemedeki ifadesiyle de anlaşılıyordu ki, Serteller bir mukavele ile burada TAN gazetesini çıkarıyorlardı.

4 Aralık nümayişinden 10 gün sonra Moskova radyosu gençliğin bu asîl galeyanı karşısında tehdit edici bir tepki göstermiş, Sovyet neşriyatı satan iki kitabevinin tahrip edilişinin Sovyetlere karşı yapılan bir hareket mahiyetinde olduğunu, nümayiş esnasında emniyet kuvvetlerinin alâkasız kaldığını binaenaleyh Türk hükûmetinin bu tecavüze göz yummuş olduğunu belirtmişti.

O günkü hariciye vekilimiz Hasan Saka ise Moskova'nın bu tepkisine verdiği cevapta, 4 aralık nümayişinin tamamen Türkiye'ye ait bir iç mesele mahiyetini taşıdığını memlekette yapılan bazı tahrikçi neşriyat karşısında Türk efkârında tekpi mahiyetin-

de olduğunu polis tarafından göz yumulduğunun ise hilâfı hakikat olduğunu beyan etmişti.

Moskova'nın bu nümayişe gösterdiği tepki, gençlerin ne kadar haklı ve yerinde bir hareket yaptığını daha iyi anlatıyordu.

Hadiseden bir gün sonra, ellerde taşınan pankartların, Cağaloğlunda bir küçük odada ikamet etmekte olan Yaşar Çimen adında bir gencin evinde hazırlandığı tesbit edilmiş Yaşar Çimen ve iki arkadaşı (Turan Tamer - Tahsin Atakan), önce nezarete alınmış bilahare serbest bırakılmıştı.

TÜRK KÜLTÜR OCAĞI

Türk Ocakları istisna edilirse, Türkiyemizde en çok alâka gören, en geniş teşkilât ve üyeye sahip teşekkül, 1952'de kapatılmış olan MİLLİYETÇİLER DERNEĞİ idi. İşte Milliyetçiler Derneğinin gerçekte Nüvesi, başlangıcı sayılan TÜRK KÜLTÜR OCAĞI da 1946 yılının Nisan ayında idealist bir avuç Türk genci tarafından kurulmuş, hayli alâka görmüş, geniş bir gençlik kitlesine millî ruh ve iman veren ikinci ve yeni bir OCAK olmuştu.

Kurulduktan bir müddet sonra, (Nisan 1946'da) neşredilen tüzüğünün kurucuları maddesinde, o günlerde herbiri bir fakültede talebe bulunan şu zevatın isimleri vardı.

1 — Cevdet Akçalı (Halen Adana'da avukat).

2 — Turgut Atasoy (Halen İstanbul Barosu Avukatlarından ve Yol Dergisi sahibi).

3 — Faruk Sükan (Halen Konya milletvekili).

4 — Kemal Bozkurt (Halen Antalya Belediyesi İktisat Müdürlüğünde).

5 — Asım Salih.

6 — Orhan Özil.

7 — İlhan Çirkinoğlu (Halen Hatay vilâyetimizde Çiftçilikle meşgul).

Türk Kültür Ocağının GAYESİ aynen şu şekilde ifade edilmişti.

«Türklüğü milletlerarası camiada her bakımdan ileri hale getirmek için:

a) — Türk milliyetçiliğini işlemek ve yaymak, Türk tarih şuuruna dayanan Kültür Birliği ve hürriyet fikirlerini işlemek ve kökleştirmek,

b) — Türk Kültürünü dil, tarih, edebiyat, güzel san'atlar, halk bilgisi, gelenek, ahlâk, hukuk ve iktisad gibi çeşitli yönlerden incelemek, mânasını belirtmek ve fikir âlemine yayarak idamesine çalışmak,

c) — Türkler arasında içtimai tesanüt fikirlerini yaymak,

ç) — Türk ahlâk, adap ve geleneklerine uygun yaşamayı ve millî mukaddesata hürmeti telkin etmek.

d) — Türk kültürüne vaki tecavüzlerle ve milliyetçiliğe aykırı fikirlerle, fikir yoluyla mücadele etmek.

e) — Milliyetçiler arasındaki bağları kuvvetlendirmek,

f) — Gençliğin kültür ve ahlâk bakımından memleket ve Dünya meselelerine aşinalık yönünden Örnek Türk Milliyetçileri halinde yetişmesine çalışmaktadır.»

Türk Kültür Ocağının yukarıda naklettiğim gayesinden de anlaşılacağı üzere çeşitli yönlerden Türk Milliyetçiliğine hizmet için kurulmuş olan bu Cemiyetin ilk Başkanlığını Ali HATİBOĞLU yapmıştı.

Ali Hatiboğlundan sonra ise Bahadır Dülger, Faruk Kadri Timurtaş, Ali Sedat Çetintaş, Turgut Atasoy, Bekir Berk Başkanlık yapmışlardı.

Ocak bir çok millî ve kahramanlık günleri tertip etmiş, Yalman'ın bir yalan ve tertibinden başka bir şey olmayan «Nâzım Hikmet'in bir adlî hataya kurban gittiği» yalanma ayak uyduranlarla mücadele etmiş, Çiçek Palas toplantısında komünistlerin yakalanmasına, Mareşal Çakmak'ın ölümü dolayısıyla husule gelen millî galeyana Türk Kültür Ocağının gençleri vesile olmuştu.

Türk Kültür Ocağı, Fethi Gemuhluoğlu, Ahmet Çavdaroğlu, Mehmet Turgut, Mehmet Altınsoy, Erhan Löker, Abdullah Savaşçı, Sadettin Bilgiç, Hâluk Karamağaralı, Hulki Hotamışlı, Said Bilgiç, Kılıçaslan Göbelezoğlu, Faruk Kadri Timurtaş, Abdülhadi Toplu, Hüseyin Çıkrıkoğlu, Bekir Berk, Celâl Erçıkan, Erdoğan Okçu, Kâmil Özden, Ali Hatiboğlu, Necati Torun'un da iştiraki ile, derneklerin bir araya gelmesini sağlamış, ilerde bahsedeceğimiz, «Milliyetçiler Federasyonu» ve daha sonra «Türk Milliyetçiler Derneği»nin kurulmasına ön ayak olmuşlardı.

Nurettin Topçu ve Rahmi Eray da Türk Kültür Derneği mensupları arasında idiler.

TÜRK KÜLTÜR OCAĞININ, MÜSTEHCEN NEŞRİYATI TEL'İN EDEN BEYANNAMESİ

Son zamanlarda şehvet edebiyatı ve müstehcen neşriyat, faaliyetini yine alabildiğine hızlandırmış bulunuyor. Türlü türlü şekillerle, bazan roman (!) ve hi-

kâye (!), bazan fotoğraf ve güzellik mecmuası (!), bazan cinsî hayata dair ilmî (!) mecmua kılığına giren bu hayasızlığı endişe ile takip etmemek imkânsızdır. Aile ve ahlâk duygularını temelinden yıkmağa ve körpe vücutları iliklerinden sarsmağa teşebbüs eden hareketleri müsamaha ile karşılayacak, değiliz? Öbür millî müesseselerimiz gibi Türk Ahlakına'da yöneltilecek her çeşit tecavüzlerle mücadele etmeyi kuruluş gaye ve maksatlarından biri olarak seçmiş bulunan Türk Kültür Ocağı, müstehcen neşriyatı bütün şiddetiyle takbih ve tel'in eder.

Milletin ahlâkına ve mukaddesatına uzanan eller artık kırılmalıdır. Aşırı solculukla savaş için kanun çıkarılan şu sırada, en az onun kadar tehlikeli olan daha doğru bir deyişle onun yerleşmesi ve gelişmesi için zemin hazırlıyan ahlâk ve aile müessesesini yıkıcı neşriyat ve hareketlerin de başı ezilmek zamanı gelmiştir sanıyoruz.

Çok zaman ticaret ve bazan da bozgunculuk maksadını taşıyan hiç bir zaman ilmî, edebî estetik bir değeri bulunmıyan böyle yazılar bizde sonsuz nefret uyandırıyor. Müstehcen ve bozguncu şehvet edebiyatı içine zaman zaman san'atkâr (!) tanınmış kimselerin ve edebiyatçı geçinen tahsilli kişilerin de karışması, hattâ bu gibi neşriyatı bunların idare etmesi ayrıca müteessir olunacak bir noktadır.

Öne sürdüğü ve telkin etmek istediği muhtelif fikirlerle kadınlarımızı, kızlarımızı ve yetişme çağında olan gençlerimizi zehirlemek isteyen bu alçakça neşriyata karşı aile reislerini, terbiyecileri, fikir adamlarını muharrirleri uyanık bulunmaya davet

eder, mücadelemizde bize yardım etmelerini dileriz.

Savcılığın, takiplerinde çok hassas ve çok şiddetli davranması, neşriyatı fazla yayılmadan toplattırması bizi memnun edecektir. Hükûmetten de kanunlarımızda bu çeşit suçlara ait cezaî hükümlerin arttırılmasını bekliyoruz.

Türk Kültür Ocağından daha önce ise Ankara'da «Türk Oyunlarını Derleme ve Yaşatma Derneği» kurulmuş fakat hemen hiç faaliyet göstermeden kapanmıştı. Bu derneğin gayesi de köy enstitülerinde okuyan köy çocuklarımızdan ve Enstitüsü öğretmenlerinden istifade ederek milli oyunlarımızı ihya etmekti.

Hikmet Tanyu, Zeki Sofuoğlu, Haluk Karamağaralı, Salâhattin Ertürk derneğin kurucuları arasındaydı.

TÜRK KÜLTÜR ÇALIŞMALARI DERNEĞİ

3 Eylül 1946'da İstanbulda Üniversiteli gençler tarafından kurulan bu derneğin, o gün 2 İstanbul gazetesinde neşredilen Nizamnamesinin 1 nci maddesinin GAYESİ bölümünde aynen şunlar yazılı idi.

«Millî Benliğimizin dünü, bugünü ve yarını için kültür sahasında çalışmak, millî kültürümüzü zayıflatmak hedefini güden menfi hareketlere karşı fikir yoluyla kültürümüzü korumaktır. Çalışmaları tamamen ilmî ve tamamen bedii yani akademik çerçeve içinde kalacağı cihetle, cemiyetimizin hiç bir siyasî parti ile alâkası yoktur. Değişmez vasfımız TÜRKÇÜLÜK sevgisine dayanarak millî benliğimizin kültür ve kadirbilirlik yönünü geliştirmektir.»

Nizamnamenin neşrinden hemen sonra, derneğin müessis üyeleri MTTB salonunda ilk toplantılarını yapmışlar ve aralarından yedi kişilik idare kurulu üyelerini seçmişlerdi:

Derneğin bu ilk toplantısına katılan müessis üyeler şunlardı:

Behram Atamer (Hukuk talebesi), hâlen hazine avukatı.

Müfid Adil Çulcuoğlu (Hukuk talebesi) hâlen İstanbul barosunda kayıtlı avukat.

Kemal Şahin (Tıp talebesi), hâlen Amerika'da bir özel hastanede narkozitör.

Kemal Göksel (Hukuk talebesi), hâlen Adana Çukobirlik hukuk müşaviri.

Ahmet Mirkelâmoğlu (İktisad talebesi), Urfa'nın Bilecik kazasında ziraat ile meşgul idi. Vefat etmiştir.

Rıza Serhatoğlu (İktisad talebesi), hâlen Ticaret Bakanlığı bölge müfettişi,

Ali Gür (teğmen), hâlen orduda albay.

M. Ali Tuna (Hukuk talebesi), hâlen İzmir barosunda kayıtlı avukat.

Necati Balaşoğlu (Hukuk talebesi), Sakarya'nın Karasu kazasında Dava vekili idi. Vefat etmiştir.

Celâl Sungur (tıp talebesi), hâlen Yozgat milletvekili,

Doğan Can (tıp talebesi), hâlen Tercüman gazetesi neşriyat müdürü.

Ömer Tekinoğlu (iktisad talebesi), hâlen Tekinoğlu Matbaası sahibi.

Fethi Gemuhoğlu (Hukuk talebesi), hâlen Türk petrol ve bir Bankanın İdare Meclisi üyesidir.

Ziya Işıldak (öğretmen), hâlen İstanbul Erkek Lisesi öğretmeni.

Namık Tekin Turan (İktisad talebesi), hâlen Emlâk Kredi Bankası personel şefi.

Osman Nedim Tuna (Edebiyat fakültesi talebesi), hâlen öğretmen.

K. Abbas Altunkaş (Edebiyat fakültesi talebesi), hâlen öğretmen.

Bülent Olcay (Edebiyat fakültesi talebesi), hâlen Merkez Bankası memuru.

İlhan Darendelioğlu (Edebiyat Fakültesi talebesi), bu satırların yazarı.

Derneğin başkanlığını sırası ile **Necati Balaşoğlu,** eski Azerbaycan parlâmentosu üyelerinden **M. Sadık Aran** ve **Müfit Âdil Çulcuoğlu** yapmışlardır. Dernek, İstanbul'da ilk defa ERGENEKON BAYRAMI adıyla bir gün tertiplemiş, geniş çapta alâka görmüştü.

Derneğe en büyük yardımı, 600 lira vermek suretiyle **Enver Paşa'nın** kardeşi **Nuri Killigil** yapmış, MTTB ve Marmara Lokalinde yapılan Ergenekon Bayramı gösterilerinde hazır bulunmuştu.

Dernek, birçok konferans ve seminerler tertiplemiş, bu toplantılarda **Mirza Bala, Cafer Seydahmet İsmail Hâmi Danişmend, Zeki Velidi Togan, Mükrimin Halil, M. Halit Bayrı,** v.b. konuşmuşlardı.

Dernek, 1950'de, diğer derneklerle birlikte **«Milliyetçiler Federasyonu»** na dahil olmuş, **T. Milliyetçiler** Derneği kurulduktan sonra ise kapanmıştır.

TÜRK GENÇLİK TEŞKİLÂTI

1946'da üniversiteli gençler tarafından kurulmuş olan «Türk Kültür Ocağı» ve «Türk Kültür Çalışmaları Derneği» nin faaliyetlerini oldukça ağırbaşlı, durgun ve pasif addeden bir kısım milliyetçi üniversite gençleri bir araya gelerek daha aktif ve faal bir teşkilât kurmağa, bu teşkilâtı aynı zamanda Anadolu'da da organize etmeğe karar vermişlerdi.

Necati Tanrıkulu, İrfan Atagün, Kubilây İmer, Yusuf Ziya İnan, M. Emin Alpkan, Ömer Öztürkmen, Mehmet Metin Ören, Erdoğan Özbenli, Şadi Pehlivanoğlu, Hasan Karahan, Erdoğan Okçu, Gökhan Evliyaoğlu, Cahit Çakmak, Orhan Özer, Tuğrul Önder, Celâl Erçıkan, Remzi Sakarya, Kemal Cabioğlu, Sami Binicioğlu, Galip Erdem, Arslan Topçubaşı ve arkadaşları TÜRK GENÇLİK TEŞKİLÂTI'nı bu görüşle kurdular.

Türk Gençlik Teşkilâtı, kurulduktan kısa bir müddet sonra oldukça alâka görmüş ve hızla gelişmişti.

Türk milliyetçiliğine hizmet; memleket düşmanlarıyla, bilhassa komünistlerle mücadele maksadıyla kurulmuş olan Türk Gençlik Teşkilâtı, daha ziyade

gençlik arasında yayılmaya faaliyetlerini ise lise ve muadili muhitlere intikal ettirmeğe çalışmıştı.

Aynı gaye ile kurulmuş olan Türk Kültür Ocağı ve Türk Kültür Çalışmaları Derneği, Anadolu'nun hiç bir yerinde tek şube bile açmamış, hattâ bunu düşünmemiş olmasına karşı, Türk Gençlik Teşkilâtı bu teşekküllerden bir buçuk sene sonra, 1947'de kurulmuş olmasına rağmen, Milliyetçiler Federasyonuna dahil olurken 40'a yakın şube ile faaliyetini hayli arttırmış ve genişletmişti.

Türk Gençlik Teşkilâtı en büyük toplantıyı, Mareşal'ın ölümü dolayısıyla Marmara lokalinde yapmıştı.

Nazım Hikmet'in affı için sokaklarda beyanname dağıtıp, imza toplayan solcu gençlerle en müessir mücadeleyi Türk Gençlik Teşkilâtı mensupları yapıyorlardı.

Teşkilâtın organı olarak çıkmağa başlayan TANRIDAĞ mecmuası hem çok okunuyor, hem de teşkilâtın Anadolu'ya yayılmasına vesile oluyordu.

Türk Gençlik Teşkilâtı daha ziyade Ege bölgesinde gelişmiş, şube kurma yetkisi verilen, o günkü Hukuk Fakültesi talebesi Yusuf Ziya İnan 10 gün gibi kısa bir müddet içinde Aksihar, Manisa, İzmir, Söke, Aydın ve Nazilli şubelerini kurmuştu.

Bu teşkilâtın bugün hâfızalardan silinmeyen ve birçok genç yazarın sık sık kullandığı sloganı «TANRI TÜRK'Ü KORUSUN» idi. Bu slogan, yaptırdıkları rozetlerde de yazılı idi.

Teşkilâtın ilk genel başkanlığını Necati Tanrıkulu yapmıştı, 1 Nisan 1951'de Milliyetçiler Fede-

rasyonu'na katılırken teşkilâtın başında, hâlen Ordu milletvekili bulunan, Şadi Pehlivanoğlu vardı.

Hatırlarda olduğu üzere, Türk Kültür Ocağı, Türk Kültür Derneği, Genç Türkler Derneği, Türk Kültür Çalışmaları Derneği ve Türk Gençlik Teşkilâtı kendilerini feshederek 1951 yılının mayıs ayında Türk Milliyetçiler Derneği'ne katılmışlardı.

Tarih sırası gelince Milliyetçiler Derneğinden bahsedilecektir.

ANKARA ÜNİVERSİTESİ GENÇLERİ, SOLCULARI LÂNETLİYOR

Ankara Üniversitesinden daha sonraki yılda Solcu ve talebeleri arasında komünizm propagandası yaptığı iddiasıyla kovulan Pertev Naili Boratav, Behice Boran, Adnan Cemgil, Niyazi Berkes, Muzaffer Şerif Başoğlu, ADIMLAR, bir de YURT ve DÜNYA adında iki mecmua çıkarıyorlar, bununla da komünist propagandası yapıyorlardı. Sonradan Türkiye gizli Komünist Partisi mensubu olarak mahkûm olan bir talebesine ise ANT isimli bir de gazete çıkarttırıyorlardı. Üniversite içinde bu kişilerin, dersler arasında ve ders saatleri haricinde yaptıkları propaganda gerçekten talebeler arasında bir huzursuzluk yaratmıştı.

Bunun üzerine Ankara'da intişar etmekte olan BAYRAK gazetesinde 60 üniversite genci solculara hücum eden, hâlâ kızıl zehirlerini bu kürsüden akıtmaya devam edecekler mi? Diyen bir beyanname neşretmişler bilhassa solcu adı verilen öğretim üyelerinden şikâyet etmişlerdi. 6 Mart 1947 tarihli «24 SAAT» isimli bir gazetede ise bu milliyetçi gençlerin

beyannamelerine karşılık olsun diye solcu hocaların talebelerinden 48 genç (Hasan Ali'nin oğlu Can Yücel de dahil) solcu hocaları müdafaa eden bir beyanname neşretmişler, dolayısıyla BAYRAK gazetesindeki milliyetçi gençlere cevap vermişlerdi.

İşte aynı gün, Dil ve Tarih - Coğrafya Fakültesi konferans salonunda solcu profesör Pertev Naili Boratav'ın bir konferans vereceği haber alınmış, bütün gençler bu salonda toplanmışlardı. Boratav konferansına gelmemişti bunun üzerine salonu dolduran 2000'e yakın genç yer yer yüksek sesle münakaşa etmiş, hatta kürsüye çıkarak:

«Rektörden rica edelim, konferanslarda bu kürsüden mukaddesatımız aleyhinde bulunmalara mâni olmalıdır.»

«Üniversiteden solcu profesör ve doçentler kovulmalıdır.»

«Millî Eğitim Bakanı Hasan Ali Yücel'in tesiriyle mekteplere ve yüksek okullara aldırılan, abone edilen «Yurt ve Dünya», «Adımlar» mecmuaları toplattırılıp, haklarında zaten takibat yapılmakta olan solcu öğretim üyeleri hiç olmazsa nezaret altına alınmalıdır.» diyorlardı.

Bu heyecanlı münakaşalar esnasında felsefe zümresi talebesi Selâhattin Ertürk (Hâlen Eğitim Fakültesinde Öğretim Üyesi) kürsüye gelerek demiştir ki:

«Görüyorsunuz ki dışarda polisler tedbir alıyor. Üniversite gençliğinin bu müdahaleye ihtiyacı yoktur. Solculara ve herkese ispat edeceğiz ki, Üniversite Gençliği hiç bir vesayete muhtaç değildir. Biz üniversiteliler heyecan ve hislerimizi şuurlu bir şekilde idare edebiliriz. İç işleri vekli Yurt ve Dünyacıların

Komünist olduğunu söylemiş ve bunu tevsik etmiştir. Eğer bunlar bir iftiraya uğradıklarını iddia ediyorlarsa mahkemeye baş vursunlar ve kendilerini temize çıkarsınlar. Hep beraber Vekile gidelim bu isteklerimizi ona da duyuralım.»

Bu konuşmayı talebeler arasında dinleyen emniyet amiri kürsüye gelerek şunları söylemişti:

«— Heyecanınızı anlıyor ve takdir ediyoruz. Her şeyin fevkinde kanun ve mevzuat vardır. Müsaadesiz miting yaparsanız dağıtmağa mecbur olacağız.»

Daha sonra Rektör Şevket Aziz Kansu gençleri teskine çalışmış, arzularını yapacağını söylemiş, ve dağılmalarını istemişti. Bu sırada Dil ve Tarih — Coğrafya Fakültesinin etrafı polis, jandarma ve itfaiye kordonu altına alınmış talebenin dışarı taşmaması ve hâdiselere sebebiyet vermemeleri için çıkış kapısı kapatılmak istenmişti.

Salonda İstiklâl Marşını söyleyen gençler, sessizce dağılıyor gibi küçük gruplar halinde dışarı çıkmağa başlamışlar ve gene sessizce ULUS meydanına doğru yol almışlardı. 45 dakika sonra küçük gruplar halinde «kahrolsun komünistler» diye bağırmışlardır.

Ulus meydanında, yollardan ve meydana yakın bayilerden aldıkları Sabahattin Ali ve Aziz Nesin'in çıkardığı Markopaşa gazetesi ile solcu hocaların müdafaasını yapan beyannameyi neşreden «24 Saat» gazetesi meydanda gençler tarafından yırtılmış ve yakılmış, «Kahrolsun Solcular», «Kahrolsun komünistler» diye bağırmışlardır. İçlerinden bir genç:

«— Muhterem arkadaşlarım, solculara bugünlük bu kadarcık ders yeter. Emniyet teşkilâtımızı daha müşkül duruma sokmamak, kanunlara hürmetkâr olduğumuzu bir kere daha ifade etmek için, bu andan itibaren sessizce mitingimize son verelim. İcap ederse, bizlere yeni vazifeler düşerse gene burdayız, gene birliğiz, gene azimliyiz.» demiştir.

Gençliğin solculara karşı bu kararlı ve azimli hareketi karşısında, İstanbul Millî Türk Talebe Birliği Genel Merkezi, Ankaralı gençlere şu telgrafı çekmişti:

«Aziz kardeşlerimiz,

Doğru düşündüğünüzün ve ulvî heyecanınızın tezahürü olan asil hareketinizi derin bir takdir hissi ile karşılaşıyoruz. Aynı çoşkun hislerle dolu olan kalbimizin sizlerle beraber olduğunu ifade etmekle büyük bir haz duyuyoruz.»

Gençliğin bu asil duygularını dile getiren bu hareket bazı resmî zevat tarafından garipsenmiş, fakat bunlara da ilk tepkiyi Fuat Köprülü göstermişti. O gün 8 Mart 1946 tarihli «Kuvvet» gazetesinde «Üniversite Gençliğine açık mektup» olarak neşrettiği bir yazıda aynen şunları söylüyordu:

«Sevgili genç arkadaşlar! Sizler, vatan ve millet duygusunu, hürriyet ve istiklâl aşkını bütün tarih boyunca en yüksek derecede göstermiş fedakâr bir milletin çocuklarısınız. Hepinizin aile an'anelerinde, uzak, yakın bir çok şehidlerin aziz hâtıraları yaşar. Türlü türlü sebeplerle, Avrupa medeniyeti kervanına çok geç katılmak mecburiyetinde kalan milletimizi bir an evvel insanlık camiası içinde kazan-

maya lâyık olduğu şerefli mevkie ulaştırmak vazifesi, sizin dinç omuzlarınıza yüklenmiş bulunuyor. Bu kutsî ve şerefli vazifeyi başarabilmek için muhtaç olduğumuz sonsuz kudreti ancak millî idealimizden alacaksınız. Şu son harb yıllarında komünizm prensiplerini hayata tatbik ettiklerini ilân eden memleketlerde bile milliyetçilik hislerinin nasıl bir kuvvet kazandığını elbette bilirsiniz.

Bu, böyle iken vatan ve milliyet duyguları, aile ve mülkiyet mefhumları gibi Türk halkının mukaddes tanıdığı mefhumları ilim ve serbest tefekkür maskesi altında yıkmak istiyenlerin telkinlerini nefretle reddedeceğinize şüphe yoktur. İleri fikirler diye ad takılarak âdeta bir moda haline getirilmek istenilen totaliter ve hürriyet düşmanı telâkkiler karşısında Türk gencinin hareketsiz kalmaması tabiîdir.

Türk Üniversitesinin hiç bir kürsüsünde bu mukaddes mefhuma aykırı, meş'um telkinler yapılamaz. Buna cesaret edenleri, kanunun demir pençesi derhal yakalar.»

İZMİR MİTİNGİ

Mehmet Ali Aybar, İstanbul'da HÜR adında solcu bir gazete çıkarmağa başlamış fakat gazete bir müddet sonra kapatılmıştı.

HÜR isimli gazetenin çıkışı, bir müddettir yazı yazdığı VATAN gazetesinin, sayfalarını Aybar'a kapamış oluşu yüzündendi.

Bu gazete, Aybar'ın tereddütle karşılanan hüviyetini açığa vurmuş, önce üniversite yönetmeliğine aykırı hareket ettiği gerekçesi ile fakülteden uzaklaştırılmış, daha sonra ise Örfi İdare gazeteyi resmen kapatmıştı.

HÜR gazetesinin ilk sayısı 1 Şubat 1947 Cumartesi günü neşredilmişti. Hür, aşırı sol, marksist, hattâ komünist temayüllü bir gazete olarak ancak 6 sayı çıkabilmiş, çıktıktan 1,5 ay sonra resmen kapatılmıştı.

Gazetesinde Ankara Üniversitesinden kovulan solcu hocaların da müdafaasını yapan Aybar, İstanbul'da yeni bir gazete çıkarabilmenin zorluğunu düşünerek İzmire gitmiş, aynı yılın Nisan ayında ZİNCİRLİ HÜRRİYET adındaki solcu gazeteyi çıkarmıştı.

5 Nisan 1947 tarihinde ilk sayısı çıkan Zincirli Hürriyet gazetesinin HÜR'den de aşırı sola ve Sovyet dostluğuna yönelmiş olan muhtevası İzmir gençliğinin büyük çapta infialine sebep olmuştu.

19 Nisan 1947 Cumartesi günü, İzmir Yüksek Tahsil Gençliği, gruplar halinde ve ellerinde bayrak ve dövizlerle Cumhuriyet meydanında toplanmışlardı.

Yüksek Ticaret Okulu talebesi olan bir gencin «Üniversitede, doçentlik yapmış bir gafilin İzmir gençliğinin kafa ve kalbinde yapmak istediği tahribata fırsat vermemek için buraya toplanmış bulunuyoruz» söyleriyle başlayan mitingde bir başka genç:

«Komünizm aleyhindeki bu toplantıya, İstanbul KAÇAĞI «Zincirli Hürriyet» gazetesinden bazı parçalar okuyarak başlamak istiyoruz. Bu gazete geçen sene Aralık ayında İstanbul yüksek tahsil gençliğinin komünizme karşı yaptığı asil mitingi bir tahakküm hareketi telâkki ediyordu. Yurdunu komünizm dünyasının kanlı ve suçlu ağından korumak için hareket eden gençliğe karşı bu gazetenin kullandığı hüküm ne kadar utandırıcıdır. İzmir gençliği komünist tahrikçiliğine karşı elbette susamaz. Zincirli Hürriyet gazetesi mensupları şunu bilmelidir ki, İzmir gençliği bu gazeteye ve zihniyetine en yerinde dersi vermeğe her zaman hazırdır.» (12)

Bir başka genç ise:

«Yurdumuza komünist ruhu asla giremiyecektir. En küçük kıpırdanışların bile büyük sillelerle karşılanacağı hatırdan çıkarılmamalıdır.

Burada bulunan topluluk namına «kahrolsun komünizm diyorum» demiş ve gençler «kahrolsun komünizm» diyerek ellerinde bayraklar ve Atatürk'ün fotoğrafı olduğu halde meydandan Zincirli Hürriyet Gazetesinin basıldığı matbaaya gelirken milliyetçi şair ve öğretmen Cemal Oğuz Öcal'ın «Savulun Kızıllar Gençlik Geliyor» isimli şiirini hep bir ağızdan okumuşlardı.

Gençler gazetenin basıldığı matbaanın önüne gelmişler, daha önce emniyet kuvvetleri tarafından tedbir alınmış olmasına rağmen, matbaaya girmişler, paketler halinde sevkedilmek üzere hazırlanan gazeteleri pencerelerden dışarı atmışlar, dışardaki gençler ise Zincirli Hürriyet gazetelerini yakmağa başlamışlardı. Gazetenin yırtılıp ve yakılması bittikten sonra «Dağbaşını duman almış» marşını söyleyerek matbaa önünü terketmişlerdi.

Daha sonra hükûmet meydanından geçerek Kemeraltına gelen gençler müvezzilerden aldıkları Zincirli Hürriyet gazetesini yakmışlardı. Burada İstiklâl Marşından sonra büyük bir vekar içinde dağılan gençlerden bir grup tekrar matbaaya giderek, matbaa sahibine bir mektup bırakarak, bu gazeteyi basmakta devam ettiği müddet içinde doğabilecek hâdiselerden mes'ul olmıyacaklarını hatırlatmışlardı.

O gün İzmir Valisi, gençlerin yaptıkları bu millî tezahüratta bir kanunsuzluk tesbit edilmediğini belirtmişti.

GENÇLİĞİN MÜCADELEYİ ŞİDDETLENDİRME KARARI

Ankara ve İstanbul Üniversite gençliği 1947 yılının son ayları içinde, solcu hocalar ve bir kısım basın yoluyla yapılan komünist tahrikçiliğine karşı neşrettikleri beyannamelerle komünizme karşı olan mücadelelerinin daha da şiddetlendirileceğini haber veriyorlardı.

10 Aralık 1947'de önce Millî Türk Talebe Birliği Hukuk Derneği şu beyannameyi neşretmişti:

«Derneğimiz iman olarak benimsediği milliyetçilik anlayışına dayanarak vatan, millet ve aile gibi millî mukaddesat mefhumlarını inkâr eden komünizm ile daha şiddetli mücadeleyi şiar ittihaz eder.»

Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Talebe Cemiyeti ise 12 Aralık 1947 Cuma günü neşrettiği bir beyannamede:

«Biz Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi öğrencileri, aşağıdaki yazılı hususları imanlarımızın ifadesi olarak umumî efkâra arzediyoruz. Türk milliyetçiliğinin şuurlu vasfı altında yaşamayı, milletçe şerefli hayatımız için başlıca unsur olarak ka-

bul ediyoruz. İnanıyoruz ki istikbalimizin garantisi milletimizin en aslî vasfı neticesi olarak telâkki ettiğimiz Ata'mızın ölmez vasiyetini şu anda bir kere daha duyurmak isteriz. «Komünizm her görüldüğü yerde ezilmeli,» «Varlığımızın hikmeti vatan için yaşamak, gerekirse ölmektir.» deniliyordu. (13)

İST. Ü. TALEBE BİRLİĞİNİN BEYANNAMESİ

Bir gün sonra İst. Üniversitesi Talebe Birliği şu beyannameyi neşretmişti:

«Son günlerde üniversite muhitinde belli başlı konu olarak komünizm faaliyeti ve bu faaliyetin akıbeti hususunda Birliğimizin kendine düşen vazifeyi yapmakta tereddüt etmiyeceğini ve memleket düşmanlığı telâkki ettiğimiz komünizmle her yönden mücadele edebilecek kudrette olduğumuzu Türk efkârı umumiyesine bildirmeyi vatan borcu telâkki ederiz.»

ANKARADAKİ TIBBİYELİLERİN BEYANNAMESİ:

Ankara Tıp talebe cemiyeti başkanı Hikmet Önsiper imzasiyle şu beyanname neşredildi.

«Ankara ve İstanbul'daki yüksek tahsil talebe birliklerinin, fakülteler talebe cemiyetlerinin, memleketimizdeki komünist tahriklerine ve propagandasına karşı açtıkları mücadeleyi, bu konuda yayınladıkları beyanname muhteviyatını Ankara Tıp talebe cemiyeti de, yönetim kurulunda aldığı kararla yürekten tesvip ettiğini ve bütün samimiyetiyle ülkü arkadaşı derneklerin kutsal savaşına katıldığını bildirmekle şeref duyar.»

VETERİNER DERNEĞİNİN BEYANNAMESİ:

Ankara Veteriner fakültesi öğrenci derneğinden de şu mektubu aldık:

«Kardeş fakülte derneklerinin komünizmle mücadele hususunda yayınladıkları beyannameler bizleri çok mütehassis etmiştir. Ayni yolda ayni amaca varmak için bütün varlığımızla aynı safta yer almakla iftihar duymaktayız.»

İstanbul ve Ankara üniversitelerine bağlı diğer fakülte dernekleri de bu bildirilere katıldıklarını, komünizmle mücadele zaruretine inandıklarını bildirmişler hattâ basın ve diğer talebe dernekleri dışındaki cemiyetlerin de bu mücadeleye katılmalarını istemişlerdi.

M.T.T.B.'de TOPLANTI:

Ayni gün M.T.T. Birliğine mensup gençlerin Eminönü halkevi (şimdiki Cağaloğlu öğrenci lokali) nde yaptıkları bir toplantıda söz alan Edebiyat Fakültesi talebesi Ahmet Kabaklı (halen Tercüman gazetesi yazarı) demişti ki:

«Dünya Komünizmin adını duyalı 200 yıl oluyor. 50 senedenberi de beşeriyet bu korkunç kâbusun tehdidi içindedir. Her ülkede olduğu gibi artık biz de komünizmin bir tarihi, vatansız müritleri, melek kılıklı şeytanları vardır. Bu yılanlar, meşru veya gayri meşru olan her yolda aramıza girmiş ve korkunç halkalar halinde çöreklenmişlerdir. Gençlik münferit de olsa üniversite içinde ve dışında komünizmin mün-

ferit hezimetlerini hazırladı, onların şimale bakan yüzlerini karartti. Fakat iş bununla bitmiyor. Asıl işe bundan sonra başlanacaktır. Bunun için her şeyden evvel ıslâhı nefs etmemiz lâzımdır. Hiç bir menfaate kulak asmayıp bunları bize sunacak hayasızın suratına fırlatmalıyız. Biz, Türk halkının yarısını teşkil eden Türk gençleri, millet ümidinin yegâne geleceği olan bizler, namuslu adamdan çok daha fazla bir şey olmak; idealist olmak mecburiyetindeyiz.

Türklüğe inanan bizler komünistlerin düşmanlığından korkmayız. Her türlü hastalığa karşı tedbir alınıyor, komünizm denilen bu muazzam (asır hastalığı) na karşı da bizler, Türk aydınları tedbir alıp çare düşünmeliyiz.

Bu memleketin mukaddesatı üzerinde geniş rahneler açan Kızıl Sırtlan 30 senelik tarihimiz içinde polisten başka hiç bir rakip görmedi. Aheste revan, ta milletin harimine kadar sokuldu. Bütün dünyada olduğu gibi bizde de daha evvel tedricen sokulmuş olan bin bir cereyan komünizmin işini kolaylaştırmıştır.

Karşımıza çıkan komünistler zenginlerin ikbalini kıskanan ve kendi cüceliklerinin acısını çeken birer manyaktırlar. Onları yola getirmeğe çalışalım; fikrimizin propagandasını büyük bir vicdan huzuru ile yapalım. Elimizdeki silâh daha keskindir, çünkü fazilet damgasını taşır.

Arkadaşlar, komünizmin karşısına şimdiye kadar plânlı olarak çıkmadık. Yüzlerini maske altında saklayan onlar, Atatürkün başka bir tarafı yokmuş gibi yalnız lâikliği ve inkılâpçılığı üzerinde durdular, seslenmedik.

İçtimaî şartlarımız onların üremesine meydan verdi. Sefalet sömürüldü, biz bu hallere seyirci kaldık. Artık toplanmanın ve harekete geçmenin sırası geldi.»

Bundan sonra söz alanlardan Ali İhsan Göğüş komünistlerin memleketimizdeki faaliyetlerine ve onlarla çalışanlara temasla şöyle demiştir:

«Bugün memleketimizde gayet geniş çapta bir komünizm faaliyeti vardır. (Lazofski) nin üçer kişilik gruplarından, komütern yıllarından beri bir netice alınmaması üzerine beşer kişilik gruplar haline getirilmiştir. Merkezlerinden aldıkları talimat veçhile, Türkiyede komünistlerin kültürlü kısmı, basit tabakaya nüfuz etmek taktiğini aşırı milliyetçi görünmek suretiyle yaymağa çalışmaktadırlar.

Bunlar şehrimizde Elit pastahanesi, Şansal lokantası, Beşiktaş Şenol meyhanesi ve bunlara mümasil yerlerde toplanıp plânlarını hazırlamaktadırlar.

Komünistlerin memlekette, hayli tutunmuş basın organları da vardır. «Ölmez Eserler» «Üniversite» ve «Remzi kitabevleri» gibi yayınlarını tab edecek yerler ve hâmiler de bulmuşlardır. Hür vatan adlı gazete Amerika'daki komünist hareketlerini yaymaktır.

Bugün birkaç müseccel komünist, zabıtanın dikkatini üzerlerine çekerken, asıl icra komitesi merkez âzaları çalışmalarını kolaylıkla yapmaktadır.

Türk genci inkılâpların ve rejimin sahibi ve bekçisidir. Bunlara taarruz mahiyetinde olan en küçük bir kıpırdama duydu mu memleketin polisi jandarması, ordusu, adliyesi vardır, demiyecektir.»

M.T.T.B. Tıp Derneğinden Şarık Öbüt şunları söylemiştir:

«Bu mevzuda ilk olarak düşünülmesi icabeden bir husus Millî birlik fikrini sağlam unsurlara dayayarak kökleştirmektir. Bu muhtelif yardımcı elemanları kendinde toplayan şümullü bir mefhumu en sade ve sistemli olan bir tarzda şuurlarda kökleştirilmesi mânasına alınmalıdır. Yani mevzu ve gaye iş isteyiş bakımından oldukça çetindir.

Şimdi millî birliğin tesisini hangi mânada aldığımı söyleyeyim.

a) Müşterek mâziye bağlılık, ondan örnek ve ibret alabilmek.

b) Geleneklere yer vermesini öğrenmek ve öğretmek.

c) Temiz Türk dilini en hakikî değeriyle asîl Türk milletine verebilmek.

Bunları ben topyekûn mânada bir milletin kültürü diye alıyorum. Şu halde millî birliğimizin esasını kendi kültürümüzde aramak ve duymak.

Bu görev komünizmle mücadele hususunda Türk münevverinin benimsemesi icabeden ana dâva olmalıdır.

İnançları temiz ve sağlam tutmağa yarayacak bu hazırlıktan sonra da komünizmin gelişmesine müsait muhit ve imkânları yok edeceğiz.»

M.T.T.B. Edebiyat Fakültesi Derneği Başkanı Reha Köseoğlu (halen İstanbul'da Eyüp Lisesi Müdürüdür) ise: (14)

«Komünizm denilen menfur hastalıkla mücadeleye katılmak biz Türk gençleri için bir zarurettir. Kanaatimce komünizm denilen bu belâ ile mücadele eder-

ken gençliğin kafasına mücadele ve milliyetçilik idealini haketmemiz yapacağımız şeylerden ilki olmalıdır.

Biz Türk toprağının bekasını milliyetçiliğin nurlu ışığında görüyoruz. Komünizm ise bu vatanı parçalamak, bütün millî mukaddesatımızı çiğnemek isteyenlerin düşündüğü bir şeydir. Dikkat ederseniz komünizm için (fikir) demedim. Sadece bir (şey) dedim. Evet komünizm Türk vatanında fikirden ziyade zayıf iradelileri avlamak için kullanılan bir ökse olmuştur. Bunun için bu menfur Rus ajanlarının aldatıcı sözlerine kapılınmaması için fikren irşat lâzımdır.»

Üniversite talebesinden Süheylâ Bars da şunları söylemiştir:

— Komünizmle mücadele bahsinde en fazla söz sahibi kitlenin «gençlik» olduğu kanaatindeyim. Türk vatanının beka hakkı gençliğin omuzları üzerinde yükselmektedir.

Bugün bütün dünyanın nefretini kazanmış bir kuvvet baş ucumuzda her türlü şenaati irtikâp etmek için fırsat gözlemektedir.

20 nci asrın en büyük tehlikesini teşkil eden bu kızıl kuvvet aziz vatanımızın temiz topraklarına mülevves tohumlarını serpmiştir. Bugün artık Türkiye'de komünizmin mevcud olmadığını söyliyene şüphe ile bakmaktayız. Zira 1919'dan bu yana komünizm hareketini küçümsememizden dolayı bugün bu vaziyete düşmüş bulunuyoruz. Daha düne kadar sayısı üç beş kişiyi geçmeyen belli başlı komünistleri alayla karşılıyorduk. Fakat bu adamlar bizim gafletimizden istifade etmesini bilerek bugün cemiyetimiz için korkunç bir çıban başı haline gelmişlerdir.

Bu çıban başının daha fazla büyümesine ve bütün vücudu zehirlemesine meydan vermemeliyiz. Kangren olmuş uzuv pansıman edilemez, kesilir. Biz de komünizm mücadelesine başlarken cezrî hareketlere başvurmalıyız.

Milliyetçi Türk gençliği komünizmle her türlü çarpışmayı göze almalıdır.

Komünizmle mücadele bahsinde en fazla rolün üniversite gençliğine düştüğünü söylememiz lâzımdır. Yüksek tahsil gençliği millî bünyemizin gerektirdiği bir ruh ve terbiye sistemi içinde yetiştirilmelidir. Millî bir terbiye alan üniversiteli tarihini, an'anesini yıkmak isteyen her türlü zihniyetle mücadele etmek kudretine hâiz olacaktır. Türk milletinin hayatiyetine ve varlığına kasteden komünizmle mücadelede bir nefer gibi savaşmak arzusunu taşımayan üniversiteli genç benim nazarımda vatanî ödevini yapmayan bir asker kaçağından farksızdır.»

Hukuk Fakültesi talebesinden Naci Tartanoğlu şunları söylemiştir: (15)

«Tarih boyunca Türkler yalnız kendi kudretlerine inanmıştır. Türk tarihi bu hususta misallerle doludur. Meselâ bundan 12 asır evvel Bilge Han Orhon kitabelerinde diyordu ki: «Türk Oğuz Beyleri millet işitin! Yukardaki gök göçmedikçe, aşağıdaki yer delinmedikçe Türk milleti senin ilini, töreni kim bozabilir?» Ve nihayet bu sözlerin söylendiğinden 12 asır sonra da Atatürk: «Ey Türk istikbalinin evlâdı, vazifen Türk istiklâlini ve cumhuriyetini kurtarmaktır. Muhtaç olduğun kudret damardaki asil kanda mevcuddur.» derken, yine Türk milletinin kudretine

inanan bir Türkçünün karşısında bulunuyoruz. Türk milliyetçiliğini ortadan kaldırıp yerine başka ideolojiye terkedeceğini iddia etmek veya öyle olmasını istemek maalesef mevcuttur. Böylelerinin önüne hakikati sermek ve onları da inandırmak her Türkün vazifesidir.

Biz bu uğurda azimle ve itidalle çalışmayı gaye edinmişizdir. Bu savaşta karşımızda bulunan en büyük düşman bugünkü dejenere komünizmdir. Kendini bu bataklığa sokmuş olan gafillere şunu haykırıyoruz. «Aramızdan çekilin. Biz bu vatan içinde yekpare bir millet halinde yaşayacağız. Komünizm burada tutunamaz. Milliyetine bütün bir tarih boyunca bağlı kalmış bulunan bir millet için de Rus hesabına olan gayretiniz beyhudedir!»

MARMARA LOKALİNDE:

Gençliğin komünizmle mücadele yolundaki en büyük toplantısı ise 24 Aralık 1947 Perşembe günü Marmara lokalinde yapılmıştı. Üniversite Talebe Birliğinin tertiplediği bu toplantıda İ.Ü.T. Birliğinden Dündar Kalyoncu ilk konuşmayı yapmış ve:

«— Değerli arkadaşlarım! Bugün bütün dünyaya, dolayısiyle Türkiyemizde yayılmağa mütemayil bir ideoloji var, milletimizle hiç bir şekilde bağdaşamıyacak olan bu ideoloji komünizmdir. Bütün Türk milletinin ve Türk gençliğinin komünizmle savaşmak azminde olduğunu olduğunu görmekle sevinçliyiz.» demiş, komünizmle daha sistemli ve şuurlu bir mücadelenin yapılması zaruretine temas etmiştir.

Dündar Kalyoncu'dan sonra M.T.T. Birliğinden Reha İslâm söz almış, komünizmle mücadelede Türk gençliğinin kararlı ve azimli olduğunu ifade etmişti.

Bu toplantıda gazeteciler cemiyeti adına Bahadır Dülger konuşmuş ve şunları söylemişti:

«Sorarım: Müstakil varlıklarını kaybeden Baltık devletlerinin, mazlûm Polonya'nın zavallı Macaristanın, Avusturya'nın Romanya'nın, Yugoslavya'nın, Bulgaristan'ın birer iktisadî dâvaları mı vardı? Vardıysa bu dâvalarını hal mi ettiler? Yoksa istiklâllerini, hürriyetlerini, varlıklarını en hunhar bir ırkın eline teslim mi ettiler?.

«Rus emperyalist emelleri asırlardan beri el değiştiren fakat mahiyetini aslâ bozmayan millî bir politika halinde devam edip gidiyor. Dün ortodoksluğu ileri sürerek yayılma dâvasında idiler. Bugün yeni bir din olan komünizmi bir kızıl bayrak gibi ellerinde taşıyorlar.

«Komünistliği bu mahiyetiyle gördüğümüz için ona düşmanız. Ona karşı, vatan toprağını bir istilâ ordusu önünde müdafaa eder gibi şerefli mazimize, mukaddesatımıza, dinimize, bütün varlıklarımıza kasteden bir alçak kuvvetle boğuşur gibi çarpışacağız. Bu mevzuda affımız, müsamahamız, kayıtsızlığımız yoktur.

Hür fikre hürmetkârız. Tenkide mütehammiliz. Fakat hiyanete müsamahamız yoktur. Çünkü bu milletin mukaddesatını, toprağını ve istiklâlini bütün hürriyetlerden üstün tutarız.»

Hatip bundan sonra gençlere, elele vermenin zamanı geldiğini ihtilâfları ve bir akım teferruatı bırakarak, yalnız bu yurdun ve Türk varlığını muhafaza

etmenin mutlak zaruretini hatırlatmış, gençlerin komünizmle mücadeleye daha şiddetli ve şuurlu bir şekilde devam etmek kararı karşısında duyduğu memnuniyeti belirtmişti.

Bahadır Dülger'den sonra kürsüye Rize Milletvekili Dr. Fahri Kurtuluş (halen Kırıkkale'de Çocuk Hastalıkları Mütehassısı olarak çalışmaktadır) gelmiş, Türk Ceza kanunundaki komünistleri cezalandıran maddelere temas ederek kifayetsizliğinden şikâyet etmiş, o günlerde Hasan Âli Yücel tarafından komünistlik yüzünden mahkûm olmasına rağmen Edebiyat Fakültesine tayin edilen Profesör Sadrettin Celâl Antel'den bahsetmiş, Türk'ün millî ahlâk, tarih, menkıbe ve destanlarının da komünizme karşı bir duvar olduğunu ifade ederek sözlerine son vermişti.

Bundan sonra bağımsız İstanbul Milletvekili Cihat Baban söz almış, komünizmin girdiği memleketlerin hazin halini dile getirerek, yaldıza boyadıkları bir sahte nazariye ile istilâcı bir kuvvet haline gelmekte olan komünizmin, tahakkümü altına aldığı memleketlerin maddî varlıklarını çaldığını manevî varlıklarını ise yok ettiğini söylemiş, bu istilâcı ve yalan nazariyeyi ancak milliyetçi fikirlerin mağlûp edeceğini hatırlatmıştır.

«Bu dâva bir beka dâvası, partiler üzerinde bir millet dâvasıdır. Bir gün Türkçülük ve milliyetçilik suç sayılabilir; bir gün milliyetçi diye takibata uğrar, tevkif edilir, belki işkenceye maruz kalır, tabutluklara girebilirsin. Fakat şunu unutma ki: Millet ve milliyet aşkı, ana ve baba sevgisi gibi kutsidir, millet ve milliyet aşkı ile bunlara mukavemet eder

bunları eritir ve hür, müstakil, rahat yaşayabilirsin. Fakat bir kere bu sırrın anahtarını kaybettin mi, zulmün, istismarın, hiyanetin en büyüğü üzerine çöker ve bir parya gibi, moloz gibi, yerlerde sürünen insan olarak karanlıkta ıstırap çekersin!. Dünyada seni yanıltmayacak olan tek ölçü milliyetçiliktir. Ona bağlandın mı zulüm de görsen korkma! Ve unutma ki, bu milliyet ateşini söndürmek isteyen komünizm için büyük Atatürk sana şu vasiyeti bıraktı: «Onu nerede bulursan tereddüt etmeden başını ez!»

Melik İsfendiyaroğlu ve Adnan Varol adlı gençlerin konuşmalarından sonra tekrar İstiklâl Marşı söylemek suretiyle son verilen toplantı, çok heyecanlı geçmiş ve gençler toplantı salonunu terkederken «bu mücadelede ölmek var, fakat dönmek yok» demişlerdir. (16)

ANKARA NÜMAYİŞİ

27 Aralık 1947 cumartesi günü Ankara üniversitesi gençliğinin komünistlere karşı yeniden şahlandığı bir gün olmuştur.

Hatırlarda olduğu gibi solcu adı verilen hocaların propagandaları artmış, üniversitenin başında bulunan Rektör Şevket Aziz Kansu ise bu propagandacı öğretim üyelerine karşı sessiz kalmıştı.

27 aralık nümayişinin asıl sebeplerini daha iyi öğrenmek, gençlerin niçin yüzde yüz haklı olduğunu anlayabilmek için Ankara gençliğini galeyana getiren hâdiselere biraz gerilerden başlamak icap etmektedir.

1 Mart 1947 tarihinde Dil ve Tarih - Coğrafya Fakültesinden İzzet Tuna, Hukuk Fakültesinden Süleyman Türkoğlu, Tıp Takültesinden Şen Tuna ve Fen Fakültesinden Tarık Turga'dan teşekkül eden bir temsilciler heyeti, Maarif Vekili Reşat Şemsettin Sirer'e verdikleri bir dilekçede aynen şunları söylüyorlardı:

«Sayın İçişleri Bakanı Şükrü Sökmensüer'in Büyük Millet Meclisinde açıkladıkları hususlar biz üni-

versiteli gençlerin en büyük düşüncelerine az da olsa cevap vermiş bulunuyor. Demokrasi hareketi başlamadan önce komünist partisince kararlaştırılan ve teşkilâtına tamim edilen bu hareket tarzına uygun olarak lider Şefik Hüsnü bizzat bilfiil harekete geçmiş ve memlekette bir muhalefet havası yaratmak, umumî efkârı bulandırıp hükûmet aleyhine teşvik ve teşçi etmek için Ankarada çıkan «Yurt ve Dünya» ve «Adımlar» gibi komünist dergilerden ve İstanbulda «Tan» Gazetesinden faydalanmıştır. Neşriyatı komünist partisinin fiilen idare ettiğini yukarıda bahsi geçen rapordaki şu satırlar açıkça ispat etmektedir:

«Ankara'da çıkan Marksist iki mecmuaya rehberlik ettik. Muvafık gördüğümüz yazıların geçmesine dikkat ettik.» İçişleri Bakanı Şükrü Sökmensüer'in belirttikleri gibi bu iki Marksist mecmua olan «Yurt ve Dünya» ve «Adımlar» ın sayıları karıştırdığı zaman onları gençliğe zehirli iğnelerini batırmakta devam ettiklerini içimiz sızlayarak söylemek mecburiyetini duyuyoruz. Kökü hariçte olan ve memleketimizi yabancı ellere teslim edecek bu idealin peşinde koşan kimselerin faaliyetlerine çok kısa bir zamanda son verilmesini saygılarla rica eder, ellerinizden öperiz.»

Maarif Vekili Reşat Şemsettin Sirer, uzun bir zamandır talebeleri ve halk efkârını rahatsız eden bu hâdiseyi, B. Millet Meclisi Maarif Komisyonuna getirmiş, alınması icap eden tedbirler için müzakere talep etmişti.

Üç gün süren görüşmeler esnasında, Prof. Tahsin Banguoğlu, Prof. Sadi Irmak, Tezer Taşkıran, Fah-

ri Kurtuluş, Emin Soysal, Nurettin Unen, Dil ve Tarih -Coğrafya Fakültesinde olup bitenleri, solcu hocaların talebeler arasındaki yıkıcı faaliyetlerini sert bir dille tenkit etmişlerdi.

Bilhassa Ankara Üniversitesi Senatosunun bu hocalar hakkında hiç bir muamele yapmaması, her çeşit şikâyetler karşısında derin bir sükûtu tercih etmesi müzakerelerin üç gün devam etmesine vesile olmuş, acı şikâyetler yapılmıştı.

Bu konuşmalar esnasında en sert tenkitleri Sadi Irmak ve Fahri Kurtuluş yapmış, Prof. Sadi Irmak sözü solcu hocalara getirerek aynen şunları söylemişti:

«Bu üç hoca (Behice Boran, Pertev Boratav, Niyazi Berkes) iş başına geldikleri takdirde kuracakları sokak mahkemeleri vasıtasiyle idam edecekleri milliyetçilerin listelerini taşıyorlar. Bunların eseriyle ve lisanlariyle Moskova radyosunun lisanı arasındaki müşabehet ve müşarekete dikkatinizi çekerim» dedikten sonra sinsi bozgunculukla mücadele edilmesini istemişti.

Fahri Kurtuluş ise:

«Bu solcu hocalar içinde açıkça ve talebe huzurunda Türklüğünden utandığını söylemek küstahlığından çekinmeyen biri de vardır. Bunlar üniversite kürsülerinde daha uzun müddet tutulamaz» demiştir.

Bu müzakerelerin yapıldığı bir sırada ise Denizli Milletvekili Reşat Aydınlı «solcu hocalar» meselesini bir takrirle Meclise getirmek istemiş, fakat takrir cevapsız kalmıştı.

KOMÜNİST HOCA İSTEMİYORUZ:

27 Aralık 1947 cumartesi günü, Fakülte kürsülerinden dahi açıkça solculuk propagandası yapılmasına rağmen, ne mesul hükûmet adamlarının ne de üniversitenin başında bulunan Rektör Şevket Aziz Kansu'nun bu hâdiselere bir hal çaresi bulmakta istical göstermeleri, Ankara üniversite gençliğini komünistlere karşı harekete getirmişti.

Gençlerin asıl üzüntüsü Rektörün oldukça sessiz kalışıydı.

27 Aralık sabahı, hem Rektörü, hem de solcu hocaları tel'in etmek üzere, Ulus meydanında toplanmağa başlayan gençler, saat 9'da Ulus meydanını tıklım tıklım doldurmuşlar, trafik işlemez hale gelmiş, zabıta kuvvetleri de vazife yapamıyacak, hale geldikleri için yeniden takviye kuvvetleri istenmişti.

Saat 10'da Atatürk heykelinin kaidesine çıkan bir genç, yürüyüşe geçileceğini, yürüyüşün Cebeci istikametinde olacağını hatırlatmış, palto ve ceketlerinin altına sakladıkları dövizleri çıkaran gençler polis kordonunu yararak Cebeciye doğru yürüyüşe geçmişlerdi.

Gençlerin taşıdığı yüzlerce dövizden çoğunda:

«Kahrolsun komünistler,»

«Üniversitede komünist hoca istemiyoruz.»

«Yalnız üniversitede değil, diğer dairelerden de komünistler temizlenmelidir.»

«Atatürk dedi ki! Komünizm nerede görülürse ezilmelidir.»

«Komünistleri siz ezemiyeceksiniz Türk gençliği ezecektir. Çünkü kararlıdır.»

Gençlik kafilesi Samanpazarı yolu ile Cebeci meydanına geldikleri zaman, meydan 15 bini aşan bir kitle ile dolmuş bulunuyordu.

Cebeci Meydanında bir kamyonun üzerinden konuşan bir talebe, Türk vatanının bölünmez, Türk milletinin ölmez bir ruha sahip olduğunu hatırlatmış:

«Yüzyıllar boyunca bu güzel yurdumuzun Ruslar tarafından işgali plânlanmış olmasına rağmen, hayalleri bugüne kadar gerçekleşemedi. Şimdi Türkiye'den satın aldıkları vicdanların salyaları ile bizleri zehirlemeğe uğraşıyorlar, bunda da muvaffak olamıyacaklar, fırsat vermiyeceğiz,» demiştir.

Başka bir genç ise:

«Arkadaşlar!.

Bugüne kadar daima toplandık ve dağıldık. Fakat bugün dağılmayacağız. Dil ve Tarih - Coğrafya Fakültesine gitmeliyiz ve işimizi kendimiz halletmeliyiz.» demiş, bir kısım gençler ise Atatürk'ün muvakkat kabrine (Etnoğrafya müzesine) gidilmesini istemişlerdi.

Kabre doğru yönelen gençler Dil ve Tarih - Coğrafya Fakültesi önüne geldikleri zaman, emniyet kuvvetlerinin burayı da kordon altına almış olduğunu gördüler. Fakat emniyet kuvvetleri oldukça büyümüş olan gençlik kitlesine mani olamadıkları için gençler fakültenin konferans salonunu işgal etmişlerdi. Salon, koridorlar ve fakültenin bahçesini hıncahınç dolduran gençler hep bir ağızdan «Rektör!.. Rektör!» diye haykırıyorlardı.

REKTÖRÜN ODASINDA:

Bu arada Talebe Cemiyeti Başkanı Mehmet Ali Arıkan birkaç arkadaşiyle Rektör Şevket Aziz Kan-

sunun odasına çıkmışlardı. Rektörün odasında Tıp Fakültesi Dekanı General Abdülkadir Noyan ve Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dekanı Enver Ziya Karal da bulunuyordu.

Rektör Şevket Aziz, büyük bir şaşkınlık ve heyecan içinde benzi solmuş, bir korku ve dehşete bürünmüştü.

Gençler henüz bir şey söylemeden General Abdülkadir Noyan talebelerin isteğini anlamış olmalı ki:

«Senato dün saat 21 e kadar toplanarak, komünist denen hocalar hakkında karar verdi. Müsterih olabilirsiniz. Bu haberi arkadaşlarımıza da duyurarak dağılmanızı rica ediyoruz» demişti. Bu arada önlerinde Halûk Karamağaralı (halen Ankara'da Etnoloji Profesörü) Ata Ozan ve Sami Yavrucak (halen İst. bölge müdürü) olduğu halde gençler Rektörün bulunduğu kata çıkmışlar, «Rektör istifa» diye bağırıyorlardı.

Abdülkadir Noyan tekrar gençlere hitap etmeğe başladı:

«— 43 sene çalıştım, saçlarım bu millet uğruna ağardı. Karşınızda bir asker, bir general var. Rektör istifa edecektir. Sizden rica ediyorum dağılın» diyordu.

Gençler dağılmak şöyle dursun daha da ilerlemişler ve Rektörün masasına kadar gelmişlerdi. Şevket Aziz önceleri direnmek istemiş, talebelerden tükürenler olmuş, fakat sonunda Abdülkadir Noyan'la birlikte masaya çıkarak istifa edeceğini haber vermişti.

Gençler bu vaade de itimat etmiyorlar, hattâ «Kahrolsun komünistler» diye bir kere daha solcu hocaları

tel'in ettikten sonra bir kâğıda resmen istifa ettiğini bildiren beyanname ve imza atmasını istiyorlardı.

Gençlerin bu kararlı hareketi karşısında daha fazla direnmeyen Şevket Aziz pul dahi yapıştırılmış bir kâğıda istifa ettiğini yazıyor ve pul üstüne imza atıyordu.

İzdihamın şiddeti yüzünden bir çok masa ve sandalyeler parçalanmış ellerine istifa mektubunu alan gençler ise geride kalan arkadaşlarına Rektörün istifa ettiği müjdesini veriyorlardı. Şevket Aziz Kansu da güçlükle ve arka koridorlardan geçirilerek bir otomobille fakülte binasından uzaklaştırılıyordu. Rektörün Fakülteden çıkabilişi ancak emniyet kuvvetlerinin havaya ateş etmeleri ve İtfaiyenin talebeler üzerine su sıkmasiyle mümkün olabilmişti.

Gençler Rektörün uzaklaştırıldığını gördükleri halde hâlâ dağılmak istemedikleri anlaşılıyordu. Bir müddet sonra ise Ankara Valisi İzzettin Çağpar da toplantı mahalline gelmiş, gençleri teskin etmek istemişti.

Gençler valiyi de aralarına alarak Etnoğrafya Müzesinde Atatürk'ün muvakkat kabri huzuruna gelmişlerdi.

Etnoğrafya Müzesi önünde İstiklâl Marşını müteakip vali söz almış ve:

«— Şimdi istediğiniz oldu. Bana verdiğiniz sözü tutunuz ve dağılınız» demişti.

Gençler dağılmamakta ısrar etmişler, daha hesabımız ve isteklerimiz bitmedi diyerek, toplu olarak Denizciler Caddesinde solcu hocaların talebelerine kurdurdukları «Türkiye Gençler Derneği» adında-

ki komünist cemiyetin merkezine gelmişler, içeri girmişler, buldukları bütün komünist propagandası yapan kitapları yırtmışlar, bir çok eşyayı ise pencereden dışarı atarak tahrip etmişlerdi. (Derneğin o günlerdeki idarecileri Şevki Akşit, Enver Gökçe, Nuran Ertan, Melâhat Türksal ve halen Vatan Gazetesi yazarı olan Mehmet Kemal idi.)

Kafile oradan tekrar Ulus meydanına gelmiş, İstiklâl marşını bir defa daha söyledikten sonra, saat 14'e yaklaşmıştı ki sessizce dağılmışlardı.

Ankara Üniversite gençliğinin solcu hocaları ve bu hocaları koruyan Rektör için yaptıkları büyük nümayiş, en çok İstanbul Üniversitesi Rektörü Sıddık Sami Onar ile komünist teşekkül «İstanbul Yüksek Tahsil Talebe Derneği» ni müteessir etmiş olmalı ki, bunlar Şevket Aziz Kansu'ya çektikleri telgrafla Ankara'daki gençliğin bu hareketini tasvip etmediklerini bildirmişlerdir.

Solcu hocaların derslerinde ve çıkardıkları dergilerdeki komünizm propagandası karşısında sabrı tükenmiş olan Ankara Üniversitesinin vatanperver gençlerinin yaptığı nümayiş elbette neticesiz kalamazdı.

SOLCU HOCALAR KOVULUYOR:

Nümayişten bir gün sonra 28 aralık 1947 tarihinde Üniversite Senatosunun 8 kişilik üyesi arasında bulunan Prof. Nüzhet Şakir Dirisu bu mevzuda basına bir açıklama yaptı.

Prof. Dr. Dirisu bu açıklamasında aynen şunları söylemişti. (17)

«— Üniversitede solcu oldukları bilinen Pertev N. Boratav, Behice Boran ve Niyazi Berkes'in tahkikat sırasında elimize geçen vesikalardan öğrendiğimize göre, Kızıllar Türkiye'de üniversite gençliğini hedef olarak almışlar, vesikalarında da hattâ buna muvaffak olduklarını belirtmişlerdir.

Cuma günü yapılan Senato toplantısında münhasıran bu hocaların durumu konuşulmuştur. Uzun müzakerelerden sonra, bunlar hakkında yapılmakta olan işlemin bir hafta zarfında ikmaliyle, kesin bir neticeye varılması karar altına alınmıştır. Senatonun vereceği karar ne olursa olsun, bu hocaların bu karar gününe kadar da fakülte ve talebe ile münasebeti muvakkaten kesilmiştir.»

Prof. Dirisu'nun bu açıklamsından tam 12 gün sonra, Senato, iki gün üstüste yaptığı toplantıdan sonra, solcu adı verilen Pertev Boratav'ın, Behice Boran'ın, Niyazi Berkes'in, Muzaffer Şerif Boşoğlu'nun, Mediha Berkes'in ve Azra Erhatın öğretim üyeliklerinden ihracına karar vermişti.

11 Ocak 1948'de verilen bu karar üniversite gençliği üzerinde oldukça müsbet tesir göstermiş, aynı gün akşamı Ankara'nın Demirtepe semtindeki bir lokalde toplanan gençler komünizmin yalan ve istismarcı metodları karşısında her zamankinden daha uyanık ve tedbirli bulunmanın zaruretini dile getirmişlerdir.

Solcu hocalar komünizm propagandası yapmaktan dolayı resmen ve üniversite senatosu kararı ile kürsülerinden uzaklaştırılınca, ister istemez ortaya hukukî bir mesele çıkıyordu.

Bu adamlar eğer hakikaten komünist iseler, mahkemeye sevkedilmeleri lâzımdır, değilse kürsülerinden niçin uzaklaştırılmıştı?

Solcu hocaların oldukça müessir ve uzun süren tahrikleri karşısında fakülte içinde en büyük mücadeleyi, Prof. Abdulkadir İnan, Prof. Osman Turan, Prof Hamdi Ragıp Atademir ve Prof. Necati Akder yapıyordu.

MÜCADELEYE MEBUSLAR DA KATILIYOR

3 Mayıs 1948 tarihinde, Büyük Millet Meclisinde Ankara üniversitesinin solcu hocaları mevzuunda uzunca bir konuşma yapan milletvekili Orhan Seyfi Orhon, Millî Eğitim Bakanı Reşat Şemsettin Sirer'den, Meclis umumî heyetine bu mevzuda izahat vermesini istemişti.

Kürsüye gelen Reşit Şemsettin Sirer, Dil ve Tarih - Coğrafya Fakültesindeki bir kısım solcu hocaların son beş yıl içinde ve eğitim makamlarını kendileriyle meşgul ettiklerini, bu hocaların bilhassa son bir yıldan beri talebenin toplu şikâyetine maruz kaldıklarını, haklarında üniversite tahkikatı açıldığını, meselenin Devlet Şûrasında görüşüleceğini anlattı ve dedi ki:

«— Geçen sene yapılan tahkikatın neticeleri bana bildirilince sizin huzurunuzda üniversitenin de mesuliyetini taşıdığım için yalnız Memurin Muhakemat Kanununun tayin ettiği tahkikatla iktifa etmeyip, disiplin bakımından da bu öğretim üyelerinin takibata tâbi tutulması lüzum ve zaruretine kail oldum. Mu-

cip sebepleri etraflıca açıklayarak bu öğretim üyeleri hakkında disiplin tahkikatı yapılıp yapılmayacağını sordum. Üniversite bu lüzuma kail oldu. Bunların fiil ve hareketleri incelenince senato tereddüt etti. Yüksek Meclis tereddüde mahal olmadığını Kanunun sarih olduğunu ifade buyurdu. Bunun üzerine Ankara Senatosu bu öğretim üyelerinin üniversite kadrosu içinde muhafazaya lüzum olmadığını tesbit etti. Fakat üniversiteler arası kurul delilleri kâfi görmediği için senatonun bu kararını nakzetti. Bunun üzerine fakülte bu öğretim üyelerinin üniversiteye dönmelerinin disiplini bozacağını düşünerek, sosyoloji, halk edebiyatı ve folklor derslerini tatil etti. Şûrayı devletteki tahkikat henüz karar safhasındadır. Devlet Şûrası umumî heyetinin kararı bana resmen tebliğ edilmiş olmadığından malûmat vermekte mazurum.»

Reşat Şemsettin Sirer'in bu izahatı tatmin edici olmadığı için, Mecliste bazı gürültüler ve bağırmalar olmuştu.

Sirer sözlerine devamla şu izahatta bulunmuştur:

«— Ankara Senatosu üç hocayı kendi kadrosunda muhafaza edemiyecek kadar kusurlu görülmüş ve salâhiyetini kullanarak bunları ihraç etmiştir. Fakat Üniversiteler arası kurulu bu karara iltihak etmemiştir. Ankara Üniversitesi Senatosunun ihraç kararını, İstanbul'dan gelen ve başlarında Sıddık Sami Onar gibi şöhretli bir hukukçu bulunduğu Senato üyelerinin de nedenlerini bilmek lâzımdır kanaatı ile bana bazı sualler sorulmuştur. Bu ayrılık nereden ileri geliyor? Ankara Üniversitesinin hassasiyet gösterdiği bir meselede İstanbul'dan gelen arkadaşlar lâkayit mıdır-

lar? Ankara ve İstanbul üniversitelerinde hizmet görenler ayni formasyonlardan geçmiş, aynı yetki ve ve ahlâkî meziyetleri hâiz, birbirlerine denk kıymette bu memleketin evlâtlarıdır. O halde fark nereden doğuyor? Ankara üniversitesinde çalışanlar ihraç edilenlerin yanı başındadırlar. Onların fiil ve hareketlerini yakından takip edebilmektedirler.»

Millî Eğitim Bakanının bu kısa izahatından sonra soru sahibi Orhan Seyfi Orhon kürsüye gelmiş, komünist tahrikçiliğinin ve milliyet aleyhtarlığının aslında bu profesörlerle başlamadığını, fakat şimdiye kadar gösterilen hassasiyetin, bu ilim kisvesine bürünen propagandalar içinde gösterilmesinin lüzumuna işaret ederek:

«— Şuna teessüf etmekten kendimi alamadım. Bugünkü kadar nazik durumda bu zihniyeti taşıyanlara karşı Amerika ve İngiltere bile olağanüstü tedbirlere başvururken üniversiteler arası kurul kendilerinden bihakkın beklenen dikkat, alâka ve hassasiyetini gösterememiştir. (Bravo, alkış sesleri). Yaptıkları iş, senatonun kendi çatısı altında oybirliği ile verdiği bir kararı bir avukat maharetiyle çıkmaza götürmekten ibarettir. Üniversitelerarası kurul âdeta bunların müdafaalarını üstüne almışa benziyor.» dedi.

Hatip, üniversiteler kanunundan maddeler okudu. Talebelerin din, millet, vatan mefkûresine bağlı olarak yetiştirilmesi icap ettiğini, bu solcu öğretim üyelerinin faaliyetlerinden bahsederken, barajda VOLGA marşını söylediklerini hatırlattı.

Bilhassa Yurt ve Dünya adındaki Marksist mecmuadan bazı pasajlar okudu. Bu yazıların birinde

Amerika gibi kapitalist memleketlerde demokrasiden eser olmadığı, işçilerin hak talep edemediği anlatılıyor ve (yeni demokrasi anlayışı 1917 ihtilâliyle Rusya'da gerçekleştirilmiştir) deniliyordu. Yazının bir yerinde ise dünyanın bir ihtilâle gittiği, bizim de buna ayak uydurmamız icap ettiği söyleniyordu.

Orhan Seyfi Orhon elindeki Marksist mecmuadan bu satırları okurken bir milletvekili, İstanbul üniversitesinin solcu hocalar lehinde oy kullanan profesörlerini ima ederek:

«— Profesörlerin kulağı çınlasın!» dedi.

Hatip sözlerine devamla:

«— Millî ideal fikrini faşistlik ve halk tahrikçiliği sayıyorlar. Tevfik Fikret yaşasaydı komünist olurdu diyorlar. Komünizmden daha ideal bir şey olmadığını söylüyorlar. Görünen köy kılavuz istemez. Haritaya bakın, Türkiye bugün muhasarada bir kaleye benziyor. Limanlarımıza silâh taşınıyor. Bir ordinaryüs profesör öğrencilerini başına toplayarak kürsü hürriyetine tecavüz edildiğini Abdülhamit devrinde bile bu kadar tecavüz edilmediğini söylemiştir.»

«— Komünist tahrikçilerinin tehlikesinden uzun uzadıya bahsetmeyi lüzumsuz buluyorum. Türkiye için komünistlik tehlikesi yoktur diyorlar. Doğrudur, ama komünizm ayağında çizmesi, başında kalpağı ve kamçısı, ressam, şair, profesör, köy enstitüsü öğretmeni olarak aramıza girebiliyor. Üniversitelerimizin ilmî meziyet ve muhtariyetiyle bu meselenin hiç bir ilişiği olamaz. Bu mesele bir üniversite muhtariyet dâvası değil, milletimizin hürriyeti, emniyeti ve selâmeti dâvasıdır» diyordu.

Bilhassa hatırlatmak isteriz ki, Büyük Millet Meclisimizde, bu tarihe kadar, bir çok defa, Türk milliyetçiliğinin zaruretinden, yurdumuzdaki komünist faaliyetlerinin bir tehlike olabileceği endişesinden ve buna karşı tedbirlerin neler olacağı hususu her fırsatta konuşulmuş ve müzakere edilmişti. Fakat bu mevzuda en geniş izahatı 29 Ocak 1947 Çarşamba günü Dahiliye Vekili Şükrü Sökmensüer vermişti. Dahiliye Vekili, Türkiye'deki komünist faaliyetini safha safha anlattıktan sonra içinde bulunduğu devre geliyor, çok geniş izahatla birlikte, milletleri esarete götürecek olan düşünce sistemine ve bu düşüncenin mensuplarına karşı tedbirli, uyanık olunması zaruretini işaret ediyordu (18)

BÜYÜK MİLLET MECLİSİNDEKİ KOMÜNİZMLE MÜCADELE KOMİSYONU

Hatırlarda olduğu üzere, 1944'te bir avuç Türk milliyetçilerinin Tabutluk denen işkence hücrelerinde çile çekişleri Türkiyemizde komünistlere hem büyük cesaret vermiş, hem de onların fazlasiyle sevinmelerine vesile olmuştu. İşte 1950'ye kadar oldukça azgınlaşan, çıkardıkları irili ufaklı dergi ve gazetelerle Türk halk efkarında yapmak istedikleri tahribat, elbette o günün iktidar partisi içinde bulunan uyanık, vatanperver kişilerin de gözünden kaçmıyordu.

18 Mayıs 1948 yani, İsmet Paşanın Türk milliyetçilerini aylarca mevkuf kalmağa ve tabutluğa götüren nutkundan tam 4 sene sonra, CHP Meclis grupu «komünizmle mücadeleye karar vermek» için toplanmış bulundu.

Hatipler bilhassa sol temayüllü neşriyata, millî birliği bozucu cereyanlara temas etmişler, o günkü mevzuatın solculuğu önlemeğe kâfi gelmediğini, bu tehlikenin yeni müeyyidelerle önlenmesi icap ettiğini belirtmişlerdi.

O gün grup toplantısında, söz alanlardan Nihat Erim, Fahri Kurtuluş, Sinan Tekeli, Süreyya Örgeevren, Fahrettin Altay, Rasih Hoca, bilhassa komünist tehlikesi üzerinde hassasiyetle durmuşlar, hattâ icap ederse bir komisyon ile bu mücadeleyi daha faydalı ve şuurlu yapabilmek yoluna gidilmesini teklif etmişlerdi.

Daha sonraki günlerde ise «komünizmle mücadele» ve mevcut mevzuatı incelemek için bir komisyon seçilmişti. Komisyonun üyeleri ise:

,Ahmet Remzi Yüreğir (Adana), Sadi Irmak (Konya), Mekki Hikmet Gelenbek (İstanbul), Nihat Erim (Kocaeli), Süreyya Örgeevren (Balıkesir), Tahsin Banguoğlu (Bingöl), Ferudun Fikri Düşünsel (Bingöl), Hulki Karagülle (Konya), Hüseyin Cahit Yalçın (İstanbul) idi (19).

Aslında çok iyi niyetlerle kurulan bu komisyon, Halk Partisinin üst kademelerine ârız olan «Sola müsamaha» zihniyeti yüzünden maalesef çalışamaz hale gelmişti.

Fakat, Rize milletvekili Dr. Fahri Kurtuluş Meclis içinde ve dışında komünist ve sapık düşüncelerle mücadele eden kişilerin başında geliyordu. Bilhassa, grupta ve B. M. Meclisinde bir çok takrirlerinde, Yücel'den kalan utanç verici hâdiselere temas ediyordu.

5 Şubat 1949'da C.H.P. Meclis grubunda komünistlerin filmlerle de propagandaya başladıklarını, hattâ «Vatan ve Aşk» isimli bir filmin komünformun, Polit Büronun maksat ve düşüncelerine hizmet ettiğini ifade etmişti. Aynı grupta bulunan Suut Kemal Yetkin de, «Bu bir macera filmidir, ama temeli komünist propagandasıdır. Yalnız şunu söyleyeyim ki, o zaman İspanya'da cereyan eden iç savaşı bilmeyen,

o zamanı hatırlamayan, muayyen bir kültür seviyesine erişmemiş olanlar bu filmde komünist propagandası yapıldığı anlayamazlar.

Fahri Kurtuluş 10 şubat 1949'da ise, Mecliste, Maarif vekili Tahsin Banguoğlu'ndan H. Âli Yücel zamanında klâsikler arasında neşredilmiş olan «VADİM» adlı bir kitabın hâlâ vekâleti tarafından satışı yapıldığını, buna mâni olunması lâzım geldiğini, zira Türklüğe hakaret eden satırlarla dolu olduğuna dair bir sözlü soru talebinde bulunmuş ve cevabını istemişti.

Millî Eğitim Bakanı Banguoğlu: (20)

— Efendim, millî duyguları rencide eder mahiyette görülen sözleri bu kitaptan çıkartacağım. Ayrıca tercümeleri bu bakımdan gözden geçireceğim.

Dr. Fahri Kurtuluş (Rize):

— Muhterem arkadaşlar, klâsiklerin hazırlanması sırasında Millî Eğitim Bakanlığı Tercüme bürosunun gözünden kaçmış olan ve hakikaten;

Emin Soysal (Maraş):

— Gözden kaçar mı?

Fahri Kurtuluş devamla:

— Ve hakikaten ecdadımızın yaşadığı topraklar üzerinde yaşayan bugünkü nesillere dokunacak ağır sözler ve tarihî sahneler var... Yüksek huzurunuzda buradan satırlar okuyup vaktinizi işgal etmiyeceğim.

Emin Sazak (Eskişehir):

— Oku, oku da dinleyelim.

— O halde okuyayım:

«Sahife 138».

— Şöhret işte onun mabudu. Savaş işte onun

zevki!. Sefer, Türkiye'ye o sivri kılıcını dinsizlerin kanına bulayacak, Kur'ana tapanların parçalanmış devrilmiş kavuklarını ne azametle ayaklarının altına alacak...»

Fahri Kurtuluş buna benzer bir çok satırlar okuduktan sonra:

Emin Sazak (Eskişehir):

— Bunu okutanın da Allah belâsını versin, nedir bu? nasıl medet umulur böyle maariften. Bırakın Allah aşkına, deyip salonu terkediyordu.

Fahri Kurtuluş, bu müsamaha ve hamakata artık bir son verilmesi lâzım geldiğine temas ediyor ve körpe Türk çocukları, devlet eliyle basılıp yazılan bu tip eserlerle yanlış istikamete götürülemez diyordu.

Ertesi gün Cumhuriyet gazetesinde «Münevverlerimizi şaşırtan bir sual takriri» başlıklı bir yazı ile F. Kurtuluş'a hücum ediliyordu. Millî Türk Talebe Birliğine mensup gençler, milleti, millî hassasiyete davet eden böyle bir beyan karşısında Cumhuriyet gazetesinin bu tutumunu protesto etmek maksadiyle Fahri Kurtuluş'la temasa geçmişler, kendisinden Eminönü Halkevi salonunda bir konferans verilmesini rica etmişlerdi.

Bir ay sonra 1 Mart 1949'da Dr. Fahri Kurtuluş İstanbul'a gelmiş, daha önce istenen Halkevi salonu sudan bahanelerle verilmediği için Çemberlitaş sineması kiralanmıştı. Konferans saati, sinemaya gelenler bu kere de sinemanın demir kepenklerinin çekili olduğunu görmüşlerdi. Gençler, alelâcele Şehzadeba-

şındaki Hilâl sinemasını kiralamışlar ve bir anda da Hilâl sinemasının salonu hıncahınç doluvermişti.

Fahri Kurtuluş hem Cumhuriyet gazetesine cevap vermiş, hem de içinde bulunduğumuz bu gafletten uyanmak değil silkinmek lâzım geldiğini açıklamıştı. Omuzlar üzerinde Beyazıt meydanına kadar getirilen Kurtuluş:

— Bu memlekette hiç kimse, medenî cesareti, millî hassasiyeti, fazileti aslâ yıldıramıyacaktır.

Sen memleket dâvalarında kuvvetli yetişmezsen bir gün kendini ve memleketini dâlâlet içinde bulursun.

İmanlı olunuz. inançlarınızı kaptırmayınız. çaldırmayınız, demişti. (21).

TÜRK OCAKLARI TEKRAR AÇILIYOR

Hatırlarda olduğu üzere, CHP.'nin tek parti, tek Şef devirlerinde, Atatürk'ün etrafında bir çember halkası halinde daima CHP. nin menfaatlerini düşünen bir takım kişiler, «Türkocaklarının fonksiyonu bitmiştir, artık kapanmalıdır» düşüncesiyle Atatürk'ü de ikna ederek Türk ocaklarını kapatmışlar, 170'e yakın binalarını Halkevleri haline getirmişlerdi.

Kapanıncaya kadar tam 20 yıl Türk milliyetçiliğine büyük hizmetleri bulunan, sinesinden müstesna vatanperverlerin yetiştiği Türk ocağı halkevleri haline gelinceye kadar, hiç bir siyasî düşüncenin esiri olmamış sadece Türk milliyetçiliğinin sıcak ve samimî yuvası halinde faaliyet göstermişti.

Halkevleri şekline girdikten sonra ise CHP nin bir nevi ocak ve propaganda yuvası haline getirilmişti. 1944'ten 1950'ye kadar Türkiyemizde komünistlerin oldukça azgınlaşmaları üzerine Türk Ocaklarının yeniden kurulmaları zarureti şiddetle hissedilmiş ve uzun bir hazırlık devrisinde sonra 10 Mayıs 1949'da ilk merkez teşkilâtı Fatih Horhor Caddesinde Hamdullah Supki'nin oturduğu binada kurulmuştu.

O gün neşredilen Türkocakları yasasının 2 nci maddesinde ocağın gayesi aynen şu şekilde ifade ediliyordu:

«Türklüğün yükselmesine, kuvvetlenmesine çalışmak, millî harsın bütün sahalarında gelişmesini sağlamaktır. Türkocağı Türklüğün selâmet ve saadetini, insanlığın müşterek selâmet ve saadetine görür.»

Türkocağının bu defaki müessis üyeleri şu zevattan teşekkül etmişti.

Hamdullah Suphi Tanrıöver (İstanbul mebusu idi, ölmüştür), Doktor Hasan Ferit Cansever (İst. E.T.T. İşletmeleri Sağlık Müdürü idi vefat etmiştir.) Burhanettin Develioğlu (Tüccar), Ahmet Mazhar Akifoğlu (Sular idaresi murakıbı idi) Dr. Fethi Erden (Beyoğlu hastahanesi Bakteriyoloğu ve Baştabibi idi), Ragıp Nurettin Ege (Kadıköy Ortaokul öğretmeni idi), Tevfik Noyan (Amaç T.A.Ş. Reisi idi iki yıl önce vefat etmiştir), Cevat Mustafa Emecan (Tekel U. Müdürlüğünde Tekel maddeleri müdürü idi), Cemil Behçet Sonsuz (Tüccar), (22).

1949 yılının Mayıs ayı içinde Hamdullah Suphi'nin başkanlığında ve evinde bir merasimle açılan Türk Ocağı, 1952 yılına kadar merkezi İstanbul'da olmak üzere birkaç vilâyetimizde teşkilât kurmuştu. 1952'de Ankara Türkocağı binasının yeniden Türkocaklarına devri dolayısiyle merkez yürütme kurulu Ankara'ya nakledilmişti.

10 Mayıs 1949 tarihinde yeniden ve Hamdullah Suphi Tanrıöver'in başkanlığında yeniden Kurulan Türk Ocaklarının Türk milliyetçiliği tarihindeki müstesna yerini ve rolünü inkâr etmek mümkün değildir.

Bu bakımdan Hamdullah Suphi'nin Kuruluş günü seçkin misafirlerin huzurunda Türk Ocağının yolunu, hedefini ve üzerinde hassasiyetle durmak istediği meselelerimizi dile getiren tarihi beyanatının bazı bölümlerini aynen naklediyoruz.

Hamdullah Suphi bu nutkunu söylerken misafirler arasında o günkü vali ve belediye reisi Lütfi Kırdar, bağımsız milletvekili Cihad Baban, profesör Sadri Maksudi Arsal, Prof. Ali Fuad Başgil, Prof. Fahrettin Kerim Gökay, Prof. Kâzım İsmail Gürkan, Yahya Kemal Beyatlı v.b gibi tanınmış kişiler de bulunuyordu.

Hamdullah Suphi uzunca beyanatında, Türk ocaklarının bırakılan yerden başlanacak olan faaliyet ve gayesini söyle izah ediyordu: (*)

«Muhterem misafirlerimiz!

— Türkocağı 18 sene süren bir fasıladan sonra tekrar hizmete giriyor. Fikir sahasında üzerine aldığı vazifeleri, bu vazifelerin icrasında ona rehber olacak akideleri madde madde kaydediyoruz.

Türkocakları şark meselesi denen ve Osmanlı imparatorluğunu teşkil eden milletlerin hususî dâvaları ve milletleri kendi hesaplarına birer siyasî müşteri olarak himaye eden büyük devletlerin ihtiraslarından müteşekkil meseleler mecmuası arasına bir Türklük meselesi, bir Türklük dâvası olarak karışmıştır.

MİLLİYETÇİLİK

Türkocağı, milliyeti ilk kurulduğu zamanlarda yani bundan 38 sene evvel nasıl anlamışsa bugün

(*) Tasvir Gazetesi 11 Mayıs 1949

de öyle anlamaktadır. O, millet müessesesini asırlarca süren bir karışma ve kaynaşmadan hasıl olan bir terkip olarak kabul eder. Milliyet uzun zamanlar aynı tarih, aynı coğrafya sahalarında bir devlet etrafında toplanarak aynı maksatları, aynı menfaatleri güden müşterek bir terbiye ile yetişmiş insanların teşkil ettikleri mânevî bir birlikten ibarettir. Islâv ırkı vardır, ıslav milleti yoktur. Cermen ırkı vardır, cermen milleti yoktur. Lâtin ırkı vardır, Lâtin milleti yoktur. Milletler bir kökten gelen ve tarihi seyirleri esnasında yeni bir hüviyete erişen camialardır. Bu düşüncelerle Türk milletini ve onun milliyetini ırk esasına bağlamıyoruz. Türkocağının baştan beri olduğu üzere, hizmeti millî hudutlar içinde bulunan topraklarımıza hasredilmiştir.

Bizim tarihimizde bir hususiyet, bir Türk milleti olduğu gibi bir de Türk ırkı vardır. Hudutlarımızın dışında yaşıyan bizim gibi aynı kökten gelen milyonlarca kardeşimiz için sevgimiz, alâkamız nihayetsizdir. Biz oraya gidemiyeceğimiz için onlar bize geldiği vakit, müessesemizde hasreti çekilen insanlara mahsus olan kabulü buldular ve daima bu kabulü bulacaklardır. Türkocağı uzaktan gelen Türklere fakir kesesi zengin gönlü ile, hangi yardımda bulunmak mümkünse o yardımda bulunmayı kendine çok aziz bir borç bilir. Türk milliyetçiliği, Alman nazizmi, İtalyan faşizmi, Rus komünizmi gibi geniş istilâ ve tahakküm fikirlerine daima karşı gelmiştir.

Tek kelime ile söylüyoruz. Türk milliyetçiliği yalnız korunma endişesile vücut bulmuş, Türk milletinin şerefini, haklarını, refahını, kendi topraklarında tam hâkimiyetini hedef tutan bir fikir hareketidir.

Türkocağının en esaslı vazifesi fikir sahasındadır. Siyasî partilerin, devlet faaliyetleri cereyan eden sahalarda takip ettikleri maksatların bazılarını o ancak fikir sahalarında takip eder. Evvelce olduğu gibi müessesemiz siyasî partilerin tamamen haricinde kalacak. O evvelce olduğu gibi bütün diğer endişelerin fevkinde olarak tarihî şuuru kuvvetli, geçici kıymetlere gönül veren, amme menfaatını kendi menfaatına tercih eden seçkin nesiller yetiştirmeye gayret edecektir.

TÜRK OCAKLARININ DİL DAVASI

Türkocağı sade bir dil fikrini müdafaa edegelmiştir. Karşılığı Türkçede mevcut olan başka köklerden gelmiş kelimeleri kullanmamaya daima dikkat etti. Nizamnamemiz yasa idi. Ocakların umumî toplantılarına kurultay adını vermiştik. Ocağa yazılanların aile isimleri almaları hususunda koyduğumuz usulü soyadı mecburiyeti kelimeleri ile ifade ettik. Fakat dilin zorlanması çirkinliğe, sun'îliğe götürülmesi işine muarız idik, muarız kalmakta devam ediyoruz. Bir tek kökten gelmiş kelimelerle bir ilim, sanat, siyaset ve hukuk dili vücuda getirmek imkânı hiç bir tarafta görülmedi. Bugünkü mütekâmil Avrupa dillerini, Yunan ve Lâtin aslında gelmiş kelimelerden ayırınız, onların yerinde hiç bir esaslı ihtiyaca kifayet etmiyecek iptidaî diller peyda olur. Türk dilini bizim için zengin ve asil iki kaynak olan Arap ve Acem asıllı kelimelerden mahrum ediniz, devlet kaybolur, millet kaybolur, meclis kaybolur, edebiyat kaybolur, ilim ve sanat kaybolur, tarih kaybolur, ilim ve sanat kaybolur, tarih kaybolur.

KOMÜNİZMLE MÜCADELE

Yolumuzda haklarında derin husumet duyduğumuz felâket habercisi üç adam var.

Biri komünist adı ile tarif ettiğimiz mikrobu dışarda, mabudu dışarda bir avaredir. Bu ismi şuna buna takmakta çok ihtiyat etmeliyiz. Bundan 23-24 sene evvel memlekette yer yer kendine nüveler kuran bu hareketi işaret ederek imana imanla mukabele etmeyi teklif etmiştik. Mahkemenin, polisin, hapishanenin fikir hareketleri karşısında aczini anlatmıştık. Aradan seneler geçti, komünizm Rus milletinin damgasını taşıyan bir meta olduğu için başka memleketlerde bulduğu revacı tarihî tecrübesi çok büyük olan memleketimizde bulmadı. Vazifemiz genç ruhları komünizm denen karanlığın istilâsından korumaktır. Vazifemiz bu ithamın gelişi güzel şahsî kinlere hususî menfaatlere, siyasî hesaplara âlet edilerek şuna buna isnat edilmesini önliyecek tedbirleri bulmaktır.

DİNE DÖNÜŞ

İkincisi inkılâbın müdafiî olan bir tufeyli peyda olmuştur. Din sözünü işittiği vakit tüyleri ürperir. Bırak kendi kendine çürüsün ve yıkılsın der. Eski harfleri gördüğü vakit teşeüm eder. Bu harfleri yazmak inkılâbımızın en büyük zaferlerini tehlikeye düşürecek bir irtica nişanesidir. O bir tarassut kulesindedir, ufuklarda her gün tehlike işaretleri görür. Bu işaretleri saymakla bitiremez. Din milletlerin en eski en devamlı müessesesidir. Esarete uğramış milletlerin son

müdafaa siperi, odur. Bazan eski dil kaybolur din yaşar. Yeni kurulan devletlerde ilk kaynaşmayı, ilk terkibi din yapar. Dini onun hizmetine girmiş kifayetsiz zavallı bir adamla karıştırmamalı.

TÜRK KADINI

Türk kadını üniversite kürsülerinde vazife almadan evvel Türk ocaklarının kürsülerinde konuştu. Millet Meclisi karşısında hitabeye başlamadan evvel Türk ocaklarının sahnelerinde şiir okudu, piyona çaldı, temsillere iştirak etti. Anadolu mücadelesinde, güneşin altında harbi besleyen bir Türk kadını var. Tarlayı süren o, kağnıyı güden o, cephelere göğsünde çocuğu, sırtında top mermisi, mühimmat, taşıyan o, devlet hazinesine bir iş kahramanı olarak kazandığı paraları götürüp vergi olarak döken o. Onu tekrar haremin duvarları arkasına mı sokacaklar? Mümkün mü? 2700 senedir yer yer devletler kuran ve bir defa İstiklâl ve hâkimiyet bayrağını elinden düşürmiyen nesillerin anası o, erkeği ile beraber bütün hizmet sahalarında vazife almakta devam edecek. Geçtiğimiz yollar, aştığımız mesafeler geriye dönmeyi imkânsız gösteren vak'aların misal ve dersleri ile doludur.

ESKİ HARFLER

Türk islâhatı, eski ve yeni ihtilâllerimizin bütün semereleri kâfi derecede uyanmış olan bir milletin siyanetinden istifade ediyor. Geriye dönüş hareketini deneyecek kimseler bunun cezasını çekmekte, hatalarını ağır ödemekte gecikmezler. İnkılâp tufeylisi

yalnız 25 seneyi gören daracık kafası ile eski harften korkuyor. Onu bir aralık âbidelerimizin üzerindeki kitabeleri kazırken gördük. Derhal aklın müdahalesi her çareye baş vurarak günün kuvvetlerine yaranmak isteyen adamı ağır ve hayali işinde durdurdu. Eski harften korkmuyoruz devletin bütün evrak hazineleri bu harflerle doludur. Bütün mimarî yadigârları üzerinde o harfler var. Cedlerin mezar taşlarında aynı harfleri okuyoruz, edebî servetlerimizi teşkil eden kitaplar ve bütün tarihimiz o harflerle yazılı, nihayet İstanbul Üniversitesinin methalindeki kemerler üstünde eski harflerin temizlendiğini eşsiz güzelliği ile yaldızlanarak meydana çıktığını gördük.

DİNİN IRŞADI

Üçüncü perişan adam dinde irtica meylini temsil eder. Gözü mazidedir. Altın devrini geride arar. Dönmek mümkün olursa sultan, vezir, kumandan, şair ve binlerce münevverin kanı bahasına kazanılmış ne kadar ileri hamlemiz varsa hepsini atmaya âmadedir. O bilmez ki bizim geçtiğimiz yoldan bir çok milletler çoktan beri gelip geçtiler. Din ile ilmin mücadelesi eski bir tarihe maliktir. Şimdi dünyanın her tarafında din ile ilim barışma halindedir. Eski üniversiteler istihale etmiş medreselerden ibarettir. İlmî cereyanları takip etmeyen din tutunamaz. Dini yıkmak isteyen ilim, ilimden başka her şeydir. Askerliğimiz gibi, tababetimiz gibi ilmin bütün şubelerinde olduğu gibi dinde de geniş vukufu olan şark ilimlerile beraber garbın feyizlerinden nasip almış büyük münevverlere ihtiyacımız var, bu yola yavaş yavaş girmekteyiz. Bütün dünyayı taraf taraf saran mânevî buhranlar ve tehlike-

ler ortasında bugün her zamandan fazla dinin de irşadına ihtiyaç var. Her yerde din komünizmin husumetile mücadele halindedir.

İnanmadan inandırmanın imkânı yoktur. Hareketlerimizi sağlam bir imanın telkinlerine göre tanzim etmeden bakaya mazhar olacak müesseseler kurmak şimdiye kadar kimseye nasip olmadı.

Medineye gidenler İslâm Peygamberinin kabrine yaklaşmadan daha bir saat öteden dizlerinin titrediğini söylerler. O zuhurundan 14 asır sonra yüz milyonların kalbine hâkimdir. Telkini nereye varmışsa orada devletler, medeniyetler kurmuştur. Konyada bir şairin türbesi müzeye tahvil edilmiştir. Ziyaretçiler dudakları oynayarak içeri giriyorlar ve çıkıyorlar. Mutasavvıf şair Selçuk devrinden beri milyonlarca insanın gönlünde yer tutmuş kainatı görüşü, anlayışı bir tarikat olmuş uzak yerlere kadar yayılmıştır. İlimde, sanatta, idarede, siyasette bir büyük iman ruhları tesiri altında olmadıkça eser süreksiz, istinatsız kalıyor.

Türkocağı kurulduğu günden itibaren inandığı şeylere başkalarını inandırmağa çalıştı. Mensuplarının çoğunu bugüne kadar sımsıkı bağlarla birbirine bağlıyan müşterek iman mevzuları var. Aynı mevzuları sevdirmekte ve onlara inandırmakta devam edeceğiz.

Seçkin nesiller devlet idaresinde cemiyetin kemalinde en fazla muhtaç olduğumuz kuvveti teşkil eder. Kanunî Sultan Süleymanın etrafında Baki'yi, Fuzuli'yi, Sinanı, Barbaros'u, Sokullu'yu, Ebussudu alınız bakınız bütün sultandan ortada ne kalır? Sinanın elinden her biri kendi mesleğinde kemale ermiş yirmi sınıfa yakın zanaat erbabını alınız, bakınız ortada Sinandan bir şey kalır mı?

Türkocağı evvelce olduğu gibi bundan sonra da memleket gençliğini memleketin en değerli fikir ve zanaat adamları ile daimî temas halinde tutacaktır. Kürsülerimizde vaktile bir sadrâzam Hakkı paşa, bir Ziya Gökalp bir Halit Ziya sıra sıra halka hitap ettiler. Fikrin, zanaatın üst tabakasında ne varsa oraya davet ettik ve konuşturduk. Memleketin bütün meselelerini çok eski bir milletin evlâdına lâyık vekar içinde münakaşa ettik. Aynı yolda çalışacağız Bu işe tekrar başlarken Allahın siyaneti ve irşadı müessesemizin üzerinde eksik olmasın diye dua ediyoruz.»

1949 dan 1952'ye kadar Genel merkezi İstanbul'da bulunan Türk ocağı, 1952 nin nisan ayında Ankara Türkocağının Tarihi binasının yeniden Türkocaklarına devri dolayısı ile merkez yürütme kurulu Ankara'ya nakledilmişti.

Türkocakları muhtelif konferans, gezi ve neşriyat ile yıllardır Türk milliyetçiliğine yaptığı büyük hizmete de muhtelif vilâyetlerdeki şubeleriyle devam etmektedir.

Türk ocaklarının 1950'den sonraki faaliyetlerine kitabımızın üçüncü bölümünde tekrar dönülecektir.

1935 - 1950 ARASINDAKİ BASIN

BOZKURT:

Türkiyemizde başta komünizm olmak üzere, ananevî ve millî ahlâk anlayışımıza karşı her hareketle fikri ve fiilî mücadeleyi telkin eden oldukça müessir olan dergiler arasında ilk akla gelen isim BOZKURT mecmuası olabilir, uzun müddet neşriyatına devam etmiş, hattâ birkaç defa da kapatılmış olmasına rağmen yeniden ve aynı mücadele aşkı içinde neşredilen Bozkurt'un ilk sayısı 1940 yılının şubat ayı içinde çıkmış, ilk birkaç sayının Mustafa Kızılsu sahipliğini yapmış, daha sonra İsmet R. Tümtürk'e devretmişti. Neşriyat müdürü ise Sami Karayel gözüküyordu. Fakat asıl yöneticiler Reha Oğuz Türkkan ve Nihal Atsız idi. Bir çok sayıların başmakaleleri de bu iki imza, R. O. Türkkan ve Atsız tarafından yazılmakta idi.

Bozkurt'un 1941 temmuz ayında neşredilen 11 inci sayısının kapağındaki bir harita yüzünden neşriyatı tatil edilmiştir.

Bir müddet sonra gene ayni isimle neşredilen ve 5 Mart 1942 tarihini taşıyan yeni serinin birinci

sayısının kapağında «Türklük ve Türkçülük yolunda gücümüzün bir an bile azaldığını görmiyeceksiniz» deniliyordu.

Bundan sonraki sayılarda ise, müessisi: Reha Oğuz Türkkan, Sahibi: A. Nurullah Barıman, Neşriyat Müdürü: M. Sami Karayel olarak takdim ediliyordu. Bozkurt bilhassa gençler üzerinde çok müessir olan, heyecan ve sabırsızlıkla beklenen bir dergi idi.

Yazar kadrosu oldukça şöhretli kişilerden teşekkül etmişti. Sık görülen imzalar:

Atsız, Reha Oğuz Türkkan, Abdülkadir İnan, Hüseyin Namık Orkun, İsmet Rasin, A. Nurullah Barıman, H. Sadi Özbek, Şakir Ülkütaşır, Fethi Tevet, Arif Nihat Asya, Cemal Oğuz Öcal, Adnan Önelçin, Peyami Safa, Elmas Yıldırım, Besim Atalay, Prof. Z. Velidi Togan, İzzet Yolalan, Ali İhsan Sabis, Cihat Savaşer, M. Sadık Aran, Dr. Osman Turan, Nusret Köymen, Nejdet Sançar, Hikmet Tanyu, Yusuf Kadıgil, Kerim Yunt, Dr. M. Hakkı Akansel, Orhan Şaik Gökyay, Orhan Babaoğlu, İ, Hakkı Yılanlıoğlu idi.

TÜRK YURDU:

Türk Yurdu, 1 Eylül 1942 yılında küçük boyda yeniden neşredilmeğe başlanmıştı. 15 günde bir olarak Cumhuriyet Matbaasında basılan derginin bu kereki sahibi ve yöneticisi Dr. Hasan Ferit Cansever'di. Diğer yazarlar ise: Zeki Velidi Togan, Abdullah Taymas, Ragıp Özdem, Emin Ülgener, Mehmet Halit Bayrı, Tahir Karabay, Mirza Bala v.s. idi.

Türk Yurdu bu şekil ile de bir müddet daha devam etmiş ve neşriyatı tatil edilmişti. 1954'de yeniden neşredilmiş olup, o sayılardan da 1950 - 1965 yıllarının milliyetçilik hareketini naklettikten sonra bahsedilecektir.

TANRIDAĞ:

Türk milliyetçiliğinin en müessir ve büyük bir kaynak olarak aranacak olan organı inkâr edilemez ki Dr. Rıza Nur'un sahibi olduğu ve onun bizzat meşgul olduğu Tanrıdağ mecmuasıdır. Büyük boy olarak çıkan Tanrıdağ'ın baş yazıları Dr. Rıza Nur tarafından yazılıyordu.

Derginin baş yazı sayfasında Oğuz Kağan'ın kurtla birlikte büyük zafere giderken yapılmış temsili bir resmi vardır. Sade ve ciddî bir mecmua olan Tanrıdağ'ın ilk sayısı 12 Mayıs 1942 cuma günü haftalık olarak neşredilmişti. Rıza Nur'dan başka diğer yazarlar ise:

Atsız, M. Halit Bayrı, Edip Ayel, Dr. Mustafa H. Akansel, Hüseyin Namık Orkun, Muzaffer Yersel, Suat Vural, Selâhattin Ertürk, S. Cenan, Kemal Or, Basri Gocul, Tevetoğlu Nejdet Sançar, Dr. İzzettin Şadan, C. Oğuz Öcal idi.

MİLLET:

İlk sayısı 1942 yılının Mayıs ayı başında neşredilen Millet mecmuasının sahibi, Profesör Hüseyin Avni Göktürk, Umum Neşriyat Müdürü ise, Prof.

Remzi Oğuz Arık'tı. Oldukça ciddî ve ağırbaşlı bir dergi olarak neşredilen bu derginin sayfalarında yurt çapında şöhret yapmış olan milliyetçi ve daha sonra politikacı olan bir çok tanınmış kişi yazı yazmakta idi. Geniş bir yazar kadrosu içinde neşredilen Millet Mecmuasının ilk ve ekseri sayılarının başmakalelerini Prof. Remzi Oğuz Arık yazmakta idi. Diğer yazarlar ise:

Prof. Şevket Raşit Hatiboğlu, Prof. H. Avni Göktürk, Prof. Dr. Sadi Irmak, Hamdi Akverdi, Mehmet Kaplan, Osman Attilâ, Turgut Evren, Rıza Polat, Prof. Dr. N. Şakir Dirisu, Prof. Dr. Nihat Erim, Fethi Çelikbaş, Prof. Dr. F. Fındıkoğlu, Samet Ağaoğlu, Cahit Okurer, Celâl Çumralı, C. Oğuz Öcal, Seyfi Kurtbek, Dr. Mümtaz Turhan, Ziya İlhan, Dr. Osman Turan, Dr. Tahsin Banguoğlu, Prof. Dr. Muhlis Ete, Behçet Kemal, İbrahim Kafesoğlu, M. Halit Bayrı, Taha Toros, Kerim Yunt, Munis Faik Ozansoy, Dr. Tahsin Tola, Dr. Suat Seren v.s. idi.

Millette bilhassa Türk milliyetçiliğini fikir ve sanat yönünden tahlil eden yazılara sık sık rastlanmakta idi. Ankara'da neşrediliyordu. 16 sayfa, kapak içinde 25 kuruş idi.

DOĞU:

1942 yılının ağustos ayında, Zonguldak'ta Akın Karaoğuz tarafından çıkarılmağa başlanan Doğu Mecmuası 1948 yılına kadar devam etmişti.

Ekseri sayıları, bol sayfalı, ve uzun müddet yaşamış olan Doğu, alâka ile takip edilen dergilerden

biri idi. Sayfalarında, Mehmet Emin Yurdakul, Mithat Cemal Kuntay, Yahya Kemal Beyatlı, Orhan Şaik Gökyay, Behçet Kemal Çağlar, Enver Behnan Şapolyo, H. Suphi Tanrıöver, Dr. Hasan Ferit Cansever, Nebil Buharalı, Hasan Reşit Tankut, Abdülkadir Karahan, Prof. Fındıkoğlu, Orhan Tuna, Peyami Safa, H. Namık Orkun, Ali Nüshet Göksel, İsmail Hâmi Danişmend, Cafer Seyit, Ahmet Kırımer gibi tanınmış kişiler ve bir çok genç istidatlar yazılar yazmakta idi.

Resimli, aktüel mevzulara da yer veren Doğu 50 kuruşa satılıyordu.

GÖKBÖRÜ:

Atsız ve Reha Oğuz Türkkan arasındaki anlaşmazlıktan sonra Bozkurt'un neşriyatı tatil edilmişti. Bunun üzerine derginin son imtiyaz sahibi olan Nurullah Barman da anlaşmazlıkta Atsız'a hak vermiş, Reha Oğuz, Bozkurt'u yeniden çıkarmak istediğini ifade etmesine rağmen imtiyazını Reha Oğuz'a devretmemişti.

Reha Oğuz, Bozkurt mânasına geldiğini ifade eden GÖKBÖRÜ dergisini 5 ikinciteşrin 1942 tarihine neşre başlamıştı. İlk sayısı: Reha Oğuz Türkkan, Cihat Savaşer, Prof. Zeki Velidi, Ş. Raşit Hatiboğlu, Besim Atalay, R. Nuri Güntekin, Halit Bayrı, Prof. Abdülkadir İnan imzalariyle, Cumhuriyet Matbaasında, oldukça temiz ve güzel bir baskı ve tertiple çıkmıştı.

Ancak 13 sayı neşredilen Gökbörü'de sık sık yazıları neşredilenler, yukardakilerden başka:

M. Altunbay, Dr. M. Hakkı Akansel, Aydın Yalçın, Zeki Sofuoğlu, Nebil Buharalı, Ali Haydar Yeşilyurt, C. Oğuz Öcal, Hayrettin Karan, Prof. Süreyya Aygün, Prof. Akdes Nimet Kurat, Dr. Osman Turan v.b. idi.

ORHUN:

1943 yılının ilk ayında H. Nihal Atsız tarafından çıkarılmağa başlayan ORHUN mecmuası Türkiyemizde büyük alâka ile okunan bir dergi idi. Bilhassa Başvekil Saraçoğlu'na Atsız bey tarafından yazılıp 15 inci sayıda neşredilen bir «Açık Mektup» yüzünden Orhun o güne kadar hiç bir milliyetçi derginin erişemediği bir satış rekoru kırmıştı.

Beyaz kuşeye basılan kapak üstünde «Bütün Türkler Bir Ordu» ibaresi yazılı idi. 24 sayfa olup, 25 kuruşa satılıyordu.

Başmakalelerini Atsız'ın yazdığı Orhun'daki diğer imzalar:

Nejdet Sancar, Dr. Mustafa Hakkı Akansel, İ. Hakkı Yılanlıoğlu, Prof. Zeki Velidi Togan, Fahriye Yılanlıoğlu, Fahriye Arık, Besim Atalay, Nihat Sami Banarlı, M. Halit Bayrı, Yusuf Kadıgil, Dr. Cezmi Türk, Dr. Tevetoğlu, Cemal Oğuz Öcal, Azmi Güleç, Nafiz Danışman, Elmas Yıldırım, Bedriye Atsız, Prof. Abdülkadir İnan, Külâhlıoğlu, Kemaloğlu v.b. idi.

KOPUZ:

Anadolu vilâyetlerimizde neşredilen milliyetçi dergilerin en olgun ve dolgunu KOPUZ mecmuası idi.

1943 yılının mayıs ayı içinde, ilk sayısı neşredildiği vakit hayli alâka görmüş, bir çok vilâyet ve kazalarımızda satışı yapılmak üzere müracaat edilmişti. Kopuzun fiilen sahibi ve yöneticisi o günlerde Samsun'da tabip üsteğmen olarak vazife gören Fethi Tevetoğlu idi. Kopuz da Samsun matbaasında basılıyordu. Tevetoğlu'nun ordu mensubu oluşu yüzünden derginin imtiyazı eşi Gülcan Tevetoğlu üzerinde gözüküyordu. Neşriyatını ise Feridun Ankara idare ediyordu. Kopuzun Türk milliyetçiliğine yaptığı hizmet gerçekten büyük olmuştur.

Birkaç özel sayısı ise, bugün de Türk milliyetçiliğini tetkik edenler için kütüphanelerden aranan değerli kaynaklar olmaktadır. Kopuzun yazı ailesi, Dr. Tevetoğlu, Orhan Şaik Gökyay, H, Nihal Atsız, Dr. Mustafa Hakkı Akansel, İ. Hakkı Yılanlıoğlu, Muzaffer Yersel, M. Halit Bayrı, Nejdet Sançar, İsmet R. Tümtürk, Prof. Abdülkadir İnan, Ziya Tataç, Dr. İhsan Unaner'di.

Kopuz'un ilk sayfası, Türklerin Anayurttan göçedişlerini ve Kurdun yol gösterişini temsil eden bir resimle süslenmişti. 16 sayfa ve ayrıca kalın kapak içinde 25 kuruş fiatla satılmakta idi.

TÜRKÇÜLÜK:

1946 yılının Ocak ayında neşriyat hayatına giren bu dergi birinci hamura basılmış olup Türkçülük başlığının üstünde «Dilde, Fikirde işte» ibaresi vardı. Kısa ömürlü olmasına rağmen alâka ile takip edilen bir dergi idi.

Sahibi o günlerde iktisat fakültesi talebesi olan Rıza Gür (sonradan Rıza Serhatoğlu adıyla yazıları neşredilmiştir) yazı işlerin idare eden de Ruhi Ovalı idi. (Ruhi Ovalı da Tıp talebesi idi.)

Derginin ilk sayısı M. Sadık Aran, Remzi Oğuz Arık, Ömer Tekinoğlu, K. Abbas Altınkaş, Fahrettin Kırzıoğlu, Rıza Serhatoğlu, Bekir Berk, Can Kerametli, Zeki Sofuoğlu, İzzet Aykun, Kemaloğlu ve Samim Arık imzalariyle çıkmıştı. Ondan sonraki sayılarında da bu imzalar ve bazı genç milliyetçi talebelerin yazıları neşredilmiştir. 16 sayfa küçük boy 20 kuruş idi.

KÜRŞAD:

3 Nisan 1947'de Halûk Karamağaralı tarafından Ankarada neşredilen Kürşad, hareketli, heyecanlı, cesur ve korkusuz bir dergi idi. Birkaç sayı çıkmasına rağmen Türk tarihinden ilk defa Kürşad gibi bir kahramanı aydınlığa çıkarmış olan Atsız ve bu derginin neşriyatı bu büyük Türkün hafızalarda yer etmesine vesile olabilmişti.

Kürşad'ın ilk sayısında, başmakale yerinde Kürşad'ın kim olduğu Atsız tarafından izah edilmekteydi.

Kürşad'ın diğer yazarları ise Abdullah Savaşçı, Dr. Tevetoğlu, Nejdet Sançar, Salâhaddin Ertürk, Orhan Gökova, Mustafa Aydınoğlu, Azmi Gülahmedoğlu, Yılanlıoğlu, Hikmet Tanyu, Zeki Sofuoğlu, Fazıl Bayraklar, Ömer Ulusçutürk idi.

ALTINIŞIK:

15 ocak 1947'de üç idealist üniversiteli genç, İhsan Koloğlu, Ahmet Çavdaroğlu, Vahit Sütlaçoğlu, biraraya gelerek Altın Işık adını verdikleri (Ziya Gökalp'in bir eserinden mülhem olarak) dergiyi çıkardılar. Altın Işık renkli bir motifle süslü, oldukca alâka çekici yazılarla neşredilmekteydi. İlk sayının başmakalesi Atsız tarafından yazılmıştı.

Derginin diğer yazarları ise: İsmail Hami Danışmend, Muharrem Ergin, M. Halid Bayrı, Niyazi, Sabri Ergül, Nejdet Sançar, İhsan Koloğlu, Bekir Berk, Refik Balcıoğlu, F. Kırzıoğlu, Hikmet Dizdaroğlu, Arif Nihat Asya, Celâl Turanıbaşer, Orhan Şaik Gökyay, Tahsin Atakan, Prof. Fındıkoğlu, Salâhattin Savcı idi.

MİLLÎ BİRLİK:

Millî Türk Talebe Birliğinin organı olan ve 50X70 ebadında iki yaprak ve haftalık gazete olarak neşredilen Millî Birlik gazetesi 1949 yılının aralık ayında neşriyatına başlamış, 1950 yılında da devam etmişti.

Sahipleri Erdoğan Meto ve Suphi Baykam'dı.

Neşriyatını ise muhtelif sayılarda Orhan Birgit, Suat Ballar, Kâmuran Evliyaoğlu ve Hikmet Savaş idare ediyordu.

ÖZLEYİŞ:

İlk Sayısı Ankara'da Ekim 1946 tarihinde neşredilmiş olan Özleyişi Zeki Sofuoğlu ve Hikmet

Tanyu idare ediyorlardı. Özleyiş adı, Prof. Remzi Oğuz tarafından dergiye verilmişti. İlk sayısının baş yazısı ise «Özleyiş» başlığı altında gene Remzi Oğuz Arık tarafından yazılmıştı. Özleyişin çıkışı Milliyetçi çevrelerde bilhassa üniversite gençleri arasında büyük sevinçle karşılanmış ilk sayısı çıktıktan hemen sonra tükenmişti. Ciddî, ağırbaşlı bir dergi olarak neşredilen Özleyişin diğer yazarları şu kişilerdi:

Necati Akder, Hikmet Tanyu, H. Namık Orkun A. Nihat Asya, Salâhattin Ertürk, M. Uluğ Turanlıoğlu, M. Zeki Sofuoğlu, Hakkı Kâmil Beşe, Abdullah Savaşçı, Hikmet Kümbetlioğlu, Atsız, Elmas Yıldırım, Ali Çankaya, Osman Atillâ, Prof. Sait Tekeli, Nejdet Sançar, Ali Nüzhet Göksel, Yılanlıoğlu, San'an, Sadi Yaver Ataman v.b.

VERİM:

İlk sayısı 29 teşrinievvel 1943'te neşredilen Verim gazetesi, 4 sayfa, haftalık ve daha ziyade gençlere hitap eden bir gazete idi.

Bilhassa Tan gazetesi ve o günlerde neşredilmekte olan Ses, İnsanlık, Yurt ve Dünya, Adımlar, Barış Dünyası gibi solcu dergilerle mücadele ediyordu.

Yazarları: M. Ali Gökberk (sahibi), Faruk Şükrü Yersel, C. Oğuz Öcal, Bahadır Dülger, Edip Ayel, Rüknettin Fethi Olcaytuğ, Abdülkadir Karahan v.b. idi.

HAREKET:

Nurettin Topçu tarafından 1946'nın son ayında neşredilmeğe başlayan Hareket üç yıldan fazla aralıksız yayınlanmıştı. Ağırbaşlı, fikir, ahlâk ve sanat dergisi olarak gençler üzerinde müessir olan sayılı dergilerden biri idi. Yazarları; Nurettin Topçu, Prof. Z. Fahri Fındıkoğlu, Mehmet Kaplan, Cahit Okurer, Osman Nedim Tuna, Mehmet N. Ulaş, Lütfi Bornovalı v.s.

DÜVEN:

İlk sayısı 1947 yılının mayıs ayında neşredilen Düven mecmuasının kurucuları Mehmet Altınsoy ve Mehmet Balkan'dı. Fikir, edebiyat ve Tarih mecmuası olarak hazırlanan Düven'in köy ve köylü mevzuundaki yazılarını Mehmet Altınsoy hazırlıyordu. Diğer yazarları ise, Zeki Sofuoğlu, Rıza Polat Akkoyunlu, Cevad Oktay, Hüseyin Namık Orkun, Feyzioğlu, Orhan Alpakın'dı.

SERDENGEÇTİ

Osman Yüksel tarafından 1947'de neşredilmeğe başlayan bu dergi, ilk çıktığında ve ondan sonraki sayılarda da büyük alâka gören hattâ bazı sayılarının 40 bin civarında basıldığı anlaşılarak bir satış rekoru kıran dergilerden biri idi.

Osman Yüksel'in muhtelif tarihlerde hakkında bir çok dâva açılması ve tevkifi yüzünden Serdengeç-

ti üç yıl sonra 1949'da ancak altıncı sayıyı neşredebilmişti. Ondan sonra da Aralıklı olarak neşriyatına uzun müddet devam etmişti. 30 a yakın millî ve aktüel eserler de «Serdengeçti yayınları» adıyla çıkmıştı.

Derginin hemen bir çok yazıları Osman Yüksel tarafından yazılıyordu. Cemal Oğuz Öcal ve Said Çekmegil'in de sık sık şiir ve yazıları bu dergide neşrediliyordu.

KIZILELMA:

1947'nin Ekim ayında Mustafa Müftüoğlu tarafından haftalık olarak çıkarılmağa başlayan «Kızılelma» teknik ve muhteva bakımından daha öncekilere nisbetle bir yenilik ve olgunluk içinde neşrediliyordu. Hattâ neşriyatından 15 gün sonra, Moskova Radyosunun da hücumuna maruz kalan Kızılelma çok büyük alâka görmüş, en tanınmış milliyetçi yazarları sayfalarında toplanmıştı Adını Ziya Gökalp'ın «Kızılelma» adlı eserinden mülhem olarak alan bu derginin yazarları arasında şu kişiler vardı:

Prof. Abdülkadir İnan, Emekli General Emir Erkilet, Tevkif Noyan, Atsız, Nejdet Sançar, Zeki Sofuoğlu, Nebil Buharalı, Selâhattin, Ertürk, M. Halit Bayrı, Dr. Hasan Ferit Cansever, Münir (Baraz) Haymana, Yaylagil, İlhan Darendelioğlu, Mustafa Müftüoğlu idi.

Dergideki kapak kompozisyonu ile ilgili yazıların çoğu İlhan Darendelioğlu tarafından yazılmış, Kızılelma imzasiyle neşredilmişti.

III. KISIM 1950 - 1970

KIBRIS DÂVASI ve MİTİNGLERİ

1950 yılının henüz ilk günlerinde, Kıbrıs'ta Türk kardeşlerimize yapılmak istenen baskı artmış, Yunan gazeteleri, edep ve haya duygusundan mahrum tahrikçi neşriyatlarına hız vermişlerdi. Bilhassa gazetelerin birinci sayfalarında çıkan yazı ve karikatürlerle milletimize akla hayale gelmez iftira ve tecavüzlerde bulunuyorlardı.

Bu çatlak seslere gene ilk cevaplar Türk gençliğinin gür sesiyle veriliyordu. Gençlerin İstanbul, Ankara, İzmir, Adana ve Mersin'de yaptıkları mitinglerde Kıbrıs Türkün olduğu ve Türk kalacağı hatırlatılıyordu.

Bu arada KIBRIS DÂVASINI halka duyurmak ve benimsetmek için de Kıbrıslı kardeşlerimizle Kıbrıs meselesini bir milli dâva olarak benimsemiş olan vatanperver kişiler, Kıbrısla ilgili cemiyetler de kurmuş bulunuyorlardı.

Bu cemiyetlerden birinin adı «Kıbrıs Türk Kültür ve Yardım Cemiyeti» idi.

Başkanlığına Prof. Dr. Devriş Manizade getirilmiş, idare heyetinde ise Prof. Hilmi İleri, Burhan Nalbantoğlu, Münir Başar, Ziver Uras, Av. Cavit

Oralı, Mehmet Musevidoğlu, Dr. Ratip Türkoğlu, Dr. Fahri Diken, Hâkim Raşit Nomer bulunuyordu.

Bir diğer cemiyetin adı da «Kıbrıs Okullarından Yetişenler Cemiyeti» idi.

Enfaal ve hareketlisi ise «KIBRISI KORUMA CEMİYETİ» idi. Avukat Nevzat Karagil'in Başkanlığında kurulan cemiyetin idare heyetinde Bn. Nemlika Yakar, Fethi Gemuhluoğlu, Turgut Atasoy, Nesimi Ergenç, Av. Tekin Gül, Prof. İsmet Alkan, Kemal Akgüner bulunuyordu.

«Kıbrısı Koruma Cemiyeti» 1950 yılının başında yayınladıkları bir beyanname ile hem gayelerini duyurmuşlar, hem de Kıbrıs hakkındaki görüşlerini açıklamışlardı.

Beyannamenin bazı kısımlarını, o günler de Kıbrıs Dâvamızın hangi safhada olduğunu daha iyi anlayabilmek için veriyoruz.

KIBRIS MESELESİ:

«Kıbrıs Meselesi» diyoruz. Acaba böyle bir mesele var mıdır? Kanaatimizce **«Kıbrıs Meselesi»** diye bir mesele yoktur; bize göre bir **«Kıbrıs dâvası»** vardır.

Her ne kadar Kıbrıs nüfusunun çoğunluğunu teşkil eden Rum vatandaşları bir asırdanberi adanın Yunanistana ilhakı için sık sık ayaklanır, kargaşalıklar çıkarır, mitingler tertip eder, Kıbrıs dışına heyetler gönderir, uydurma plebisit yaparlar ise de bu gibi hareket ve hâdiseler **«hissî»** olmaktan ileri gidmeez.

Bir defa, Yunanistan'ın Kıbrıs üzerinde ne tarihî,

ve coğrafî, ne de iktisadî ve jeolojik bir ilgi ve münasebeti vardır. Onun için Kıbrısın Yunanistana ilhakını istemek yalnız Türkiye'de bulunan 250 binden fazla Kıbrıslı'yı gücendirmekle kalmaz, 30 milyon Türkü endişeye düşürür. Ayni zamanda âdil idaresiyle dünya tarihinde muhteşem bir mevki işgal eden İngiliz idaresine karşı da, bir nevi küfran olur. **Hakikate çıplak gözle bakmaktan çekinmiyelim: Yunanistan ve Türkiye Slav tehlikesinin tam karşısındadır.**

CEMİYETİN GAYELERİ:

Cemiyetimizin esas gayelerinden biri Kıbrıslılar **arasında sıkı bir fikir dayanışması ve ülkü birliği yaratmak ve aynı zamanda Türk-Yunan dostluğunun takviyesine çalışmaktır.** Ancak Kıbrısla, Yunanistan'da Kıbrısın ilhakı sadedinde çıkarılan nahoş seslerin bu ulvî yoldaki çalışmalarımızı zorlaştırdığını üzülerek beyan etmek zorundayız.

EKSERİYET KOMÜNİSTTİR:

Asırlardanberi beraberce yaşamakta olduğumuz Rum vatandaşlarımızın İkinci Dünya Savaşından sonra muhtelif ideolojiler tesirinde kalışları bizi son derece müteessir etmektedir. Şu bir hakikattir ki. Rum vatandaşlarının büyük bir ekseriyeti maatteessüf komünisttir. Belki bugün Kıbrıs komünistlerinin milliyetçilerle Kıbrısın Yunanistana ilhakı mevzuunda birleşmeleri hoş karşılanmış bulunmakta, tahrikçilerin ve demagog politikacıların umumî tavsibine mazhar olmaktadır. Fakat acaba komünistlerin ilhak konu-

sunda milliyetçilerle birleşmesi, Moskovanın direktifiyle olmadığını kim iddia edebilir? 1948'de Yunan Kralının ölümü münasebetiyle Yunan bayrağının yarıya indirilmesini hazmedeyip kargaşalıklar çıkaran, Yunan milletinin şeref, namus ve haysiyetinin timsali olan bayrağı yırttan ve ayaklar altında çiğneyen bu komünistlerin ilhakçılarla birleşmelerinin samimî olduğuna kim inanabilir?

Bütün bu maskeli uğraşmalar Kıbrısın, dolayısiyle Rusya'ya kazandırılması için değil midir? Bize öyle geliyor ki samimî ilhakçılar (ki bunlar ada Rum nüfusunun % 25 ini teşkil etmektedir) farkında olmayarak Doğu Akdenizde sulh ve sükûnun bozulmasına ve binnetice komünist âmalinin tahakkukuna hizmet etmektedirler. Onun için biz bu çok nazik ve son derece önemli meselede bilhassa Kıbrıs Kilisesinin tuttuğu yolu tehlikeli görmekteyiz.

KIBRIS TÜRKTÜR:

Türkler 1876'de Kıbrısın idaresini İngilizlere devretmişlerdir, o zaman Kıbrıs'ta oturmak istemiyen Türklerin bir kısmı Anadolu'ya göç etmeye başlamıştır. 1914 ve bilhassa 1923'ten 1926'ya kadar bu hal âdeta bir akın halini almıştır. Yaptığımız bütün araştırmalardan öğreniyoruz ki, bugüne kadar Kıbrıstan Türkiyeye göç eden, fakat Kıbrısla maddî ve manevî bağlarını kesmiyenlerin sayısı 250 binden fazladır. Ayrıca 1923'ten bugüne kadar Türkiye'ye gelen ve burada çeşitli okul ve fakültelerde tahsil yapan Kıbrıslı Türk gençlerinin sayısı 5 bini geçmiş bulunmak-

tadır. Bu da gösteriyor ki Kıbrıs Türkü adayı Türkiye'den ayrı bir parça saymıyor. Esasen İskenderun körfezi içinde yatan ve Anadolunun bütün vasıflarını taşıyan Kıbrısı, Türkiye'den nasıl ayrı mütalâa edebiliriz? Bu böyle olunca Rum vatandaşlarımızın 30 milyon Türkün yanında büyük bir azınlıkta kalmıyor mu?

B U G Ü N:

Yukarıda kısaca izah ettiğimiz gibi tarihî, coğrafî, ekonomik ve jeolojik bakımlardan Yunanistanla hiç bir ilgi ve münasebeti bulunmuyan ve kimsenin inkâr edemiyeceği gibi tamamen bir Türk adası olan Kıbrısın dünya sulhunu tehdit eden komünizmin ezilmesi uğruna bugün Türkiye'ye ilhak edilmesini istemiş değiliz. Çünkü büyük Slav tehlikesine karşı Kıbrıs adasının bugün dost İngilterenin elinde kalmasını zarurî buluyoruz. Fakat bu, bizim Kıbrısın Türkiye ile birleşmesine taraftar olmadığımız mânasına alınmamalıdır.

Nitekim, Türklerin en yaman düşmanlarından Lord Byron bile: «Türkler, kendi aralarında yaşamalarına müsaade ettikleri ve itikatsız tanıdıkları insanları —Avrupa'nın birçok yerlerinde ve asırlarca yapıldığı gibi— ateşte yakmadılar. Onlar dinlerine ve büyüklerine sadakatleri engizisyonsuzdur, bu sadakati başka milletlere yükletmeyi, bile düşünmediler.» demektedir. Bu itibarla buna, bizden ziyade Rum vatandaşlarımız memnun olmalıdırlar.

DÂVAMIZ:

Aziz basın mümessilleri,

Bizim bugün Kıbrıs hakkındaki görüşümüz şudur:

Dünyamızın büyük bir buhrana doğru gittiği bu sırada Kıbrısta mevcut statükonun muhafazasına çalışmaktır. Ancak, buhranın zail olmasından sonra Kıbrıs adasının tarihî sahibi olan Türkiye'ye iade edilmesini, Türkiye'nin hayatî varlığı, Yakın ve Orta Doğuda sulh ve sükûnun devamı bakımından zarurî buluyoruz.» (21)

Aslında, bugüne kadar Cumhuriyet tarihimizin İKİNCİ HATAY zaferi olması lâzım gelen Kıbrıs dâvamız, uzun yıllar mesul makamları aralıksız meşgul etmiş, hükûmetlerin düşmesine, çok defa memleket iktisadiyatına tesir etmiş olmasına rağmen henüz halledilmiş değildir.

1950 yılının ilk aylarında ise bu bahsin başında da hatırlattığımız gibi Yunan basını ve Yunan kabinesinde vekil bulunan bir zatın gazetesi her çeşit haya ve edep duygularından mahrum olarak geniş bir tahrikçiliğe girişmiş, hattâ resim ve karikatürlerinde, Türkü oldukça tezyif ve tahkir etmişlerdi. İşte bu günlerde (15 Ocak 1950 tarihinde) Millî Türk Talebe Birliği, Yunanistanın, kırk asırlık Türk yurdu Kıbrısa ait politikasını, dolayısıyla milletimize karşı insanlık dışı beyan ve hareketlerini protesto etmek için ilk toplantısını Eminönü Öğrenci Lokalinde tertiplemişti.

Salon gençlerle hıncahınç dolduğu gibi, koridor, merdivenler ve dışarı da muazzam bir gençlik kitlesiyle dolmuştu.

Gençlerin, yavru vatan Kıbrısın hiç bir ihtirasa feda edilemiyeceğini, bugüne kadar susmuş olmanın da sadece dostluğa saygıdan olduğunu, icap ederse her zaman yeni SAKARYA zaferlerine hazır olduklarını beyan eden konuşmalarından sonra sözü Kıbrıstan gelen Kıbrıs Türklerinin Lideri Fazıl Küçük'e bırakmışlardı. Fazıl Küçük, Kıbrısın içinde bulunduğu acı gerçekleri dile getirmiş, Kıbrıs Türkünün her çeşit kara ve mütecaviz düşünceye karşı ayakta olduğunu ifade etmişti.

Fazıl Küçük'ten sonra sözalan Dr. Derviş Manizade de:

«Evet arkadaşlar, binbir sebeple bırakıp geldiğimiz şefkatli annemiz, güzel Kıbrısımız cidden bizim yardımımıza muhtaçtır. Onu bırakıp gelmek günahının kefaretini ancak ona yapacağımız esaslı yardımlarla ödeyebiliriz... İnanınız ki bu anne, hasretinizle çok yaralı ve yokluğunuzla çok zayıf ve bitkindir... hattâ biran evvel birleşerek imdâdına koşmazsak ölüme makûmdur.»

Dr. Manizade, sözlerinin sonunda bu mevzuda tamamen ümitsiz olmadığını da hatırlatmış «Türkün iman ve iradesi bu düğümde de bir çözüm çaresi bulacaktır» demişti.

Ertesi gün ise, 16 Ocak 1950 Pazartesi, Üniversite kapısı önünde biriken gençler ellerinde.

«Kıbrısı aldığımız fiata veririz.»

«Atinalı! Vakitsiz öten horozun başını ezerler.»

«Megalo ideayı Sakarya'ya gömdük»

«Arş yiğitler, vatan imdadına,»

«General kanatlı hazırız.»

gibi ve buna benzer dövizlerle ilk mitinglerine başlamış bulunuyordu.

Talebe Birliği başkan vekili Fikret Aytaç'ın hitabesi ve Ali Haydar Yeşilyurdun bir şiirinden sonra gençler Taksime doğru yürüyüşe geçmişlerdi.

Cağaloğlu, Vilâyet önünde, Köprü ve Bankalar caddesinden binlerce gencin Taksime gelişi yollarda ve pencerelerde halkın büyük tezahüratına vesile olmuştu. Taksimde de konuşan gençler büyük bir heyecan ve vekâr içinde dağılmışlardı. Ertesi gün Ankara gençliği de Kıbrıs için bir miting tertip etmiş, Kıbrısın feda edilemeyeceği tekrar ifade edilmişti.

KOMÜNİZMLE MÜCADELE DERNEĞİ

Türkiyemizde hassaten yıkıcı cereyanların başında gelen Komünizmle mücadele etmek için, 3 ayrı tarihte, 3 ayrı vilâyetimizde üç defa «KOMÜNİZMLE MÜCADELE DERNEĞİ» kurulmuştur.

Bunların birinci 1950 yılında Zonguldakta,

İkincisi 1956 yılında İstanbul'da,

Üçüncüsü ise 1963 yılında İzmir'de kurulmuştur.

İstanbul ve İzmir'de kurulan Derneklerden tarih sırasında bahsedeceğimiz için, bu başlık altında vereceğimiz bilgi «Zonguldak Komünizmle Mücadele Derneği» ne aittir.

Bu derneğin, Bahaaddin Dökerel, Nurettin Gürtunca, Zeki Kandemiroğlu, Bahaaddin Açıkel ve Yaşar Tüzünden teşekkül eden kurucuları, Vilâyete 7 yıl önce müracaat etmiş olmalarına rağmen dernek ancak, Zonguldak'a 1950'de tayin edilen iki lise öğretmeni Nejdet Sançar ve Ziye Özkaynak vasıtasıyla canlandırılmış ve faal hale getirilebilmiştir. Mevcudiyeti ve sesi ancak 1950'den sonra duyulabildiği için biz de bahis sırasını ister istemez 1950'ye almış bulunuyoruz.

Zonguldak Komünizmle Mücadele Derneğinin ilk faal idare heyetinde şu zevat vazife almıştı.

1 — Nejdet Sançar (Lise Edebiyat öğretmeni)

2 — Ziya Özkaynak (Lise tarih öğretmeni)

3 — Bahaaddin Yurderi (personel Müdürlüğünde memur)

4 — Kâni Engin (Tüccar)

5 — Zeki Kandemiroğlu (Tasvir gazetesinin Zonguldak muhabiri)

6 — İsmail Tek (tüccar)

7 — Bahaaddin Dökerel (Fabrikatör)

8 — Tahsin Baysal (Tüccar)

Derneğin Başkanlığına Bahaddin Dökerel, ikinci başkanlığına da Tahsin Baysal seçilmişlerdi.

Hatırlarda olduğu üzere 1950 yılında Ahmet Emin Yalman, hain komünist Nâzım Hikmetin bir adli hataya kurban gittiği yalanını ortaya atarak onun lehinde bir kampanyaya başlamıştı. Yalman, Nâzım Hikmetin sadece bir adli hataya uğradığını söylemekle kalmıyor, aynı zamanda onun bir vatanperver, büyük bir Türk şairi olduğunu iddia ediyordu.

Bu garip ve gülünç iddiaya kitap halinde ilk cevabı işte bu dernek vermişti.

Zonguldak Komünizmle Mücadele Derneği «Nâzım Hikmet Meselesinde A. E. Yalmana cevap» adlı eserini 3000 adet olarak bastırmış, milletvekilleri, gazeteciler, Üniversite mensuplarıyla tanınmış zevata göndermişti.

Nejdet Sançar tarafından kaleme alınan kitap oldukça alâka görmüş, bir çok kör gözlerin açılmasına, dalgın kafaların uyanmasına vesile olmuştu.

Bu ilk eserden sonra, Uyanık Zonguldaklılar Derneğe daha çok alâka göstermeğe başlamışlar, üye olmak ve yardım etmek talebinde bulunmuşlardı.

Bu meyanda ilk yardımı Ereğli kömürleri işletmesi yapmış ve derneğe 500 lira teberruda bulunmuştu. (Bu para o gün için küçümsenmiyecek bir yekündu.»

İkinci büyük yardımı ise gene iki defa da 500 lira olmak üzere Karabük Demir - Çelik Fabrikası yapmıştı.

Dernek, bir defasında Zonguldakta bir sinemayı kiralıyarak Komünist Aleyhtarı filmler göstermiş, iki defa da müsamere tertipleyerek bütçesini 2000 liraya çıkarmıştı. Bu parayla «Komünizme Karşı Türklük» adlı 15 günlük bir gazete yayınlanmıştır.

27.9.1951 tarihinde yapılan ikinci yıllık kongresinde ise idare heyetine, Nejdet Sançar, Ziya Özkaynak, Dr. Halit Taşman, Bahaaddin Dökerel, Av. Alparslan Avdan, Salih Sağlam, Orhan Sözen, Behçet Akın, Abdülkadir Telcioğlu seçilmişti.

Bu defa da Başkanlığa Diş tabibi Halit Taşman, ikinci Başkanlığa da Nejdet Sançar getirilmişti.

Bu idare heyeti de Gazetenin neşriyatına devam etmiş, «Yalmana Cevap» ve «Türk Gencine Açık Mektup» eserlerinden sonra, «Komünist Nedir», «Komünizmin iç yüzü», «Kızıl Cennet Masalı» ve «Mehmet Emin Yurdakul» adındaki eserleri çıkarmıştı.

Dernek faaliyetini 1953 yılında tatil etmiştir. (22)

MİLLİYETÇİLER FEDERASYONU

1950 yılının Nisan ayında, çeşitli isimler altında faaliyette bulunan milliyetçi teşekküllerin «Müşterek hareket etme» fikri tahakkuk etmiş ve:

TÜRK KÜLTÜR OCAĞI
TÜRK GENÇLİK TEŞKİLÂTI,
TÜRK KÜLTÜR ÇALIŞMALARI DERNEĞİ,
TÜRK KÜLTÜR DERNEĞİ,
KAYSERİ TÜRK KÜLTÜR BİRLİĞİ,
GENÇ TÜRKLER CEMİYETİ temsilcileri bir araya gelerek «MİLLİYETÇİLER FEDERASYONU» nu meydana getirmişlerdi.

Federasyonun gayesi, milliyetçi dernekleri birleştirmek, aralarındaki bağları kuvvetlendirmek, milliyetçi Türk gençliğinin haklarını müdafaa etmekti.

Fakat, asıl gayesi, komünizm ve komünistlerle kanun dairesi içinde fikren ve fiilen mücadele etmekti.

Federasyonun Başkanlığına seçilen Bekir Berk bu mevzuda ve federasyon Başkanı olarak yaptığı ilk konuşmada aynen şunları söylüyordu:

«Milliyetçi dernekleri birleştirmek, milliyetçi Türk Gençliğini temsil ve komünizme karşı mücadele etmek gayesiyle kurulan «Milliyetçiler Federasyonu» yıkıcı faaliyetler ve bunun başında gelen komünizmle mücadelede müşterek hareket etmeyi zaruri görmektedir.

Türk Milliyetçileri kızıl emperyalizmi takbih ediyor, ve bütün insanlara hürriyet ve milletlere istiklâl istiyor.

Artık komünistleri himaye ederek Türk milliyetçilerini Türk vatanına ihanetle itham edenlerin sesleri kısılmalı, memleketimizdeki ve bütün dünyadaki komünistleri idare eden beynelmilel eşkiya çetesinin kanlı kalesi yıkılmalı. Demir perde yırtılmalı, moskof cehenneminde kavrulan milletler ve insanlar hürriyete kavuşmalı, zulüm ve istibdat makinesinin çarkları kırılmalı, birleşmiş ve hür milletler ideali bütün dünyada gerçekleşmelidir.

Hürriyet ve istiklâl için çarpışan, vatan ve millet için yaşayan insanlar olarak parolamız şudur:

«Komünizme karşı birleşelim ve çarpışalım.»

Milliyetçiler Federasyonu aynı yıl içinde 14 aralık 1950 Cuma günü, Şehir Tiyatrosunun tepebaşındaki salonunda MEHMETÇİK adıyla bir toplantı tertiplemişti. Mehmetçik gününde Maarif vekili Tevkif İleri, Arif Nihat Asya, Doç. Dr. Nurettin Topçu ve İsmet Tümtürk birer konuşma yapmışlar, tıklım tıklım dolu olan salonda çoşkun tezahüratla karşılanmışlardı.

Tevfik İleri kısa ve veciz konuşmasında:

«Muhterem kardeşlerim!.

Türkün bugün de vatanı hür, bugün de sesi gürdür. Çünkü Atsız kahramanlarına saygı duyan siz-ler, vatan ve millet uğrunda birer Atsız kahramanlar gibi dövüşmesini ve ölmesini bildiğiniz için Anadolunun semaları kızıl karanlıklara gömülmiyecektir.» demişti.

Nurettin Topçu ise:

«Ruhumuza düşman, milletimize düşman, insanlığımıza düşman olan bir komünist dâvası, içimize kadar girme fırsatı buldu. Bu dâva, maddenin sulha karşı saldırmasıdır. Aslında bu münevverin millete ihanetidir. Milletin ahlâkını, dinini, faziletini, san'atını, millette alacakları ilhamla ihya yerine, mukaddesatını çiğnemekle işe koyuldular.

Acaba biz yalnız mıyız? Haşa!..

Hiç bunca şehidin yatarak gövdesi yerde,
Derya gibi kan sine-i hilkatte tüter de,
Yakmaz mı bu tufan, bu duman gitgide arşı?
Hissiz mi kalır lücce-i rahmet buna karşı?

İşte Korede şehit olanlar, milletimizin hayat kuvvetlerini ve dehasını trajik tecrübe sahası içinde ortaya koyarak idealimizi tanıtıyorlar.

Gençler!

Her şehit Mehmetçiğin izlerinde, destan olmuş menkıbesinde bu milletin tarihi, felsefesi, ahlâkı, san'atı yazılıdır. Eğer onu okuyamazsak, eğer onu bilemezsek Türk olduğumuzu bilemeyiz.» demişti:

Arif Nihat Asya ise:

«Genç kardeşlerim!

Mehmetçik bu memleketin taşına, toprağına atılmış bir imzadır. Onu ne faşizmin kara lâstiği silebilir, ne komünizmin kızıl lâstiği.

Misal mi istiyorsunuz. İşte bir Mehmetçik İstanbul Boğazı sahiline adını bir HİSAR şeklinde taşla yazmış...

Başka bir Mehmetçik Dumlupınarda topraktan tunç elini uzatmış. Bir Mehmetçik muvakkat kabrinin altındaki köşesinde yatıyor.

Bir Mehmetçik Aydın, bir Mehmetçik Toros dağlarında Kurtuluş savaşını açmış.

Bir Mehmet de Korede Birleşmiş Milletler safını çevirmek isteyen ahtapotun kolunu gövdesinden ayırmış...

Size Koreden bir liste...

Kore Birliğimizin küçük bir cüzünün listesinden çıkarılmış Mehmetçikler.

Mehmet Pınar,
Mehmet Türkmen
Mehmet Genişgül
Mehmet Korkmaz (Hangisi korkar ki?)
Mehmet Soyhan
Mehmet Gündüz
Mehmet İlhan
Mehmet Çakmak
Mehmet Karabacak
Mehmet Parmaksız

İşte biz böyle bir Mehmetler kalesiyiz.

Adını en son okuduğum Mehmet Parmaksızın kızıl gırtlaklara nasıl sarıldığını düşündüm de, yerli kızılların nazik boyunları önünde parmaklarım seğirdi; parmaklarımı zor tuttum.» (23)

İsmet Tümtürk ise:

«— Sevgili kardeşlerim!..

Bugün bu Mehmetçik gününde, birer şehit çocukları olan sizlere şahadetin mânasından bahsetmeğe lüzum hissetmiyorum.» diye söze başlamış ihanetlerle dolu olan tarihlerin bilinmesine ve affedilmemesine temas ederek, gençlerin her çeşit ihanetlere karşı uyanık olmasını söylemiştir.

Toplantı 2 saatten fazla sürmüş, hatiplerin konuşmaları sık sık alkışlarla kesilmişti.

Milliyetçiler Federasyonunun ilk büyük kurultayı 1951 yılının Nisan ayı başında, İstanbul'da Rüstem Paşa Medresesinde aktedilmişti.

Bu kurultayda okunan faaliyet raporunda aynen şunlar söyleniyordu:

«— Federasyonumuz maddî çalışmalariyle, bizi ilgilendiren mesele ve hâdiseler karşısında toplantılar yapmak, beyannameler yayınlamak suretiyle milliyetçi gençliğin sesini duyurmuştur. Gönül arzu eder-ki daha fazla ve geniş faaliyetlerde bulunmak mümkün olsun. Fakat maddî ve malî imkânları bu kadarına yetmiştir. Kurultayınızca faaliyetlerimz hakkında, eksikler ve noksanlarımızın imkânlarımızla mukayese edilerek bir karara bağlanacağını ümit ediyoruz.

Bizce, kısa faaliyetimizin ba
heden olmuştur. Federasyonumuz
lik hareketinin, mukaddesatına v
bağlı bir Türk gençliğinin mevcu
tir. Hangi maske altında, ne şekil
se gelsin milliyet ve mukaddesat
cavüz ve taarruzlara yılmadan k
yun eğmiyeceğini, yekpare bir kü

le edeceğini ortaya koymuştur. Milliyetçiliğin herhangi bir partinin malı olmadığını, partiler üstü ve particilik dışı bir dâva olduğunu; bu dâva için bütün vatanseverlerin bir safta toplanmaları lâzım geldiğini duyurmuştur. Ve nihayet Federasyonumuz türlü ithamlara maruz kalan Müslüman Türk çocuklarının koruyucusu ve türlü iftiralara uğrayan milliyetçilik cereyanının müdafii olmuştur.

Bugün bir ruh doğmuştur. Bunu kurultayınıza arz ve tevdi etmekle şeref duyuyoruz. Vereceğiniz karar ve direktiflerle milliyetçiliğimizi memleket çapında teşkilâtlandıracak ve vatanın aydın ve ışıklı yarınının hazırlayıcıları olarak altın çağımızın kapılarını açacaksınız.

Bu kurultaydan Türk milliyetçilerinin daha güçlü ve daha beraber olarak çıkacağını son söz olarak söyler; ilk kararımızın dâvamıza hayır getirmesini Tanrıdan dileriz...»

Bu kurultayda, federasyona bağlı bütün dernekler kendi kendilerini feshederek bir tek teşekkül halinde birleşmeğe karar vermişlerdi.

İşte TÜRK MİLLİYETÇİLER DERNEĞİ bu karara istinaden kurulmuştur.

ÇİÇEKPALAS HÂDİSESİ

1950'de Türkiyemizde ilk defa demokratik bir usulle SEÇİM yapılacağı için memleketimiz seçim atmosferi içine girmiş, siyasi partiler de vatandaşın bütün dikkatini bu mesele üzerine teksif etmişti.

Seçmek, seçilmek, yazmak, konuşmak gibi demokrasinin getirdiği hürriyetlerden azami derecede istifade etmek isteyen Ahmet E. Yalman ve Yalman'a ayak uyduran bir kısım komünist yazarlar, Nâzım Hikmet'in bir adli hataya kurban gittiğini ortaya atmışlardı.

Başta VATAN, CUMHURİYET, MİLLİYET, AKŞAM, SON POSTA gazeteleri olmak üzere irili ufaklı neşredilmekte olan komünizan dergi ve gazeteler de bu YALAN'a katılmışlardır.

Bunların haricinde ise, Nâzım Hikmetin affı için Reisicumhur, Başvekil ve B. Millet Meclisi başkanlığına hitaben yazılmış bir AF DİLEKÇESİne de Mehmet Ali Aybar, Zekeriya Sertel, Behice Boran, M. Faik Fenik, Falih Fıfkı Atay, Bülent Nuri Esen, Sıddık Sami Onar, Nadir Nadi, Sadun Aren, VA-NU, Niyazi Ağırnaslı gibi birçok kişi imza atmış, yetkili mercilere Nâzımın affı için müracaat etmişlerdi.

8 Nisan 1950 Cumartesi günü ise, Millî Türk Talebe Birliği neşrettiği bir beyanname ile başta Nâzım Hikmet olmak üzere komünistlerin affedilmemesini istemişler, affını isteyen zihniyeti de protesto etmişlerdi.

Gençliğin bu isteği diğer gençlik ve kültür teşekkülleri, «Türk Kültür Ocağı» «Türk Kültür Çalışmaları Derneği», «Türk Gençlik teşkilâtı» tarafından tasviple karşılanmış bu teşekküller de Reisicumhura, Başvekile ve B. Millet Meclisi reisine çektikleri bir telgrafla komünistlerin ve Nâzım Hikmet'in affedilmemesini hatırlatmışlardı.

Solcu ve komünizan bir teşekkül olan «Yüksek Tahsil Gençlik Derneği» mensupları ise neşrettikleri beyanname ve«Hür Gençlik» dergisi ile Nâzım Hikmetin müdafaasını yapıyor, birçok yerlerde ise milliyetçi üniversite gençleri bu satılmış ağızları susturmak için münakaşalara girişiyor, hattâ ağız münakaşaları sonunda kavga ile bitiyordu.

Büyük seçimlerin yapıldığı 25 Mayıs 1950 tarihinde, yani henüz iktidarın hangi ellere tevdi edildiği bilinmediği bir günde, solcu ve komünistler Lâlelideki ÇİÇEK PALAS salonunda Nâzım Hikmet lehinde bir toplantı tertiplemişlerdi.

Bir vatan haini adına yapılacak bir toplantıya bu kadar geniş bir topluluğun iştirak edebileceğini gözlerimle görmeseydim, inanmak hakikaten güç olacaktı. Belki Çiçekpalas toplantısına kadar komünistlerin üçü beşi, hattâ yirmibeşi bir araya gelip bazı açık veya gizli toplantılar tertip etmiş olabilirler ama, Çiçekpalasın geniş salonunu doldurabilecek kadar, o gün ilk defa bir araya gelebiliyorlardı.

Bu hâdise de gösteriyordu ki yurdumuzdaki komünistler, İstanbulun ortasına istek ve arzularını açıkça ifade edebilecek kadar şımarmışlardı. Bilhassa CHP iktidarının son yıllardaki gaflet ve müsamahası, onların hattı hareketine inkârı güç bir cesaret vermişti.

Yalmanın ortaya attığı ve solcuların destekledikleri Nâzım Hikmet kampanyasının adi ve korkunç bir devamı olan Çiçekpalas toplantısı, içerde bulunan 20'ye yakın sivil polisi de hayret hattâ dehşete düşürmüştü.

Salona girdiğimde benim ön sıralarda oturmam için teşvik ve ısrar eden teşrifatçı Tıp fakültesi son sınıf talebesi bulunan ve komünist Gençlik Derneğinin kurucularından Nuran Bozerdi. Bütün ısrarlarına rağmen toplantıyı takip için gelmediğimi hemen çıkacağımı söyledim.

Nuranın maksadı oraya hüsniniyetle gelmediğimi tahmin ederek her hangi bir hâdiseye meydan verilmemesini sağlamak için beni daha kesif bir kalabalığın arasına almaktı.

Nuran Bozardan başka gene bu toplantının tertipçi ve teşrifatçılarından Vecdi Özgüner, İlhan Berktay, Veysel Akkaş, Sevinç Tanık bir sağa bir sola koşuyor, gelen solcu ve komünist kişileri yerleştiriyorlardı.

O sırada yanımda duran bir talebeye toplantının açılmasına daha ne kadar zaman var diye sormuş 15 dakika olduğunu öğrenmiştim.

İçerde yalnız kalmamak hiç olmazsa birkaç milliyetçi arkadaşı daha bulmak için tekrar Beyazıttaki

talebe kıraathanelerini gezmiş, fakat, yine hiç kimse yi bulamadan Çiçekpalasa dönmüştüm. Salona girdiğimde büyük bir isabet Türk Kültür Ocağı, Türk Gençlik Teşkilâtı ve Millî Türk Talebe Birliğinden tanıdığım;

Gökhan Evliyaoğlu, Hâmi Tezkan, Bekir Berk, Kubilây İmer, Necati Tanrıkulu, Metin Ören, Mehmed Aydın, Akgün Ayakta, Kâmuran Hisarcıklı ve Şaban Özkanmete'nin Çiçekpalas'a gelmiş olmaları bana ayrı bir cesaret vermişti.

Konuşma zamanı çok yakın olduğu için ortalığı büyük bir sessizlik kaplamış, herkes mikrofon başına gelecek zatı bekliyordu.

Bu arada Sertellerin ve Nazımın karısı Münevver Ran'ın içerde olduğu şayi olmuştu. Nâzımın annesi ise orta yerde hazırlanmış bir masada oturmaktaydı. İçeri tamamen dolmuş, hattâ ayakta kalanlar bile olmuştu. Gençlik Derneğinin idarecilerinden Berktay mikrofona gelipte Nâzım Hikmeti metheden beyanlarından biraz sonra bizler; mikrofon başındakini konuşturmamak için aleyhte tezahürat yapıyor ve «Kahrolsun komünistler», «Moskovaya» diye bağırıyorduk.

Solcu ve komünistlerle ağız kavgası halinde devam eden mücadelemiz henüz bitmemişti ki, Çiçekpalasın demir kapısının üstümüze kapandığını öğrendik.

İşe artık polis el koymuş kısa bir müddet sonra ise Beyazıt - Aksaray caddesi «Çiçek palasta komünistler yakalanmış» diyenlerle hınca hınç dolmuştu. Daha sonra, vali, emniyet müdürü, resmî ve sivil po-

lisler, milliyetçi talebe teşekkülleri başkanları da gelmişler. Çiçekpalasın kapısını tutmuşlardı.

Bekir Berk'in «Milliyetçi Talebeler Dışarı» diyen sesinden sonra bizler dışarı çıkmıştık. İçerde kalan komünistler ise halkın «Vatan hainleri» «Moskova uşakları», kızlara da «Katerinalar» diyen feryadı, ile tükrük yağmuruna tutulmuşlar ve Belediye otobüsüne bindirilerek müdüriyete götürülmüşlerdi. (Bu hâdiseyi Türkiye'de Komünist Hareketleri eserimizde daha tafsilen anlattığım için burada tekrarı olmamak üzere kısaca nakletmiş bulunduk).

Af mevzuu ile ilgili meclis müzakerelerinde Adana mebusu Remzi Oğuz Arık, Samsun mebusu Tevfik İleri, Tokat mebusu Ahmet Gürkan ve Edirne mebusu Şevket Mocan Umumî affa taraftar olduklarını, fakat komünistlerin bu kanundan faydalandırılmamalarını bilhassa Nâzım Hikmeti de içine alan af tasarısının sakat ve yanlış olduğunu, komünizmin Türk milletine getirmek istediği afete temas etmişlerdi.

HÜKÜMET, KOMÜNİZMLE MÜCADELEYE KARAR VERİYOR

Seçimlerden tam 14 gün sonra 29 Mayıs 1950'de, hükûmetin, Büyük Millet Meclisinde Türk halk efkârına açıkladığı programında ise, yıllardır unutulmuş, tâviz verilmiş, müsamaha edilmiş, hattâ bazı kereler de himâye edilmiş olan SOLCULUK ve aşırı cereyanlara karşı tedbir alınacağı resmen açıklanıyordu.

MENDERES KÜRSÜDE:

Başvekil Adnan Menderesin okuduğu Hükûmet programında bu mevzu şu şekilde ifâde ediliyordu:

«Muhterem arkadaşlar,

Biraz yukarıda millete mal olmuş inkılâplarımızın korunmasından bahsetmiştik. Bu konuda bilhassa üzerinde duracağımız mesele, memleketi içinden yıkıcı AŞIRI SOL cereyanları kökünden temizlemek için icap eden kanunî tedbirleri almaktır. Biz günün şartları altında aşırı sol cereyanları fikir ve vicdan hürriyeti mevzuunda mütalâa etmek gafletinde bulunmayacağız. Bugün aşırı sol cereyanlara mensup olanların mücerret bir fikir ve kanaat sahibi olmaktan ziyade yıkıcı cereyanların âletleri olduklarına şüphemiz yoktur. Fikir ve vicdan hürriyeti perdesi altında bütün hürriyetleri KAN ve ATEŞLE yok etmekten başka bir maksat gütmeyen bu ajanları adalet pençesine çarptırmak için icap eden kıstasları vüzuh ve kat'iyetle tesbit etmek zaruretine inanıyoruz. Ancak bu suretledir ki, izah veya siyasî tenkid kisvesi altında ayakta tutulmak istenilen ve hakikatte düpedüz aşırı sol cereyanların eseri olan neşriyatın tahribatından memleketi korumak kabil olacaktır.»

Hükûmet sözcüsünün ağzından ifâde edilen bu beyan, o güne kadar çıkardıkları irili ufaklı dergi ve gazetelerle memleketi bir anarşi ve çıkmaza sürüklemek istiyen zihniyetin küstahça davranışına bir cevap ve halk efkârının yıllardır kanayan kalbine bir merhem olmuştu.

Aynı gün ise Millî Türk Talebe Birliği Başkanı Suphi Baykam da, Hükûmet başkanının aşırı solcular için alınacak tedbirleri âdeta bir müjde gibi vermesinden dolayı Menderese çektiği telgrafta şunları söylüyordu:

«Sayın Adnan Menderes
Başkan — Ankara

Türk Milletinin yıllardan beri özlediği komünizm'-le kesin mücadeleye karar veren hükûmetimize milliyetçi Türk gençliğinin şükran ve minnetlerini arzederiz. Hürmetlerimizle.» (*)

(*) Baykam'm şu anda aşırı solcuların destekçisi olduğunu söylemek şöyle dursun, daha seçimlerin arefesinde T. Komünizmle Mücadele Derneklerine yaptığı iftira ve bu faaliyetlerden hissettiği rahatsızlığı bile hatırlamak, bu zatın nereden nereye geldiğini anlamaya yetecektir.

MAREŞAL ÇAKMAK HÂDİSESİ

10 Nisan 1950'de millî mücadele ve cumhuriyet tarihimizin büyük kahramanı Mareşal Fevzi Çakmak hayata gözlerini kapamış bulunuyordu. Mareşalin ölüm haberi kısa bir zaman içinde yurdu bir baştan bir başa mateme gömmüştü.

Radyolarımız ise o gün, milletin bu büyük matemine iştirâk etmemiş CAZ-DANS ve OYUN havalarıyla neşriyatına devam etmişti. Buna karşılık Mısır ve Irak radyoları mareşalin ölüm haberini, müzik neşriyatını keserek vermiş, bu habere mareşalin hayat hikâyesini de eklemişti.

Aynı gün Türk radyolarının bu saygısız neşriyatı karşısında bir gençlik grubu gece saat 22.30 sıralarında İstanbul radyo evi önüne gelerek, hem radyonun neşriyatını protesto etmişler, hem de Mareşalin aziz hatırasına bir saygı olmak üzere müzik yayınlarının durdurularak 10 Nisan gününün bir MATEM GÜNÜ ilân edilmesini istemişlerdi.

Gençlerin bu arzusuna radyo müdürü:

«— Ankara'dan emir aldık, programımızı değiştirmememizi, daha doğrusu programı aynen tatbik et-

memizi söylediler. Binaenaleyh gençliğin bu arzusunu yerine getirebilmek bizim salâhiyetlerimiz dışındadır.» demişti.

Radonun hâlâ müzik yayını karşısında ise gençler radyo idaresi aleyhine tezahürata başlamışlar, nümayişçi gençlerden de 9 u o gece nezarete alınmıştı.

Aynı gece M.T.T. Birliği, Türk Gençlik Teşkilâtı, Türk Kültür Ocağı, Basın-Yayın Umum Müdürüne çektikleri telgraflarla radyo idarelerinin tutumunu protesto etmişler ve teessürlerini bildirmişlerdi.

11 Nisan 1950 salı günü ise, sabahleyin üniversiteye gelen gençler mareşalin hatırasına saygısızlığı bir kere daha protesto etmek için derslere girmemişler, toplu olarak Marmara lokaline gelerek, mareşale olan sevgi ve bağlılıklarını dile getirmek istemişlerdi. Lokal merdivenlerine kadar tıklım tıklım gençlerle dolmuş, içeriye girmek imkânına sahip olamayan büyük bir gençlik kitlesi de lokalin önünde toplanmıştı. Bu gençlerin de içerideki konuşmaları dinleyebilmeleri için bir hoparlör de dışarı bağlanmıştı.

Marmara lokalinde ilk sözü Ahmet Ayata adında bir genç almış, radyonun büyük ve millî bir kahramanın ölümü karşısındaki tutumunu acı bir dille tenkit etmiş, sözlerinin sonunda ise:

«Sorarım şimdi size, memleketin makûs talihini yenenlerden biri olan Mareşalin öldüğü bir günde radyolarımız Bugi-Bugiler çalar, caz-dans havaları çalar? Bu saygısız harekete karşı gençlik elbette sessiz kalamaz» demişti.

Bir çok üniversiteli, mareşale karşı yapılan bu

saygısızlığı heyecanlı konuşmalarla dile getirmiş, o günlerde Edebiyat Fakültesinin Türkoloji zümresinde talebe bulunan satırların sahibi de Marmara lokali kürsüsünden bir gün önce yazdığı şu manzumeyi okumuştu:

AZİZ MAREŞALİN ARKASINDAN

Gösterin kaldı mı devrilmedik çam?
Sonu yok mu milletteki yeisin?
Adın kuvvet bize bu yeter Paşam
Çünki kalbimizde bayrak gibisin.

Bu «kanun» bu «sazla» dile gelinmez
Efendi mi, köle miyiz, bilinmez,
Sensiz ağıt, keder, yasımız dinmez
Dedim kalbimizde bayrak gibisin.

Kararan kalplerde insaf ne gezer?
Yalçın, Yalman, Nadir, bu çelebiler,
O asil kalbine kindar dediler,
Lâkin kalbimizde bayrak gibisin..

Kara sevdam bu topraklar içindir,
Hak, hürriyet benim değil kimindir,
Kalk Paşam milletin yasını dindir,
İnan kalbimizde bayrak gibisin.

Daha sonra bir genç, biraz sonra Beyazıt meydanından Taksime, oradan da Mareşal'in Maçkadaki

evi önüne gidileceğini, evin önünde son saygı duruşunu yaptıktan sonra dağılınacağını haber vermişti.

Gençler, Marmara lokalini terkedip Beyazıt meydanında toplanmağa başlamışlardı. Meydanda bulunan çok sayıdaki emniyet kuvvetleri gençleri dağılmağa davet ediyor, fakat bu emirler dinlenmiyordu. Yer yer çatışma ve itişmelerden sonra toplu olarak yürüyüşe mâni olunabilmiş, fakat gençlerin gruplar ve kafileler halinde Taksime yürüyüşleri önlenememişti.

Taksime gelirken yolları da tutmuş olan bir çok polis barikatları aşılmış ellerinde,

«Tarihi unutanları millet aslâ affetmiyecektir...» diye yazılı büyük bir döviz ve gene taşıdıkları,

«Kork korkmazdan»

«Tarihî hakikatlerde kaprislere yer yoktur»

«İnkılâp Tarihini tekrar okuyun.»

«Büyük insanlara hürmeti öğrenin.»

«Onlar Tarihi unuttular, biz unutmayacağız»

ibareli dövizlerle Taksime gelinmişti.

Aralarında 1500 de Ankara'dan gelen gençliğin bulunduğu bu inançlı kitle, Taksimde meydanı kordon altına alan emniyet kuvvetleriyle tekrar çatışmış ellerinde Mareşalin resmi de olan bir grup Taksim âbidesine çıkmağa muvaffak olabilmişti.

Buradan tekrar barikatları yararak radyoevine doğru yürüyüşe geçen gençlere oraya getirilen bir askerî birlik mâni olmak istemiş, dinlenmeyince, «Süngü tak» emri verilmiş, bu da fayda vermemiş kafile Radyo evi önüne kadar gelmişti.

Orada da bir takım çatışma ve itişmelerden son-

ra gençler Teşvikiyedeki Mareşalin evine doğru yürümeğe başlamışlar, Teşvikiyede evin önüne gelindiği vakit hep birlikte FATİHA okumuşlar ve on kişilik bir mümessil grubu Mareşalin ailesini ziyaret etmiş, taziyelerini tekrarlamışlardı.

Aynı günün gecesi ise, Beyoğluna çıkan gençler ilk iş olarak Tepebaşındaki DRAM TİYATROSU'nun oynayıp oynamadığını kontrol etmişler, oynamakta olduğunu öğrenince içeri girmişler seyircilerin tiyatroyu terketmesini, bir millî matem içinde olduğumuzu söylemişlerdir. Seyirciler gençlerin arzusuna uyarak tiyatroyu terketmişti.

Daha sonra Beyoğlunun bütün içkili lokantalarını gezen gençler halkı lokantalardan çıkarmışlar bu içkili yerlerin o gün için kapanmalarını temin etmişlerdi.

Ayni gece Beyoğlundan Radyoevi önüne gelen kafile tekrar Radyoların aleyhinde tezahürata başlamışlardı. Polisle tekrar çatışan talebelerden Mehmet Turgut ağır yaralanmış, 50'ye yakın genç ise nezarete alınmıştı.

12 Nisan 1950 Çarşamba günü ise son yıllarda misli görülmemiş bir cenaze merasimi ile Mareşal Çakmak Eyüpteki ebedî istirahatgâhına tevdi edilmişti.

11 Nisan salı günü, gündüz ve gece olaylarında önce nezarete alınıp sonra tevkif edilerek 25 Nisan günü ilk duruşmaya sevkedilen nümayişçiler şunlardı:

Bekir Berk, Nurettin Özdemir, Fikret Yurttapar, Necip Dolan, Kasım Cerid, Cemil Aydın, Sahir Aydın, Salâhattin Hızal, Muhittin Mecidiye, Turhan Var-

darsu, Hasan Örnek, Halil Çankaya, Turgut Çıt, Mahmut Yalçın, Nazmi Çalı, Veysel Okçu, Hasan Kuru, Memduh Yarayan, Yaşar Boz, Ziya Altınışık, Şeref Ünal, Avni Cerrahoğlu, Kaya Türker, Mithat Özkan, İbrahim Ural, Kemal Mansuroğlu, Mehmet Atalay, Ahmet Semiz, Sezai Yalçın, Veysel Vehbi Esenlik, Müfit Arcasen, Şevket Doğan, Halil Burhan, Yaşar Bahadır, Ali Rıza Bilgiç, Mesut Derin, Kâmil Ercantürk, Yılmaz Arslan, Mustafa Özcan, Mustafa Erdemir, Nuri Horan, Şener Bilenli, Orhan Genç, Ertuğrul Yücel, Nihat Odabaşı, Abdullah Postalcı, Cumhur Rukın, Kâmil İşitmez, Ali Çinkaya idi.

Gençleri müdafaa etmek üzere ise 30'dan fazla avukat müracaat etmiş, muhtelif duruşmalarda da şu avukatlar hazır bulunarak, gençlerin müdafaalarını yapmışlardı.

Avukat Prof. Abdülhak Kemal Yörük, Avukat Cavit Ovalı, Avukat Ertuğrul Akça, Avukat Orhan Ekinci, Avukat İsmet Tümtürk, Avukat Salih Nuri Tüzel, Avukat Necdet Çobanlı, Avukat Saadet Kaçar, Avukat Cehti Türel, Avukat Ekrem Korkut, Avukat Arif Hikmet amanoğlu, Avukat Perihan Pulatanlı.

Gençler ilk duruşma günü öğle yemeğini birinci Ağır Ceza Mahkemesi salonunda M.T.T. Birliğinin gönderdiği kuru yiyecekleri yemişlerdir.

İkinci duruşmada (29 Nisan 1950) 72 sanıktan 45 i tahliye edilmişti.

2 Mayıs 1950 günü ise iki kişi, Türk Kültür Ocağı Başkanı Bekir Berk ve Bozkurt Aras tahliye edilmişlerdi.

6 Mayıs 1950 cumartesi günü de Nurettin Özdemir ve Hasan Varlık, Suat Müftüler ve arkadaşları tahliye edildiler.

TÜRKÇÜLER YARDIMLAŞMA DERNEĞİ

4/10/1950 tarihinde Hüseyin Nihal Atsız, İsmet Rasin Tümtürk ve Bekir Berk imzalariyle vilâyete müracat edilen bu derneğin tüzüğünün (gayesi) maddesinde aynen şunlar yazılıdır:

«Derneğin gayesi Türkçüler arasında yardımlaşmak ve Türkçü faaliyet ve teşekküllere her türlü yardımı sağlamaktır. Dernek cemiyetler kanunu hükümleri dairesinde iktisadî faaliyette bulunabilir.»

Dernek kurulduktan sonra uzun müddet atıl kalmış 27.6.1951 yılında 1 numaralı üye olarak Lütfi Önsoy girmiştir.

Türkçüler Derneği tam 10 yıl yaşamış, bu 10 yıl içinde 56 üye kaydedilmiş (üyeleri Dernek idare heyeti seçiyordu), hayli kabarık bir bütçeye sahip olmuş, bir kısım gençlere yardım ettiği gibi, Ankara'da bulunan «Orkun Matbaası» nın da kurulmasında önayak olmuştu.

Derneğin üyeleri arasında, Abdullah Savaşçı, Musafa Hacıömeroğlu, Halûk Karamağaralı, Fethi Gemuhoğlu, İhsan Koloğlu, Hikmet Tanyu, Salâhattin Ertürk, Fazıl Hisarcıklar, Zeki Sofuoğlu, Nejdet San-

çar, Dr. Mehmet Külâhlıoğlu, Abdülhadi Toplu, Necdet Özgelen, Abdülcebbar Şenel, M. Ali Yörük, Dr. İzzettin Sadan, Necmettin Sefercioğlu, M. Ali Bayrakçı, Nurettin Özdemir, Mehmet Antal, Fethi Gözler, Erdoğan Özbenli, İhsan Sağnak, İdris Yamantürk, Rafet Körüklü, Ayhan İnal, Vecihi Öğütçü, Şahin Kasırga v.b.

2 Mayıs 1960 ihtilâlinden sonra faaliyetine son verilmiştir.

Derneğin merkezi Piyer Lotide İsmet Tümtürk'ün oturduğu apartman katında idi.

Dört defa Genel kurul toplantısı yapılmış, bütün bu toplantılarda H. Nihal Atsız ittifakla başkanlığa seçilmiştir.

TÜRK MİLLİYETÇİLER DERNEĞİ

Türk Kültür Ocağı, Türk Kültür Çalışmaları Derneği, Türk Gençlik Teşkilâtı, Genç Türkler Derneği ve Türk Kültür Derneği 1950 yılında Milliyetçiler Federasyonunu meydana getirerek, başkanlığa da Bekir Berk'i seçmişti.

Federasyonun ilk büyük kurultayı, Türk Gençlik Teşkilâtı merkezinin bulunduğu Rüstempaşa Medresesindeki odada, 1951 yılının 1 Nisanında toplandı.

Kongre başkanlığına, Ankara'dan Türk Kültür Derneği delegesi olarak katılan ve o günlerde İsparta Milletvekili bulunan Sait Bilgiç, Başkanvekilliğine ise Kâmil Özden seçilmişlerdi.

Federasyon başkanı Bekir Berk yıllık faaliyet raporunu okumağa davet edilmişti. Raporun bazı kısımlarını aynen veriyoruz:

«— Aziz arkadaşlar!.

Bugün ilk kurultayı toplanan Milliyetçiler Federasyonu hangi maksatla ve ne için kurulmuştur? Kurucu idare heyetinin faaliyetleri hakkında izahat vermeğe başlamadan önce bu hususu açıklamak bundan sonra da takip etmemiz icabeden en doğru, en makul yolu göstermesi bakımından çok faydalı olacaktır.

Hemen herkesçe malûmdur ki birlik kuvvettir, kuvvet kaynağıdır. Zafer ise daima birleşenlerindir. Bu, dün böyle olduğu gibi bugün de böyledir; yarın da böyle olacaktır. Düşmanı yenmek için dağıtmak ve parçalamak ister. Buna karşı ezilmek istemeyenlerin ise birleşmelerinden daha tabiî ve zarurî ne olabilir? Bundan başka aynı dâvaya inananların, aynı ideale yürüyenlerin ayrı ayrı çalışmalarını izah edebilecek ciddî ve makul hiç bir sebep te yoktur.

Bu hakikati ve zarureti, doğru düşünen ve dâvasının gerçekleşmesini arzu eden her inanmış insan gibi artık milliyetçiler de idrâk etmişler ve anlamışlardır. Milliyetçiler federasyonu bu idrâkin ilk meyvasıdır. (24)

Fakat istitraten ilâve etmeliyiz ki, Federasyonumuz birlik fikrinin son eseri değildir. En mükemmel eserin, yüksek kurultayınızın kararı üzerine bütün milliyetçi derneklerin birleştirilmesi suretiyle kurulacak ve hemen hemen bütün milliyetçileri sinesinde toplayacak olan tek ve büyük bir cemiyetin kurulması olacağında şüphe yoktur.»

Raporun diğer kısımlarında da Federasyon çalışmaları hakkında etraflı bilgi verilmekteydi.

Raporun müzakeresine geçildiğinde ilk sözü Fethi Gemuhluoğlu'nun aldığı görülmüştür.

Gemuhluoğlu şunları söylemişti:

«Muhterem arkadaşlarım, bugün tarihî bir vazifeyi ifa arifesinde bulunuyoruz. Bütün Türk Milliyetçilerini tek cephe haline ifrağ gibi mukaddes bir vazifeyi ifa şerefi bizlere nasip olursa bu elbette bizler için unutulmaz birer iftihar vesilesi olacaktır.»

Daha sonra Halûk Karamağaralı, Şadi Pehlivanoğlu, Abdullah Savaşçı, Kubilây İmer, Ali Hatiboğlu, Erhan Löker, Hulki Hotamışlı, Mehmet Altınsoy, Ahmet Çavdaroğlu milliyetçi teşekküllerin tek ve kuvvetli bir cephe olmak üzere birleşmesi zaruretine temas etmişler, derneklerin feshedilerek bir cemiyet halinde çalışması zamanının geldiği kanaatini savunmuşlardı.

Mehmet Turgut: «Bizim artık bundan sonraki faaliyetlerimizde mitinglerden, beyannamelerden ve telgraflardan daha çok prensipler üzerinde durmamız ve Anadolu'ya, örnek adam yetiştirmemiz lâzımdır,» dedi.

Abdullah Savaşçı: «Gayet tabiîdir ki, miting de lâzımdır. Çünkü muarızlarımızın her hareketini ayni mahiyette bir hareketle karşılamak zarurîdir.»

Kifayeti müzakere takririnden sonra Federasyon dahil derneklerin birleşme teklifi oya konuldu. Mevcudun ittifakiyle ve dakikalarca süren alkışlarla 5 derneğin bir teşekkül haline gelmesi kararlaştırıldı.

Birleşme kararını ittifakla kabulden sonra mezkûr cemiyet delegelerinden müteşekkil bir nizamname komisyonu seçilmiş ve kurultaya saat 20'de devam edilmek üzere ara verilmişti.

Faruk Kadri Timurtaş, Fethi Gemuhoğlu, Erhan Löker, Abdülhadi Toplu, Hüseyin Çıkrıkçı, Celâl Erçıkan, Erdoğan Okçu ve Kâmil Özden'den müteşekkil komisyon aralıksız 7 saat çalışarak bir nizamname hazırlamış, Kurultay Başkanı Sait Bilgiç federasyon başkanı Bekir Berk ve mevcut cemiyetlerin başkanlarından müteşekkil heyetin de fikirlerinden faydalanılmıştır.

Nizamnamenin birinci maddesi dolayısiyle isim üzerinde geniş ve uzun müzakereler ve münakaşalar olmuştu. Neticede reye müracaat edildi. Abdullah Savaşçı'nın teklif ettiği «Türk Milliyetçiler Derneği» adı büyük bir ekseriyet ve alkışlar arasında kabul edilmişti.

Bunun üzerine Kurultay başkanı Sait Bilgiç:

«— Arkadaşlar, hakikaten büyük bir tarihî vazifeyi yapma arifesindeyiz. Mütekâmil insanların gayede birleştikten sonra teferruat sayılabilecek noktalardaki ayrılıklar yüzünden ekalliyette kalmaları sebebiyle ulvî heyecana iştirâkten kendilerini men'e çalışmaları isabetli olmaz. Ben şu anda içime doğan bir teklifi, ismin tesbitinde muhalif oy veren arkadaşlarıma arzediyorum ve diyorum ki, buyurun şimdi hep beraber behemehal hayırlı olacağını umduğumuz ve bütün milliyetçileri sinesine alacağına kani olduğumuz derneğimizin ismini alkışlayalım.» demiş ve bu teklif daha çoşkun bir tezahürat içinde dakikalarca alkışlanmıştı.

İkinci gün, Türk Milliyetçiler Derneğinin tüzük müzakeresi Kâmil Özden'in başkanlığında devam etmiş, idare heyeti seçiminin tasnifi sırasında ise Nurettin Özdemir ve Mehmet Ateşoğlu, kendi yazdıkları şiirleri okuyarak kurultaya büyük bir heyecan kattıkları gibi bu tarihî toplantıda Rüstempaşa medresesinin kubbelerini de çınlatmışlardı. Karar gereğince, Türk Milliyetçiler Fedarasyonuna bağlı dernekler 1951 yılının mayıs ayı sonuna kadar umumi kongrelerini toplayarak kendilerini feshedecekler ve yeni derneği yani «Türk Milliyetçiler Derneği» ne iltihak kararı vereceklerdi.

Kongre başkan vekili Kâmil Özden bir müddet sonra yeni idare heyetine seçilen arkadaşların isimlerini açıkladı. Halûk Karamağaralı, Abdülhadi Toplu, Erhan Löker, Abdullah Savaşcı ve Necati Torun'un idare heyetine seçildiği anlaşılmıştı.

Yeni tüzük gereğince Türk Milliyetçiler Derneğinin merkezinin Ankara'da bulunmasına karar verildiği için, idare heyetine seçilmiş olan kişilerin beşi de vazifeleri icabı Ankara'da oturmakta idiler. İlk idare heyeti toplantısında yapılan vazife taksimine göre:

Başkanlığa Halûk Karamağaralı, Başkan vekilliğine Abdülhadi Toplu, Genel Sekreterliğe Erhan Löker, Muhasipliğe Necati Torun, Üyeliğe de Abdullah Savaşçı seçilmişlerdi.

DERNEĞİN YENİLENEN NİZAMNAMESİ

Türk Milliyetçiler Derneğinin nizamnamesinin 2. maddesinde «gayesi» aynen şu şekilde ifade edilmekte idi:

«Allah, Vatan, Soy, Tarih, Dil, an'ane, Sanat, Aile, Ahlâk, Hürriyet ve Millî Mukaddesat esaslarına dayanan Türk milliyetçiliğini işlemek, Türk milletini meydana getiren unsurları muhafaza etmek ve bütün milliyetçileri teşkilâtlandırmaktır.»

Derneğin 24 Temmuz 952 perşemde günü yapılan birinci büyük kurultayında nizamnamesine «Mevzuu» ve «Prensipleri» diye iki müstakil madde daha ilâve edilmişti. İlân edilen «Mevzuu» maddesi şu şekilde anlatılıyordu:

«A) — Türkler arasında içtimaî tesanüt fikirlerini yaymak,

B) — Türk âdet, ahlâk ve an'anelerine uygun yaşamayı ve millî mukaddesata hürmeti telkin etmek,

C) — Türk harsına yönelen tecavüzler ve milliyetçiliğe aykırı cereyanlarla fikir yolu ile mücadele etmek,

Ç) — Gençliğin örnek Türk milliyetçileri halinde, yetişmelerine çalışmak, haklarını müdafaa etmek ve isteklerine tercüman olmak.»

Prensipleri maddesinde de şunlar vardı:

«Dernekliler arasında fikir birliğini sağlamak maksadiyle aşağıdaki mefhumların tarifi zarurî görülmüştür:

A) — MİLLET: Soy ve vatan birliği şuuru ile müşterek mefkûreye sahip fertlerin harsî topluluğudur.»

Millet tarifinde geçen soy, vatan, hars ve mefkûre mefhumları da ayrıca şöyle ifade edilmekteydi.

SOY: Tarihî ve içtimaî menşe birliğidir.

VATAN: Altındaki ecdat mezrlarıyla, üstünde milletin harsî damgasını taşıyan, gerektiğinde uğrunda ölünen topraklardır.

HARS: Din, ahlâk, dil, hukuk, an'ane, iktisat ve bediiyattan ibaret içtimaî müesseselerin muhassalasıdır.

MEFKÛRE: Birlikte yaşayıp, mâşerî sevinç ve kederleri paylaşmak, yarının mutluluğu için, bugünden bir vücut olarak hazırlanmak arzu ve fiilidir.

Derneğin prensipleri maddesinin B bölümünde milliyet, C bölümünde ise milliyetçilik izah edilmekte ve aynen şöyle denmekteydi:

«B — MİLLİYET: Milleti teşkil eden unsurlardan doğan mâşerî şuur ve ruhtur.

C) — MİLLİYETÇİLİK: Milliyet ruh ve şuuruna sahip olarak milleti mâşarî bünyesine uygun şekilde yaşatmak, yükseltmek fiil ve fikrine denir.»

Derneğe kabul edilen her üyenin, şu şekilde yemin etmesi gerekiyordu.

«Ben ... oğlu ... namusum, şerefim ve bütün mukaddesatım üzerine yemin ederim ki, bütün azim ve imanımla bu vatanın refahı ve bu milletin yüceliği için çalışacağım. Üzerime alacağım her işte doğruluktan ve millî mefkûrenin bana gösterdiği yoldan şaşmayacağım. Milliyetçiler arasında her ne sebepten olursa olsun ayrılık yaratmıyacağım.»

Aslında bu yemin merasimi bir şekil ve formalite olmaktan ziyade, ifade ettiği mâna ve ruh bakımından üyeler arasında bir tesanüdün ifadesi idi.

Dernek kurulduktan 15 ay sonra 60'a yükselen şube sayısı ile 24 Temmuz 1952'de büyük ve tarihî bir kurultay toplamıştı.

TEL'İN TOPLANTISI:

28.7.1951 cumartesi günü, Ankara Türk Ocağı Konferans salonunda Türk Milliyetçiler Derneği tarafından Nâzım Hikmetin affını isteyenleri Tel'in için bir toplantı tertiplenmişti.

Saat 18'de Kâmil Özdenin açış konuşmasını yaptığı toplantının ilk sözünü Halûk Karamağaralı almıştı: Karamagaralı:

«— Nâzım Hikmet meselesini çıkaranlara soru-

yorum. Kendilerine atılan çirkef ve iftiralardan tertemiz alın akıyla çıkan vatan evlâtları, bir zamanlar 1500 mumluk ampullerle işkencelere maruz bırakılmış tabutluklara tıkılmıştı. Bu hakkın ve adaletin müdafii yolundaki 185 kişi o zaman nerede idiler.

Hain Nâzım Hikmet üzerinde duruşumuzun sebebi onun affı veya kaçışı değildir. Cehenneme kadar yolu var, zaten lâyık olduğu yere gitti.

Biz bu hâdiseyi beynelmilel komünist teşkilâtının içerde ve dışarda nasıl çalıştığını, taktiklerini bir defa daha göz önüne sermek için ele alıyoruz. Gaflet içinde yüzen aydınlarımızın uyanmaları için burada toplanıyoruz.» demişti.

Halil Soyuerin büyük tasviple ve «Kahrolsun Komünistler» nidalarıyla karşılanan konuşmasını müteakip, kürsüye Milliyetçiler Derneği Ankara Şubesi Başkanı Sami Yavrucak gelmiş, komünizmin dünya ve Türkiyemizdeki tahrik ve tahripçiliğini izah ettikten sonra sözü Nâzım Hikmet'in affını isteyenlere getirmiş ve:

«Ey Ahmet Emin Yalman, seni Rusya'ya kaçan komünist ve Türk ordusunu isyana teşvik eden Moskof uşağı Nâzım Hikmeti metheden, ona müstesna insan diyen ve onun lehinde neşriyat yapan insan olarak itham ediyoruz. Allah bu milleti senin gibilerin şerrinden korusun» demiştir. Dinleyiciler Dönme diye Ahmet Emin aleyhine gösteride bulunmuşlardı.

Yavrucak'tan sonra ise Türk Milliyetçiler Derneği Umumî Kâtibi Erhan Löker söz almış, Nâzım Hikmetin vatan hıyanetinin daha yıllarca önce şerefli Türk adliyesi tarafından tesbit edilerek karara bağlanmış ol-

masına rağmen bir devrin geniş müsamahasından istifade eden komünistlerin Nâzım Hikmetin şahsında tekrar ve fiili harekete geçmiş olmalarına temas ederek «Bolşevizme karşı kurulan cephenin şerefli bir üyesi olan Türkiyenin en son ferdine, en son ferdinin en son nefesine kadar komünizme karşı mücadeleye ve çarpışmaya hazır» olduğunu söylemiş, Nâzımın kaçmış, kaçtıktan sonra da asıl vatanının Rusya olduğunu söylemiş olmasına rağmen, afçıların hâlâ ne yüzle bu memlekette söz sahibi ve memleketin kaderine hâkim olmak istediklerini hatırlatmıştı.

Toplantının en heyecanlı ve ilgi çekici konuşmasını ise Derneğin Genel İdare Kurulu Üyesi Abdullah Savaşçı yapmış, önce 185 Türk aydını (!) nın içinde bulunduğu hazin gafletin ibret verici sonucunu anlatmış, daha sonra da Nâzımın bir ihtilâlci komünist olmasına rağmen hapishanede kimler tarafından himaye edildiğini, onun hapiste bile tercümeler yaptırılarak nasıl beslendiğini anlatmış, «Bugün Nâzımın komünist vatan haini olduğunu bilmeyen bir çöpçünün bile bulunmadığı halde, nasıl olur da Türk adliyesinin verdiği en isabetli kararın bir hata olduğunu söyleyenlerin hâlâ bu memlekette Aydın diye gezebildiklerine» temas etmiştir. Bilhassa Gaflete gömülenlerin aydın kişi olamıyacağını hatırlatmış, sözü Ahmet Emine getirerek onun 1919'da yurdumuzun bir Millî Mücadele içinde bulunduğu devirde bile neler yazdığını vesikalardan okumuş, dinleyiciler arasında nefretini gizleyemiyenler «Dönmeden başka bir şeye beklenmez» diye bağırmışlar, Savaşçı sözlerini Nâzım Hikmet için açlık grevi yapmış olan üç Solcu şair

Orhan Veli, Oktay, Rıfat ve Melih Cevdet Anday'a intikal ettirmiş gizli ve gerçek maksatlarını anlatmıştı.

Abdullah Savaşçı sözlerine son verirken kendilerine aydın (!) denen, Nâzım Hikmetin affını isteyen 185 kişinin adını teker teker okumuş bilhassa okunan isimler arasında Falih Rıfkı, Behice Boran, Adnan Cemgil, Mehmet Ali Aybar, Nadir Nadi, Mümtaz Faik Fenik'in adları geçtiğinde salonu doldurmuş olan binlerce dinleyici bu isimlere karşı aleyhte tezahürat yapıyor, «Gelsinler müdafaalarını yapsınlar» «Hani neredeler». «Ne yüzle gelecekler» diye bağırmışlardı.

Daha önce kendilerine ayni salonda konuşmak ve niçin affa taraftar olduklarını açıklamaları için dâvetiyeler yazılmış olmasına rağmen hiç biri gelmemişti.

Toplantının son ve kapanış konuşmasını genç şair Ayhan İnal yapmış ve kendi yazdığı «Kızıllara ve Gafillere» adlı şiirini okumuştu.

Büyük bir heyecanla takip edilen bu toplantıda komünist ve gafiller aleyhine yapılan tezahüratın yankısı günlerce gazete sayfalarını işgal etmişti.

DERNEĞİN ANKARA KURULTAYI:

24 Temmuz 1952 Perşembe...

Türk Ocaklarının biraz da sun'i ve göstermelik olan büyük kurultayları istisna edilirse, Ankara, yakın tarihe kadar böyle içten, böyle samimî, böyle heyecanlı bir kitlenin bir araya geldiğine pek şahit ol-

mamıştı. Nevzat Yalçıntaş, Mehmet Emin Alpkan, Bekir Berk, Cahit Aydoğan, Celâl Erçıkan, Dr. Tahsin Tola, Kaya Özdemiroğlu, Mahmut Develioğlu, Nurettin Uytun, Kemalettin Şenocak, Veli Soysaldı, Fethi Gözler, Selâhattin Ertürk, Nevzat Türkden, Hamza Sadi Özbek, Ali Said Yüksel, Ali Yörük, Ali Çankaya, Ali Uygur, Cahit Baydar, Mehmet Antal, Hüsamettin Akmumcu, Said Bilgiç, Prof. Remzi Oğuz Arık ve daha birçok Türk milliyetçisi kurultay münasebetiyle Ankara'da toplanmışlardı.

Saat 10'da başlayan kurultay Fatiha ile açılmış Başkanlığa Isparta milletvekili Said Bilgiç, Başkanvekilliğine Adana milletvekili Prof. Remzi Oğuz Arık, kâtipliklere de Selman Irlayıcı ve Ömer Yücesoy seçilmişti.

Derneğin Genel Başkanı Halûk Karamağaralı idare heyeti raporunu okumuş ve raporun müzakeresinde Kayseri delegesi Nevzat Türkden, Tire delegesi Nihat Kurtcan, Kırıkkale delegesi Kaya Özdemiroğlu söz alarak, umumî idare heyetinin faaliyetlerini tasvip eden konuşmalar yapmışlardı.

Daha sonra söz alan Nevzat Yalçıntaş, Bekir Berk, Ali Yörük, Ayasofyanın ibadete açılması, 1 Mayıs Bahar bayramının 5 veya 6 Mayısa alınması, Radyolarımızda Türk müziğine daha çok yer verilmesi mevzuunda konuşmuşlardı.

Derneğin Ankara şubesi başkanı Mustafa Hacıömeroğlu ise idare heyetini tasvip ettiğini söylemiş, iki yıl gibi kısa bir zaman içinde 80'e yakın şube kurmanın bile sıkı bir çalışma olduğunu hatırlatmıştı.

Seçimlerde ise önce Genel Başkanlık seçimini

Said Bilgiç'in kazanmış, Genel İdare Kuruluna, Dr. Tahsin Tola, Ali Uygur, Abdullah Savaşçı, Necati Torun, Nuri Torumtay, Mehmet Anal seçilmişlerdi.

Haysiyet divanına Halûk Karamağaralı, Abdulhadi Toplu, Faruk Kadri Timurtaş Murakebe heyetine de Abdullah Koçyiğit, Mahmut Develioğlu ve Bekir Berk seçilmişlerdi.

Büyük tarihi ve heyecanlı bir kurultay aktetmiş olan T. Milliyetçiler Derneği mensupları, kurultayın bittiği gece de bir eğlence tertiplemişler. Başta bağlama sanatkârı ve o günlerde yedek subay olarak vazife gören Nida Tüfekçi ve Emin Aldemir muhtelif Anadolu bölgelerinden seçtikleri türkülerle gençleri coşturmuşlardı.

Bu arada Serdengeçti Osman Yüksel'in Mehmet Çakırtaşın, Sadık Erdemin ve Mehmet Ateşoğlunun okuduğu şiirler büyük tezahürata vesile olmuştu.

DERNEĞİN BÜLTENİ:

Türk Milliyetçiler Derneği kurulduktan sonra eşine az rastlanan bir alâka ile karşılanmış, birçok kaza ve vilâyetlerimizden Derneğin Şubelerini açmak için talepler vuku bulmuştu. 60'a yaklaşan Şube sayısı ile daha sıkı ve faydalı temaslar yapabilmek için, Derneğin haftalık bir bülten çıkarması kararlaştırılmıştır. Masrafların kısılması, bültenin devamlı çıkması için bir de mürettiphane kurulması düşünülmüştü. İşte bu düşüncelerin ışığında MEFKÛRE adı verilen bülten 20 ekim 1951 tarihinde yayınlanmağa başlanmıştı.

Neşriyatını Cevdet Kıraç'ın idare ettiği bültenin

ebadı 25X35 cm olup tek yaprak halindeydi.

Daha sonra iki yaprak yani 4 sayfa haline getirilmiş 28 nci sayıdan itibaren de bültenin fiilen idaresi Mehmet Ateşoğlu'na devredilmişti. Bültende Prof. Dr. Remzi Oğuz Arık, Said Bilgiç, Halûk Karamağaralı H. Namık Orkun ve genç milliyetçilerin de yazıları neşredilmekteydi.

Mefkûre 30 ncu sayıdan sonra, derneğin müret-tiphanesinde dizilmeğe başlanmıştı. Mürettiphanede derneğin genç üyeleri çalışıyordu.

TÜRK MİLLİYETÇİLİĞİ İÇİN TALİHSİZ BİR YIL DAHA:

3 Mayıs 1944'te Türk Milliyetçiliğine vurulmak istenen insafsız bir darbe, önce bu ülküye gönül vermiş olanların vicdan ve inaçlarında bir YARA açmağa muvaffak olamamıştı.

Buna mukabil Türk adaleti, bir avuç Türk Milliyetçisinin suçsuz olduğuna kanaat getirmek suretiyle gerçek suçluların TEŞHİR edilmesine vesile olmuştu.

1944 yılının hazin, hazin olduğu kadar da unutulmaz hâdiselerinden tam 8 yıl sonra 17 Ocak 1953'de merhum Başvekil Adnan Menderes, Gaziantep'e gelmiş, bu vilâyetimizde tertiplenen bir toplantıda önce memleketin içinde bulunduğu siyasî ve iktisadî durumu izah etmiş, daha sonra ise konuşmasının mevzuunu Türkiye'deki azgınlaşmaya doğru giden komünist tehlikesine intikal ettirerek aynen şunları söylemişti:

«Komünizm evvelce de söylediğim gibi, iktisadî,

içtimaî ve siyasî bir mezhep olmaktan çıkmış, her memlekette dış kuvvetlerin bir âleti istilâ öncüsü ve imkân bulduğu nisbete yer yer dış kuvvetlerin casusları haline gelmiştir. Bu, vatan hiyanetinden başka bir şey değildir.»

«Bizde komünist partisi kurulamaz. Çünkü topun ağzındayız. Çünkü şimalden gelen ve en sükûnetli zamanlarda dahi mevcut olan tehlikeyi biz pek çok defa yaşamışızdır. Şimalden gelen tehlikeye karşı korunmak için her Türk ailesinden can vermiş olanlar vardır.

Bugün de kisve değiştirmiş olarak aynı emperyalizm mevcut bulunmaktadır. Biz hükûmet programımızda bildirmiş olduğumuz gibi komünistlikle memleket hayrına yaptığımız ciddî mücadeleler geniş neticeler vermiştir. İktidara geldiğimiz zaman da bir sürü komünist gazeteler çıkıyordu. Yeni iktidarın vaziyete hâkim olamıyacağını düşünerek işi azıtmışlardı. Kanunlara yeni hükümler koyduk, hâkimlerimize yeni kıstaslar verdik. O günden bugüne bunların hepsi avucumuz içindedir. Bunların bir kısmını kanunlarımızın pençesinde tahkikata tevdi etmiş bulunuyoruz.»

Başvekil Menderes'in kastettiği, kanunlarımızın pençesinde dediği hâdise, «Türkiye Gizli Komünist Partisi»ni kuranların —ki bunlar 167 kişi olarak tevkif edilmişlerdi— Garnizon Komutanlığının 2 Numaralı Mahkemesinde hesap vermeleri olayıdır. Gerçekten Türkiyemiz'de o güne kadar böyle geniş bir kitle halinde mevkufiyet ve mahkûmiyet olmamıştı.

Menderes devamla:

«— Tevkifhane ve hapishane dışında memleket

içinde kalan bakiyelerinin kimler olduğunu ve nerede neler yaptığını sarahatle bilmekteyiz.

Memleketimizin havası komünistler için teneffüs edilemez bir hava olmuştur. Bu bakımdan komünizmle mücadelelerde şu sırada şikâyet edeceğimiz bir durum mevcut değildir.

Ancak hürriyet düşmanlarını sayarken ilk olarak komünizme temas etmek ve bilhassa hürriyetlerimize ve memleketimize düşman bütün cereyanların uzaktan ve yakından bu kaynağa mensub olduğunu bilmek lüzumu vardır.»

KOMÜNİZMLE MÜCADELE METODLARI:

Menderes, eski devrin, yani Halk Partisi devrinin, komünizme taraftar olduğunun iddia edilemeyeceğini, ancak, tek parti devrinde kendi imkânlarının bugününe nisbetle daha müsait ve avantajlı olduğunu hatırlatarak, o devirde lâyıkıyla ve kifayetli bir mücadele yapılmamış olduğunu söylemiş, komünizmle mücadele metodları mevzuunda da şu hususlara temas etmişti:

«— Komünizm, mücadele metodlarını uzun tetkikler ve tatbikler neticesinde tesbit etmiştir. Adeta ilimleştirmiştir. Her memleketin siyasî rejimine, iktisadî bünyesine, tarihî ve içtima realitelerine göre çeşitli mücadele tarzları tabik etmek san'atını komünistler iyi bilirler. Denilebilir ki, komünistlerin mücadelelerde ana prensipleri her memleketin içindeki siyasî, içtimaî, iktisadî tezadları uyandırıp harekete getirmektir.

«Aslında asla mevcut olmasa bile bundan tezatlar yaratmayı bu tezatlardan ayırıcı ve parçalayıcı neticeler elde etmeyi bir memleketi bu yoldan inhilâl ettirip ele geçirmeyi en çok tatbik ettikleri bir oyundur. Amele - işçi, zengin - fakir, köylü - şehirli münevver - cahil, şark - garp velhasıl her memleketin hususiyetine göre o memleket içinde ne gibi tezatlar yaratılabilip o topluluğu inhilâl ettirmeyi mümkün görürlerse bunlara başvurmakta asla gecikmezler.» demiştir.

Başvekil, bundan sonra komünistlerin istismar mevzuuna temas etmiş, her mukaddes düşünce ve mefhuma düşman olmalarına rağmen, bunları da istismar etmek suretiyle halk efkârını kandırmaya, yanlış yola sevketmeye, ikilik ve ayırıcılık yapmağa çalıştıklarını ifade etmişti. Bundan sonra ise, Serdengeçti mecmuasının ogünlerde neşredilen bir sayısında Piç başlıklı yazıyı okuyacağını söylemişti.

Menderes yazıyı okumuş, oldukça yanlış kanaatlere varmış, «Bu memleket müslümandır, müslüman kalacaktır» demesine rağmen, her müslüman Türkün kalbinde acı hatırâlar bırakan, Milliyetçiler Derneğinin kapısına kilit asmak isteyen zihniyete fırsat vermişti.

Başvekil Menderes'in Gaziantep nutkundan tam beş gün sonra Cemiyetler Kanununun 33. maddesine aykırı faaliyet gösterdiği gerekçesiyle, yani din ve ırk esasları üzerine kurulduğu ve faaliyetlerini bu yolda geliştirdiği iddiasıyla Ankara Savcılığı harekete geçmiş. Aynı gün saat 20'de de Derneğin Ankara merkezi mühürlenmişti.

Cemiyetin 80'den fazla şubesi Ankara Sulh Ceza Mahkemesinin telle müracaatı üzerine 24 saat içinde kapatılmıştı.

Bunların yanı sıra da Cemiyetin üyesi bulunan Cahit Okurer Maarif Vekâleti Özel Kalem Müdürlüğünden azledilmiş, Cemiyetin genel başkanı olan Isparta Milletvekili Said Bilgiç'le Cemiyetin faal üyesi Isparta Milletvekili Tahsil Tola ihraç talebiyle Demokratik Parti haysiyet divanına verilmişti. Demokrat Partiyi tutar gözüken Yalman ve hempaları bu hâdiseyi hemen istismar cihetine gitmişler, Milliyetçiler Derneği'ne, dolayısıyla Türk milliyetçilerine büyük iftiralar içinde yeniden hücuma başlamışlardı.

Derneğin Genel Başkanı Said Bilgiç, 24 Ocak 1953 de, yani Derneğin kapanma kararından iki gün sonra yaptığı bir açıklamada aynen şunları söylüyordu:

«— Ben bu dâvanın inançlısıyım. Mensup bulunduğum Türk Milliyetçiler Derneği uğrunda başımı ve canımı vermeğe hazırım. Bugün için ortada bir mahkeme kararı vardır. Bu karar da şayanı ittiba ve itibardır. Bizim futur getirdiğimizi, titrediğimizi, çekindiğimizi söyleyenlere sadece gülerim. Kimin elinde vesika varsa ortaya çıkarmasını bekliyoruz. Hakkımızdaki ırkçılık iddiası sakattır. Biz kimsenin kafasını ölçmüyoruz. Biz kimsenin kan guruplarına bakmıyoruz. Bizim renklerle de alâkamız yoktur. Derneğimizin nizamnamesindeki SOY tâbiri, nizamnamemizde izah edilmiştir. Mahkeme bu mevzuda karara varmadan gazetelerin bugünkü velvelesi umumî efkârın tasvip ve tasdik ettiği bir velvele değildir.

İş haysiyet divanına intikal ettiği takdirde, o zaman şahsiyetli ve haysiyetli bir insan olarak müdafaamızı yapacağız. Fakat, biz kimsenin entrika ve oyunlarına pabuç bırakmıyacağız.»

HÂDİSE MECLİSE GETİRİLİYOR:

27 OCAK 1953 Salı günü ise, Sait Bilgiç parti Meclis Grubuna, Başvekilin Milliyetçiler Derneği hakkında izahatta bulunması için bir takrir vermişti.

Takririn ruznameye alınıp alınmaması hususunda münakaşalar olmuş, fakat sonunda ekseriyetle o gün konuşulması karar altına alınmıştı. Buna rağmen Muammer Alakant «Hükûmetin bu mevzuda hazır olmadığı» bahanesini ileri sürüyor, konuşulmasına mâni olmak istiyordu.

Sait Bilgiç ise; hükümetin günlerdenberi bu işle uğraşmakta olduğunu, bir hazırlığa asla ihtiyacı bulunmadığını ileri sürüyordu. Ekseriyetin kararına rağmen takririn hükûmet tarafından cevaplandırılması ve müzekeresi bir sonraki Salı gününe talik ediliyordu. 7 gün sonra görüşülecek olan bu mevzu, henüz 7 gün dolmadan ve 31 Ocak 1953 tarihinde Sait Bilgiç ve Tahsin Tola partiden ihraç ediliyorlardı.

Böylece takririn görüşülemiyeceğini zannedenler 3 Şubat 1953 Salı günkü toplantıda bu kere de İsparta Milletvekili İrfan Aksu, Sait Bilgiçin sorusunu kabullendiğini ifade etmiş, hükûmetin cevap vermesini istemişti.

Bu arada Sait Bilgiçin ihraç, edildiğine dair tezkere okunmuş, grup reisi Potuoğlu, ihraç edilmiş olan bir milletvekiline ait sual takririnin de iptali gerektiğini söylemişti.

İrfan Aksu ise, sözlü soruyu veren meb'us partiden ihraç edilse bile, bir başka meb'usun bunu kabullenebileceğini hatırlatarak Başbakandan bu mesele etrafında izahat vermesini, Afyon Meb'usu Kemal Özçoban takririn kabullenmesinin mevzuata aykırı olduğunu iddia ederek reddini istemişti.

Antalya Meb'usu Burhanettin Onat ise:

«— Gümrük'ten mal mı kaçırıyoruz. İki arkadaşı, iki gurup toplantısı arasında partiden ihraç etmek ne demektir? Üstelik birinin ortaya atmış olduğu bir mevzuun da kapatılmasına çalışılmaktadır. Kimi kimden, neyi neden saklıyoruz.» demişti. Anlaşılıyordu ki, Burhanettin Onat da sözlü soruya cevap verilmesini, hâdisenin aydınlatılmasını istiyenler arasında idi Grup reis vekilli Osman Kapani de «ihraç edilmiş bir meb'usun sorusu bir başka meb'us tarafından tekabül edilemez.» demiş ve müzakerenin aleyhinde bulunmuştu.

25 Şubat 19523 Perşembe günü ise, dernek aleyhine açılan dâvanın ilk duruşmasına başlanmış bulunuyordu.

Ankara 2 nci Sulh Ceza Mahkemesinde görülen dâvada, derneğin genel başkanı Said Bilgiç ve idare heyeti âzası Tahsin Tola'nın teşrî masuniyeti kaldırılmadığı için haklarında dava ikame edilememişti. Haklarında dâva açılan 5 idare heyeti âzası ise şu kişilerdi.

1 — Necati TORUN
Dahiliye Vekâleti Zat İşleri Memurlarından.
2 — Abdullah SAVAŞÇI
Vakıflar Umum Müdürlüğü memurlarından.

3 — Nuri TURUMTAY
Ankara Telefon Müdürlüğünde teknisyen.
4 — Süreyya BİLGİÇ
Ankara Hukuk Fakültesi Son sınıf talebelerinden.
5 — Ali UYGUR
Millî Eğitim Bakanlığı, İlk Öğretim Umum Müdürlüğü memurlarından.

Duruşma hâkimi Osman Selçuk'tu.

İddianemede derneğin kanunlara aykırı faaliyetlerde bulunduğu, DİN ve IRK esasları üzerine kurulduğu iddia ediliyordu. 5 dernek mensubu ve müdafi avukatları bu iddiayı reddetmişler, derneğin nizamnamesinde yazılı bulunan SOY kelimesinin ırk ile aynı olup olmadığının bir bilirkişiye tetkik ettirilmesini istemişlerdi.

Türk Milliyetçiler Derneği maalesef ehemmiyetsiz sayılacak kadar küçük bir para cezasına (10liraya) mahküm edilerek kapatılmıştı.

Karar, 4.4.1953 tarihinde Ankara Sulh Ceza hâkimi Osman Selçuk tarafından verilmişti.

Mahkemede T.Milliyetçiler Derneğini Dernek Genel Başkanı Av.Said Bilgiç, Av. Gültekin Sonsuzoğlu, Av. Sadık Erdom, Av. İsmet Tümtrük müdafaa etmiştir.

Derneğin kapanmasına yardım eden bilirkişi raporunu ise o günlerde Ankara Hukuk Fakültesi Dekanı bulunan Muvaffak Akbay vermişti. (25)

MİLLET MECLİSİNDE TARİHÎ BİR GÜN

1951 yılının başlarında, yıllardır yeraltı faaliyeti halinde çalışan Komünist Partisi elemanlarından bir kısmı yakalanmış, mensup oldukları teşkilâtın «Türkiye Gizli Komünist Partisi» olduğunu itirafa mecbur olmuşlardı.

Yakalananlar arasında ise Türk Ordusunun şerefli üniformasını taşıyan ve Kuleli Askerî Lisesi edebiyat öğretmeni bulunan Abdülkadir Demirkan adında bir de yüzbaşı bulunuyordu. Bu dehşet verici olay gizli komünist teşkilâtının ordu içine kadar sızmak arzusunu açıkça anlatmış oluyordu.

Yıllardır mes'ul makamların müsamaha ve gafletinden istifade ederek bir PARTİ haline gelenlerin Türkiyemizdeki KANLI tasavvurlarını, Büyük Millet Meclisimizdeki bir kısım uyanık milletvekilleri dile getirmişler, komünistlere tatbik edilen maddelerin şiddetlendirilmesi ve vuzuha kavuşabilmesi için bu maddelerin yeniden tadili ve müzakeresi kanaatı hasıl olmuştu.

İşte 1951'de Aralık ayının ilk celsesinde Tekirdağ Milletvekili Şevket Mocanın teklifi ile, komünistlere

verilecek olan cezaların şiddetlendirilmesi teklifi müzakere edilmeğe başlanmıştı.

Türk Ceza Kanunumuzda komünistlere tatbik edilen 141. ve 142 nci maddelerinin yeniden ele alınması ve değiştirilmesi teklifinde bulunan Şevket Mocan, o gün ilk olarak söz almış ve o günlerde meydana çıkarılan Türkiye Gizli Komünist Partisinin maksat ve programı üzerinde durduktan sonra halihazır müeyyidelerin kıyafetsiz olduğunu hatırlatarak:

«Bir yasak ki, sarih müeyyidelere istinat etmez, hasma istihza mevzuu olur, hasmı teşvik eder, elbette bu maddelerle komünist faaliyetleri durdurulamaz.

Meş'um faaliyetin memleketin istiklâl ve istikbalini teslim edeceğimiz çocuklarımızın irfan ocaklarına kadar sokulması bir askerî lise öğretmeninin hiyanet komitacılarından olması tesadüf eseri değildir.» demiş, daha sonra «Gizli Komünist Partisinin» 41 nci maddesinde yazılı bulunan Partinin gençlik kolları vasıtasıyle gençlik ve ordu arasında sistematik faaliyet yapılacağı» şeklindeki ibareyi okumuş, geçmiş devirlerin gafleti hâlâ sürüp gittiği takdirde Türk milletini karanlıklara gömmek isteyen zihniyetin mensuplarının daha büyük mesafeler katedeceğini belirtmişti.

Şevket Mocanın sözleri alkışlar arasında son bulmuş ondan sonra kürsüye gelen Adana Milletvekili Arif Nihat Asya, oldukça heyecanlı ve uzunca bir konuşma yapmıştı. Arif Nihat:

«Arkadaşlarım, şüphe yok ki bu memlekette komünizmi şımartanlar ve en hafif tâbiri ile komünizme göz yumanlar devri geçirmiştir.

Fakat birbirimize tam mânasiyle «geçmiş olsun»

diyebilmek için bu kanunun bir an evvel çıkması şarttı. Gecikmesi milleti üzer, komünistleri sevindirirdi. Korkum bu yüzdendi, arkadaşlarım ve işte aradan bir yaz daha geçti. Komünistler bir serezat yaz daha geçirdiler ve geçenlerde teklif sahibi arkadaşlarımızdan birine meydan okudular. Bu meydan okuma şahsa değil, hepimizedir: milletedir.

O devrin himaye sisteminin artığı bazı komünistlerin hâlâ, bazı yerlerde köprübaşı tutmakta olduklarına dair alâmetler eksik değildir.

Aftan istifade eden birinin gidip Rus radyosunda bize meydan okuması da âmme vicdanında yara açmıştı.

Öyle bir devir ki komünizmi yayma, plânlaştırma işinde tâbiye sahibi idi, müesseselerden, hattâ maarif müesseselerinden, bu fikri yaymaya memur edilmiş kurumlar gösterilebilir.

Sadece vaziyeti kurtarmak için hapse tıkılmalara, yahut hapiste tutulanlara imtiyazlı mahpus muamelesi yapılmıştır. Bunlardan birisine hapishanede devlet parasiyle Rusçadan eser tercüme ettirildiği, yani resmen nakdî yardımda bulunulduğu vâkidir.

O devrin bir maarif adamı mükemmel bir komüntern kurmayı gibi hareket etmiştir.

Diyorlar ki bu adam şefinin dahi gözünü perdeliyerek zekâsiyle onu dahi aldatarak yapabildi.

Asla... Şefin kurnazlığı malûm ve meşhurdur. Bu şef o, maarif adamının yapmak istediğini anlamış olamaz. Mükemmel biliyordu. Bu şef o adamın sadece suç ortağı değil suç âmiriydi.» demişti.

Arif Nihat Asyanın bu sözleri CHP sıralarından

gürültü ve bağırmalarla karşılanmış, meclis reisine hatibin susturulması telkin edilmişti. Asya:

«Dün konuşturmuyor, söyletmiyordunuz, bugünde mi söyletmiyeceksiniz» diyerek eski devri hatırlatmış ve devamla:

«Millet bizi bu derde deva bulalım diye getirdi. Sizi de... Biz devayı geciktirdik. Daha çok geciktirirsek millet bizi çarpar, onları çarptığı gibi.

Evet aziz arkadaşlarım, o devir öyleydi. Gelelim bu devre:

Biz şimdiye kadar komünizmle mücadeleyi şahsi cesaretlere bırakıtk. Böyle bir mücadelenin aramızda bulunan atılgan ve ileri elemanının, bağrı yanık bir Karadeniz çocuğunun, başta millet vicdanı olmak üzere, parti programından, kabine ve meclis arkadaşlarından kuvvet aldığı inkâr kabul etmez.

Lâkin unutmayalım ki, bu arkadaşımıza kimimiz cesaret verirken kimimiz de «sen ne yapıyorsun, komünistler hakkında mevzuatımızda esaslı bir şey yok. Dikkatli ol, ihtiyatlı ol» diye tavsiyelerde bulunmuşuzdur. Bu yıl işte böyle geçti.

Filhakika, millet ve memleket hayrı namına mukabil bir ideoloji meselesi her zaman kanuna muhtaç değildir. Fakat hukukî mücadele, çok kere kanun müeyyidelerine istinat etmedikça kahramanını mesuliyete götürebilir.

Dikkat ettim Komisyon teklifinde de, hükûmet tasarısında da, gerekçede bulunduğu halde, METİNDE komünizm kelimesinin zikredilmemesine bilhassa dikkat edilmiş. Maddenin eski şeklinde olduğu gibi. Bu ihtiyatkârlıklarından dolayı hükümeti de komisyonu da tebrik edemiyeceğime esef ediyorum.

Komünizm kelimesinin telâffuz cesaretini Şevket Mocan ve arkadaşları teklif metninde gösterebilmişler, kendilerini tebrik ederim.

141. ve 142 nci maddelerin tadiliyle neleri ve kimleri istihdaf ettiğimiz hepimizin malûmu iken «komünizm» ve «komünist» kelimelerini maddelerde dile almamak nedir? Yoksa korkuyor muyuz?

Zikredilmemesinin sebebini gerekçe de de söylendiği gibi cezaların anarşistlere, nihilistlere ve her çeşit nizam karşıtlarına şâmil olması düşüncesidir. Bunu kabul ederim. Fakat uzak ihtimaller, ister nihilizm, ister anarşizm olsun, Komünizm bugünün hâd meselesidir. Acil bir neşter müdahalesi ister.»

«Mocanın da işaret ettiği gibi gerek tasarısının, gerek komisyon teklifinin metninde ÖLÜM ve İDAM kelimelerinin telâffuz edilmemesine de azamî itina gösterilmiş, hapis denmiş. Bu kadar beklemek bunun için miydi? Dağ, doğura doğura fare mi doğuracaktı?

Şu memlekette idam cezası madem ki vardır, sorarım: İdamı kime saklıyoruz?

Teklif ve tasarı o şekilde geliyor ki, komünizm suçunun cezası, az da olsa, hapisten ibaret.

Komünizme ölüm cezasını hiç bir hâlükârda vermemekle, komünistin komünizmden ibaret kalacak suçundan hürriyet teminatını kısıyor, hayat teminatını ise cömertçe vermiş oluyoruz. Milletin mukadderatını alâkadar eden işlerde bu çeşit adlî cömertliklerin yeri yoktur. Adalet telâkkisi, ölüm cezasına değil, buna manidir.

Kanunun hususi bir maddeyle «komünistlerin ca-

nına kıymak memnudur» demediği kalmış. Bari onu da deyiverseydi.

Yalnız dış cemiyeti değil hapishanenin iç cemiyetini de bu adamların şerrinden kurtarmanın bir tek çaresi vardır SEHPA... Yahut iki çaresi vardır SEHPA ve KURŞUN.

Gençlik ve halk mitinglerde «komünistlere ölüm» levhaları taşıdı. Onları yalancı çıkarmağa kimsenin hakkı yoktur.

Gençlik bunun böyle olacağını bilseydi, «komünistlere perhiz, komünistlere diyet, komünistlere göz hapsi» derdi. Onların hükmünü bir gençlik romantizmi saymaya hakkımız yoktur.

Kore'de komünistlere ölüm, memlekette komünistlere hapis... ne âlâ memleket. Başka yerlerde takibe uğrayan komünistler canlarını kurtarmak için Türkiye'ye iltica etsinler (!).

Kore'de oğlunu komünist kurşunu ile şehit vermiş bir adamın vicdanını bir yerli komüniste verilen hapis cezası tatmin etmez.

Zaten komünistler bizim her zaafımızı istismar ederler. Prensipleri budur. Ölüm cezası hususunda da merhametimizi istismar ederek kendilerini ölümden kurtarmış oluyorlar. Kalemizi içerden fethetmek isteyenlerin suçu dışardan fethetmek isteyenlerinkinden küçük olarak mutalâa buyuruluyor.

Muhterem Adalet Komisyonunun çok merhametli bir saatine rastlamış olacak... Hükümetin de öyle.

Zaten imkân olsa da şimdiye kadar birkaç kızıl sallandırılsaydı, kızıllar bu kadar şımarmazdı. Milletin hiç değilse sembolik olarak, iki komünisti asılmış

görmek hakkıydı. Bu biçarelerden birini olsun asılmış görmeden gidersem benim de gözüm arkada kalır.

Onların neler ettiğini, neler etmek istediğini bilen bilir. İdam yalnız bir devletin devletliği değil, ayni zamanda bir milletin milletliğini devirmek maksadıyla pusuda bekleyenler için değilse kimin içindir? Hapis cezası vereceğiz, hapiste kuş besleyeceğiz... ne güzel...

Demirperde memleketlerin de yalnız milliyetçinin cezası değil, «Ben komünformun, ben Rusya'nın düşündüğünden başka türlü ve müstakil bir komünizm düşünüyorum» diyenlerin bile cezası ölümdür. Şayet, bunu diyebilecek birisi, çıkarsa. Biz ise burada komünistlere ancak disiplin cezası veriyoruz. «dokunmayın kızılcıklarıma» diyoruz. Komünistler hükûmete de Adalet Komisyonuna da teşekkür etseler yeridir.

Hukukçu arkadaşların ve Adalet Komisyonununun buna vereceği cevabı biliyorum. «Bu ceza farkı o memleketle bu memleket arasındaki hukuk anlayışı farkından doğar.» diyeceklerdir, «orada hukuk olmamasından burada hukuk bulunmasından gelir», diyeceklerdir.

Evet... doğrudur. Fakat milletinin millet olmak vasıflarına kasteden, hudut kapılarını kimlere ve nasıl açmak istedikleri —safdillerden başka— herkesin malûmu olan bu suç sahiplerininkinden daha büyük bir suç varsa lûtfen gösterin.

Anarşizm bunun yanında romantik kalır. Nihilizm bunun yanında felsefi kalır. Komünizm ise tehlikelerden en pratiği en aktüelidir... İp ister ip... Kastamonu kendiri...

Benim en büyük suça en büyük cezayı yakıştırmamı, kimsenin gayrı tabiî göreceğini zannetmem. Tekrar ederim. Ölüm cezasına ihtiyaç vardır.

Komünistler nasıl adamdır bildiğim kadar anlatayım:

Ben onların köylere ekipler göndererek adlarına «Avcı ekipleri» dediklerini bilirim. Neyi, kimi avlıyacaklardı? Türk köylüsünü.

Ben onların bir vilâyet merkezinden en güzel binanın önünden geçerken «işte bizim müstakbel merkez binası» dediklerini bilirim.

Ben onların STALİN'in öldüğü şayiası çıktığı günlerde âdeta matem tuttuklarını, ağızlarını bıçaklar açmadığını bilirim.

Ben onların Bulgaristan Demir perde arkasına girdiği yani Rusya'nın batı hudutlarımıza da dayandığı zaman bayram yaptıklarını ağızlarının kulaklarına vardığını bilirim.

Ben onların, Ukrayna'da isyan çıktığı haberi karşısında sinirlendiklerini bu haberi «OLAMAZ» sözüyle ve şiddetle reddettiklerini bilirim.

Ben onların, kendileriyle meşgul olan birine haber gönderip:

— Bizimle çok uğraşma. Rus geldiği zaman ipini ilk çekeceğimiz sensin, dediklerini bilirim.

Onlar bize böyle muamele yaparlar. Onlar düşmanı, ve istilâyı böyle beklerler de biz onlara ölüm cezasını çok görürüz. Ne kadar yufka yürekli insanlar mışız!.

Adalet Komisyonunu da hükümeti de onlara ölümü çok görmekten tenzih etmek isterim. Ölüm tedbirini kabul buyurmaları şartıyla...»

Arif Nihat Asya, Komünizme karşı gelen fikirlerin çok kere suç olduğu iddiasıyla takibata uğradığını, onun için mukaddesatımıza dair düşüncelerle istihza edildiğini, dolayısiyle komünistlerin daha cür'etli hale geldiğini ifade ettikten sonra komünist metodlarından birinin de geleneklerimizi tahrip ve temel inançlarımızı kökten sarsmak olduğunu söylemiş ve sözü okullardaki faaliyetlere intikal ettirerek demiştir ki:

«Telkin bahsini açmışken, bir mühim safhaya daha geçelim. Mekteplerde komünizm propagandası nasıl yapılır? Talebeye nasıl tesir edilir? Bunun üzerinde de durmak lâzımdır.

Birçok şekillerden biri de şudur arkadaşlarım:

Meselâ dört beş komünist birbirini bulmuştur. Bir gizli teşkilâtın adamı oldukları tesbit edilmemiştir, veyahut hakikaten bir teşkilâtın mensubu değillerdir. Sadece birbirlerini bulmuşlar ve elbette tanımışlardır.

Bu dört beş kişi kimsenin kolay kolay farkına varamıyacağı şekilde iş bölümü yaparlar, ki buna kanunen «Birleşme» demek zordur. Evet, düşünürler, komünizm neleri çürütmek, neleri söküp atmak ister. Mülkiyeti, geleneği, millî duyguyu dini, aileyi v.s.

Bunlardan biri çocuklarda veya muhitte mülkiyet duygusunu zayıflatmayı üzerine alır, bir başkası aile telâkkisinde lâubalilik telkin eder. Bir diğeri aynı şeyi dinde yapar, beşinci, altıncısı varsa diğerleri başka başka sahalar üzerinde ve bu minval üzere hareket ederler. O kadar ki, bunların her birini ayrı ayrı ele alırsanız hiçbirine KOMÜNİST veya hiç birinin hareketine KOMÜNİZM diyebilmenize imkân yoktur.

Bu hareketin adına Komünizm propagandası de-

nemez. Fakat komünizme giden TELKİNLER denebilir. Bu sebepledir ki, kanuna komünizm telkini veya daha doğrusu «Komünizme giden telkin» gibi bir tabirin mutlaka konması lâzımdır.

Sözümü bitirmeden kanunda eksik gördüğüm noktaları hülâsa edeyim:

Belki hukukçu arkadaşlardan fikrime iltihak eden bulunur da bunları maddeler arasına sıkıştırmakta yardım ederler.

1) Maddelerde komünizm açıkça zikredilsin.

2) Cemiyete, teşkilâta kaydedilmediği halde müdavimi olanlar için ayrı bir bend ilâve edilsin.

3) Fena maksatla cemiyet kurmadıkları halde, kanuna göre kurulmuş başka cemiyetleri kendi muzır fikrine âlet etmek alelitlâk şiddet sebebi olsun.

4) Komünizme karşı cidal açanları çürütme hareketi de suç sayılsın.

5) Komünizm suçları arasında TELKİN kelimesine mutlaka yer verilsin.

6) Komünizmin azılılarını ölüm temizler. Bu hakikat kabul edilsin ki, KIZIL DONKİŞOTLAR'ın, ara sıra ipi düşünerek enseleri seğirsin, yahut kurşunu düşünerek kulakları çınlasın.»

BAŞVEKİL ADNAN MENDERES SÖZ ALIYOR:

Adana Milletvekili Arif Nihat Asya'nın hayli etrafli, izahlı ve uzunca konumasından sonra bir kısım HALK PARTİSİ sözcüleri «SOLCULUK» gibi «SAĞCILIK» için de tedbir alınmasını teklif etmişler, bunun

için de kanuna maddeler konmasını istemişlerdi. Bunu isterlerken bilhassa DİN ve IRKÇILIK propagandası yapanlar üzerinde durulması lâzım geldiğini ileri sürmüşlerdi.

Bu mevzuda konuşmak üzere başvekil Adnan Menderes söz almış ve:

«Din propagandası ve IRKÇILIK komünizmle bir tutulamaz. Bugün içinde bulunduğumuz şartlar ve şimdiye kadar vukubulan hâdiseler bize bunu göstermiştir. Hükûmet olarak, tasarının DİN propagandası ile alâkalı kısmının müzakeresinin Komünizme müteallik maddelerin müzakereleriyle bir arada görüşülmesini uygun bulmuyorum... Burada sadece komünizme ait maddelerin müzakeresi icabeder. Bunlara SAĞ'ı da eklemek hatadır. Açık konuşmak lâzımsa SAĞCILIĞIN memleket için tehlikeli olduğu görülmemiştir.

Bugün din propagandasına mâni bir hal yoktur. Tedbir olmak ta lüzumsuzdur. Prensibimiz hatalarımızı nerede ve ne zaman görürsek itiraf ve kabul etmektir» demişti.

SAİD BİLGİÇ KÜRSÜDE:

Menderes'in bu izahatından sonra Isparta milletvekili SAİT BİLGİÇ kürsüye, gelmiş Sağcılık ve Solculuk mevzuu etrafında oldukça ilgi çekici ve tasvip gören bir konuşma yapmıştı. Sait Bilgiç demişti ki:

«Muhterem arkadaşlar,

Arif Nihat bey arkadaşımız gibi Halk Partililerin mânasız bir reaksiyonuna maruz kalmamak kastıyla evvelâ şu hususu tebarüz ettirmek istiyorum: Şahıs-

ları itham hissinden daima uzağız. Fakat bazan konuşmalar esnasında bazı tarihi hâdiselere temas etmek mecburiyetinde kalan insanların tarihi isimler üzerinde durmak mecburiyetinde olduklarını herhalde yüksek heyetiniz kabul ve teslim eder. Şimdi asıl söylemek, istediklerime geliyorum.

Muhterem arkadaşlar;

Solculara da tâvizde bulunmuş olmak gibi menfur bir hissin şevkiyle C.H. Partililer iktidarda bulundukları sırada SOLCU derken derhal SAĞCI kelimesini de telâffuz etmişlerdir. Bu onların içerisindeki menfî unsurların komünistlerin tecziyesini temine matuf müsbet bir cereyanı sabote için sık sık tatbik ettikleri bir siyasî tabyadır, mânevradır.

Milliyetçilere ırkçı aşırı sağcı damgasını vurabiliyorlar, fakat ticanilerle de siyasî kaderlerini birleştirmekten çekinmiyorlardı. İçerisinde Hasan Ali'nin dostlarının da bulunduğu ilmî heyet tarafından tanzim edilerek hükûmete intikal eden ve oradan da Adalet komisyonuna ve yüksek huzurunuza sunulan bu tasarı sözümün başında arzettiğim hazin zihniyetin akislerini üzerinde taşımaktadır.

Bu tasarıda SOLCU kelimesinin hemen arkasından SAĞCI kelimesinin telâffuz edildiğini esefle görüyoruz. Sanırım ki, yüksek meclisin hükûmetten beklediği tasarı münhasıran KOMÜNİST faaliyet, anlayış ve propagandaya ait bir tasarı idi. Lâkin teklif buyurulmakta olan tasarı ırkçılıktan ve irticadan bahsetmektedir.»

Tasarı bilhassa ırkçılık mevzuunda anasırı cürmiyi tesbit bakımından ifadesindeki seyyaliyet iti-

bariyle bir takım yanlış anlayışlara sebebiyet verecek mahiyettedir. Böyle bir metne mâlik olmadıkları halde ırkçı damgasını vurarak milliyetçilere akla, hayale gelmedik mezalimi reva gören insanlar günün birinde tekrar iktidara gelirlerse bu metinle milliyetçilere neler yapmazlar. Halk partisi iktidarının hasseten son yıllarında moskoflara karşı takip ettiği politika tam bir zillet politikasıdır.

1944 senesinde Ankara Üniversitesi gençleri bir nümayiş tertip ederek (kahrolsun komünistler) diye bağırmışlardı. Bu nümayişi tertip edenler Türk Ceza Kanununun 161 nci maddesine göre mahkemeye sevkedildiler. Aylarca mevkuf kaldılar. Bu hareket ırkçıların hareketi olarak ilân edildi. Türk milliyetçileri aleyhine o zaman açılan bu hayasızca kampanyanın propaganda ve neşriyat faaliyetinin Türk vazıı kanunu tesirinde kalmamıştır. Buna katiyyen inanıyorum. Asîl milletimize has vekarla Moskof emperyalistlerine ve onların satılmış öncüleri olan komünistlere yeri geldikçe gereken cevabı veren Menderes ve hükûmetinden İnönü ve hempalarının yaygaralarının tesirinden sıyrılarak bu memlekette ırkçılık hareketini, önüne geçilmez ceryan halinde var farzetmekten vazgeçmelerini rica ediyorum.

Vasfi Menteş — (İzmir milletvekili).

— İnönü ve hempaları denmez, ayıptır. (Devam, devam sesleri).

Said Bilgiç (devamla) — Bu memleketin dünyanın bugünkü şartları içerisinde âcilen halli lâzım gelen mevzuu KOMÜNİST'ler mevzuudur. Türk milletini düşündüren bu ehemmiyetli mesele karşısında elbette bigâne kalınamaz.

Eğer ırkçılık, irticaî hareket ve faaliyet mevzuu incelenecekse bu hususlar Ceza Kanununun bütünü ele alındığı zaman tetkik edilmelidir.

Hamdullah Suphi Tanrıöver:

— Reis bey bir teklifim var, zevkle, istifade ile, dinlediğimiz bu nutkun içinde...

Başkan:

— Lütfen müsaade buyurun efendim. Size de usul hakkında söz veririm. Devam edin efendim.

Sait Bilgiç (Devamla):

«Muhterem arkadaşlar, burada şu noktayı bilhassa tebarüz ettirmek isterim. Ben rasizmin müdafaasını yapmak için huzurunuza çıkmadım. Bu memlekette rasist mevcut değildir. Bu vatanda bütün Türk çocukları bu memleketin havasını teneffüs ediyor ve bu memleketin ekmeğini yiyor. Bu memleketin nimetiyle perverde olan bazı ekalliyetler de vardır.

Arkadaşlar, günün birinde şunu müşahede edersek, meselâ Anayasaya göre, kanunlara göre Türk sayılması lâzım gelen bir insan «Ben Arnavudum», «Ben Yahudiyim», «Ben Ermeniyim» diye karşımıza çıkarsa (ki bu kabil hareketler çok vakidir) biz de bunlara EVET TÜRK DEĞİLSİNİZ diyebilmeliyiz. İşte arkadaşlar yıkılması lâzım gelen şuur bu şuurdur, ekalliyet şuurudur.»

Said Bilgiç Türk milliyetçilerine ırkçılık isnat edenlerin, ekalliyet ırkçılığı karşısında bir ölü sükûtuna gömüldüklerini izah ettikten sonra sözlerini şu şekilde bitirmişti:

«Bu memlekette devlet kuran hâkim unsur Türktür. Türklerde ırkçılık yoktur. Buna mukabil ekalliyet-

lerde «ekalliyet şuuru» vardır. Geçenlerde müessif bir hâdise oldu.

Emrullah Nutku arkadaşımızın YAHUDİ PAZARI şeklinde sarfettiği bir söz üzerine Salamon Adatto kürsüye çıkarak Yahudi ekalliyetini ve Yahudi ırkının müdafaasını yaptı.

Arkadaşlar, bu kürsüden Yahudi ırkının müdafası yapılamaz. Adatto burada Yahudi ekalliyetin değil, mevcut kanunlara göre Türk Milletinin mümessilidir. Bu memlekette devlet kuran unsurda Cermen ırkçılığı mahiyetinde bir IRK şuuru olmadığına göre 141 inci maddenin 4 üncü bendindeki kamu haklarını ırk mülâhaza ile ortadan kaldırmayı hedef tutan tâbirin de yeri yoktur. Bu kaydın kaldırılmasını rica ediyorum. Maruzatım bundan ibarettir.» (Bravo sesleri ve alkışlar.)

ORAK ŞEKLİNDEKİ KÖY ENSTİTÜSÜ:

Hatırlanacağı üzere, başlangıçta belki asîl gayelerle kurulmuş olmasına rağmen TONGUÇ baba ve Hasan Ali Yücel'in elinde birer komünist yuvaları haline getirilmek istenen Köy Enstitüleri merhum Reşat Şemsettin Sirer'in Maarif Vekilliği zamanında bu okullarda hocalık ve müfettişlik yapanların raporlarıyla sâbit olmuştur ki, köy enstitüleri kuruluş gayelerini kaybetmiş, köy çocuklarımız için açılan bu okullar zararlı müesseseler haline gelmeğe başlamıştı.

Esasen köy enstitülerinden yetişen öğretmenler 20 yıl gibi uzun bir süre köy okullarında mecburi öğretmenlik yapmağa mahkûm edilmeleri de antidemok-

ratik bir düşüncenin mahsulü idi. Zira, zeki, çalışkan, kabiliyetli köy çocuklarımıza enstitülerden sonra okumak ve yüksek tahsillerini tamamlamak fırsatı verilmesi lâzımdı. Köy Enstitüleri SOLCU ağızların âdi, yalan ve iftiralarında olduğu gibi asla kapanmamış, antidemokratik olan mevzuat demokratik hale getirilmiş,isimleri ise «Köy Enstitüsü» yerine «Öğretmen Okulu» olmuştu.

Bugün, eskiden Köy Enstitüsü olarak bilinen bütün okullar öğretmen okulları olarak tedrislerine devam etmektedirler. Buralarda yetişen genç köylü öğretmenlerimiz, Türkiyemizin en muteber vilâyet ve kazalarında öğretmenlik yapma hakkına sahip olduğu gibi yüksek tahsillerine de devam etmek imkânına sahiptirler. Eskiden aynı yerden yetişen öğretmenlerimiz, meselâ Ankara'da veya İstanbul'da öğretmenlik yapabilmeği akıllarından bile geçiremezlerken, bugün hem bu yerlerde öğretmenlik yapabiliyorlar, hem de isterlerse yüksek tahsillerine devam edebiliyorlar. Buna rağmen solcu ağızların «Köy Enstitülerini açacağız» diyen yaygaraları bir kısım ahmak, aptal ve gafil kafaları aldatabilse de, geniş halk efkârımız artık bu yalanlara inanmamaktadır. Çünkü kapanmış okul yok ki, açılması için gayret gösterilebilsin. Bunlar komünist manifestosundaki «Meşru olanı gayrı meşru göstermek» prensibinin telkinlerinden başka bir şey olamazdı.

Yıllardır sadece sol basında bir yaygara haline getirilen bu mevzu, Tevfik İleri'nin Maarif Vekilliği zamanında, Meclis Kürsüsünden bütün delil ve çıplaklığı ile anlatılmıştı.

Tevfik İleri Köy Enstitütülerine dair geniş açıklamayı yapmadan önce, 11 Mart 1952'de Trakya ve Çanakkalede bakanlığı ile ilgili bir tetkik gezisi için İstanbul'a gelmiş bulunuyordu. Daha önceki günlerde ise Hasanoğlan Köy Enstitüsünün inşa edilirken ORAK şekline benzetildiği iddia edilmiş bu haber hem gazeteler, hem de bazı milletvekilleri tarafından halk efkârına duyurulmuştu.

İşte o günlerde İstanbul'a gelen Tevfik İleri'yi birçok gazeteci karşılamış ve ilk sordukları sual, Hasanoğlan Köy Enstitüsü hakkındaki iddianın doğru olup olmadığı suali olmuştu.

Tevfik İleri gazetecilere verdiği cevapta aynen şunları söylüyordu:

«— Maalesef HASANOĞLAN Köy Enstitüsünün müzik salonu, plânının bir kısmının tatbik edilmemesiyle bina bir ORAK şeklinde inşa edilmiş bulunuyor, Bunu geç haber aldık. Büyük Millet Meclisinde de arzettiğim gibi bu sene inşaatı tamamlıyarak bu çirkinliği gidereceğiz. Bunun bir kastı mahsusla bu şekilde inşa edilip edilmediği de bakanlığımızca tahkik edilmektedir. Tahkikat sonunda inşaat plânını yapanlar ve tatbik edenler hakkında gereken kanunî muamele yapılacaktır.» demişti.

26 Aralık 1952 Cuma günü ise CHP'nin Maarif politikasına temas eden Tevfik İleri, Büyük Millet Meclisinde milletvekili Ömer Faruk Sanaç'ın Köy Enstitüleri hakkında sorduğu bir soruyu da şöyle cevaplandırmıştı:

Devri sabıkta, Köy Enstütülerinin birer komünist yuvası haline getirilmek istendiğini, sol temayüllü ho-

calara buralarda ders verdirildiği tanınmış komünist Sabahattin Ali'nin Enstitülere serbestçe girip çıkmasına göz yumulduğunu, bir kısım Komünist kişilerin, bu yerlerde komünist propagandası yaptığını gerekirse vesikalarla ispat edeceğini söyledikten sonra:

«Bu enstitülerde talebelere serbest saatlerde komünist fikirler aşılanmak istenmiş ve bu hususta güya İLMİ olan konferanslar verilmiştir. Bu arada Karl Marks'ın eserleri ve hayatı hakkında konferanslar da vardır. Komünizmin tatbikatı diye kız talebelere tecavüzler vukubulmuş, hattâ bu kızlar içki âlemlerine de iştirak ettirilmiştir.»

Tevfik İleri, kouşması arasında Enstitülerde verilen konferanslardan bazı cümleleri de naklediyordu. Naklettiği konferans metinlerinde şu şekilde konuşulduğunu açıklıyordu:

«Bugün biz hâlâ bu rejimi (yani komünizmi) kabul etmiyorsak, bu o rejimin kötülüğünden değil, bizim kafamızın geriliğindendir.»

«Bugünkü insanlık belki bunu hâlâ kabul edemiyorsa, elli sene ve hatta ikiyüz sene sonra da olsa bu ideale kavuşacaktır.»

«Madem ki biz insanların daima ilerlediğine kaniyiz. Binaenaleyh insanlar ilerledikçe kötü itiyatları artacak, iyileri benimsemeğe çalışacaktır. Öyle ise en son varılacak nokta da, VATAN, sınır kavgaları atılarak Aile ve MÜLKİYET diye bir şey tanımadan, bütün insanların kardeş olarak yaşamağa çalışacakları bir ortama ulaşmaktır.»

«Arkadaşlar köle olarak yaşayan köylüyü kurtarmak bize kalmıştır. Biz bu memleketi kurtarmak için

aşağı tabakayı teşkil ederek bağırmakla iş çıkaramayız. Bunun için yapacağımız iş, hükûmeti devirerek yerine geçmek, şehrin apartman sahibi ile, köyde nemli zeminde ve toprak altında yaşayanın hakkını eşit etmektir. Bunun yerine getirilmesi için yegâne çare komünistliğin ilân edilmesidir.»

«Aile kutsiyyeti bir saçmadan başka bir şey değildir. Senin karın, benim karım diye tabiat bir şey ayırt etmemiştir. Bu insan egoizmasının meydana çıkardığı bir şeydir. Bunları ortadan kaldıracak elemanlar biziz.»

Tevfik İleri bunları naklettikten başka talebelere, «Sovyet Sosyalist Cumhuriyetinde eğitim» mevzulu konferanslar da verildiğini söylemiş ve:

«Bunlar o zaman takip edilmedi. «Köy Enstitüleri» mecmuaları verilen emirlerle ders kitapları gibi okutturuldu. Milliyetperver Türk gençliği bu hareketlere mukavemet etti. İrfan müesseselerinde bu işlere tepki gösterenler IRKÇI - TURANCI iddialarıyla tabutluklarda işkencelere maruz bırakıldı. Dâvanın kökten halledilmesi için gerekli teşebbüslere geçtik» demiştir.

Gerçekten Köy Enstitülerinde, Rus mekteplerindeki gibi bir sisteme tâbi tutulmak istenen masum köy çocuklarımız «Tonguç Baba» zihniyetinden kurtarılmış normal tedris usûlleri tercih edilerek antidemokratik olan mevzuat tamamen değiştirilmiştir.

MİLLİYETÇİLER DERNEĞİ

Ankara'da «Türk Milliyetçiler Derneği» nin 10 lira gibi cüz'î bir para cezası ile kapatılmasından kısa bir müddet sonra, 1954 yılının Nisan ayından İstanbul'da «MİLLİYETÇİLER DERNEĞİ» adı ile yeni bir dernek kurulmuştu.

Aslında bu yeni derneğin kuruluş dilekçesi 3 Temmuz 1953 tarihinde vilâyete verilmiş olmasına rağmen, dernek ancak 1954 yılın Nisan ayında faaliyete geçebilmişti.

Derneğin gayesi, nizamnamesinin ikinci maddesinde aynen şu şekilde anlatılıyordu:

«Milletimizi vücuda getiren kıymetlerin muhafaza ve tekâmülünen hizmet etmek ve tarih şuuruna, ilim zihniyetine, feragat, fedakârlık, hak ve fazilet duygularına sahip örnek Türk Milliyetçileri yetiştirmektir.

Mevzuu:

Bu gayeye ulaşmak için:

a — Seminer toplantıları ve konferanslar

b — Neşriyat

c — Sergiler

d — Anketler yapmaktır.»

Üyeleri için hazırlanan bir beyannamede ise Milliyetçiler Derneği adına neler yapılmak istendiği şu şekilde açıklanmaktaydı.

«Milliyetçiler Derneği, ilim, sanat, felsefe sahalarındaki çalışmalariyle millî kültüre hizmet emelindedir. Bu yolda her türlü polemikten kaçınarak, hür fikirlerin karşılaşması için neşriyat, konferanslardan başka, bütün münevverlere açık seminerler tertiplemiş bulunuyoruz. Gayemiz, mahdut bir zümreyle çevrilmekten ziyade fikirleriyle inanışları başka onlan bütün memleket münevverlerini hakikatin ışığı etrafında toplayabilmektir. İlim zihniyetine daima hürmetkârolarak kendi şahsiyetimizin prensiplerini izah etmeyi bir kültür müessesesinin vazifesi olarak telâkki etmekteyiz. Bu sebepten, milletimizi kurmuş olan hayatî ve ruhî değerlerin izahını yaparken, âlemşümul olan ilmin görüşlerine bağlanıyoruz ve bu meselelerin hallini ararken çeşitli fikirleri karşılaştırmaktan çekinmiyoruz.

Ruhumuzun, mâzinin sunduğu mukaddes emanet olduğunu bize telkin eden bir ruhçuluğu dâva olarak seçtik. İnandığımız tarihe dayanan ruhçuluk dâvasının hukukî, ahlâkî, iktisadî esaslarını araştırırken Doğu ile Batının ilimci görüşlerine ve tarihin onlara emanet ettiği duyuşlara aynı ehemmiyeti vermekteyiz. İlim ve fazilet temellerine dayanan milliyetçiliğin özünde kin ihtirasını değil, Hakka hizmet ve feragat emellerini aradık. İnsanlığın hiç bir zümresine, cephesine karşı düşmanlık dâvası gütmeyen aşk ile telkin yolunu cihat kabul ederek, ruhların ulaşabildiği en yüksek zirveye bayrak dikmenin zafer olacağına inanıyoruz.»

Derneğin kurucuları ise dilekçedeki sıraya göre şu zevattı:

1 — Mehmet Emin Alpkan (Serbest meslek), halen Bizim Anadolu Gazetesinin sahibi,

2 — A. Ferruh Bozbeyli (Hukuk F. Talebesi), halen D.P. Genel Başkanı,

3 — Hüsnü Demirkıran (Yüksek E. ve Ticaret talebesi), hâlen serbest muhasip,

4 — Celâl Erçıkan (Tıp Fakültesi Talebesi), hâlen Tıp Fakültesinde Doçent,

5 — Cemal Külâhlı (İ. T. Ü. Elektrik F. Talebesi), halen Bursa milletvekili,

6 — Orhan Okay (Edebiyat F. Talebesi), halen Atatürk Ü. Doçent.

7 — İdris Yamantürk (Yüksek Mühendis), halen müteahhit ve ticaretle meşgul.

Milliyetçiler Derneğinin adı, 1954 yılında Peyami Safa tarafından verilen «Batı Medeniyetinin Buhranı» mevzulu ve Prof. Dr. A. Fuat Başgil tarafından verilen «İnsan Hakları ve Milliyetçilik» konferanslariyle, milliyetçi çevrelere ve basına intikal etmişti.

Bundan sonraki yıllarda ise, Nurettin Topçu, İsmail Hami Danişmend, Prof. Mümtaz Turhan, Prof. Sabahattin Zaim, Prof. İbrahim Kafesoğlu, Tarık Buğra, Dr. Ayhan Yücel, Ergun Özsunay, Fikret Sevsen, İsmet Aytekin, N. Sami Banarlı, Prof. Oktay Aslanapa Mahir İz, Kâmil Öztürk, Ercüment Konukman, Bekir Berk, Doç. Dr. Nuri Karahöyükoğlu, Erol Güngör, Mehmet Çavuşoğlu, Fethi Gemuhoğlu, İlhan Darendelioğlu, Salih Tuğ, Ziyaeddin Babakurban, İsmail Dayı,

Ö. Uğur Kökden, Ömer Kasımoğlu, Ahmet Karakullukçu, Yücel Hacaloğlu, Prof. Dr. Nevzat Yalçıntaş, Dr. Abdullah Öztemiz, M. Şevket Eygi, Prof. Dr. Faruk Kadri Timurtaş, Doç. Dr. Recep Doksat, Kâmil Turan, Muammer Bilge, Ahmet Kabaklı, Prof. Mehmet Kaplan, Bekir Topaloğlu, Prof. Ali Nihat Tarlan, Prof. Orhan Tuna, Doç. Dr. Süleyman Yalçın, Enver Tuncalp, Emin Işık, Dr. Nusret Ekin muhtelif tarihlerde konferanslar vermişler veya seminerlerde konuşmuşlardır.

Dernek kurulduktan sonra aralıksız yedi yıl Fetih toplantısı tertiplemiş (29 mayıs günlerinde), 27 aralık 1958'de ayrıca bir de KIBRIS TOPLANTISI'ndan başka, Remzi Oğuz Arık, Mehmet Akif, H. Avni Ulaş, Mevlânâ, Rahmi Eray, Yahya Kemal Beyatlı, Yunus Emre, Mimar Sinan için anma günleri tertiplemiştir.

Bunların haricinde de, Orhan Gazinin Bursa'yı fethinin 637. yıldönümü dolayısıyla 6 - 7 nisan 1963 tarihinde 45 kişilik bir otobüs kafilesiyle Bursa'nın Fethi Törenine iştirak etmişti. Bursa'da, İnegöl Mehter takımının ve Bursa kılıç kalkan ekibinin gösterilerinden sonra gündüz ve gece toplantılar tertiplenmiş, bu toplantılarda da Derneğin o günkü genel başkanı Dr. Ercüment Konukman, Milliyetçiler Derneği Bursa Şubesi Başkanı Cemal Külâhlı, İlhan Darendelioğlu, Ertuğrul Düzdağ ve Özer Ravanoğlu Bursa'nın fethi mevzuunda konuşmalar yapmışlardı.

Milliyetçiler Derneği bu keşif faliyetlerin yanısıra kitap neşriyatını da ihmal etmemiş, tam 18 eser neşretmiştir.

Dr. Ayhan Yücel ve Diş tabibi Ercüment Konuk-

mandan sonra derneğin Genel başkanı halen Avukat Sait Bilgiç'tir.

Bursa, Maraş, Isparta, Antalya, Gaziantep, Karacabey, Mustafa Kemalpaşa, Karabük, Turgutlu ve diğer kazalarımızda 20'ye yakın şubesi vardır.

*
**

1965 yılının ortasında, Milliyetçiler Derneği eski Başkanı Dr. Ercüment Konukman, Ezel Elverdi, Muzaffer Civelek, Fikret Sevgen ve Abidin Işık Türkiye Milliyetçiler Cemiyeti adında yeni bir dernek kurmuşlar, ayrıca derneğin yayın organı sayabileceğimiz Hareket mecmuasını çıkarmışlardır.

TÜRKİYE KOMÜNİZMLE MÜCADELE DERNEĞİ

Zonguldak'ta kurulmuş olan «Komünizmle Mücadele Derneği» faaliyetine son verdikten sonra, Türkiyede ikinci defa komünizmle mücadele derneği İstanbulda 7 aralık 1956 tarihinde kurulmuştur.

Derneğin nizamnamesinin 2 nci maddesinde gayesi şöyle açıklanmaktaydı:

«Milli bünyemizi meydana getiren ve kuvvetlendiren, millet olarak yaşamamızı sağlayan unsurları takviye ederek komünizmle fikir yoluyla mücadele etmektir. Bu gayeye ulaşabilmek için tarihe, vatana ve Allaha bağlılığı kökleştirmek.» (26)

Derneğin kurucu üyeleri, tüzükteki sıraya göre şu kişilerdi:

1 — Ali Rıza Özer (Gazeteci)

2 — Altan Deliorman (Hukuk Fakültesi Talebesi) halen Millî Işık dergisi sahibi,

3 — Burhanettin Şener (Burhan Basım ve Yayınevi sahibi) halen Burhan yayınları sahibi,

4 — Demir Aslan (İktisat Fakültesi Talebesi)

5 — Ekrem Marakoğlu (Hukuk Fakültesi Talebesi), halen serbest avukat,

6 — İlhan Darendelioğlu (Toprak Dergisi ve yayınları sahibi),

7 — İrfan Açıkel (Ocak Gazetesi yazı işleri müdürü) vefat etmiştir.

Dernek kurucuları, resmî formaliteleri tamamladıktan sonra aralarında vazife taksimi yapmışlar, Burhanettin Şener'i başkanlığa, Altan Deliorman'ı genel sekreterliğe getirmişlerdi.

Dernek kurulduktan kısa bir müddet sonra, «Gençliği vazifeye davet ediyoruz, Uyanık ve Dikkatli olalım» başlıklı bir beyanname neşretmişti. Beyannamede aynen şunlar söyleniyordu:

«Arkadaşlar, vatandaş!.

Rusya dünya sulhunu binbir siyasî entrika ve tahriklerle bozmağa çalışırken, bir yandan da hür milletlerin bünyelerini yıpratmak gayesiyle iğrenç rejiminin zehirli tohumlarını yaymağa çalışmaktadır.

Maalesef bir çok yerlerde olduğu gibi memleketimizde de bu soysuz maksada âlet olan zavallılar bulunmaktadır. Türklükten, vatan sevgisinden, dinden; Allahtan ve insanı insan yapan her çeşit hasletlerden yoksun, bihaber bulunan bu komünist uşakları, kanunlarımızı her an tepelerinde bir balyoz gibi hissettikleri için, faaliyetlerini türlü şekilde maskelemektedirler.

Maksatları, fırsat buldukça bünyemizde gedikler açmak bizi zayıf düşürmektir. Karşımıza hiç bir zaman hakikî renkleriyle çıkmak cesareti gösteremeyen bu satılmışlarla en tesirli mücadeleyi ancak uyanık gençlik yapacaktır.

Milliyetçi arkadaş!.

Nemelâzımcılığı artık bırakalım. Sizlerin uyanıklığı ve hassasiyeti onları daima mağlûp edecektir. Fakat henüz millî meselelerde senin kazandığın muafiyeti henüz kazanmamış toy vatan evlâtları var. Komünistlerin ilk hedefi olan bu masum arkadaşları ikaz başlıca vazifendir.

Unutma ve derhal bu mücadeleye katıl!.

Komünistlerle tek bir cephe olarak daha kesin neticeler almak gayesi ile «Türkiye Komünizmle Mücadele Derneği» kurulmuştur. Sen de soysuzluğun, anarşinin ve hiyanetin tepesine inecek yumruklardan biri olmalısın. Bu hayırlı teşekkül sizlerin gayretiyle gelişecek, yaşayacak, vazife görecektir. Vazife seni bekliyor.»

TÜRKİYE KOMÜNİZMLE MÜCADELE DERNEĞİ

Dernek kurulduktan ve yukarıdaki beyannameyi de neşrettikten bir ay sonra imanlı gençlik tarafından büyük alâka görmüş, derneğin İstanbul şubesini kurmak üzere harekete geçmişlerdi.

50'ye yakın gencin bir araya gelerek kaydolduğu İstanbul şubesinin başkanlığına da Yücel Hacaloğlu, sekreterliğe de Necmettin Hacıeminoğlu seçilmişti.

İdare heyetini diğer üyeleri ise, Niyazi Yurdakul, Gündüz Sevilgen ve Ali Sait Yüksel'di.

1957 yılının başında İstanbul şubesi seri konferanslar tertiplemiş, bunlardan ilkini 8 ocak 1957 tarihinde, Eminönü öğrenci lokalinde Peyami Safa vermişti. Peyami Safa'nın «Marksizme Bir bakış» mevzulu konuşması hayli alâka görmüş, dinleyiciler ikinci

konferasında tarihinin yakın bir geleceğe alınmasını istemişlerdi.

Bir ay sonrası için tertiplenen ikinci konferans ise Prof. Dr. Cezmi Türk tarafından verilecekti. Bu arzuya uyularak bu konferansın tarihi 15 ocak 1957'ye alınmıştı.

«Bizim Milliyetçilik Anlayışımız ve Komünistlik» mevzuunda konuşan Dr. Cezmi Türk de büyük alâka görmüş, öğrenci lokali bir evvelki konferansta olduğu gibi balkon ve koridorlarına kadar tıklım tıklım dolmuştu.

Daha sonraki konferanslarda ise İsmail Hami Danışmend, Prof. Zeki Velidi Togan ve Tahsin Demiray konuşmuşlardı.

İstanbul Şubesi ayrıca Cağaloğlundaki dernek lokalinde seminerler tertiplemişti.

20 Şubat 1957 tarihinde G. Merkez adına neşredilen ikinci beyannamede de şunlar söyleniyordu:

«Vatandaş!..

«Türkiyemiz için çok büyük bir tehlike olan komünizmle mücadele şüphesiz çok zor bir iştir. Fakat bu konuda Türk vatanperverleri olarak susmak ve hâdiseleri oluruna bırakmak daha da zordur.

Komünistlerin birinci derecede düşman bildikleri milliyetçiliği tanıtmak, yaymak ve kuvvetlendirmek elbette komünizmle mücadelede çok esaslı bir konudur. Fakat onları taktiklerini, metodlarını ve silâhlarını da bilmek mecburiyetindeyiz.

Şimdi milliyetçi, vatansever, komünist düşmanı halkımıza düşen vazife şudur:

Böyle çetin, fakat şerefli bir mücadeleye atılan-

ları yalnız bırakmamak, bulunduğunuz yerlerde derneğin teşkilâtlanmasına çalışmak, komünizmle ilgili bütün müşküllerinizde dernek genel merkezi ile temasa geçmek, derneğin gayesini yaymak ve tanıtmak.

Dâvânın ehemmiyeti büyüktür. Millet olarak mevcudiyetimiz dâvâmızda muvaffak olmamıza bağlıdır.

Türkiye Komünizmle Mücadele Derneği, milletimizi büyük ve mukaddes vazifeye dâvet eder.»

Dernek, 27 mayıs 1960 ihtilâline kadar yaşamış, daha sonra faaliyetini tatil etmiştir.

HALK UYANIYOR

Türkiyemizin 45 yıllık siyasî tarihi, yurdumuzda kurulmuş olan sosyalist partililerinin, sosyalizmi değil, Moskof komünizmini yaymak maksadıyla kurulduğunu defalarla göstermiş bulunuyor.

1919'dan beri muhtelif kimseler tarafından kurulmuş olan bu tip partilerin, her defasında adalet huzurunda hesap veren mensupları, gerçek maksatlarını çok kere itirafa mecbur kalmışlardır.

Onun içindir ki, yıllardır sosyalizmi bir perde ve maske olarak kullanan komünistler, Türk halk efkârının sosyalizme karşı daima ihtiyatlı hareket etmelerine, sosyalistlere karşı da haklı olarak şüpheli bakmalarına sebep olmuşlardır. Bu gerçeği kendileri de bildikleri için, yakın tarihimizde kurulmuş ve kapatılmış olan Esat Adil Müstecaplı ve Doktor Şefik Hüsnü'nün Sosyalist patilerinin âkıbetine mâruz kalmamak düşüncesiyle, müseccel komünistler, daha önce de ifade ettiğimiz gibi 1954'de Vatan Partisini kurmuşlardı. Bu ismin önünde daha öncekilerde olduğu gibi bir «sosyalist» sıfatı da yoktu. Zira komünistler daha fazla gizlenebilmek için bu kerre, en mukaddes bir mefhuma bürünmek istemişlerdi.

25 Kasım 1954'de, parti merkezine astıkları tabelâ ile komünizm propagandasına başladıkları anlaşılıyordu. Zira tabelâdaki Türkiye haritası aynen Orağa benzetilen bir P harfinin içine alınmış bulunuyordu. Tabelânın parti merkezine asılmasından hemen sonra bu açık propaganda resmini görenler infiale makamına gerekse Emniyet Müdürlüğüne baş vurmak suretiyle şikâyetçi olduklarını beyan etmişlerdi.

Uyanık Üniversite talebelerinin en faal teşekkülü olan Millî Türk Talebe Birliği Genel Sekreterliği ise Cumhuriyet Müddeiumumiliğine müracaat ederek Birliğin şikâyetini aynen şu şekilde dile getirmişlerdir:

«Cumhuriyet Savcılığına:

İstanbul'da, Vatan Partisi ismiyle yeni kurulan bir siyasî partinin, Yerebatan caddesindeki genel merkez binası tabelâsı, dikkatimizi çekecek kadar açık olarak Türkiye haritasını orağa benzeyen mübalâğalı bir P harfi içinde göstermektedir. Gereken tedbirin bir an önce alınmasını ehemmiyetine binaen saygılarımızla rica ederiz.»

Halk efkârının bu uyanıklığı karşısında Vatan Partisi maksatlı çizdirdiği tabelâyı kardırmaya mecbur olmuş ve yerine bir yenisini fakat bu kere oldukça sade ve normal yazılmış bir tabelâyı koymuştur.

Vatan Partisi, Türkiyemizin demokratik hayatında ilk defa seçimlere iştirâk etme fırsatını bulan bir komünizan parti idi. 1957 seçimlerine kadar kendilerini adalete götürecek bir ipucu vermedikleri için 1957'deki umumî seçimlere iştirâk hakkına sahip olmuşlardı.

Aslında Vatan Partisinin kuruluşunu müteakip günlerde parti lideri Dr. Hikmet Kıvılcım'ın 15 sene-

ye mahkûm sicili bir komünist, üstelik tahsilini de Moskovada yapmış oluşu elbette Emniyet teşkilâtımızın gözünden kaçmamıştı.

İşte, 1957 seçimleri gelmiş, bu parti de diğer partiler gibi propaganda mitingleri tertiplemişti.

O günlerde Vatan Partisi mitinglerinde bulunanlar daha iyi bilirler ki, bu parti, meydan mitinglerini, milletvekili olmak için değil âkidelerini yaymak için tertipliyorlardı. Zira, bütün hatipleri, halka hitap ederken, reyden veya mebus olmak üzere halkın kendilerine de rey vermelerinden bahsetmiyorlar. Rus ihtilâli arefesinde olduğu gibi hürriyet özleminden bahsediyorlardı. Hürriyet isterken de aşırı ve sonsuz bir cür'et içinde mevcut düzene saldırıyorlardı.

O günkü halk ve gençlik, Vatan Partisi diye kurulmuş olmasına rağmen mitinglerinde tahrikçi ve ihtilâlci metodlarla hareket eden bu kişilerin hüviyetini çabuk öğrenmiş, İstanbul'da Vatan Partisinin miting meydanları hemen her defasında, milliyetçi gençlerle, komünistlerin münakaşa, mücadele hattâ bazı kerreler de çarpışma sahaları hâline gelmişti.

Hürriyetten, bilhassa söz hürriyeti istiyoruz diyenlere, her defasında:

«— Siz sicilli komünist olmanıza rağmen bugün, işte bu kürsüden serbestçe konuşabiliyorsunuz. Memlekette söylediğiniz gibi bir hürriyetsizlik olsaydı elbette böyle konuşamazdınız.» deniliyordu. Verilen cevap, her komünistin, komünist olmayan kişiye söylediği, ya «halk düşmanı», ya «kapitalist uşağı», ya «iktidar mensubu» veya daha bayağı slogan hâline gelmiş iftiralardı.

Vatan Partisinin 1957 seçimleri arefesinde ilk Sirkeci mitingi ile başlayan söz düellosu, daha sonra bütün halka sirayet etmişti.

1957 seçimlerinde millet olarak, solcu, sosyalist, hele komünist kişilere karşı asla müsamahakâr olunamıyacağını ahmak, gafil ve yıkanmış beyinler, bir kere daha öğrenmiş oldular.

1961'de de halkın reyi ile tecelli eden millî iradenin tekrar Demokrat Partiyi iktidara getireceğine kani olan CHP nin solcu kanadı, 1960 yılına büyük yalanlarla girmiş, el altından binlerce beyanname, yasak kararı konan beyanat ve haberleri teksir ederek dağıtıyorlardı. Bunları şunun için hatırlatmak istiyoruz. 1957'den 1960 yılının 27 Mayıs hareketine kadar yurdumuz, hiçbir devirde görülmemiş yıkıcı ve yıpratıcı bir politika sahnesi hâline geldiği için Türk milliyetçiliğinin tarihinde şuurlu bir iz bırakacak hâdiselere pek rastlanmamıştır.

27 MAYIS HAREKETİ VE SONRASI

Yurdumuzun siyasî inkişafını tetkik eden bazı tarihçiler, Türkiyemizin aslında sessiz bir ihtilâller ve inkılâplar memleketi olduğunu söylemişlerdi. Fakat 27 Mayıs 1960'daki gibi, halkın reyi ile işbaşında bulunan bir iktidara karşı silâhlı bir müdahalenin vukubulabileceğini ne tarihçiler, ne Türk halkı ne de idare edenler asla akıl ve hayâllerinden geçirmemişlerdi.

O kadar ki, İstanbul ve Ankara caddelerine dökülmüş olan talebeler, o günlerde hükûmet reisinin yakasına yapışabilecek bir hâle gelmiş olmasına rağmen, bilhassa İKDİDAR ÇEVRELERİ hâlâ bir silâhlı müdahalenin tegafülü içindeydiler.

Herşeyden önce, hareketin TÜRK ordusundan, daha doğrusu millet olarak kanımız ve canımız kadar sevilen bir kitleden gelişi yüzündendir ki tasvip gördü. Elbette ihtilâlcilerin temelli senatör olacaklarını asla düşünmeden.

İnkâr edilemez ki, 27 Mayıs hareketi sağ bir kitlenin mensupları tarafından yapılmış olmasına rağmen, bu hareketin neticelerinden en çok istifade edenler solcular, sosyalistler oldular.

İhtilâlin ilk sözcüsü Alpaslan Türkeş, komünist aleyhtarı olarak tanınan bir kişi idi.

İhtilâlin başı, Orgeneral Cemal Gürsel, 27 Mayıs hareketinden tam bir yıl önce gençlerle yaptığı bir konuşmada, onlara aynen şu tavsiyede bulunmuştu.

«Evvelâ milliyetçi ve memleketçi olunuz. Amma sözde değil yürekten olunuz. Onları seviniz. Ağzınızla değil, kalbinizle, vicdanınızla, ifranınızla seviniz ve sayınız. Bu hislerle siz memleketimize en ufak fenalık yapılmasına asla razı olamazsınız. Çalışkan olunuz, çok çalışkan olunuz. Bence ahlâkın, hatta imanın temeli çalışmaktır. Tanrı daima yaratma halindedir. Onun bu nefhasını hamil olan insanın da Tanrısına imtisal etmesi lâzımdır ve mukaddes bir vazifedir.»

«Dürüst ve gerçekçi olunuz. icabında gerçekleri söylemekten çekinmeyiniz. Millet ve memleket menfaatleri mevzuubahis olunca, kendi menfaatlerini, ne kadar büyük olursa olsun gözünüzü kırpmadan feda etmesini biliniz.»

«Türk genci!... Büyük ol!... irfanınla, iz'anınla, vicdanınla büyük ol!... Sana bu yakışır. Çünkü sen, tarihlere sığmayan bir milletin çocuğusun. Düşüncelerimiz temiz, hareketlerimiz asil olsun...» diyordu.

Evet, 27 Mayıs hareketi sağ kitlenin mensupları tarafından yapılmış olmasına rağmen, niçin solcular, sosyalistler eski müseccel komünistler 27 Mayıs sonrası söz sahibi haline geldiler.

Aksi söylenemez ki, kısa bir zaman sonra, bugün artık ortanın solunda olduğunu itiraf edenler kısa bir müddet sonra hem ihtilâlin icraatçısı olmuşler, hem de iktidara sahip çıkmışlardı.

Bilhassa, «27 Mayıs anayasasına» sosyalist bir veçhe vermek gayreti içinde milliyetçiliğin bile bu anayasa metinleri arasına sokulmak istenmemesi daha o günden CHP'nin sol kanadının bir zaferi olarak addedilmişti.

Bundan sonraki milliyetçilik faaliyetlerini anlatırken daha iyi göreceğiz ki, 27 Mayıs hareketine kadar Türkiye'deki AKSİYONER MİLLİYETÇİLİK, bu tarihten sonra REAKSİYONER hale gelmiştir.

ANAYASA ve MİLLİYETÇİLİK

1960 yılının 27 mayıs sabahı, Türk milletinin mukadderatına el koymuş olan Türk silâhlı kuvvetlerinin «MİLLÎ BİRLİK KOMİTESİ» adı verilen mümessilleri, radyo ve gazetelere verdikleri beyanatlarda, en kısa zamanda, memlekette demokratik hayatı sağlamak üzere bir ANAYASANIN yapılacağına söz vermişlerdi. Bir müddet sonra ise bu vazife ile çağrılan profesörlere de bir anayasa taslağı hazırlatılmıştı.

İhtilâlden tam 7 ay 9 gün sonra 6 Ocak 1961'de KURUSU MECLİS toplanmış bulunuyordu. 272 üyesi bulunan bu meclisin 227 üyesi seçimle, 28 üyesi tâyinle 17 üyesi de otomatikman meclise girmişti. Meclisin 25 üyesi CKMP'ne mensup, küçük bir kısmı müstakil —aslında onlar da CHP sempatizmanı idiler— Asıl ve büyük çoğunluk ise C.H.P. nin idi.

1961 yılının Mart ayı ortalarında kurucu meclis üyelerine verilen Yeni Anayasa'da denilebilir ki, en büyük değişiklik, MİLLİYETÇİLİK ibaresi yerine «Sosyal Devlet» prensibinin yer almış oluşu idi.

Bunun nedenlerini düşünürken bu anayasayı hazırlayan profesörler arasında bir tekinin bile Türk Milliyetçiliğine fikrî yönden bir hizmeti bulunmadığını hatırlamak lâzımdır.

1924 anayasasının «Türkiye, cumhuriyetçi, milliyetçi, lâik, inkılâpçı, halkçı ve devletçi'dir» şeklindeki 2 nci maddesi, Yeni Anayasada, yani 2 nci Cumhuriyet dedikleri ihtilâl sonrası anayasasında, «Türkiye cumhuriyeti demokratik, lâik, hürriyetçi ve SOSYAL bir devlettir» şekline sokulmuştu. Aslında, milliyetçiliğin haricindeki diğer prensipler bu anayasaya yeni ifadelerle alınmış, fakat milliyetçilik çıkarılırken de bir izah bir gerekçe, hazırlanmamıştı. Buna rağmen bütün ümit kurucu meclisin, yeni anayasaya Milliyetçilik prensibini sokabileceğinde toplanmıştı. Zira milliyetçiliğe yer vermeyen bir anayasayı benimsemek, meselâ bir komünist partisinin de iktidara gelebileceğini kabul etmek demekti.

Kurucu Meclis yeni anaysa tasarısını müzakere ederken, milliyetçiliğin niçin çıkarılmış olduğu hususunda heyecanlı ve oldukça haklı konuşmalar yapılmış, bir ara anayasa komisyonu sözcüsü Muammer Aksoy milliyetçi yerine MİLLÎ kelimesinin getirilmesine rıza gösterileceğini hatırlatmıştı. Fakat anayasaya milliyetçiliğin girmesini isteyenler MİLLİ'nin milliyetçi mefhumunun yerine kam olmayacağını savunmuşlardı. Gerçekten de öyle idi. Zira Türkiyemizde bir çok milliyetçi olmayan teşekküllerin, hatta komünizan teşekküllerin bile bazı kerre başına Millî ibaresi getirildiği, milliyetçilikle asla ilgisi bulunmayan çok defa gayri müslim sporculara bile millî sporcu denebildiği

düşünülürse, Millî ile Milliyetçinin de arasında geniş düşünce farkı bulunduğu kendiliğinden ortaya çıkar.

Onun için kurucu mecliste de Yeni Anayasaya milliyetçiliğin de girmesini ısrarla istemişlerdi.

Bunun müdafaasını yapanlar arasında Millî Birlik komitesinden Emanullah Çelebi, CHP'den Hıfzı Oğuz Bekata ve Kasım Gülek de vardı.

Kasım Gülek — Milliyetçilik utanılacak bir şey değildir. Niçin milliyetçi demiyoruz? Millî demekle iktifa ediyoruz. Millî ne demek? Milliyetçi demek lâzım. Milliyetçiliğin konmasını bilhassa rica ediyorum, demişti.

Kasım Gülek ayni günler içinde Tanin adında çıkartmakta olduğu bir gazetede bir değil bir kaç sicilli komüniste yer verdiği onları beslediği için, kurucu mecliste milliyetçiliği müdafaa edişi, basında ve halk arasında tebessümle karşılanmış samimî olduğu düşüncesi bir çok kafalardan bir istihfam yaratmıştı.

Fakat meclisin bu mevzuda en güzel ve heyecanlı konuşmalarını Adana temsilcisi Av. Sadrettin Tosbi, Bitlis temsilcisi Dr. Cevdet Geboloğlu, Muş temsilcisi Abdülhadi Toplu ve daha güzel konuşma ve müdafaayı ise Niğde temsilcisi Mehmet Altınsoy yapmıştı.

Böyle tarihî bir günün en heyecanlı hatipleri arasında bulunan Cevdet Geboloğlu uzunca konuşmasını milliyetçilik mevzuuna getirerek demişti ki:

«— İstiklâl savaşımız ve millî kuruluşumuz, misaki millî prensiplerinin ve kuvayi milliye ruhunun sonucu olarak kazanılmıştı. O devrin anayasasında, «Milliyetçilik» lâyık olduğu yeri aldı, bugüne kadar da hiç kimsenin itirazına maruz kalmadı. Öyle ise halk psiko-

lojisine ve diline çok güzel işlenmiş ve yerleşmiş kıymetli bir fikir ve düşünce olan Milliyetçilik Anayasamızda yer almalıdır» diye sözlerine son vermişti.

Muş temsilcisi, Abdülhadi Toplu'nun bu mevzuda gayet güzel hazırlandığı onu dinleyenler tarafından teslim edilmişti. Abdülhadi Toplu milliyetçiliğin müdafaasını yaparken aynen diyordu ki:

«— Bir kısım arkadaşlarımız ve komisyon sözcüsü, milliyetçiliğin anayasaya girmesiyle milletimizi NASYONAL SOSYALİST bir rejime götürebileceğini ifade ettiler. Bu hüküm oldukça yersiz ve çocukça bir endişeden başka bir şey değildir. Böylç endişelerle hareket edersek, komünizme gider diye sosyal adaleti, dinsizliğe gider diye lâikliği bu maddeye koymamak icap ederdi. Nasyonal sosyalizm endişesi Atatürk milliyetçiliğini anlamamak demektir.»

Milliyetçilik umdesi neden anayasaya girmişti? Neden şimdi konmamıştır? Niçin konmalıdır?

Bunları göz önünde bulundurduğumuz an meseleyi anlamakta güçlük çekmeyiz.

Muhterem arkadaşlarım,

1070'denberi ön Asya'nın kaderini elinde tutan bizim topluluğumuzun, Tanzimata kadar iç âlemini dolduran ideali DİN'dir. Bütün fedakârlığı Müslümanlığı için yapmıştır. MÜSLÜMAN kalmak için yapmıştır. Bugünkü vatanımız üzerinde kurulan Osmanlı İmparatorluğu, Tanzimatla başlayan Osmanlılık şuuruna kadar İSLAM idealini bir Dünya görüşü halinde muhafaza etmiştir.

Tanzimatla birlikte İTTİHADI ANASIR fikri, Osmanlılık ideali, Anadolu Türkünün mefkûresi olmuş-

tur. Fakat 1912 Balkan Harbi, bu ideale ilk kesin darbesini vuran korkunç bir imtihan olmuş, milletimizin gözünü açan deprem vazifesini görmüştür. 900 yıldır şu dünyada, müstakil devlet ve cemiyet olarak dayandığımız ve tutunduğumuz dalların nasıl kırıldığını hayretle ve ibretle müşahede etmekteyiz. Osmanlı İmparatorluğunun kapılarını çalan Milliyet cereyanlarını. İttihadı Anasırı paramparça etmiş ve götürmüştür. En son olarak memleketin sahibi aslîsi de milliyet idealini kabullenmiş ve siyasî TÜRKÇÜLÜĞE sarılmıştır.

Tanzimattan beri devam edip gelen hepsi de bu memleketin yükselmesini, birliğini, kudretini hedef bildiği halde, ya dar, ya geniş veya gevşek anlayışlar yüzünden birbirine şüpheli gözlerle bakan Türk milliyetçilerinin ızdırabı, Türkiye Cumhuriyetinin kuruluşu ile dinmiştir.

200 yılı aşan bir tarih içinde memleketin yok olma, küçük ve aşağı görülme vakıalarına karşı bir direnme, bir kalkınma faktörü olarak müşahede ettiğimiz ayrı ayrı anlayışların, elbette ki, padişah Genç Osman, Nevşehirli İbrahim Paşa, İkinci Mahmut, Ali Suavi, Namık Kemal, Mustafa Celâlettin Paşa, Abdülhak Hamit, Mehmet Emin, Ziya Gökalp gibi bir çok fikir ve devlet adamlarının teceddüt, milliyet ve vatan anlayışlarının tabiî bir neticesi olarak, bu insanların arkada bıraktıkları nesiller üzerine tesirlerinin devam ettiği ve etmekte olduğu da bir gerçektir.

Kâh İslâmcı, Osmanlıcı, Garpçı, kâh ırkçı, Turancı, Türkçü adlarıyla bu anlayış sahipleri bir yamalı bohça halinde bu memleket fikriyatını Atatürk'e kadar getirmiştir.

Çok hürmet ettiğim merhum Ziya Gökalp'ın bu ayrılıkları bir senteze bağlamak üzere gösterdiği cehd dahi sadra şifa olamamıştır. Ancak büyük Atatürk'ünki, milliyetçilik mefhumunu Yeni Türkiye'nin temel ilkeleri arasında vazetmiş, onu bir ruh ve ideal halinde gönüllerimize yerleştirmiştir.»

Abdülhadi Toplu, daha sonra 1924 Anayasasına giren milliyetçilik prensibinin uzunca izahını yapmış, bu Anayasada da milliyetçilik umdesinin mutlaka bulunmasının hatta bunda münakaşasız ittifaka varılmasını ifade ettikten sonra:

«— Şurasını bilhassa belirtmek isterim ki, milliyet ruh ve şuuru, milliyetçilik ideali, yalnız kanunlarla halledilir şeyler değildir. Bu bir ruhî rabıtadır ki, o milletin içinden doğar, bünyesinden gelir, kendisini topluma kabul ettirir. Nitekim öyle olmuştur ve ondan sonra Anayasada yerini bulmuştur.

Bu umdeyi şimdi bu maddeden çıkardığımız takdirde, büyük bir tehlike ile karşı karşıya geliriz. Türk devletinin tecezzi kabul etmez bir umdesi olan milliyetçiliğin 2 nci maddeye ithalini hassaten rica ediyorum» demişti.

30 Mart 1961 Perşembe saat 15 de ise, Yeni Anayasaya milliyetçilik prensibinin mutlak girmesi hususunda en ikna edici, en heyecanlı konuşmayı Niğde temsilcisi Mehmet Altınsoy yapmıştı.

Altınsoy diyordu ki:

«— Ecdadımız dokuz asırdan beri önce kılıç ve imanla fethedip VATAN haline ifrağ ettiği bu topraklar üzerinde dokuz asırdan beri tarihin en şerefli cildini altın varakalarla tezyin eden büyük işler başarmıştır.»

dedikten sonra, bu ecdat torunlarının yapacağı Anayasanın «Milliyetçilik»ten mahrum oluşunun büyük bir nakise olacağını hatırlatmış Cumhuriyetimizin ana prensiplerinden en mühiminin de milliyetçilik olduğunu ifade etmişti.

Altınsoy, Anayasaya konulmak istenen sosyal prensibinin de daha ziyade Devlet sosyalizmine meyal bir mâna taşımakta olduğu ve öyle anlaşılacağını söylemiş, bu mevzuda da komisyon üyeleriyle hemfikir olamıyacağını açıklamıştı.

Fakat buna rağmen, yeni Anayasanın 2 nci maddesine tekrar alınmak istenen milliyetçilik umdesi temsilciler meclisinin 85 e karşı 108 oyu ile kabul edilmiş, 27 Mayıs 1961 Cumartesi günü bitmiş olan müzakereler sonunda milliyetçiliğin Anayasanın başlangıç bölümüne alınması kararlaştırılmıştı.

KERKÜK İÇİN YÜRÜYÜŞ

27 Mayıs hareketinden sonra, gençliğin önayak olduğu ilk büyük yürüyüş 1961 yılının Mart ayı içinde yapılmıştı. Hatırlanacağı üzere, « Mart 1959'da Irak komünistlerinin sebep olduğu Kerkük katliamı Kerküklü kardeşlerimizin, dolayısıyla Türk milletinin bir mâtem günü idi. Kerküklü Atabey, o gün, evinin önüne gelen Iraklı subay üniformalı bir kaç kişi tarafından garnizon komutanına gideceğiz yalanı ile alınmış, bindirilen bir araba içinde önce dipçiklerle öldüresiye tecavüz edilmiş daha sonra arabadan aşağı atılmış, ayaklarından bir otomobile bağlanarak Kerkük sokaklarında sürütülmek suretiyle parça parça edilmişti. Atabey; Kerküklülerin hak ve hürriyetleri uğruna çalışan fedakâr, vatanperver bir Türktü. Komünistler yalnız Atabey'i değil, daha yüzlerce Türkü katletmiş ve Kerkük'ü bir mateme bürümüşlerdi.

İşte bu kanlı ve vahşi günün yıldönümünde İstanbul Üniversitesine mensup 2000 den fazla genç havanın yağmurlu olmasına rağmen Üniversite bahçesinde toplanmışlar, «Irak Türklerinin kaderi karanlıklara terkedilemez, onlar, dilleri, dinleri, kültürleri âdet ve an'aneleriyle Türkün öz parçasıdır» diyen gençler önce arkadaşları Yavuz Türkcan'ın heyecanlı konuşmasını dinlemişler daha sonra ise ellerinde taşıdıkları,

«Özü Türk, sözü Türk — Canım Kerkük.»

«Türk gençliği Irak Türkleri ile beraberdir.»

«Türksüz Kerkük, Kerküksüz Türk olamaz.»

«Komünist uşaklığına paydos.»

İbareli dövizlerle Üniversite bahçesini terkederek Taksim'e doğru yürüyüşe geçmişlerdi.

Yollarda, gençlere iltihak edenlerle büyük bir topluluk halinde Taksim'e gelen kafile, burada yaptığı bir saygı duruşundan sonra sessizce dağılmışlardı.

Gençlerin bu asil davranışı bir kerre daha ispat ediyordu ki, nerede olursa olsun Türkün sevinç ve ıstırabı, anavatanın sevinç ve ıstırabı demekti.

Bugüne kadar bir kısım politikacılarımızla, Türk basınına musallat olan mağşuş kafalar, dış Türklere karşı alâkayı, Turancılık, ırkçılık yalanları altında küçümsemek ve kötülemek istemişlerdir. Türkiye'de Kerkük katliamına kadar maalesef bir politik mülâhaza ile bu öz kardeşlerimizin dertlerine çare aramak şöyle dursun, ızdırapları daha dile getirilmemişti. Gerçi komünist zulmü altında inlemekte olan Türk kardeşlerimizden zaman zaman bahsedilmek fırsatı bulunmuştur.. Fakat Kerkük bu katliam yılına kadar nedense çok unutulmuştu.

Bilhassa gençlerin bu yerinde hareketi hiç olmazsa halk efkârımızı Kerkük'e karşı hassasiyete dâvet etmiş, dolayısı ile o gün bugün vatanperver kalemler vasıtasıyla Kerkük için çok sayıda yazılar yazılmıştır.

Mevzuu buraya getirmişken, Kerküklü olup Türk ordusunda yıllarca hâkimlik yapmış olan Enver Yakuboğlu'nun, bilhassa Kerkük hoyratlarını dile getiren yazıları ve diğer bir kısım Kerküklü gençlerimizin, Kerkük musikisini Türkiyemizde de ihya edişlerini iftiharla anmak isteriz.

SOLCULARIN HİZMETİ

Hiç kimse inkâr edemez ki, 27 Mayıs hareketi, solcu, sosyalist ve komünist kişiler tarafından çok rahatlıkla istismar edilebilmiştir. İhtilâlin bilhassa HÜRRİYET adına yapılmış olması ise, yıllardır susmuş olan vatan hainlerine daha yazmak ve konuşmak imkânını vermişti.

Bu geniş imkân ve müsamahayı ustalıkla istismar edenler, önce komünistleri mahkûm eden 141 ve 142 nci maddelerin, antidemokratik olduğunu iddia etmişler, aldattıkları çok sayıda kişilerle birlikte bir de Köy Enstitülerinin yeniden açılması kampanyasına başlamışlardır. Onun içindir ki, Türkiyemizde gelmiş geçmiş Maarif Vekilleri içinde en zararlı bir kişi olmasına rağmen, Hasan Ali Yücel için tertiplenen cenaze merasiminin, Atatürk ve Mareşal Fevzi Çakmak için yapılan bir merasim gibi muazzam olmasına çalışmışlardı.

6 Ocak 1962 tarihinde ise Köy Enstitülerinin yeniden açılması için tertiplenen bir açık oturumda ise Köy Enstitülerini müdafaa eden solcu grup, toplantıya katılan Nejdet Sançar, Dr. Tevetoğlu, Prof. Osman Turan, Dr. Hikmet Tanyu ve Ali Uygur tarafından tam

bir hezimet denebilecek bir şekilde mağlûp edilmiş, müdafi durumda olanların istismar, iftira ve yalanları, Kültür Derneğinin salonunda dinleyenlerin gözleri önüne serilmişti.

Bir kerre, Enstitüleri yeniden açalım diyenler, Türkiye'de kapatılmış bir tek enstitü binası gösterememişlerdi. Zira Köy Enstitülerinin sadece adı ve antidemokratik olan mevzuatı değişmişti. Kapatılması gibi bir münakaşanın veya açılması gibi bir müzakerenin manası YALAN'ın münakaşa ve müzakeresi demek olurdu.

27 Mayıs hareketine kadar Köy Enstitüleri diye bir mevzuu ortaya atamayanlar, bu hareketle, sanki bütün kötü ve çirkin hâdiselerin yeniden hortlamasına vesile olacağını sananlar, genç ve körpe öğretmenlerimizi, saflarına «Köy Enstitülerini açmalıyız» sloganı ile almak istemişlerdi.

Tertip ettikleri bu açık oturumla da yalnız kendilerinin konuşabileceğini ümit etmişlerdi.

Toplantıda karşı tezi savunanlardan tanınmış milliyetçi öğretmen ve muharrir Nejdet Sançar demişti ki:

«— Harp okulundaki öğretim nasıl askerlik bilgisi ve ruhu temeline dayanıyorsa Tıbbiyede nasıl doktorluk üzerine tahsil yapılıyorsa, bunlar gibi, öğretmen yetiştirecek müesseselerin öğretim esasın da öğretmenlik sanatı ve ruhu olması gerekir. Köy Enstitülerinde uygulanan sistemin öğretmen yetiştirmekle hiç bir ilgisi yoktur. Bu okullar kol hünerleri esasına dayanan bir programla çalışmışlardır. Köy Enstitülerinden marangozluk bilen, sıvacılık yapan, sıh-

hiyecilikten anlayan, at nallayan, bitkilerin hastalıklarının giderilmesini beceren insanlar yetiştirmeye çalışmıştır. Türk köylerinin bu gibi pratik bilgilerinden yardımcılara ihtiyacı vardır. Fakat, bu hünerlere sahip insanlara ÖĞRETMEN denemez. Esasen at nallamak, yapıların sıvasını yapmak, demircilik bilmekle köylerimiz kalkındırılamaz. Köy kalkınması bir millî dâvadır. Bir ülküdür. Ülküler kol hünerlerinden önce millet ve vatan sevgisiyle gerçekleştirilebilir. Bu sebeple köyü kalkındırabilecek, ancak gönülleri vatan ve millet aşkıyla dolu ülkücü öğretmenler olabilir. Bunun muhteşem misali de bütün dünya aydınlarının bildiği FİN gerçeğidir. Finlandiya'yı bataklıklar ülkesinden, beyaz zambaklar memleketi haline getiren ülkücü Fin öğretmenleridir. O öğretmenlerden belki de hiçbirisi çekiç tutmasını bile bilmiyordu. Ancak hepsinin kalbi Fin vatanperverliği ile doluydu. İşte Finlandiya bir «büyük aşk» ile kalkındı. Biz de bunun tek çaresi ülkücü öğretmen yetiştirmektir.» demişti.

Nejdet Sançar'dan sonra konuşan pedagoji öğretmeni ve halen İlâhiyet Fakültesinde Dinler Tarihi Profesörü olan Dr. Hikmet Tanyu ise daha önce konuşan Köy Enstitülerini savunanların söylediklerini, Köy Enstitülerinin yönetmeliğinden okuduğu maddelerle birer birer yalanlamış, ve:

«— İlle Köy Enstitülerini açmak isteyen bir sahte maske ile köy ve şehir ikiliği yaratılmasının çirkin maksadı» üzerinde durmuş, kendisinin de yıllarca köy enstitülerinde öğretmenlik yaptığını hatırlatarak, söylenenlerin gerçeğe uygun şeyler olmadığını ifade etmiştir.

Ali Uygur ise, Köy Enstitülerinin kızıl faaliyetlere sahne yapılmak istendiği gerçeğine temas etmiş, kendisinin de yıllardır Köy Enstitüleriyle ilgili bir memur olarak Maarif kadrosunda çalıştığını hatırlatmış, ve dinleyicilere naklettiği dehşet verici vesikalarla, Köy Enstitüleri savunucularını oldukça terletmişti.

Dr. Fethi Tevetoğlu da sözlerini eski Dahiliye Vekili Şükrü Sökmensürer'in, Büyük Millet Meclisi kürsüsünden komünistlere dair okuduğu gerçekler arasında Köy Enstitülerinden de bahis olduğunu hatırlatarak «Acaba CHP'li Dahiliye Vekili de mi yalan söylüyor?» diyerek başlamış, Köy Enstitüleri Dergisinden naklettiği din, milliyet, aile, vatan, askerlik aleyhindeki yazılar dinleyicileri hayrette bırakmıştı.

Tevetoğlu, aynı dergilerden naklettiği bir yazıyı okumadan önce içerde bulunan hanım dinleyicilerden özür dilemiş, okuduktan sonra ise sanki suçlu kendisi imiş gibi utanç terine bürünmüştü.

Prof. Dr. Osman Turan ise, sözlerine oldukça sakin başlamış, meselenin ideolojik tarafını kendinden önce konuşan arkadaşlarının bütün delil ve çıplaklığı ile ortaya koyduklarını kendisinin ise bir maarifçi gözü ile enstitüleri ilmî bir süzgeçten geçirmek istediğini hatırlatmıştır. Osman Turan'ın, bütün yalan ve sahte iddiaları birer birer çürütmüş oluşu, salonu dolduran muhtelif fakültelere mensup gençler tarafından hararetle karşılanmış, yalanın müdafileri sık sık protesto edilmişti.

Köy Enstitülerinin müdafileri Ankara'da yedikleri şamardan utanmamış olacaklar ki, aynı açık otu-

rumun bir başka tekrarı olan bir yenisini de İzmir'de tertiplemişlerdi.

Bu açık oturuma ise o gün İzmir'de öğretmenlik yapan ve Köy Enstitüsü mezunu olan Kemal Fedai ile bir kaç Köy Enstitüsü mezunu arkadaşları daha katılmışlardı.

Söz isteyen Kemal Fedai, kürsüden, enstitülerin maksatlı savunucularına, bir enstitü mezunu öğretmen olarak cevap vereceğini söylemiş, gerçekleri dinlemeye bile tahammülü olmayan enstitü savunucularından bir gurup Kemal Fedai'nin üzerine yürümüş, içerde bulunan milliyetçi ve solcu dinleyiciler yumruk yumruğa girmiş ve salon bir anda karışmıştı. Omuzlar üstüne alınan Fedai, «Kahrolsun komünistler» nidaları ile dışarı çıkarılmış ve Atatürk meydanına gelinerek bir ihtiram sükûtundan sonra aşağıdaki bildiri kaleme alınmıştı:

«— Pek muhterem vatandaşlarımız. İyi takdir edersiniz ki, oturuma getirilmek istenen meselenin, aklı selime dayanan, fikrî ve ilmî bir veçhesi kalmamıştır. Çürümüş ve meflûç hale gelmiş bir meselenin arkasında gizlenen politik ve maksatlı gidişleri anlayabilecek kadar büyük milletimiz hakikatları öğrenmiş durumdadır.

Şu hakikat milletçe teslim edilmiştir ki Köy Enstitüleri bir müessesenin adı olmaktan çıkmış bir ideoloji haline getirilmek istenmiştir. Bu ideolojinin arkasında gizlenen el, komünizmin elidir.

En selâhiyetli maarifçilerimiz tarafından Köy Enstitüleri statüsü ile kaliteli bir öğretmen yetiştirilemiyeceği ispat edilmedi mi?

Hakkı Tonguç, Hasan Ali'nin zamanında Köy Enstitülerinin Bolşevik hücreleri haline getirilmek istendiği yüzlerce vesikalarla gün ışığına çıkmadı mı?

Milliyetçi Maarif Vekilimiz Reşat Şemsettin Sirer'in imdada yetişmesi ile memleket vahim bir buhrandan kurtulmadı mı?

1947'den itibaren bu vesikalar Büyük Millet Meclisinin tutanaklarına geçmedi mi? O zamanın Dahiliye Vekili Şükrü Sökmensüer bu hakikatleri Meclis kürsüsünden ilân etmedi mi?

Yerli komünistlerin istismarına yol açacak bir meselenin yeniden tazelenip, inat edilmesi kime hizmettir. Bu dâvanın âmme vicdanında mahkemesi çoktan görülmüş müsebbiblerinin boyunlarına ilânları çoktan asılmıştı.»

Hayli uzunca olan bildiriden naklettiğimiz bu kısımlardan da öğreniyoruz ki, Egeli milliyetçiler de bu tertip karşısında oldukça uyanık ve müteyakkız idiler. Bildirinin altında okunan imzalardan bâzıları şu kişilere aitti:

Kemal Fedai Çoşkuner (Köy Enstitüsü mezunu öğretmen), Hüseyin Toparlak (Köy Enstitüsü mezunu öğretmen), İ. Hakkı Acar (Köy Enstitüsü mezunu öğretmen), Mehmet Oğuz Göksu (Öğretmen), Zeki Efeoğlu (Muharrir), Melek Vardar (Gazeteci), Halil Tireli (Muharrir) v.s....

Köy Enstitüleri sloganı, basındaki malûm solcu fıkra yazarlarının ve sosyalist rotatif ağlarının ağzında da gittikçe bir sakız haline gelmekte iken, hattâ Köy Enstitülerinin açılış yıldönümü törenleri dahi tertip edilmeye, eserler neşredilmeye başlanırken, ma-

lûm gazete muharrirleri Reisicumhur Cemal Gürsel'-den de Köy Enstitüleri lehinde bir beyan alabilir miyiz diye düşünmüşler, ayni suali daha önce başvekil İsmet İnönü'ye sormuşlardı.

İnönü, solcuları sevindirecek cevabı vermiş, Köy Enstitülerini açmanın kendi idealleri arasında da olduğunu ifade etmişti.

Cemal Gürsel ise ayni günlerde 1962'nin Mart ayı içinde bir gazetecinin sualine aynen şunları söylüyordu:

«Köy Enstitülerinin açılmasına ne lüzum var? Köy Enstitüleri bana itimat telkin etmiyor» demişti.

SOLCU BASIN TEL'İN EDİLİYOR

27 Mayıs hareketini kendi kirli ve isli düşünceleri adına açıkça istismar eden solcular, Dünya, Cumhuriyet, Milliyet ve Akşam gazetelerinin sayfalarında Türk Milliyetçiliğini ve mensuplarını en iğrenç ve adi iftiralarla kötülemek ve töhmet altında bulundurmak yarışına çıkmışlardı. İhtilâl hareketi biteli aylar olmasına rağmen aslî vazifeleri, fakültelerin de derslere devam etmek olan bir yığın gencin ve masum dimağların tahrik edilerek yeniden sokaklara dökülmelerini telkin ediyorlardı. Bu arada günlük bu sosyalist ve ilerici kılığına bürünmüş olan gazetelerin safına bir de eski ve sicilli komünistlerin de yazı yazdıkları YÖN isimli komünizan bir haftalık dergi katılmıştı. Yön Türkiyemizin kurtuluşunun Sosyalist düşünce ve tatbikata bağlı olduğunu söylüyor, kadrosundaki mahkûm komünistler de kendilerini sosyalist olarak maskelemeye çalışıyordu. İşte 1961 yılı, halkın yıllardır itibar ettiği gazetelerin, memleketi sosyalizme götürmek isteyen bir gayreti içinde bitmiş, 1962 yılı başlamış bulunuyordu.

1962 yılının başında, Dahiliye Vekili Ahmet To-

paloğlu da, Solcuların bu açık tahriklerinden şikâyetçi olduğunu ifade eden şu beyanatı verdi:

«— Yepyeni demokratik bir hava taşıyan son Anayasanın getirdiği yenilikler arasında bulunan SOSYAL adalet anlamını yanlış tefsir ederek memlekette her türlü fikir ve cemiyet hareketlerinin memleket nizamına aykırı da olsa, geniş hürriyet havası içinde gelişebileceğini sanan kötü fikirlerin karşısında daima iç emniyetimizle vazifeli devlet polisi olacaktır. Zaman ve şartları çok iyi takdir eden İçişleri Bakanlığı memlekette cereyan eden bu kıpırdanışları dikkatle takip etmektedir» demişti.

İşte, henüz ihtilâlden 1,5 yıl sonra ihtilâlin hürriyet anlayışını alabildiğine sömüren solcular, 1962 yılının ilk haftasında Milliyetçi gençliğin de sabrını tüketmişti.

6 Ocak 1962 Cumartesi günü saat 15 de muhtelif fakültelere mensup binden fazla milliyetçi genç, Taksim meydanında solcuları ve solcu basını tel'in etmek için toplanmış bulunuyorlardı. Aslında bu mitingin manası derin düşünülürse, ihtilâli yapanların ve idare edenlerin de sonsuz müsamaha, hattâ gafletlerini de ortaya koymuş oluyordu. Zira, hiç bir devirde (1944 yılı istisna edilirse) bu kadar kısa bir zamanda, o günkü kadar cür'etkâr ve mütecaviz hale gelememişlerdi.

Taksimde toplanan gençler önce şehitlerimiz için 2 dakikalık saygı duruşunda bulunmuşlar, daha sonra hep bir ağızdan İstiklâl Marşı söylemişlerdi.

Toplantıda ilk konuşmayı Niyazi Ergül adında bir talebe yapmış ve demişti ki:

«— Yüz yıllardan beri Türk milleti varlığını ve mukaddesatını korumak için mücadele etmiştir. Bu mücadelenin isimsiz şehitlerinin kemikleri bu mukaddes toprakların altındadır. Bugün Türk milletinin en büyük düşmanı olan Moskofların uşakları bu topraklar üzerinde kızıl bir hava estirmek istiyorlar. Buna müsaade etmemeye azimliyiz. Bir kere daha hatırlatalım ki, bu güne kadar olduğu gibi, bundan sonra da bu şehitler diyarında mukaddesatımızı müdafaa edeceğiz, çiğnetmeyeceğiz.»

Niyazi Ergül'den sonra konuşan Necip Kunt ise, komünizmle yapılan mücadelenin Türk milletinin bir beka dâvası olduğunu söylemiş, sosyalist maskeye bürünenlerin karargâhı haline gelen Yön, Cumhuriyet, Milliyet, Dünya ve Akşam gazetelerini tel'in etmiştir. Necip Kunt konuşmasına devam ederken gençler ellerinde bulunan adı geçen gazeteleri yakmaya başlamışlardı Hatip, sözlerine devamla:

«— Onlarla ebediyen mücadele edeceğimize and içiyoruz. Onlara buradan haykırarak diyoruz ki, memleketimizin problemleri komünizan metodlarla çözülemez. Bu metodlar, Türk milletine düşman fikirlerin metodlarıdır. Onun için milletin masumiyetini karanlıklara götürenler iyi bilsin ki, Türk bayrakları bu göklerde dalgalandığı müddetçe bu topraklarda kızıl emperyalizme ve metodlarına hayat hakkı tanımıyacağız. Dün Nâzım Hikmet'i müdafaa edenlerin bugün, ortamı kendi lehlerinde zannederek yaymak istedikleri ideolojiyi her an kahretmeye hazırız».

Ramazan Çelik adındaki milliyetçi genç ise toplantının şimdilik komünistlere karşı bir ihtar mahiyetinde olduğunu hatırlatmış ve:

«— Unutmasınlar ki, bu asil ve vakur toplantının mânası, kızılları her an ezmek için yapılan bir yemindir» demiştir.

Hatibin konuşması sık sık, «kahrolsun kızıl komünistler» sesleri arasında kesilmiş ve daha sonra bir kaç gencin okudukları şiirle toplantıya son verilmişti.

Toplantı esnasında Taksim meydanı ve Rus sefarethanesinin önünde sıkı emniyet tedbir alınmıştı.

Milliyetçi gençler, toplantı sonunda ise neşrettikleri ve metnini aşağıda nakledeceğimiz bir beyannameyi dağıtmışlardır.

Beyannamede aynen şunlar ifade ediliyordu:

«Türk genci!...

Elemle açıklamak zorundayız ki, son günlerde vatanımızda komünizm faaliyeti haddini aşmış, komünistler işi azıtmışlardır. Şöyle ki:

1 — Emniyet raporlarına göre, yalnız İstanbul'da komünizm propagandası için yirmi milyon para dağıtılmıştır.

2 — Yön isimli derginin kapağına Orak - Çekiç resmini koymak cür'etini göstermişlerdir.

3 — İstiklâl Marşının değiştirilmesini ileriye sürecek kadar sapıklıklarını açığa vurmuşlardır.

4 — Müsbet, kültürlü, aydın dinadamları yetiştirmek için açılan okulların kapatılmasını istemeye cüret etmişlerdir.

5 — Bir kısım basında sicilli komünistler köşe başlarını tutmuşlardır.

6 — Komünistler tarihimizin, imanımızın, ahlâkımızın, bizi millet olarak ayakta tutan topyekün kıymet hükümlerimizin düşmanıdırlar. Bizi yıkmaya çalışmaktadırlar.»

Eski ve yeni solcu ve komünistlerin değişik sloganlarla, fakat ağız beraberliği yapmak suretiyle, bir kısım gazete köşelerinde, yaptıkları cür'etkâr neşriyat Reisicumhur Cemal Paşanın da nazarı dikkatini çekmiş olmalı ki, 9 Ocak 1962 salı günü, Dil - Tarih ve Coğrafya Fakültesine geldiği zaman gençler ve gazeteciler, solcu basından şikâyet etmiş bunlar için bir tedbirin düşünülüp düşünülmediği sualine karşı:

«— Hürriyet içinde yaşayan cemiyetler de kötü söyleyenler de, iyi söyleyenler de olacaktır. Bu memlekette kötü söyleyenler, yani komünizm propagandası yapmak isteyenler millet tarafından ezilecektir. Onlar konuşadursunlar, millet uyanmıştır.» demişti.

Cemal Gürsel'in bu beyanatından bir gün sonra ise Türk gençliğinin uyanık temsilcileri olan Ankara Millî Türk Talebe Birliğine bağlı dernekler, 10 ocak 1962 çarşamba günü oldukça büyük yankı yapan en sert ve güzel cevabı vermişlerdi.

Millî Türk Talebe Birliği, Hukuk Fakültesi Talebe Derneği Başkanı Metin Akın, İktisadi ve Ticarî İlimler Akademisi Talebe Derneği Başkanı Oğuz Çetinoğlu, Erkek Teknik Öğretmen Okulu Derneği Başkanı Abdurrahman Çelik ve Tekniker Derneği Başkanı Erdinç Demirbaş'ın imzalarını taşıyan tebliğde aynen şöyle denilmekteydi:

«Milletçe yaşadığımız bir intikal devresinin çeşitli güçlükleri ile karşı karşıya bulunduğumuz şu sıra-

larda sinsî çalışmalarla müesses cemiyet nizamını yıkmak, millî bünyemizi tahrip etmek, menfur bir ideolojinin nihaî gayesini tahakkük ettirmek isteyen faaliyetler karşısında Türk gençliği olarak görüşümüzü açıklamakta fayda mülâhaza ediyoruz.

Biz, Atatürk ilkelerine bağlı, milliyetçi Türk gençliği olarak her zaman olduğu gibi komünizmin karşısındayız. Atatürk'ün Türk aleminin en büyük düşmanı olarak tavsif ettiği kızıl ideolojiyi ondan aldığımız ilhamla her görüldüğü yerde ezmek gücüne sahibiz. Sosyal adaleti, ceza kanunu hükümlerinden kaçabilmek için bir sığınak ve gerçek amaçlarını ifade edebilecekleri zamana kadar bir merhale olarak kabul edenleri cemiyetimizin dertlerini istismar eden kimseler olarak nefretle karşılıyoruz.

Muasır medeniyet seviyesine millî benliğimizi muhafaza ederek ulaşmak isteyen yurtsever aydınlarımızın yanında zihinlerde şüphe, yüreklerde korku yaratmaya çalışarak binbir maskenin altında iğrenç suratlarını gizlemeye uğraşarak Türkiyemize orak çekiçli, bayrak getirmek isteyen bedbahtlar hüsrana uğrayacaklardır. Komünizmin karşısında her zamankinden daha dikkatli ve uyanık olmak zorundayız. Cumhuriyet devrimizin en kritik günlerini yaşarken, perde arkasından millî düşmanlarımızın yönettiği oyunlar isabetle teşhis edilmeli ve yurdumuzu artık çok yakından tehdit etmek istidadını gösteren tehlikenin mahiyeti ve şumulü kavranılmalıdır.»

Bu tebliğden 3 gün sonra, 13 Ocak 1962 cumartesi günü ise ayni teşekküle mensup gençler Ankara

Dil - Tarih ve Coğrafya Fakültesi konferans salonunda «Komünizme karşı» mevzulu bir açık oturum tertiplemişlerdi.

Büyük ilgi gören ve binlerce gencin takip ettiği bu açık oturumda, önce şehitlerimiz için iki dakikalık bir ihtiram duruşu yapılmış, daha sonra ise ilk konuşmayı Abdülhadi Toplu yapmış, gençlerin komünizme karşı bu derece uyanık ve tedbirli oluşu karşısında duyduğu sevinci ifade ederek onları tebrik etmiş ve sözlerinin sonunda:

«— Bu Büyük ve asil toplantı komünistlere karşı en güzel cevaptır» demişti.

İkinci olarak kürsüye gelen Gazi Eğitim Enstitüsü Pedagoji öğretmeni Dr. Selâhattin Ertürk ise komünizmin ve komünistin mânâ ve mahiyetini anlatan uzunca bir konuşma yapmış, komünistlerin propaganda vasıtalarını üç grupta topladıktan sonra bunları şöyle sıralamıştı:

1) Aç beyinler ve dimağlar,
2) Aç kalbler,
3) Aç miğdeler.

«— İşte bu üç yoldan sızma, iyi silâh aç miğdeleri doyurmak, aç kalplere VATAN AŞKI doldurmak ve aç beyinlere sızmağa çalışan komünizme karşı en çok milliyetçilik ülküsünü verebilmektir. O zaman komünizm yayılma imkânını bulamaz, komünist tesirsiz hale gelir gelmişti.

Üçüncü hatip Cevat Önder ise, Marksist demokrasinin mânâsının, Sovyet emperyalizmi olduğunu, bu emperyalizme mensup kitlenin de bu kitleye gönül verenlerin herşeyden önce din, Allah, aile, ahlâk,

tarih, servet ve mülkiyet düşmanı olduklarını ifade ederek, elindeki bir eserden, Sovyet Anayasasındaki lâiklik prensibini okumuş, bu maddeye göre, Sovyetlerin dolayısıyla komünistlerin açıkça din düşmanı olduklarını ortaya koymuştur.

Erzurum milletvekili, daha sonra, bu imansız ve dinsiz kitlenin üstelik insaniyetçi geçindiklerini, fakat insaniyetçi maskesi altında da insanları nasıl yok ettiklerini gene elindeki bir istatistikten şöyle naklet-mişti.

«— Kırım'dan 15 milyon, Urallardan 12 milyon, Orta Asyadan 30 milyon, Kafkasyadan 9 milyon insan Sibirya bataklıklarına uydurma cezalarla sürülerek buralarda imha edilmiştir. İşte Sovyet insaniyetçiliği budur.» demiş. «İhtilâlden sonra solcu ve ilerici ağızlarda bir Sovyet yakınlaşmasıdır aldı yürüdü, bu propaganda aslında onların bir yardım yapacağı inancını değil, kalblerde Sovyet sevgisini yaratmaya matuf bir hareket olduğunu hatırlatmak isterim. Devlet adamlarımızın bunu bilmemesine imkân yoktur» demişti.

Dinleyiciler, öyleyse hürriyeti mi, ekmeği mi tercih etmeliyiz? diye sormuşlar;

Cevat Önder:

«— Hürriyet içinde ekmek» diyerek sözlerine son vermişti.

Cevat Önder'den sonra Yozgat milletvekili Dr. Celâl Sungur, kürsüye gelmiş, gençlerin azimli ve inançlı mücadelesini tebrik etmiş, kendisinin de bir vakitler bu inanç ve şuura, mensup olduğu Millî Türk Talebe Birliği çatısında yetiştiğini ifade ettikten sonra: (27)

«— Komünizmle mücadelede en kuvvetli silâh Milliyetçiliktir. Zira Türk milliyetçiliği ayırıcı değil, birleştirici fonksiyona sahip olduğu için, düşman zihniyeti mağlup etmekte daha müessirdir» demiş, komünistlerin son günlerde sosyalizm ve sosyal adalet solaganı ile ortaya çıkmış olmalarının da büyük bir yalan olduğunu hatırlatmış ve:

«— Bu kadar sosyalizm ve sosyal adalete düşkün görünen komünistlerin, bir çok milletleri köle haline getirmiş olmaları, esiri olan milletlerin ise hak ve hürriyetlerini tanımayışları, onların bu fikirleri, gizli emellerine kalkan yaptıklarının açık delilleridir.

Türkiyemizde de bu sahte sloganlarla hareket edenler Allah korusun bir gün bu memleketi mel'un fikirlerin esareti altına getirse ilk düşman olacakları, sosyal adalet ve hürriyetlerimizdir demişti.

Daha sonra, eski Millî Birlik Komitesi üyesi ve o gün bugün temelli senatör adı verilenlerden Mehmet Özgüneş gelmiş, komünistlerin en bariz hususiyetlerinin hainlik olduğunu söyledikten sonra Nâzım Hikmeti misal olarak vermiş ve:

«— Hiç bir komünistin hainlikte ve alçaklıkta Nâzım Hikmet'ten geri kalmıyacağını hatırlatırım» demiştir. Özgüneş, komünistliklerin son günlerde «Sosyal adalet» mefhum ve düşüncesini de alabildiğine istismar ettiklerini tekrarlamış:

«— Biz de sosyal adalet istiyoruz. Ama onlardan farkımız, Türk milletinin hürriyet ve haklarını çiğnemeden» demiş ve her komünistin bir vatan haini ve Rus ajanı olduğunu ifade etmişti.

Son olarak kürsüye gelen Samsun Senatörü

Doktor Fethi Tevetoğlu da, memleketimizde bir komünist tehlikesinin mevcudiyetine dikkati çekerek sözlerine başlamış ve:

«— Büyük milletimizin büyük ümidi olan gençler!

Komünizm tehlikesini yıllarca önce Mustafa Kemal görmüş, Türk âleminin en büyük düşmanı komünistliktir, her görüldüğü yerde ezilmeli demek suretiyle kesin hükmünü vermemiş miydi? Şimdi bu kızıl köpekler, Anayasayı da istismar vasıtası yaparak, memleketi bir kızılca kıyamet haline getirmeye çalışıyorlar. Bir vakitler Nâzım Hikmet ve Sabahattin Ali de kendi aşağılık fikirlerini yaymak için bu milletin hüsnüniyetini haince istismar etmişlerdi. Fakat, bunlar Türk milliyetçilerine gerici, faşist Nazi demek sutiyle büyük bir cüretle iftiraya başlamışlardı. Hayır arkadaşlar bizde ne faşist ne gerici, fakat komünist vardır, Dün Mehmetçiğin süngüsüyle yurda sokulmayan bu ideoloji, bugün Türk milliyetçilerinin manevî silâhı ile yok edileceklerdir» demişti.

Dil - Tarih ve Coğrafya Fakültesinin konferans salonunu dolduran binlerce genç hatipleri sık sık alkışlamış büyük tezahürat yapmış, oturum sonunda ise, «Komünistlere ölüm», «Kahrolsun Moskof uşakları»; «Nâzım'ın dölleri ne zaman susacak?» diye bağırarak salonu terketmişlerdi.

13 ocak 1962 cumartesi günü, binlerce üniversiteli ve 20 bine yakın vatandaş, Tandoğan meydanında toplanmış, hassaten komünizmi tel'in etmişlerdi.

Gençlerin ellerinde taşıdığı dövizlerde «Kahrol-

sun vatan hainleri», «Komünistlere Türkiye'de hayat hakkı yoktur», «Yaşasın milliyetçi basın», «Solcu basına paydos» cümleleri göze çarpıyordu.

Hatiplerin konuşmasından önce, yer yer gençler ve halk hep bir ağızdan komünizmi tel'in eden sloganları tekrarlıyorlardı. Mitingin ilk konuşmasını Türkiye Millî Talebe Federasyonu Başkanı Kumkumoğlu yapmıştır.

Kumkumoğlu, konuşmasına bütün genç arkadaşların uyanık ve her tehlikeye karşı atik davranmasını istedikten sonra şöyle devam etmiştir:

«Türk yüksek tahsil gençliği adına sesleniyorum, bu memlekette hiçbir muzır varlık yaşamayacaktır. Memleketin büyük menfaatlerine zarar getirecek her türlü kötü teşebbüs, kırılacaktır. Zarar getiren kötü düşünceleri yok etmek isteyen, azmin bayrağını biz taşıyacağız. Kinden, nefretten kaçınmalıyız, memlekette huzurun tesisi için elbirliğiyle çalışmalıyız, arkadaşlar.»

Kumkumoğlu daha sonra konuşmasını siyasî partilerin tutumuna intikal ettirince protesto sesleriyle karşılanmış ve meydanı dolduran binlerce genç bir ağızdan «Siyaset yok. Bu miting komünizmi tel'in mitingi. Komünizmden bahset» diye bağırmaya ve Başkanı protesto etmeye başlamışlardır. Kumkumoğlu protestolar karşısında konuşma şeklini değiştirerek devamla demiştir ki:

«Türk gençliği hiçbir siyasî partinin fikrine hizmet etmemektedir. Aziz arkadaşlar, biz politika oyunlarına karşı durmalıyız, Türk gençliği, ideolojisi bozuk olanları tarumar etmeye yeminlidir, Türk yüksek tah-

sil gençliği olarak, yurdumuza fenalık getiren her türlü hareketin düşmanıyız.»

Hatip sözlerini bitirince, gençler «Kahrolsun kızıl lar» diye hep bir ağızdan bağırmaya başlamışlardır.

Öğrencilerin devamlı tezahüratı arasında kürsüye gelen Millî Türk T. Birliği Başkanı Oğuz Çetinoğlu günün en heyecanlı ve güzel konuşmasını yapmıştır. Genç hatip memlekette komünizme karşı tek vücut halinde cephe alınmasını istemiş ve şöyle devam etmiştir.

Arkadaşlarım, memleketimizde dalgalanan Ay yıldızlı bayrağımın yanında ideolojisi bozuk bir zihniyetin sapık fikirleri yaşamıyacaktır. Orak - çekiç isteyen zavallı kimselere, bedbahtlara Türk gençliği olarak haykırıyorum; Ey kahbe kızıl, sen bizi ayıramazsın, sen öleceksin, sen Türk gençliği tarafından ezileceksin, sinsî çalışmaların boşuna, karşısında Atatürk'cü, ülkücü gençlik sarp kayalar gibi dimdik durmaktadır. Kızıl yobaz, sana son ihtarımızı veriyoruz, seni eze ceğiz!» (28)

Daha sonra Türkiye Gençlik Teşkilâtı adına bir konuşma yapan Gültekin Özdener ise, son günlerde kıpırdanmak isteyen kızılların hareketlerini lânetle andıklarını, Gençliğin karşısında bu harekete tevessül edenlerin târumar olacağını belirterek şöyle demiştir.

«Bu memlekette kafası ezilecekler eğer varsa o da komünistlerdir. Biz bütün kuvvetimizle bu kızıl yobazlara karşıyız. Arkadaşlar aramıza giren bazı tahrikçi ve memleketin selâmetini istemeyen zümre varsa onların ölümü Türk gençliğinin elindedir.»

Saat 13. 30'a kadar devam eden komünizmi tel'in mitingi gençlerin hep bir ağızdan İstiklâl Marşını söylemeleriyle sona ermiş öğrenciler ve Ankara Halkı vekar içerisinde değılmışlardı. Öğrenciler okullarına dönerlerken de kahrolsun komünistler diye caddelerde tezahürat yapmışlardı.

YENİ İSTANBUL ÖNÜNDE:

9 ekim 1962 salı günü, solcu ve kandırılmış kişilerden müteşekkil bir grup İstanbul'da Yeni İstanbul matbaasına tecavüz etmek istemişlerdi.

Fakat ihtilâlin şımarttığı, solcu kişilerin tahrik ettiği taşkınlıklara dur diyebilecek uyanık bir gençlik gurubu ise ayni gün üniversite bahçesinde beyannameler dağıtarak toplanmışlar, Yeni İstanbul matbaasının tahribine bizzat oraya kadar giderek mani olmuşlardı.

Bu menfur tecavüzler karşısında memleketi bir çıkmaza götürenlerin dehşet verici zihniyeti Reisicumhur Cemal Paşayı da müteessir etmişti. O da bu hâdiseleri tasvip etmediğini şu açık beyanı ile ifade ediyordu:

«— Buz gizli ellerin neler olduğunu biliyorum. Bu mevzuda açılmış olan geniş tahkikat devam etmektedir. Şunu da bilhassa belirtmek isterim ki bu gizli eller ergeç kırılacaktır. Bu memlekette hiç bir zaman komünist eller iş göremiyecek onlara gereken dersi millet verecektir.»

Bu solcu tahrikler karşısında mes'ul makamların oldukça sessiz kalışı, yeni ve daha elîm hâdiselerin doğabileceği düşüncesini de hatırlatıyordu. Fakat, va-

tansever gençlik, gafletlerin tamirinin güç sonucunu iyi idrak ettiği için önce neşrettikleri bildirilerle solcu ve komünistlere karşı gençliği uyanık bulunmaya davet etmş, daha sonra ise fiilen mücadeleye devam etmişti.

İlk ikaz beyannamesini Teknik Okul Talebe Derneği neşretmişti. Beyannamede aynen şunlar söyleniyordu:

«En ufacık bir fırsatı kaçırmayan tahrikçiler, fikir mücadelesi yerine zorbalığı tercih edenler, kuyruk gerici, ilerici, aydın diye bu milleti bölenler, basit politika oyunları için memleketin mukadderatına kastedenler, şunu çok iyi bilmelidirler ki ne bir insan için bağırıp çağırmak ne de bir kaç yerde yapılacak şuursuzca tecavüz insanı dâvasında muzaffer kılmaz.

Her fırsatta Atatürk'ün arkasına sığınıp melânet lerini mazur göstermek isteyenler her halde o büyük insanın ruhunu muazzep ettiklerinin farkındadırlar, unutmamalıdır ki, fikirler kamçılandıkça şahlanırlar.

Biz Türk toplumunun gençleri olarak, bu kardeşi kardeşe düşman eden hareket ve müsebbiblerini, şiddet ve nefretle protesto ediyoruz.

İstanbul (Yıldız) Teknik Okulu
M.T.T.B. Talebe Derneği
Başkanı adına Özkan İbar.

2 — Hukuk, Edebiyat, Eczacılık, Tıp, İktisat ve Teknik Üniversiteli gençlerin bir araya gelip kaleme aldıkları, halen Adana'da doktor olan Vahap Ünal imzası ile neşredilen beyanname ise oldukça yankı yapmış, solcuları adeta paniğe uğratmıştı.

Bu beyannamede ise aynen şunlar söyleniyordu:

«Malûm merkezlerinden emir alarak, aziz vatanımızı bölmek, kızıl emperyalizmini asırlardır Türk, toprağı şehit kanlariyle sulanmış güzel vatanımıza sokmak isteyen komünist ajanlarına dikkat et.

Kardeşi kardeşe düşman eden ayırıcı, yıkıcı komünist taslakları Türkiyemizde bir komünist ihtilâli hazırlamak ve demirperde sürülerine dahil etmeye çalışmaktadır. Moskova'nın döktüğü milyonlarca lirayla, midelerini dolduran kızıl ajanları, kıpkızıl paçavralarıyla seni sana düşman etmeye çalışıyorlar. Memleketi mize ekmek değil, fabrika değil, servet saadet değil, ölüm getiriyorlar.

Ey Türk!...

Ailene düşman, ırkına düşman, din ve mukaddesatına düşman komünist uşaklarına aldanma.

Mukaddes vatanımızın, mübarek topraklarında, Moskof sürülerine karşı döğüşüp, Tanrıya kavuşan ecdadını Plevneyi, Osman Paşayı, Aziziye Tabyalarını, Nene Hatunları unutmadık.

Yurdumuzu kulaktan kulağa yayılan boş ve yalan haberlerle iktisadi uçuruma sürüklemek isteyenler bizden değildir. Seni demirperde haline getirmek isteyenlere lânet.

Ulu Atatürk'ün gerçek izinde olan gerçek Türk milliyetçisi olarak şunu unutma:

«— Türk âleminin en büyük düşmanı komünistliktir. Her görüldüğü yerde ezilmelidir.»

Bugün solcu ve kozmopolit bir grubun seni sürüklemek istediği harekete kanma ve katılma.

Komünizme ölüm,

MİLLİYETÇİ TÜRK GENÇLİĞİ:

İstanbul'un uyanık gençleri bu beyannamelerin ışığı altında tahrip edileceğini haber aldıkları milliyetçi basına mensup Yeni İstanbul'u bu mütecavizlerden korumak için bizzat harekete geçmişler, binlerce genç Cağaloğlu — Köprü — Bankalar tarikiyle gelmekte olan aldatılmış, tahrik edilmiş zavallıların kötü niyetlerini akamete uğratmıştı. Milliyetçi gençlerden Mustafa Durmuş ve üç arkadaşı kısa bir müddet nezarete alınmışlarsa da ayni gün serbest bırakılmışlardı.

BEYAZ SARAY HADİSESİ:

Daha önce de hatırlattığımız gibi, solcular, sosyalistler, marksist ve komünistler, 27 Mayıs hareketini oldukça büyük bir cür'et ve ustalıkla istismar ediyorlardı Bilhassa en çok rahatsız oldukları şey, Türk Ceza Kanunumuzda komünistleri mahkûm eden 141 - 142 nci maddelerdi. 11 kasım pazar günü saat 15.00 ten itibaren Beyaz Sarayın merdiven ve koridorları 1000 e yakın milliyetçi gençle dolmuş, gençler toplantı salonunun kapısını zorlamak suretiyle içeri girmişlerdi. İtişip kakışma ve muhtelif grupların ağız kavgaları arasında toplantı açılmış, fakat ne saygı duruşu, ne masaya konmuş bir bayrak ne Atatürkçülüğü kimseye vermemelerine rağmen bir Atatürk resmi, hiç birisi yoktu.

İlk konuşmayı Orhan Arsal, «Yuh ve Moskova'ya» sesleri arasında yaptıktan sonra mikrofonu Aybar'a teslim etmişti. Fakat Aybar'ın 141 - 142 nin üzerinde bir fareyi bile kandıramıyacak kadar zavallı, buna mu-

kabil tahrikçi konuşması gençlerin sabrını taşırmış, Aybar büyük bir gürültü ve itişmeler arasında yuh sesleri ile karşılanmıştı.

Toplantının diğer hatipleri (!) bilhassa Aziz Nesin'in, gençlerin aleyhte tezahüratı yüzünden ne söylediği dahi anlaşılamıyordu.

Aziz Nesin, gençleri tahrik eden konuşmasının cezasını çekiyor, otomobille kaçmak istediği bir sırada gençler tarafından hırpalanıyordu:

«Kahrolsun komünistler, komünistlere ölüm, Moskof uşaklarının yeri burası değil, Moskavadır» nidaları arasında salonu terkeden gençler, Çemberlitaş Cağaloğlu yolu ile Vilâyet önüne geliyorlar, mes'ul makamların komünistlere karşı gösterdikleri sonsuz müsamahaya son verilmesi dileğiyle İstiklâl marşı söylendikten sonra, daha önce neşretmiş oldukları «TİP'in Genel Başkanı Aybar kimdir?» isimli beyannamelerini halka tekrar dağıtmışlardı. Gençlerin 11 kasım günü için hazırlandıkları bu beyannamede Aybar'ın kimliği ve mazisi anlatılıyor ve sonunda şunlar söyleniyordu:

«Bütün vatanperver Türk işçisini istismar ederek onun hak ve hürriyetlerinin bir numaralı koruyucusu olduğunu her fırsatta söyleyen M. A. Aybar sabıkalı bir kimsedir. Sırf bu yüzden komünizmin yıkıcı faaliyetlerini şerefli Türk Adliyesinin çelik pençesinden kurtarmak ve gizlemek için T. Ceza Kanunundaki komünizmi yasaklayan 141 - 142 nci maddeleri tamamen kaldırtmak çabasındadır.»

Bu hâdiseden sonraki günlerde neşredilmiş olan Vatan, Öncü, Cumhuriyet gazeteleri, Beyaz Sarayda,

komünizm propagandası yapmaktan dolayı mahkûm olmuş müseccel şahıslara karşı gençlerin gösterdiği asil ve şuurlu reaksiyonu GERİCİLİK olarak vasıflandırmış, fakat bu gazetelerin neşriyatı vatandaş vicdanında oldukça geniş nefret hissi yaratmıştı.

Daha sonraki günler, daha iyi gösterdi ki, bu gazetelerin neşriyat ve gençliğe karşı şenî iftiralarını komünist «Bizim radyo»da benimsemiş ve günlerce yaptığı yayınlarda gençleri tıpkı adı geçen gazeteler gibi gerici Atatürk düşmanı, faşist olarak göstermeye ve kötülemeye çalışmıştı. Bilhassa 13 kasım 1962 salı günü, Bizim Radyo neşriyatını tamamen Beyaz Saray hâdiselerine tahsis etmiş, mânâ ve maksadı meçhul, memleketi bir sosyalizm cereyanına sürüklemek isteyen gazetelere paralel neşriyat yapmıştı. Bu da gösteriyordu ki Türk gençlerinin sosyalizme itibar etmeyen temsilcileri, bu hâdisede yerden göğe kadar haklı ve isabetli hareket etmişlerdi.

Beyaz Saray hâdisesi, İşçi Partisini ele geçirenlerin sadece maskelerini yırtmamış, asil ve temiz maksatlarla kurmuş olmalarına rağmen, partiyi ele geçirenlerin maksatlı ve ustalıklı niyetlerine bizzat şahit olan bir çok vatanperver işçi temsilcilerinin kötü niyetlilere âlet olmamalarını sağlamıştı. Bu cümleden olmak üzere Gıda Sanayii İşçileri Sendikası Federasyonu Genel Başkanı Ahmet Muşlu 15 kasım 1962'de saat 14'de federasyon merkezinde yaptığı bir basın toplantısı ile, İşçi Partisinin kurucuları arasında olmasına rağmen, komünistlerle çalışamıyacağını, onlara âlet olmıyacağını ifade ederek sözlerine şöyle başlamıştı:

«— Kanaat ve ideolojileriyle bağdaşmama imkân olmayan Türkiye İşçi Partisinden istifa ederek, bütün hukukî bağlarımın şu andan itibaren sona erdiğini belirtmeyi, bilmeyerek bu saflara katılmış arkadaşlarımı da ikaz etmeyi millî ve vatanî vazifem olduğunu belirtirken, kahraman Türk ordusunu, asil Türk gençliğini malûm şahısların haricindeki, namus ve haysiyetine inandığımız asîl Türk milletini ve onun inançlarına hürmet eden vatandaşlarımı derin saygı ve hürmetle selâmlarım, Yaşasın Türk Milleti; kahrolsun komünistler» demişti.

Ahmet Muşlu, Beyaz Saray toplantısına kadar partide haysiyet divanı üyesi olarak bulunduğunu, temiz ve asîl düşüncelerle masum Türk işçisinin haklarını korumak maksadiyle bu partiyi kurmuş olduklarını; fakat sonunda solcuların, partiye girdiğini anlatmış ve demiştir ki:

«— Partiye bazı isimlerin empoze edildiğini gözden kaçırmamıştık. Bu isimler şu anda bu partinin kilit noktalarında bulunan şahıslardır. Bunlar hakkında duyduğumuz bazı hususlar üzerine partiye alınmamaları için mücadeleye başlamıştık. Bu meyanda sırf bunları komünistlikleri yüzünden partiye alınmamasını istediğimiz için «Bizim Radyo» ismiyle maruf komünist radyosu, bizleri satılmış kimseler olarak ilân etmiştir.»

Ahmet Muşlu sözlerine devamla:

«— Kısa bir zaman sonra polisçe müseccel kimselerin partiye alındıklarını müşahede ettik. Bundan sonra istedikleri gibi tüzük ve programı değiştirdiler. Köprü başlarını teker teker işgal ettiler. Hüsnüniyet

sahibi arkadaşlarımız ise birer Piyon durumuna sokuldu. Genel sekreterimiz istifaya mecbur bırakıldığı gibi işçilikle ilgisi olmayan kimseler, işçiyi himaye ediyormuşçasına sahte tavırlara büründüler.»

«Bütün bu hareketler muvacehesinde düzelir umudu ile, sabırla bekledim, fakat 11 kasım 1962 pazar günü antidemokratik kanunların kaldırılması bahanesiyle Beyazıt Beyaz Saray salonunda bir açık oturum yapmayı kararlaştıran parti, her nasılsa bir davetiye de şahsıma yollamak mecburiyetinde kalmıştı. Gönderilen davetiyeyi incelediğim zaman tüylerim ürperdi. Zira bu çağrıda gerici, ırkçı, faşistlere saldırılıyor, fakat komünistlere ait hiçbir şey söylenmiyordu. Sırf bu tarihi hâdiseleri görmek ve mücadelesini yapmak amacıyla toplantıya gitmeye karar verdim ve gittim.»

«Bu toplantıya iştirâk etmekte ne derece isabetli olduğumu orada gördüğüm hâdiseler, beni uyarmaya ve düşündüklerimin doğruluğuna kanaat getirmeme kâfi geldi. Toplantıya katılan milliyetçi genç kardeşlerimin yerden göğe kadar hakları vardı. İlerici ve aydın geçinenlerin lâubali ve tahrik edici sözleri, gençler tarafından komünistlik olarak vasıflandırılmış, kendilerinin de komünist oldukları söylenmesine rağmen (biz komünist değiliz) diye bir tek kelimeyle cevap vermemeleri, gençlerin endişe ve hassasiyetlerinde ne kadar haklı olduğunu açıkça göstermişti. Şahsen ben de ikaz edilmiş oldum. Elbette aralarında daha fazla kalamazdım.» demişti.

Sendika lideri Ahmet Muşlu'nun bu açık ve tefsire meydan bırakmayan beyan ve ifşaatı, İşçi Partisini eline geçirmek isteyen komünistlere ağır bir şamar

olmuştu. Bütün memleket sathında büyük bir yankı uyandıran bu beyanattan sonra, işçi istismarcıları paniğe kapılmışlar, fakat aksini iddia edebilecek bir beyanda bulunamamışlardı.

Bu hâdiselerden 9 gün sonra Adliye Vekiline de, solcuların parlâmentodaki tek resmî temsilcisi Niyazî Ağırnaslı, bir sual tevcih etmiş, bu maddelerin kaldırılıp kaldırılmıyacağını sormuştu.

Adliye Vekili Prof. Abdülhak Kemal Yörük, Cumhuriyet senatosu kürsüsünden verdiği cevapta aynen şunları söylemiştir:

«Bugünkü şartlarda 141 ve 142 nin kaldırılmasına hiç bir veçhile taraftar değilim. Memleketimizde yıkıcı propagandayı önleyen ve zarurî olan bu maddelerin kaldırılması, cemiyetimiz, için çok tehlikeli kuruluş, cereyan ve fikirlerin propagandasına yol açar, imkân verir. Kaldırılması için en ufak bir düşüncem yoktur. Bu durumun, yâni bu maddelerin kaldırılmaması hususundaki kanaatimi memleketime karşı deruhte ettiğim mesuliyetin tabiî bir neticesi sayarım.»

Artık iyiden iyiye anlaşılıyordu ki, sosyalist maskeye bürünmüş olanlar, Türkiyemizde komünizm propagandasının da serbestçe yapılabilmesini istemişler, dolambaçlı ve maksatlı yollardan bunun kampanyasına başlamışlardı. Önce de hatırlattığımız gibi bu tertip karşısında ilk uyarıcı hareket gençler ve işçilerimizden gelmişti. İşte Beyaz Saray hâdiselerinden sonra, Türkiye İşçi Partisi kurucularından ikincisi, sendikacı Saffet Göksüzoğlu da istifasını vermiş, solcu ve komünistlere âlet olmayacağını açıkça beyan etmişti.

Türkiye ilâç ve kimya sanayii işçileri sendikası başkanı olan Göksüzoğlu istifası ile alâkalı olarak yaptığı basın toplantısında:

«11 Kasım 1962 tarihindeki Beyaz Sarayda yapılan toplantıya iştirâk etmek için gittim, fakat sukutu hayale uğradım. Çünkü salona girmek isteyen gençlik, bir grup tarafından içeriye alınmıyordu. Niçin ve ne vardı? Şaşırmıştım. Ve nihayet duruma vakıf oldum. O zaman, güzel ümitlerle kurulan parti ne hale gelmiş, anladım.

Salona girdiğimde, Divan masası arkasında dövizler asılıydı. Şu döviz gözüme çarptı: «Gericiliğe ve ırkçılığa dur.» İyi ama neden komünistliğe dur denmiyordu? Onların gericilik ve ırkçılıktan kastı milliyetçilikti. Çünkü bu memlekette gericilik ve ırkçılık yok, ama milliyetçilik elbette vardır. Kaldı ki, Milliyetçi gençlik «Komünistler» diye bağırdığında kimse çıkıp da «biz komünist değiliz» demedi. Salondaki bazı sözler de beni üzdü ve 15,30 da burasını terkederek istifa kararını verdim.»

Türkiye İşçi Partisinin açık oturum maskesi altındaki gizli emeli, yalnız aralarında bulunan işçi temsilcilerinin değil, bütün vatansever işçilerimizin ve temsicilerinin protestosuna sebep olmuştur.

Bu cümleden olmak üzere,

Türk - İş Genel Sekreter yardımcısı Kaya Özdemiroğlu da şunları söylemiştir:

«İstanbul'daki hâdiseler, Türk işçisinin komünizm karşısındaki tutumunun ve ne dereceye kadar haklı olduğunun delilidir.»

«Basından öğrendiğimize göre, Milliyetçi Türk

gençlerinin ve vatanperver Türk işçilerinin «Kahrolsun komünistler, komünistlere ölüm» parolalarını candan destekliyoruz. TİP. Genel Sekreterinin konuşmasındaki korkunç ifade calibi dikkattir. Genel Sekreter bayramdan bahsediyor, esas bayram 22 aralık cumartesi günü Tandoğan Meydanında yapılacak olan komünizmi tel'in ve takbih mitinginde olacaktır. Milyonlarca Türk'ün cesetleri üzerine tutunmaya çalışan komünistler ve bizdeki uşakları şunu iyi bilsinler ki, kuduranlara kurtuluş, Türk işçisinin kahredici yumruğu olacaktır.»

141 — 142. MADDELER:

Bu hâdiselerden sonra meclisin «komünizmle mücadele komisyonu» üyesi Ordu milletvekili Şadi Pehlivanoğlu adliye vekilinden kafalardaki bu istifhamı silmek üzere bir sual sormuştur. Pehlivanoğlu sualinde, hükûmet olarak komünistler için bir tedbirin düşünülüp düşünülmediğini, 27 Mayıs'tan bugüne kadar komünist propagandası yapmaktan kaç kişinin tevkif edildiğini ve 141 - 142 nci maddelerin kifayetsiz olup olmadığı hususunda meclisin dolayısıyla halk efkârının aydınlanmak istediğini bildiriyordu.

Adliye Vekili Abdülhak Kemal Yörük, Memleketimize asıl tehlikenin komünistler tarafından geleceğini, bunun için 141 - 142 nci maddelerin muhafaza edilmesi lâzım geldiğine kani olduğunu ifade ediyor, daha sonra ise 2 yılda 29 kişi hakkında komünist propagandası yapmaktan takibat açıldığını fakat 28'inin takip-

sizlik kararı aldığını, halen YÖN dergisi ile Mehmet Ali Aybar'ın bu suçtan dolayı haklarında takibat yapılmakta olduğunu ifade etmişti.

Adliye Vekilinin cevabından da anlaşılıyordu ki, memlekette bir tehlike haline gelen komünistler, kanunlarımızın açık kapılarından azami şekilde istifade etmesini bilmişler, yeraltından, yer üstüne çıkmış olmalarına rağmen, hiçbiri yakayı ele vermemişti.

Pehlivanoğlu önce bu hususa temas etmiş, hükûmetin, kanunlarımızın sarahatine rağmen bu vatan hainlerine bir şey yapılmadığını gaflet ve acze delil olarak vasıflandırmış ve:

«— Sahipsiz köyde çomaksız dolaşır gibi su üstüne çıkıp açıkça ve alçakça yapılmakta olan komünist ihtilâl propagandaları müvacehesinde, hükûmetin kat'î icraat delili, ittihaz edilmiş müsmir bir tedbir getirmeksizin yüksek huzurlarınıza çıkmış olması sizler gibi beni de derin bir teessüre garketti.

Arkadaşlar,

Şu hususu bilhassa kat'iyetle ifade etmek isterim ki, topyekûn millî varlığımızı yok etmeye matuf olan bu meselede huzurunuzda her türlü parti mülâhazaları dışında bu büyük milletin bir evlâdı ve bugün vatanın mukadderatı ve mesuleyetini üzerinde taşıyan yüksek meclisimizin bir üyesi olarak konuşacağım. Yalnız gönül arzu ederdi ki, bir milletvekili arkadaşın sorusu münasebetiyle birtakım hayalî ırkçılık ve turancılık tehlikesi iddialarına öncelikle, hassasiyetle cevap veren hükümet başkanı birinci koalisyonun teşkili sırasında bilhassa açıkça memleketimizde bir tehlike halini almış olduğunu kabul ve irade buyurduğu komüniz-

me dair sorumu bizzat cevaplandırsın ve bu meselede yüksek meclisimizde milleti tenvir etmiş olsun.»

Pehlivanoğlunun, mecl'iste komünistlere ve komünizm tehlikesine ait gerçeklerin ifadesini bizzat dilinden dinlemek ve milletin bu mevzuda tenvir edilmesini istediği hükümet reisi İsmet İnönü idi. Fakat İnönü maalesef hem cevap vermemiş hem de, yurdumuz için bu tehlikeden bahsetmek icap ettiği her defasında ya irtica veya ırkçılıktan bahsetmek suretiyle daima kaçamaklı konuşmuştur.

Pehlivanoğlu sözlerine devamla:

«— Arkadaşlar,

Komünist propagandasının hepimizi inandırmaya çalıştığı asılsız bir nokta üzerinde bilhassa durmak isterim. Diyorlar ki, Türkiye için komünizm tehlikesi bahis konusu değildir. Bugün demirperde gerisi diye isimlendirdiğimiz memleketlerin hiç birine komünizm, plebisit ve referandumla, orak - çekiçli sloganlarla gelmemiştir. Bunlar hiçbir zaman tahakkuk etmiyecek bir istikbal ütopyası ile, gayet hünerli bir ilericilik yalanı altında mütemadiyen rejimlerine mani bütün sosyal müesseseleri yıkmak, sınıf şuuruna, servet düşmanlığını körüklemek suretiyle cemiyette anarşi çıkararak kendilerine vasat hazırlamak vazifesi ile muvazzaftırlar. Her memleketin dahilî sıkıntıları, malî ve iktisadî dertleri, içtimaî buhranları memnuniyetsizliği daha da kabartmak için bunlar tarafından istismar edilir ve bu istismarlar sureti haktan gösterilir. Fakat onların asıl düşman oldukları nokta, millî ve ruhî birliktir.

Bilhassa yaygın bir moda haline getirilmek iste-

nen sosyalizm naraları karşısında derin bir gaflet uykusunda uyumakta inat etmek ve Türkiyedeki komünist faaliyet ve teşkilâtının mevcudiyetini kabul etmek için mevcut ceza kanunlarının müeyyideleri karşısında: (Ben komünistim) diyecek bir ahmağın çıkmasını beklemek, deruhte edilen millî mesuliyet karşısında aslâ affa müstehak olmayacaktır.»

Pehlivanoğlu, yurdumuzda kendilerini sosyalist diye gösterenlerin tamamen marksist metodlarla hareket ettiğini, tıpkı Fidel Castro'da komünist ihtilâlini yapmadan önce, kendisine bizdekiler gibi sosyalizmi maske yaptığını hatırlatmış ve Türkiyede komünist faaliyetlerinin tarihçesini anlattıktan sonra, sözü Nazım Hikmet'in yakın akrabası Mehmet Ali Aybar'ın ve Aziz Nesin'in faaliyetlerine intikal ettirmiş, daha sonra ise halen sicilli komünistlerin de rahatlıkla yazı yazdıkları YÖN dergisine getirmiş, bu dergideki komünizm adına yapılan propagandayı gözler önüne sermişti.

Pehlivanoğlu daha sonra 141 ve 142 nci maddelerin daha da şiddetlendirilmesini ve sarahate kavuşturulmasını istemiş, artık bu mevzuda ihtisas mahkemelerinin kurulması zaruretine de temas etmiş, Pehlivanoğlu büyük alâka ve tasvip gören alkışlar arasında kürsüyü terketmişti.

GENÇLER PROTESTOYA DEVAM EDİYOR:

Marksist metodlarla hareket ettiği her geçen gün daha iyi anlaşılmış olan İşçi Partisi 8 Aralık 1962 pazar günü saat 14'de Şişliye bağlı bulunan daha ziyade fakir halk kitlesiyle meskûn Gültepe semtinde Şişli il-

çesinin açılış merasimi için hazırlığa başlamıştı. Anlaşılıyordu ki İşçi Partisi bu kere de halkın iktisadî ıstırabını istismar edecek Gültepenin fakir işçi kitlesini tahrike çalışacaktı. Bunu haber alan gençler bir gün önce, Gültepelileri ikaz mahiyetinde ve «Türk İşçisi Aldanma» başlıklı bir beyanname neşretmişler, gecenin geç saatlerine kadar İşçi partisini ve partinin başındaki Nâzım Hikmet'in yakın akrabası Aybar'ın mahiyet ve maksadını açıklayan beyannameyi ev ev dağıtmışlardı.

Ertesi gün ise açılış saati geldiğinde bir kısım milliyetçi gençler merasim yapılacak binaya girmiş bir kısmı ise dışarıda kalmıştı.

TİP'lilerin tahrikçi konuşmaları karşısında yüzlerce Gültepeli ve Üniversiteli gençler hep bir ağızdan, tahrikçileri yuhalamışlar ve «Komünistler Moskova'ya» diye tempo tutmuşlardı.

Kendini TİP'li gibi göstererek solcuların arasına katılmış olan Nural Cengiz Yamakoğlu milliyetçiler tarafından oldukça hırpalanmış ve hastanelik hale getirilmişti.

Bu hâdise TİP'in maskesini yırtmak için ayrı bir vesile olmuştu. Zira N. Cengiz Yamakoğlu beyanatında:

«İçerde ve dışarda Milliyetçi Gençlerden —beni tanımadıkları için— dayak yedim. Fakat isabet oldu. Beni daha çok kendilerinden zannedenler en büyük sırlarını verdiler.

Aybar beni tebrik ederken «Marksist Leninist ideolojinin bir bayrağı oldun, adın unutulmayacaktır» dedi. Adnan Cemgil ise bana bir tomar para verirken,

«Bugünlerde Abidin Dino yardım gönderecek seni ayrıca sevindireceğim» dedi, şeklinde konuşmuş ve İşçi hamiliği yapanların asıl suratları, Gültepe'de kalkan ve yırtılan maskeden sonra daha çok açılmış ve anlaşılmıştı.»

Nural Cengiz, daha sonra TİP'e ait hatıralarını «Ben bir TİP'li idim» adlı eserinde toplamış, oldukça alâka çekici bir ifşaatta bulunmuştur.

AYDINLAR KULÜBÜ

1962 yılında yedi milliyetçi Türk aydını tarafından kurulan «Aydınlar Kulübü»nün asıl gayesi, iş hayatına atılmış olan münevver insanların memleket meselelerinde hem söz sahibi olabilmeleri, hem de bir araya gelerek birbirini tanımaları içindi. (29).

Kulübün tüzüğü hazırlanırken isminin «Aydınlar Kulübü» mü, «Münevverler Kulübü» mü olması için bir hayli düşünülmüş, müzakeresi yapılmış, sonunda «Aydın» kelimesinin anlayış ve söyleyiş kolaylığı göz önüne alınarak tercihi cihetine gidilmişti.

Kulübün tüzükteki, «Gaye» maddesinde aynen şunlar yazılıdır:

«Fertler ve topluluklar arasında karşılıklı sevgi ve saygı duygularının uyanmasını, üyelerinin okuma zevki ve kültürlerinin geliştirilmesini, boş vakitlerinin ilmî, edebî, tarihî sohbet vesair hususlarla değerlendirilmesini, her türlü zararlı düşünce ve meşguliyetlerden kaçınılmasını feragat, vatanseverlik duyguları ile karşılıklı dayanışmalarını temin etmektir.

Kulüp gayesine ulaşmak için lokal ve kitaplık tesis eder. Kulüp lokalinde içki içilmez, kumar oynan-

maz.

Seminer, konferans ve sohbet tertipler; kitap broşür ve mecmua çıkarır.

Kulüp gayesine uygun yoldaki çalışmaları teşvik maksadıyla başarı mükâfatı ihdas eder ve dağıtır.

Kulüp aynı gayeye hizmet eden, teşekküllerle maddî ve manevî temaslar kurar, karşılıklı yardımlaşmaları sağlayabilir.»

Kulübün kurucuları şu zevattan müteşekkildi:

1 — Süleyman Yalçın (Doçent Dr.) halen Tıp Fakültesi öğretim üyesi, Prof.

2 — Asım Taşer (Operatör Dr.), halen serbest doktor,

3 — Faruk Kadri Timurtaş (Edebiyat Fakültesi Türk Dili Doçenti) halen aynı fakültede Prof.

4 — Ayhan Songar (Tıp Fakültesi Doçenti), halen aynı fakültede Prof.

5 — İsmail Dayı (Stj. Doktor), halen Yağmur Yayınları sahibi.

6 — Kemalettin Erbakan (Diş Tabibi), halen serbest tabib.

7 — Mahmut Ayla (As. Yük. Mühendis).

Kulübün ilk ve uzun müddet başkanlığını Doç. Dr. Süleyman Yalçın, G. Sekreterliğini de İsmail Dayı yapmıştır.

1965 yılının başında Süleyman Yalçın'ın Amerika, ya, İsmail Dayı'nın da Askerlik görevine gidişi ile başkanlığa Prof. Dr. Sabahattin Zaim, Genel Sekreterliğe de Dr. Asım Taşer seçilmişlerdi.

Kulüp, ilk iş olarak, Üniversite muhiti olması ba-

kımından tercih ettiği Beyazıt'ta, Karaağaç işhanının üstünde 200 kişi alabilecek bir salon kiralamış, önceleri her hafta, daha sonra ise haftada iki gün olmak üzere muntazam konferans ve seminer toplantıları tertip edilmiştir.

Kulübe ilk nakdî yardımı Prof. Dr. Ali Fuad Başgil yapmıştır.

AYDINLAR KULÜBÜ

Aydınlar Kulübü, bir müddet sonra, Beyazıt çadırcılardaki İbnülemin vakıf iş hanına taşınmış, oradaki konferans salonundan faydalanmağa başlamıştı. Fakat, ya yeni idarecilerin vazifeleri veya semtin dinleyicilere ters düşmesi dolayısı ile kulüp burada eskisi kadar faal olamadı. Uzun müddet atıl kaldı ve dağıldı.

TEKRAR KURULUYOR

Aydınlar bulübünün 6 yıllık ara verilen faaliyetine 1969 yılının sonunda yeniden başlamak üzere, adının bu kerre de AYDINLAR OCAĞI olarak karar verilmişti.

Çok sayıdaki aydın kişinin kurucu üye olarak katıldığı AYDINLAR OCAĞI'NIN GAYESİ şu şekilde izah edilmiştir.

Aydınlar Ocağının yeni tüzüğünde 2. ci ve 3. cü maddelerde aynen şunlar söylenmektedir:

2. MADDE: Ocağın gayesi, millî kültür ve şuuru geliştirmek suretiyle, Türk Milliyetçiliği fikrini yay-

mak, milli bünyemizi sarsan fikir buhranı ve mefhumlar anarşisi ile mücadele ederek millî varlığımızı meydana getiren unsurları yaşatıp kuvvetlendirmektir.

3. MADDE: Dernek, gayesini gerçekleştirmek için:

a — Millî ve mânevî değerlerimizi yıkıcı ve bozucu akımlara karşı, Türk ahlâk ve geleneklerini, Türk dilini ve san'atını müdafaa eder,

b — Memleket meselelerine ve millî dâvalara Türk Milliyetçiliği açısından bakarak millî menfaatlerimize en uygun çözüm yollarını araştırıp bulur ve yayar.

c — Fikirde ve davranışta millî ideale bağlı nesiller yetiştirmeye çalışır.

ç — Üyeleri ile gayesine uygun şahıslar ve kuruluşlar arasında sosyal dayanışma kurar,

d — Konferanslar, seminerler, açık oturumlar ve benzeri faaliyetler yapar ve bunları temin için lokal açar,

e — Konserler ve temsiller verdirir, sergiler açar ve bunlara benzer san'at ve kültür faaliyetlerinde bulunur.

f — İlmî çalışmalar ve araştırmalar yapar, yaptırır ve bu gibi çalışmalara yardım eder,

g — Neşriyat ve dağıtım yapar,

h — Kabiliyetli gençlerin yetişmesini temin için muhtelif fonlar, vakıflar ve tesisler kurar,

Kurucuları ise tüzükteki sıralarına göre şu kişilerdir:

1 — Ekrem H. Ayverdi (Yüksek mühendis)
2 — Ziyaeddin Fındıkoğlu (Öğretim üyesi, Prof.)
3 — Nihat Sami Banarlı (Öğretmen - Yazar)

4 — İbrahim Kafesoğlu (Öğretim üyesi, Prof.)
5 — Ekrem K. Unat (Öğretim üyesi, Prof.)
6 — Oktay Aslanapa (Öğretim üyesi, Prof.)
7 — Said Bilgiç (Avukat)
8 — Yusuf Keçecioğlu
9 — M. Fazlı Akkaya (Avukat)
10 — Ahmet İman (Tüccar)
11 — H. Cengiz Alpay (Tüccar ve Yazar)
12 — Fethi Gemuhluoğlu (Türk Petrol mec. İdare üyesi)
13 — Muharrem Miraboğlu (Öğretim üyesi, Prof.)
14 — Suat Vural (Öğretim üyesi, Prof.)
15 — Muharrem Ergin (Öğretim üyesi, Prof.)
16 — A. Selçuk Özçelik (Öğretim üyesi, Prof.)
17 — Nahid R. Dinçer (Öğretmen)
18 — Ahmet Kabaklı (Yazar)
19 — S. Necmettin İşli (Doktor)
20 — Nuri Muğan (Öğretim üyesi, Prof.)
21 — Cevat Babuna (Öğretim üyesi, Prof.)
22 — İsmail Ekim
23 — Faruk Timurtaş (Öğretim üyesi, Prof.)
24 — İsmail H. Uğur (Sanayici)
25 — Mustafa Köseoğlu (Öğretim üyesi, Prof.)
26 — Sabri Ülker (Ülker Bisküvi Fab. Sahibi)
27 — Süleyman Yalçın (Öğretim üyesi, Prof.)
28 — Sabahattin Zaim (Öğretim üyesi, Prof.)
29 — Ayhan Songar (Öğretim üyesi, Prof.)
30 — Nazım Nihat Bozkurt (Ticaret)
31 — Alaeddin Ertüzün
32 — Nihat Keklik (Öğretim üyesi)
33 — Refik Özdek (Gazeteci, Yazar)

34 — Fevzi Sevgili
35 — A. Mashar Özman (Doktor)
36 — Sabahattin Topbaş (Fabrikatör)
37 — Kemal Eraslan
38 — Salih Tuğ (Öğretim üyesi, Doçent)
39 — Necati Bozkurt (Ticaret)
40 — Asaf Ataseven (Doktor)
41 — Necmettin Hacıeminoğlu (Öğretim üyesi, Doçent)
42 — Faik Tan (Muhasebeci)
43 — Yusuf Dönmez (Öğretim üyesi, Asistan)
44 — Özcan Bolcan (Öğretim üyesi, Asistan)
45 — Mustafa Kafalı (Öğretim üyesi, Doçent)
46 — Erk Yurtsever (Muhasebeci)
47 — Erol Tunalı (Avukat)
48 — Altan Deliorman (Gazeteci, Yazar)
49 — Metin Eriş (Öğretim üyesi, Asistan)
50 — Aykut F. Şireli
51 — İ. Alev Arık (Öğretim üyesi, Asistan)
52 — Abdurrahman Çelik (Muteahhit)
53 — Arif Özkök
54 — Türkay Tüdeş
55 — Osman F. Sertkaya (Öğretim üyesi, Asistan)
56 — Rüknettin Tözüm (Öğretim üyesi, Prof.)

MİLLİYETÇİ GENÇLERİN YÜRÜYÜŞÜ

1963 yılının başlarında solcu basın ve üniversitedeki solcu öğretim üyelerinin tahrikleri son hadde varmış, gafilleri ve masumları da aralarına alan İLERİCİ kisvesine bürünmüş olan tahrikçiler, gençlerin sokak ve caddelere dökülmelerine sebep olmuşlardı. Sokak yürüyüşlerine başlayanların hareketi artık sadece zabıta ve emniyet teşkilâtının değil, halkın da huzurunu kaçırmaya, memlekette gene birşeyler mi olacak diye iktisadî krizlere sebep oluyordu. Üstelik Yeni İstanbul, Yeni İstiklâl ve Toprak gibi sağcı basına tecavüze hatta tesislerini tahrip etmeğe kadar olan cür'etleri buna mukabil, sayfalarında mahkûm komünistlerin de rahatlıkla yazı yazdıkları gazetelere bir şey yapmamaları, milliyetçi, üniversite gençlerinin elbette gözünden kaçmıyordu.

Hatta bu arada bu eserin yazarının, üniversitede kurdukları, sanki bir HALK mahkemesinde olduğu gibi, muhakme edilerek öldürün!.. diye LİNÇ edilmek istenmesi artık bu zorbaların rengini de ortaya koymuştu.

26 mart 1963 salı günü, üniversitedeki TİP'li ve aşırı solcu öğretim üyelerinin tahriki ile aldatılmış solcu gençlerin bir yürüyüş daha yapacakları haber alınmış, muhtemel tecavüzlerini önlemek için Millîyetçi Üniversite Gençleri de aynı gün ve saatte (saat 13 de) Saraçhane meydanında toplanmışlardı.

Meydanı dolduran, 3000'i aşan uyanık gençliğe hitap eden Özkan İbar, S. Halil Baloğlu, Muzaffer Zorlu, Rüstem Bozkan, Necati Güneş'ten sonra, Fen Fakültesi Kimya Bölümü son sınıf talebelerinden Cevriye Ceylan, yaptığı heyecanlı konuşmasında:

«— Solcuların artık cüretkâr ve mütecaviz hale geldiği şu günlerde, millet ve vatanını seven gençlik olarak bu yalan ve istismarcılar karşısında elbette susamayız.

Bunların hareketlerini masum hareketler olarak vasıflandırmaya da imkân kalmamıştır. Biz üniversite gençleri elbette nizamı bozmak, rejimi yıkmak isteyenlerin karşısında olacağız ve bunlara asla fırsat vermiyeceğiz» demiş, bu gençleri tahrik eden, Akşam, Milliyet, Cumhuriyet gibi solcu gazeteleri protesto ettikten sonra, bu toplantıda kendilerine düşen vazifeyi anlatmıştı.

Konuşmalar bittikten sonra, Muzaffer Zorlu, Özkan İbar, Kemal Efendioğlu, Erol Atasoy, Erdoğan Hançer, Necati Güneş topluluğu bir nizama sokmak ve araya sızmak isteyen tahrikçilere fırsat vermemek üzere gayret göstermişler ve topluluğu MİLLİYETÇİ ÜNİVERSİTE GENÇLİĞİ yazılı dövizin arkasına toplamak suretiyle yürüyüşe geçmişlerdi.

«Kızıl tahrikçiler maskenizi yırtıyoruz.»

«Hangi gençlik (!)»

«Devrim ne devirmek ne taşlamaktır.»

«Solcu basına lânet.»

«Bu vatan komünistlere mezar olacaktır.»

Gibi 50'den fazla flâma taşıyan gençler ve asıl meydanı dolduran büyük gençlik kitlesi Unkapanı köprüsünden Yeni İstanbul'un önüne gelmişlerdi.

Gençler Yeni İstanbul Gazetesi önüne geldiği zaman kendilerine iltihak edenlerle birlikte onbine yakın büyük bir topluluk halinde idiler. Gazete önünde konuşan gençler de komünistleri tekrar tel'in etmişler ve yıldız teknik okulu talebesi Özkan İbar:

«— Mazisi insanlık tarihine ulaşan, Altaylardan Viyana kapılarına kadar at oynatan Türk ve Müslüman bir neslin küçük bir nüvesi olan bu topluluk, bu vatanı elbette komünist uşaklarına kaptırmıyacaktır Dün Şişhane meydanında birtakım gafil ve tahrikçiler bu milliyetçilerin sesi olan gazeteyi taşlamışlardı. O taşlar, o hücumlar, o tecavüzler yalnız o gazeteye değildi. O kaba kuvvetin çirkin tecavüzü Türk milletinin temsil ettiği asil zihniyete yani Türk Milliyetçiliğine idi.»

«Arkadaşlar,

Bu vatanın bu milletin kutsal emanetlerini ve fikirlerini dün dedelerimiz korudular, bugün de bizler koruyacağız» demişti. Bu konuşmadan sonra yer yer «kahrolsun komünistler», «Çetin Altan Moskova'ya», «Türk ordusu çok yaşa» diye bağırmışlar, daha sonra bir genç Arif Nihat Asyanın «Bayrak» adlı şiirini okumuş, bir başka genç ise, «Memleketi kardeş kavgasına sürüklemek isteyenlere fırsat vermiyeceklerini» ifade etmişti.

Bu arada gazete lehine tezahüratta bulunan gençlere «Yeni İstanbul»un yazı işleri müdürü Hasan Tuncay:

«— Sizlere teşekkür ederiz. Yaptığınız vakur hareket gözlerimizi yaşarttı. Minettarız. Bizler yalnız Allah'a ve kanunlara karşı sorumluyuz. Eğer her hangi bir nahoş hareket olursa pek tabiî bütün bir millet olarak soracağız. Şimdi sizden ricam, bize tedbir alındığını haber vermişlerdir, lütfen sessizce dağılın.» demiştir.

Milliyetçi gençler ellerindeki dövizlerle Taksime doğru yürüyüşe başlamışlar, abideye koydukları bir çelenkten sonra tekrar İstiklâl Caddesini takiben Galatasaray'a doğru geldiklerinde, ilerici ve devrimci adı verilen solcuların kışkırttığı gençlerin «kahrolsun gericiler» âvazeleriyle karşılaşmışlar, yolları inzibat erleri muhafaza altına aldığı için, bu karşılaşmada muhtemel nahoş hâdiseyi önlemek için erlere, «Süngü tak» emri verilmişti. Milliyetçi gençlerin solculara vermek istediği ders de böyle önlenmişti.

24.12.1963 tarihinde İstanbul C. Savcı yardımcısı Oğuz Barutoğlu'nun tanzim ettiği iddianamede gençlerin gösteri ve yürüyüş kanununa aykırı hareket ettiklerini suçluların şahit ve resimlerle tesbit edildiği bildiriliyor, tecziyeleri talep ediliyordu.

Şahit ve çekilen fotoğraflardan suçlu daha doğrusu elebaşı olarak tesbit edilen talebeler şunlardı:

Ahmet Kutlay, Cemal Getir, Fethi Şekercioğlu (Güzel S. A. Mimarlık Bölümü), Bekir Güven, İmdat Akmermer (Teknik Ün.), Özkan İbar (Y. Teknik Ok.), Cevriye Ceylân (Fen. F. Kimya Bölümü), İbrahim Ce-

mali (Maçka Teknik Ok), Muzaffer Zorlu (İst. Hukuk F. Talebesi), Tahsin Erken (Maçka T. Okulu), Kemal Efendioğlu (İktisat Fak. Talebesi), Rüstem Bozkan (Hacıdurmuşoğlu) (Y. İst. Ens.), Sıtkı Evren (Kimya Fakültesi), Ezel Elverdi (Tıp Fak.), Erol Atasoy (Orman Fak.) Muzaffer Celâsun (Gazeteci), Satılmış Baloğlu (İktisat Fak.) Muzaffer Şevki Kavurmacı (İktisat Fak.), Ertuğrul Düzdağ (Edebiyat Fak.), Erdoğan Hançerlioğlu (Hukuk Fak.) Atagün Aygün (Hukuk Fa.) Mesut Ertop (Teknikum talebesi).

Gençlerin müdafaasını Av. Atalay Peköz ve Av. Fazlı Akkaya yapmışlardı. Gençlerin bir millî şuur içindeki o günkü galeyana iştirak ettikleri, fakat suç teşkil edecek bir hareket içinde bulunmadıklarına karar verilerek beraatları sağlanmıştı. (30)

TÜRKOCAĞI

51 yıl önce kurulmuş olan Türk Ocağının, Ankarada bulunan tek mülkü ocak binasına da 27 Mayıs ihtilâl hareketinden sonra bazı fırsatçı politikacılar el atmış, bu binayı da ocağın elinden almak istemişlerdi.

Bilindiği gibi, o güne kadar hemen değişmez genel başkan olarak ocakların başında bulunan merhum Hamdullah Suphi Tanrıöver'in gayretiyle Ankara'nın en güzel ve hâkim yerinde yaptırılmış olan Türk Ocağının Genel merkez binası, uzun müddet CHP'nin namına tapuda tescilli olarak bulunmuştu.

CHP bu binayı 1951 yılına kadar halkevi olarak kullanmış, 1951'de çıkarılan Bakanlar Kurulu kararı ile halkevlerinin eski sahiplerine veya bina halkevi olarak kurulmuşsa hazineye devri kararlaştırılmıştı. Bu karara istinadan Türk Ocağı binası da ocağa tekrar iade edilmişti.

Rahmetli Başvekil Menderes'in rızasıyla 1960 yılına kadar her çeşit tasarrufu Ocağa ait olan bina, 1960 ihtilâlinden sonra tekrar elinden alınmak istenmiş, bilhassa Maarif Vekili Ahmet Tahtakılıç'ın za-

manında neredeyse bina elden çıkmak korkusu ile başbaşa bırakılmıştı.

27 May[illegible] hareketinden sonra Türkocakları 38 nci kurultayını Ankara [illegible] 21 haziran 1961 tarihinde akdetmiş ve genel idare kur[illegible] Suphi Tanrıöver'in başkanlığında şu zevat seçilmişti.

Abdulhadi Toplu (Tem. Mec. üyesi), Osman Rasim Eyüboğlu (Avukat), Tevfik Noyan (Müteahhit), M.Zeki Sofuoğlu, Dr. Hasan Ferit Cansever, Prof. Dr. Ziyaeddin Fahri Fındıkoğlu,Mahmut Nedim Gündüzalp, Dr. Fethi Erden, Dr. Metin Alyanak, Av. Aslan Topçubaşı ve Can Kerametli.

Türk Ocağı binasının tekrar alınacağı haberi üzerine, Genel idare kuruluna seçilmiş kişilerden başta Hamdullah Suphi olmak üzere, Tevfik Noyan, Abdulhadi Toplu, Dr. Metin Alyanak ve Aslan Topçubaşı, Reisicumhur Cemal Paşayı ziyaret ederek, Ocak binasının hukukî durumunu anlatmışlar, merhum reisicumhur Cemal paşa büyük bir anlayış göstermiş, hatta bizzat bu işlemin durdurulması için emir verileceğine söz vermişti. Cemal paşanın bizzat alâkadar olmasına rağmen, şer kuvvetleri dilekçeleri gizlice muameleye koymuş ve bir gün icra ile ocak binasının alınacağı öğrenilmişti. O günlerde ocağın müdürü bulunan Lütfi İkiz'in ortadan kaybolmasıyla ocağa girilememiş ve aradan geçen uzun zaman sonunda «Ortanın Solu» zihniyetine kurban edilmek istenen ocak binası, asıl sahiplerinde kalabilmişti.

Mart 1969'da yeni bir hamle ile daha cazip ve hareketli hale getirilen «Türk Yurdu» mecmuasının

çıkışıyla Türk ocakları halk efkârının daha ziyade alâkasını çekmiş, o günden sonra hemen atıl denecek kadar faaliyetlerden uzak olan Türk Ocağına bir hareket getirilebilmişti. Bu arada İzmir ve Erzurumda da şubeler açmak için faaliyete geçilmiş 1960 yılında bu şubeler de kurulmuştu.

Uzun müddet Türk ocaklarının genel kâtipliğini yapmış olan Dr. Fethi Erden değişmiş yerine Osman Rasim Eyüboğlu seçilmişti.

Türk Ocağı salonunda hemen her hafta bir konferans verilir olmuştu. Gene eski Türk büyüklerini anma günleri tertiplenmişti. Bu faaliyete paralel olarak 1961 de Ankara Türkocağı Abdülhadi Toplu, İstanbul Türk Ocağı Muzaffer İrdem, Adana Türk ocağı, İsmail Hakkı Ergun, Tekirdağ Türk Ocağı Mehmet Serez, Kırıkkale Türk ocağı Kaya Özdemiroğlu, Tokat Türkocağı Dr. Necmettin Öncül, İzmir Türk Ocağı K. Fedai Coşkuner'in başkanlığında seminer, toplantı ve konferanslara başlamıştı.

Hamdullah Suphi Tanrıöver'in vefatına kadar aynı hız ve çalışma programı ile gelen Türk Ocağı 1965 yılında Hamdullah Suphisiz ilk kurultayını toplamıştı.

Bu kurultayda maalesef genç ocaklılara merkez idare kurulunda yer verilmemiş, merkez idare kuruluna seçilenler, tecrübeli hatta şöhretli kişiler olmalarına rağmen ocak faaliyetleri daha önceki senelere nisbetle aksamış, intizamını kaybetmişti.

1965'de Prof. Dr. Osman Turan Genel Başkan seçilmiş, Genel idare kurulunda ise şu zevad vazife almıştı.

Mahmut Nedim Gündüzalp, (eski vekil, Türkiye Kredi Bankası Meclisi İdare reisi),

Fevziye Abdullah Tansel (yazar - öğretmen)

Prof. Dr. Emin Bilgiç (Dil - Tarih ve Coğrafya Fakültesi Dekanı)

Prof. Şevket Raşit Hatiboğlu (milletvekili)

Hasan Aksay (Milletvekili)

Muzaffer İrdem (İstanbul Belediyesi İktisad Müdürlüğünde)

Prof. Dr. Ziyaeddin Fahri Fındıkoğlu (İktisad Fakültesinde öğretim üyesi)

Prof. Dr. Mümtaz Turhan (Edebiyat Fakültesinde öğretim üyesi)

Can Kerametli (Türk ve İslâm eserleri müzesi müdürü)

Ali Uygur (Vakıflar baş müfettişi)

Mehmet Serez (Tüccar - Tekirdağ T. Ocağı Başk.)

Hamit Zübeyir Koşay.

Prof. Dr. Hikmet Tanyu (İlâhiyat Fakültesi öğretim üyesi).

Hassaten şu noktayı ifade etmek isteriz ki, Türk Ocakları, Türk milliyetçilik tarihinde müstesna bir yere sahip olmuş, ağırbaşlı, sessiz fakat yapıcı bir fikrin öncülüğünü yapmıştır. Bizim Türk ocaklarını bu bölüme alışımızın sebebi, bu müessesenin 1959 - 1965 yılları arasındaki devrede faaliyetlerine oldukça fazla hız verişi yüzündendir.

TEPEBAŞI TİYATROSUNDAKİ GALEYAN

1964 yılının Mart ayı içinde, Türkiyemizde ilk defa özel olmayan bir tiyatro sahnesinde beynelmilel bir komünistin, Lenin mükâfatı almasına da yardım eden bir eseri oynamaya başlamıştı.

Tepebaşı, Belediye Tiyatrosu sahnesine getirilen eser, Berthol Brecht adındaki komünistin «Sezuanın iyi insanı» adındaki eseriydi.

Berthol öleli tam 8 yıl olmasına, hatta 50'ye yakın da eseri bulunmasına rağmen 1964 yılına kadar bu komünistin ne bir eseri dilimize çevrilebilmiş ne de bir piyesi sahneye getirilebilmişti.

Fakat 1964 yılında ortamın kendileri için müsaid olduğunu zanneden solcular, bir tecrübe olmak üzere bu eseri Şehir Tiyatrosunun sahnesine aktarabilmişlerdi.

«Sezuanın iyi insanı» eseri, en saf insanları bile kuşkulandıracak kadar açık bir komünizm propagandası yapmaktaydı. Şöyle ki:

1) Sezuan şehrine gelen üç Allah, bu şehirde normal bir aile evinde değil de bir FAHİŞE'nin evinde

misafir edilmektedir. Böylece; Din, mukaddesat ve inanç tahripçiliği yapılmaktaydı.

2) Aç, sefil, bitkin ve perişan bir zümrenin, güçlenmek ve mes'ut olabilmek için mutlaka anarşist hattâ isyankâr olmaları telkin edilmekteydi.

3) Zengin ve varlıklı kimse, gaddar, merhametsiz, zalim ve daima istismarcı olarak canlandırılmaktaydı.

4) Karl Marks'ın komünist menifestosunun direktif ve işareti olan «İşçiler Birleşiniz» parolası piyeste aynen tezahür etmekteydi.

5) Müsavat fikri, kanun ve nizamda değil MADDE MÜSAVATI şeklinde ifadesini bulmaktaydı.

6) Kapitalist ve kapitalist nizamın düşmanlığı da açıkça telkin edilmekteydi.

8) Bir sınıf mücadelesi şuuru aşılanmaktaydı.

Üstelik bu eser Macar ihtilâlinin arefesinde Budapeşte'de bir tiyatroda oynanırken halk, bunun bir komünist tahrikçiliği olduğunu anladığı için tiyatro binasını tahrip etmiş, eseri oynayanları oldukça hırpalamışlardı.

Dahası var, 1953 - 54 - 55 yıllarında ise Moskova'da «DAS WORT» yani söz adında bir tiyatro dergisinin müdürlüğünü yapmış olan Berthol, «Dünyada tek fazilet komünizme hizmettir. Bu hizmet açık veya kapalı yapılabilir. Bu uğurda en açık mücadele de en kapalı yalan da mubahtır.» diyen bir kimse idi.

Zaten, Berthol dünya literatür, ansiklopedilerine, sadece bir komünist değil, bir komünist doktirincisi, terbiyecisi ve tebliğcisi olarak geçmiştir.

İşte, böyle beynelmilel bir komünistin eseri Türk

sahnelerine de getirildiğini 1964 yılında İstanbullular bizzat görmüş, Piyesin 5 inci veya 6 ncı temsilinde içeride bulunan seyirciler eser oynarken «neredeyiz? — Moskova'da mı? Pekinde miyiz?» — «Bu nasıl rezalet» diye bağırmışlar, ve bu açık komünist tahrikçiliğini protesto etmişlerdi.

Bu hâdiseden bir gün sonra (22. Mart. 1964) bilhassa sayfalarında müseccel komünistlerin de kalem oynattığı ilerici(!), toplumcu(!) ve sosyalist kisvesine bürünmüş olan gazeteler, hâdiseyi «İmam - Hatip Okulu ve Yüksek İslâm Enstitüsü talebeleri tiyatro bastılar »başlıklarıyla vermişler, akıllarınca hem yarının DİN adamını tezyif etmek, hem de hâdiseyi küçümsemek istemişlerdi.

Bu meyanda da, camların, kanapelerin kırıldığını sanatkârların dövüldüğünü yazmışlardı.

Aslında, Yüksek İslâm Enstitüsü talebesinin bu olayla hiç bir alâkası yoktu ve yalandı.

İmam - Hatip Okulu talebesi ise yatılı olduğu için gecenin o saatinde zaten tiyatroda bulunamazdı. Hem eğlenmek için elbette tiyatroyu seçemezlerdi, yalan dı.

Tiyatronun basılması da yalandı. Çünkü basılma, dışarda gelen âni bir baskındır, halbuki protestoyu içerde bulunan seyirci yapmıştı.

Camların kırıldığı, sanatkârlara hücum edildiği ise tam bir sosyalist yalanı idi.

Hâdise Örfi İdare zamanında yapıldığı için, eser bir müddet sahneden kaldırılmış, fakat daha sonra solcu bilirkişiler, suç unsurunu ortadan kaldırmak için, eserde komünizm propagandasına rastlanmadığını bil-

diren bir rapor tanzim etmişlerdi. Fakat milli vicdanlarda, bu piyesin komünizm propagandası yaptığı kesinleşmiş olmalı ki, bir hafta dahi oynamayan piyes sahneden kaldırılmıştı.

O günlerde her sol hareketi destekleyen, teşvik eden CHP'nin solcu sözcüleri Bülent Ecevit ve Suphi Baykam, eseri ve yazarını öven beyanlarda bulunmuşlardı.

Türkiye komünizmle Mücadele Derneğinin Genel Merkezi ise Nejat Halil imzası ile bu teşvikçilere şu telgrafı çekmişti:

«Haksız bir dâvayı savunma bahtsızlığınızı tarih, bir gün esefle kaydedecektir. Maruf Komünist Brecht'in komünizm propagandası yapmadığını savunmak affedilmez bir hatâdır. Komünizmi bu vesile ile bizler bir defa daha tel'in eder, görüldüğü her yerde mutlaka başının ezileceğini aziz milletimize duyururuz.»

Yalan haberler karşısında ise İst. İmam - Hatip Okulu mezunları Cemiyeti şu bildiriyi yayınlamıştı:

1) Son günlerde aktüel mesele hâline getirilen (Sezuan'ın iyi insanı) temsiline hiç bir İmam - Hatip Okulu öğrencisi katılmadığını İmam - Hatip Okulu Müdürlüğünden aldığımız resmî bilgiye ve kendi soruşturmalarımıza dayanarak sayın halkımıza arzediyoruz.

2) Bu bildirimiz, Komünistliği bütün dünyaca bilinen Berthol Brecht'in eserini oynatılmasına karşı olan reaksiyonu tasvip etmediğimiz mânasını taşımaz. Maksadımız zihniyet ve temayülleri malûm bazı gazetelerin her vesile ile nasıl bir İmam-Hatip Okulu aleyhtarlığı yaptığını, yalan haberlerle efkârı umumiyeyi bulandırmaya çalıştığını izahtan ibarettir.

3) Aziz vatandaşlarımıza duyurmak isteriz ki, son zamanlarda Türkiyemizde mefhumlar mânasını kaybetmiştir. Gerçek anlamda «İlerici»nin adı «gerici» ve yine gerçek anlamda «gerici»nin adı «ilerici»dir. Bugünün solcuları Türk toplumunu insanlığın iptidaî devrine götürüp orada boğmak istemektedirler.

İSTANBUL İMAM - HATİP OKULU MEZUNLARI CEMİYETİ YÖNETİM KURULU:

Protesto olayından bir gün sonra ise 24 Mart 1964 tarihinde İlhan Darendelioğlu, Ahmet Muşlu, Pirali Demirsen (Sendikacı), Ali Özel (Ask. Tıp Talebesi), Metin Denli (Ask. Tıp. Talebesi), Mahmut Çapar (Ask. Tıp Taleb.) İrfan Sava (Ask. Tıp Talebesi), Av. Oğuz Özbek, Av. Aslan Topçubaşı, Özkan İbar (Teknik Ok. Talebesi), Vahap Unal (Stj. Dr.), Cavit Özer Kalpakçıoğlu (Hukuk Talebesi) suçüstü kanunlarına göre muhakeme edilmek üzere nezarete alınmış, 2 gün Beyoğlu Emniyet Müdürlüğünde bir gün de İst. Merkez Emniyet Müdürlüğünde kalmışlar, evrakları tekemmül ettikten sonra akşam karanlığında Nöbetçi 6 ncı Asliye Ceza Mahkemesinde yapılan ilk duruşmada, gayrı mevkuf olarak dâvânın devamına karar verilerek serbest bırakılmışlardı.

Darendelioğlu, müdafaasında:

— Hâdise, gazetelerin yazdığı gibi ne bir baskın ne de bir isyandır. Bir Millî galeyanın neticesi ancak bu bir protesto idi. Eğer gerçekten demokrasiye inanıyorsak, demokrasilerde alkışlanmanın da protestonun da tabiî olduğunu zannederim. Kaldı ki bu eserin ya-

zarı sadece Lenin değil, Stalin mükâfatı da almış beynelmilel bir komünisttir. Türk sahnelerinde açıkça komünist propagandası yapılırken bir Türk vatandaşı olarak elbette susamazdım, evet, sahne kenarında tahrik için değil, sorulan bir suale karşı, eserin yazarının hüviyetini açıkladım ve protestonun haklı olduğunu söyledim. Kimsenin biletini almadım, zaten mali vaziyetim müsaid değildir.

Mehmet Muşlu:

— Evet, protesto ettim. Bunu millî ve vicdanî bir vazife bildim. Çünkü, Türk sahnelerinde Türkün kaderine dinamit konulan bir yerde susamazdım. Eğer adliyemiz suçlu arıyorsa, tiyatro idarecilerini de buraya getirmeliydi. Müsebbip bırakılıp protesto edenlerin suçluluğu hiç bir yerde görülmemiştir.

Vahap Ünal:

— Tiyatroda tesadüfen bulunuyordum. Vatansever bir Türk genci olarak bu açık komünist propagandası karşısında susamazdım. Kimseye vurmuş değilim, kahrolsun komünistler diye bağırdım.

Metin Denli:

— Sahnede oynayanlar, rahatlıkla her çeşit mukaddesatımızı yıkan bir propaganda içindeydiler. Onlar elbette suçlu değildi. Ben tiyatro idarecilerini ve eseri protesto ettim. Sahnede halka hitap ettiğim doğrudur. Vazifemi yaptığıma inanıyorum, demişti.

Dâvâda sanık mevkiinde bulunan milliyetçileri, Av. Fazlı Akkaya, Av. Nedret Pınar, Av. Ali Taştan Öge ve Av. İsmet Tümtürk müdafaa etmişlerdi.

Bir yıl devam eden muhakeme esnasında, tiyatro mensupları dinlenmiş, hemen hepsi yemin ettikten sonra yalan söylemişlerdi. Hatta bu yalanlara o gün tesadüfen içerde olup da görgü şahitliği yapan bir de Savcı katılmıştı. Fakat Türk polisinin, namuslu şahitliği, adalete oldukça saygılı bir hâkimin adil kararıyla, tiyatrodaki gösterilerin bir millî galeyan olduğu, kanuna aykırı bir tarafı bulunmadığı sabit olmuştu.

TÜRKİYE MİLLİYETÇİLER BİRLİĞİ

1963 yılının sonlarında, Türk milliyetçiliğini kuvvetlendirmek, Türk kültürünü yaymak, yabancı ve zararlı ideolojilerle mücadele maksadıyla kurulan bu teşekkülün başlangıçtaki adı «Türkçüler Derneği» idi.

Türkçüler Derneği H. Nihal Atsız, İsmet Tümtürk, Necati Bozkurt, İzzet Yolalan, İsmail Gökhun, Fahri Ersavaş, Erk Yurtsever, Muzaffer Eriş ve Faik Tan tarafından kurulmuştur. Dernek kurulduktan bir müddet sonra Beyazıt karakol sokak No. 2 de bir lokal kiralanmış, fakat kurucuların hemen hepsinin derneğe ayıracağı zaman çok mahdut olduğu için, Derneğin hem adını değiştirmek ve hem de genel merkezin Ankara'ya nakli kararlaştırılmıştı.

1964 yılında derneğin merkezi Ankara'ya nakledilmiş ve 30 ağustos 1964 pazar günü Ankara Türkocağı salonunda yapılan umumî kongre ile adının «Türkiye Milliyetçiler Birliği» olmasına karar verilmişti.

Bu tarihte yapılan kongre sonunda Genel Başkanlığa Nejdet Sançar, Başkan yardımcılığına Doç-

Dr. Hikmet Tanyu, diğer üyeliklere de Doç. Halûk Karamağaralı, Mehmet Orhun, M. Zeki Sofuoğlu, Dr. Aziz Alpagut, Mustafa Kemal Erkovanlı ve Mustafa Hacıömeroğlu seçilmişlerdi.

Kongrenin 30 ağustosa tesadüf etmesi, o günler de de Kıbrıs dâvamız kritik bir safhada olması münasebetiyle kurultay kararıyla aşağıdaki bildiri neşredilmişti.

«Türkiye Milliyetçiler Birliğinin bugün toplanan kurultayında, Büyük Millet önderi Atatürk'ün başkanlığında kazanılan büyük zaferin 42. yıldönümünü kutladığımız bu mutlu günde, büyük ülkü sahibi ulu bir milletin evlâtları olarak, Kıbrıs dâvamızda milletçe gösterilen yüksek hassasiyeti ve millî birlik ve dayanışma ruhuna yürekten bağlılığını Türk umumî efkârına duyurmaya oy birliği ile karar vermiştir.

Türkiye Milliyetçiler Birliği, Büyük Atatürk'ün «Türk Milletinin Büyük Millet olduğunu yakın zamanda bütün medenî âlem bir kere daha anlayacaktır» mealindeki sözlerinde dile gelen millî Türk şuuruna özellikle dikkatleri çeker ve bu itibarla geleceğe güvenle baktığını ısrarla ve önemle belirtmeyi, şu tarihî günde kutsal bir görev sayar.

Türkiye Milliyetçiler Birliği, Kıbrıs dâvamızın, Türk devletinin arzusu dışında veya muhalefetine rağmen bir hal çaresini bağlanamayacağı inancını Türk umumî efkârına saygıyla arzeder.»

T. Milliyetçiler Birliğinin 28 mart 1965 pazar günü birlik lokalinde yapılan ikinci kurultayında, resmî makamların BİRLİK adının birkaç derneğin birleşmesiyle meydana gelecek teşekküllere verilebileceği şek-

lindeki itirazı üzerine adı tekrar değişmiş bu kerre de «Türkiye Milliyetçiler Birliği Derneği» olmuştur.

Aynı tarihteki kurultayda Genel idare heyeti üyesinin sayısı 9'dan 15'e yükselmiş bu kerre de daha önce seçilmiş olan 9 kişilik idare heyeti bu kurultayda da tekrar seçilmiş, yeni genel idare kuruluna şu 6 yeni üye katılmıştı.

Hüsnü Dikeçligil, Erhan Löker, Celâl Sungur (Yozgat milletvekili), Dr. Fethi Tevetoğlu, Necati Torun, İsmail Hakkı Yılanlıoğlu.

Dernek, Kadıköy, Pendik, Üsküdar, Kayseri, Adana, Mersin, Tarsus, Polatlı, Boğazlayan, Antalya, İzmir, Yeşilhisar'da şubeler açmıştı.

TÜRKİYE KOMÜNİZMLE MÜCADELE DERNEĞİ

1963 yılında Türkiyemiz için bir komünist tehlikesinin geçmiş yıllara nisbetle daha çok arttığına kani olan İzmir'de 41 vatansever kişi «T.K.M. Derneği» ni kurmuş bulunuyordu.

Bu 41 kurucu üyenin isimlerini alfabetik sıraya göre veriyoruz.

Ahmet Akkor (memur) — Yavuz Aksoy (tüccar) — Neşe Ariç (memur) — Neş'et Aslım (marangoz) — İbrahim Avcı (esnaf) — Üzeyir Ceylân (müteahhit) — Ali Rıza Çelik (yazar) — Nihat Sönmeztaş (işçi) — Ahmet Damar (çiftçi) — Şirzat Doğru (memur) — Reşat Düşünür (tüccar) — Ekrem Gülgönül (işçi) — Halit Gürol (gazeteci) — Haydar Hoşgönül (matbaacı) — Çoşkun İnce (Borsa ajanı) — O. Gazi İshakoğlu (asistan) — Muammer Karakoç (terzi) — Şükrü Karamehmetoğlu (tüccar) — Burkay Kaynak (avukat) — İhsan Koloğlu (avukat) — Muzaffer Koru (tüccar) — Hasan Oraltay (tercüman - yazar) — Selâhattin Özbalcı (malî müşavir) — Suat Özdemiroğlu (asistan) — Yakup Özkök (avukat) — Halil Özyaşlar (eczacı) — N. Halil Pala (eczacı — Nejat Pamir (doktor) — Baha Pendük (memur) — Muammer Sağkol (tüccar) —

Süleyman Sayar (çiftçi) — Cemal Sercan (imalâtçı) — Edip Temuçin (avukat) — Avni Tolgalı (Em. Sub.) — Doğan Toptancı (tüccar) — M. Yaşar Tunçsiper (Muhasip - yazar) — Ramazan Yalçınkaya (çiftçi) — Aslan Uğurtan (ressam) — Abdurrahman Yorgancılar (tüccar) — Ömer Yıldırım (elektrikçi) — Fahri Karslıoğlu (Y. Ziraat Müh.)

Derneğin gayesi, nizamnamesinde şu şekilde açıklanmıştır:

«2. Madde — Dernek, başta Komünizm olmak üzere, yıkıcı, yıpratıcı ve bozguncu fikir ve cereyanlarla mücadele etmek, millî kültürümüzü, millî ve manevî değerlerimizi korumak gayesiyle kurulmuştur. Bu maksada ulaşmak için aşağıdaki mevzularla iştigal edilir:

a) Tarih, vatan, kültür ve kader birliği şuurunu kökleştirmek,

b) Demokratik nizam ve insan hakları fikrini kıymetlendirmek,

c) İçtimaî tesanüt fikrini yaymakla beraber, içtimaî yardım ve hizmetleri maddeten ve mânen icra etmek,

ç) Türk vatanı ve milliyeti için her türlü fedakârlıktan çekinmeyen ve bencilikten uzak mefkûrecilerin çoğalmasına çalışmak,

d) Ahlâk, âdet ve an'anelere uygun yaşamayı ve millî mukaddesata hürmeti telkin etmek.

e) Türk hars ve mukaddesatına aykırı cereyanlarla ve komünizm âfeti ile mücadele etmek.»

Birinci kurultaya kadar derneğin ilk genel başkanlığını Nejat Halil Pala yapmıştır. İlk sene 10 şube

açılabilmiş ve bir yıl sonra yapılan ilk kurultayda Av. İhsan Koloğlu genel başkan, Burhanettin Semerkantlı 2. başkan seçilmiş, üyeliklere de Galip Erdem, Baha Pendük, Ahmet Öztaşan, Şemsettin Çeker, Hayrani Ilgar, Hamza Sadi Özbek, Ali Rıza Çelik getirilmişti.

Bu arada İstanbul şubesinin kurulma yetkisi İlhan Darendelioğlu'na verilmiş 1964 yılı başında Av. F. Akkaya'nın başkanlığında İstanbul şubesi de kurulmuştu.

Derneğin ikinci Genel Kurul toplantısı 1965 yılının nisan ayında yapılmış, genel başkanlığa Darendelioğlu seçilmişti. 65 yılının sonunda derneğin şube sayısı 27'den 110'a çıkmıştı.

Aynı yıl içinde Dernek kurucularından Zeki Efeoğlu ve iki arkadaşı, İzmir'de Karşıyaka'daki evinde istirahat etmekte olan Reisicumhur Cemal Paşayı ziyarete gitmişler, derneğin fahrî başkanlığını teklif etmişlerdi.

Bu teklif karşısında memnuniyetini bildiren Cemal Gürsel:

«— Elbette kabul ederim. Komünizmle mücadelede asıl vazifeliler bizler olmalıyız» demiş basına verilmek üzere de fahrî başkanlığı kabul ettiğine dair imzalı ve antetli bir belge vermişti.

Fakat kısa bir müddet sonra, T K M Derneğinin hızla geliştiğini, her gittikleri kaza ve vilâyette T K M Derneğinin levhalarıyla karşılaşan CHP'nin genel başkanı İnönü, bu derneğin her yere yayılmasından endişe duymuş olmalı ki o zamanki başvekil Ürgüplü vasıtasıyla Cemal Paşayı yanlış haberlerle tesir altında bırakmış, reisicumhur da istifaya mecbur kalmıştı.

Darendelioğlu ilk bir yıllık genel başkanlığı zamanında tam 78 şubede «Türkiye'de ve Türk basınında komünizm faaliyetleri» mevzuunda vesika ve projeksiyonlu konferanslar vermiş, halkın bu korkunç tehlikeye karşı uyanması lâzım geldiği zaruretini dile getirmişti. 1965 yılı büyük seçimlerinde CHP'nin «Ortanın Solu» sloganı ile halkın huzuruna çıkışı dernek şubelerinin faaliyetini oldukça arttırmıştı. Bir çok şubelerde verilen konferanslar, bildiriler, mitingler CHP idarecilerini fazlasıyla endişeye düşürmüştü. Şubelerin tertiplediği toplantılarda ayrıca, Prof. Dr. Nevzat Yalçıntaş, Prof. Dr. Mümtaz Turhan, Prof. Dr. İbrahim Kafesoğlu, Kadrican Kaflı, Necip Fazıl Kısakürek, Ergun Göze, Aclan Sayılgan, Dr. Fethi Tevetoğlu, Galip Erdem, İhsan Taşdelen, konferanslar veriyorlardı. İstanbul ve civarındaki şubelerde ise, Av. Fazlı Akkaya, Nurettin Pakyürek, Ahmet Muşlu gibi dernek idarecileri halkı tenvir ediyorlardı.

Bu konferanslar ortanın solu yolcularını oldukça kuşkuya düşürmüştü. Zira T K M derneği mensupları; «Ortanın solu» sloganı ile milleti aldatmaya, kafalarda yanlış istihfamlar yaratmaya çalışanların da karşısında olduklarını açıkça beyan ediyordu. Çünkü ortanın solunda olanların başı, hiç bir gün komünizmin bir tehlike olduğunu söylemediği gibi, memlekette ne kadar solcu, sosyalist varsa adeta onlara hamilik vazifesi görüyordu. Hatta sol ayaklanmaları teşvik ediyordu. Onun için de T K M Derneklerinin kafaları uyarıcı beyannameleri ve konferansları ile fikre fikirle mücadele edenlere zecrî tedbir isteniyor, İnönü, hükûmeti zorluyordu.

Malatya milletvekili İsmet İnönü Millet Meclisinin 16.7.1965 tarihli birleşimindeki konuşmasında (seçimlerin komünizme karşı mücadele derneğinin faaliyeti içinde cereyan edeceğini iktidarın dernek için tahsisat ayırdığını, derneğin A.P. mensupları tarafından kurulduğunu, dernek hareketleri kanun dışına çıktığı takdirde hükümetin başlıca sorumlu olacağını, saldırgan ve dövüşme halinde bulunan derneğin sorumsuz ve büyük devlet makamı tarafından seçimler için ve vatandaş huzuru için tehlike arzetmekte olduğunu, dernek faaliyetleri hakkında bir tartışma açmak ihtiyacını bulmakla beraber hedefinden ayrıldığını politikaya yöneldiğini, hedefini aşan dernek hakkında kanunî işlem yapılmasının beklenmekte olduğunu söylüyordu.

İstanbul Milletvekili Suphi Baykam ise: Bilhassa Ulus gazetesinin 1.7.1965 tarihli nüshasında intişar eden, Kars'taki konuşmasında (Komünizmle mücadele derneğinin tüzüğüne aykırı olarak siyaset yapmak istidadında bulunduğunu bir zamanların Vatan Cepheleri istikametinde gelişmekte olduğunu, T K M Derneklerinin tehlikeli bir gelişme içinde olduğunu, Cumhurbaşkanının adını istismar edip, hazineden alınan paralarla faaliyet gösteren bu dernek uyarılmaz ve gerekli tedbirler alınmazsa tehlikenin daha da büyüyeceğini) beyan etmişti.

Hatırlanacağı üzere basında hayli münakaşa konusu olan bu iki yalan ifade, İzmir Savcılığı tarafından ihbar telâkki edilmiş, Derneğin genel başkanı İlhan Darendelioğlu, genel başkanvekili Burhanettin Semerkanlı, Genel sekreteri Hayri Ilgar, merkez idare ku-

rulu üyeleri Nejat Halil Pala, İhsan Koloğlu, Abdulgani Çelik, Hasan Oraltay, Mehmet Gemalmaz ve Ali Rıza Akkemik İzmir C. Savcılığının 1965/1755 sayılı hazırlık dosyasıyla mahkemeye verilmişti.

Dernek idarecilerinin teker teker sorgularından sonra müdafaaları dinlenmiş verilen ve gösterilen deliller, T K M Derneğinin asla bir siyasî partinin organı olmadığı, hatta 110 şubeden 9 şube başkanının CHP'li üçünün Millet Partili, beşinin CKMP'li, ikisinin Yeni Türkiye Partili, on yedisinin AP'li diğerlerinin de bitaraf vatandaşlar olduğu ifade edilmişti.

Kaldı ki, Malatya'da T K M Derneğini kuranların arasında ve idare heyetinde Malatya CHP belediye başkanı olan Avni Gebeş vardı. Malatya'nın yakınındaki Yeşilyurt kazasında başkan ve müteşebbis heyetin çoğu CHP'li idi. Salihli ve Sındırgı'da şube başkanlarımız CHP'li Belediye reisleriydi.

İnönü ve Suphi Baykam'ın T K M Dernekleri için söyledikleri bir iftiradan öteye geçmediği için Mahkeme aşağıdaki gerekçe ile dernek Genel merkez idarecilerinin beraatını sağlamıştı.

Bu beraat kararının son bölümü aynen şöyle idi:

«Dernek Genel Yönetim Kurulu üyesi bulunan sanıklar, müdafaalarında ise (derneğin siyasetle asla ilgisi bulunmadığını siyasî bir partiye mensup vatandaşlarla her hangi bir siyasî partiye mensup olmayan bitaraf olan vatandaşların derneğe üye olabileceklerini, nitekim derneğin muhtelif Şubelerinde çeşitli siyasî partilere mensup vatandaşlarla bitaraf vatandaşların kayıtlı üye olduklarını, Genel Yönetim Kurulunu teşkil eden 9 şahsın da her hangi bir partiye mensup ol-

madığını) beyan ettikleri gibi (Derneğin münhasıran kültürel faaliyette bulunduğunu, bu maksatla mücadele Dergisi) namı altında bir dergi ile çeşitli halk yayınları ile de vatandaşların komünizme karşı uyarıldığını, bu maksatla konferans ve seminerler tertip ettiklerini Bursa olayları ile derneğin doğruca ve dolayısıyla bir alâka ve irtibatı bulunmadığını bir iki şahsî faaliyetin derneği ilzam edemiyeceğini) beyan ve ifade etmişlerdir. Gerçekten bu müdafaa çerçevesinde yapılan tahkikatta derneğin muhtelif şubelerinde kayıtlı üyelerinin çeşitli siyasî partilere mensup üyeler olduğu tesbit edildiği gibi derneğin Bursa hâdiseleri ile uzak ve yakın bir irtibatı bulunduğunu tesbite de imkân hasıl olmamıştır.»

«Şu suretle (Türkiye Komünizmle Mücadele Derneği) nin amacından ayrıldığı veya amacını gizlediği, politikaya yöneldiği veya kanun dışı faaliyetlerde bulunmak sureti ile amacının kanuna aykırı bir mahiyet iktisap etme hususundaki iddialar maddî bir vakıa ile delillenememiştir. Binnetice yukarıda izah edilen sebeplere binaen dernek hakkında kamu dâvası açılmasını haklı kılacak mahiyet ve derecede delil elde edilmediği cihetle C.M.U. Kanununun 163, 164, 165 maddeleri gereğince takibat icrasına mahal bulunmadığına keyfiyetin sorguya çekilen dernek genel yönetim kurulu üyesi bulunan sanıklara tebliğine itirazı kabil olmak üzere karar verildi.»

İzmir C. Savcı Yardımcısı
Celâl Kaynak (11534)
(İmza)

T K M Derneği, 1965 yılında İzmir'de oldukça başarılı ve muhteşem denecek kadar geniş bir halk kitlesini bir araya getiren «Komünizmi tel'in mitingi» yapmış, bu mitingler Antalya, Adana, Erzurum, Kars ve Trabzon'da devam etmişti.

İstanbul'da yapılan bütün mitinglere de fiilen iştirak etmiş, MTT Birliğine yardımcı olmuştur.

1965 sonuna kadar neşriyatına devam eden MÜCADELE dergisinin yanında, küçük fakat hayli faydalı olan 3 eser neşretmiştir.

Bunlardan birincisi, «Kızıl Albay Pankovski'nin Gizli Defteri», ikincisi Hayrani Ilgar tarafından yazılan «Komünizm ve Tenkidi», üçüncüsü de Aydın şube başkanı Av. Orhan Özgedik'in hazırladığı «Komünizmle Mücadele ve yolları» isimli eserlerdir.

ÜLKÜ — BİR

(Ülkücü Öğretim Üyeleri ve Öğretmenler Derneği)

Türkiyemizin geleceğinin en büyük teminatı hiç şüphesiz, uyanık, kültürlü, milli ve manevi değerlerine saygılı MİLLİYETÇİ bir gençliğin yetişmesidir.

Bir ülkenin İRFAN ORDUSU denilen kitlesi kafa ve ruh bakımından vatansever bir maya ile gelişmiş ve olgunlaşmışsa,onların yetiştireceği gençlik de aynı duygularla yetişir, millet ve memleket hizmetinde şerefli vazifeler görür.

Bugün, Türkiyemizde maalesef en çok şikayet edilen zümre öğretmenlerimizdir.

Devlete ve hükümete isyan edenler fakir köylüler, aç ve sefil işçiler arasından çıkacağını zannedenler yıllardır, üniversitelerimizi, daha sonra orta öğretim kurumlarımızı saran sol propaganda ve anarşik hareketler karşısında şaşırmışlardır ama, Eğitim Camiamızın tedbire muhtaç, acıklı, hatta dehşet verici yönünü bilenler için bu olaylar hiç de yadırganmamıştır.

İşte 1968 de başlayıp 1972 de had safhaya gelen anarşik olaylar karşısında Öğretmenlerimizi birliğe ve

milliyetçiliğe davet etmek isteyenler kısa adıyla ÜLKÜ — BİR olan derneği kurmuşlardı.

1972 yılının başında kurulan ÜLKÜCÜ ÖĞRETİM ÜYELERİ ve ÖĞRETMENLER DERNEĞİ'nin tüzüğündeki AMAÇ maddesinde aynen şunlar söylenmektedir.

3. Madde — Derneğin amacı, bütün öğretim üyeleri ve yardımcıları ile öğretmenleri Türk yurdunun ve milletinin bölünmez bir bütün olduğu esası ile Türk milliyetçiliği ve Atatürk'ün «Muasır medeniyet seviyesinin üstüne çıkmak» ülküsü etrafında toplayarak aralarında sosyal, kültürel ve meslekî dayanışmayı sağlamaktır.

Dernek bu amacı gerçekleştirmek için:

A) Üyelerin meslekî, idarî, hukukî, sosyal ve kültürel hak ve menfaatlerini sağlamaya ve korumaya, meslekî çalışma ve ilerlemelerinde kendilerine yardımcı ve destek olmaya çalışır.

B) Öğretmenlik mesleğinin her kademe ve dalda gelişmesini ve milliyetçilik ülküsünün yayılmasını sağlayacak konferanslar, seminerler, kurslar, açık oturumlar, toplantılar tertipler, eğitim ve öğretim ile ilgili konularda ilmî anket ve araştırmalar yaparak bunların neticelerini ilgili mercilere duyurur ve yayınlar yapar;

C) Öğretmen, öğrenci ve toplumumuz arasında sevgi, saygı ve ülkü birliğine dayanan işbirliği ve âhengin kurulmasına ve devamına çalışır;

Ç) Üyelerin âileleri ile birlikte dinlenebilmeleri ve boş zamanlarını iyi ve faydalı bir şekilde değerlendirmeleri için lokaller ve kamplar açar, sportif faaliyetlerde bulunabilmelerine imkân sağlar;

KURUCULARI

ÜLKÜ — BİR'in kurucu üyeleri aşağıda adını ve sıfatını verdiğimiz 9 kişi idi.

1 — Doç. Dr. Recep Doksat (Çukurova Tıp Fakültesi öğretim üyesi)
2 — Fethi Gözler (Ankara Atatürk Ortaokulu Müdürü)
3 — Tahsin Özgeldi (Ank. Yeşiltepe Okulu Öğretmeni)
4 — Atilla Özmen (O.D.T. Üniversitesi Öğ. Görevlisi)
5 — Faik Oktay (Yıldırım Bayezid İlkokulu Müdür Mv.)
6 — Prof. Dr. Cengiz Uluçay (Fen Fakültesi Matematik kürsüsü öğretim üyesi)
7 — Necdet Sançar (Emekli Öğretmen - Vefat etmiştir.)
8 — Ö. Faruk Gençosman (Mamak Ortaokulu Müdür Yardımcısı)
9 — Mustafa Yılmaz (Fen Fakültesi Asistanı)

Dernek kurulduktan sonra, vazife taksimatında Doç. Dr. Recep Doksat (Şimdi profesördür) başkanlığa, Fethi Gözler ikinci başkanlığa geriye kalan 7 kurucu üye ise müteşebbis yönetim kurulu üyeliğine seçilmişlerdi.

Kurulduktan hemen sonra, Yurdun en uzak köşelerinde bile büyük bir alaka ile karşılanan ÜLKÜ — BİR, birinci yılını tamamladığı zaman 63 vilâyetimizde kurulmuş, 7 ve 8 şubat 1966 tarihinde Ankara'da yapılan 4. cü büyük kurultayına ise 340 şubeden bine yakın delege katılmıştı.

ÜLKÜ — BİR'in 4. cü büyük kurultayı gerçekten milli Eğitim camiasının dikkatini üzerine çekmiş, kongrenin, yapıcı, bütünleştirici ve milli birliğe davet edici havası, sağ duyulu vatandaşlarımız ve eğitim mensuplarımız tarafından takdirle karşılanmıştı.

7 Şubat günü Ankara sanki olağan üstü günlerinden birini daha yaşıyordu.

Yurdun her tarafından bine yakın temsilcinin yanında çok sayıda gelen öğretmenler Kurultay salonunu sabahın erken saatlerinde doldurmuşlardı. Saat 10 da başlayan kurultayın divan başkanlığına Prof. Dr. EROL CANSEL seçilmiş, başkan ilk sözü eski yönetim kurulu başkanı Prof. Dr. Orhan Düzgüneş'e vermişti.

Düzgüneş şunları söylemişti:

«Değerli dinleyenlerim,

Türkiye Cumhuriyeti Devleti, Türk Milliyetçiliğine dayanır. Türk Milliyetçiliğinin esası ise, Anayasamızın giriş bölümünde ifade edilmiş bulunduğu gibi, bu devletin bütün ferdlerini kaderde, kıvançta ve tasada ortak, milli şuur ve ülküler etrafında bölünmez bir bütün halinde toplamak, milletimizi milli birlik ruhu içinde daima yüceltmeyi amaç edinmektir.

Türkiye Cumhuriyeti Devletinin idaresinde Türk milliyetçiliğinden hız ve ilham alınacağı da Anayasamızda belirtilmiştir.

Millî Eğitimimizle ilgili kanun, yönetmelik ve programlarda tabiatile bu anayasal hususiyet hakimdir. Fakat buna rağmen idarecilerden ve öğretmenlerden bir kısmı okullarında ve sınıflarında bu mevzuata tamamen ters bir öğretim uygulamışlar, Türk çocukla-

rını tarihlerinden, kültürlerinden, törelerinden ve dini inançlarından soğutmaya çalışmışlardır. Bunlar kanunlara değil, kendi örgütlerinin ve buna paralel diğer örgütlerin emir ve direktiflerine uymayı vazife saymışlardır.»

«Bildiğimize göre, başta öğretmen yetiştiren okullar gelmek üzere bütün okulların komünizm propagandasından masum tutulması, Öğretmen yetiştirmenin ilmi bir sisteme bağlanması müfredat programlarının Türk Çocuklarına, her şeyden önce kendi milli mefahirini öğretecek ve böylece kendine ve milletine güvenini artırarak yabancı ideolojilerde çıkış yolu aratmıyacak, onu milleti ve memleketi için üstün bir gayretle çalışmaya teşvik edecek ve onun geleceğe güvenle bakmasını sağlayacak bir muhteva kazanması mevcut imkânlarla yerine getirebilecek en verimli gerekler olarak kabul edilmiştir.»

«Ülkücü Öğretim Üyeleri ve Öğretmenler Derneği olarak Bakanlığa bu konularda bütün gücümüzle muzahir ve yardımcı olacağız. Yalnız biz bunlar yanında ihmal edilmemesi gereken bazı tedbirlerin de bulunduğuna kaniiz»

Prof. Dr. ORHAN DÜZGÜNEŞ uzunca konuşmasının son bölümünde de şunları söylemişti.

«Üniversitelerde ve diğer yüksek öğretim kurumlarında bu ders yılının anarşik eylemlerin mevcut düzeni yıkıp, yerine Marks veya Mao düzenini yerleştirme amacının bulunduğu bütün yetkililerce ve milletçe anlaşılmıştır. Hal böyle iken bunlara karşı direnenleri aynı terazinin öteki kefesine koyarak tartmak, milli şuurun kudretini takdir edememekten başka bir şey değildir.»

Bu konuşmadan sonra okunan faaliyet raporunda bilhassa, bir öğretmen teşekkülü olmaktan ziyade MARKSİST siyasî bir teşekkül gibi hareket eden TÖB - DER'le yapılan mücadele anlatılmış, öğretmenlerin maaşları, içtimai sıkıntıları üzerinde durulmuş, yurtlar kurumu ile olan temaslar dile getirilmiştir.

Kurultayın Dilekler bölümünde ise halen Sibiryada Ölümle başbaşa bırakılmış olan Kırımlı mücahit MUSTAFA CEMİLOĞLU için reisicumhura bir telgraf çekilmesi teklif edilmiş bu teklif alkışlar arasında ittifakla kabul edilmişti.

Hatırlanacağı üzere kongrenin yapıldığı Şubat 1976 tarihinden önce, Kırımlı sürgün Türklerin Kırıma dönmeleri için mücadele eden 30 yaşındaki Mustafa Cemiloğlu, bu teklifinden dolayı Sibiryanın küçük bir kentine sürülmüş, orada açlık grevi yüzünden 30 kiloya düşmüştü.

Ölümle pençeleşen Cemiloğlu, hür dünyaya seslenerek bu zülme son verilmesi için yardım istemişti.

Uzun müddet Cemiloğlundan haber sızmamış ve öldürüldüğü kanaatına varılmıştı.

Daha sonra öğrenildiki, Cemiloğlu bir Sibirya kentinde mahkûm edilmiş ve ölüme terkedilmişti.

Reisicumhur Fahri Korütürke kongre kararı ile çekilen telgrafta aynen şunlar söyleniyordu:

SAYIN Fahri KORUTÜRK

Cumhurbaşkanı

Medenî âlemin, İnsan Hakları Beyannamesini dünya görüşü olarak kabul etmiş olmasına rağmen, bu günkü vatanımızın dışında bulunan Türkler, hâlâ en

basit insan haklarından mahrumdur. Bilhassa Sosyalist ülkelerde kalmak felâketine uğrayan soydaşlarımız için kat'i neticeli bir imha tatbik edilmektedir.

Kırım Türklerinden Mustafa Cemiloğlu, bu insanlık dışı harekâtı dünya nezdinde protesto etmek için kahramanca mücadele etmiş ve hapsedilmiştir. Bu hadisenin cemiamızda yarattığı teessür çok derindir.

Bu vesileyle Türklüğün davalarını sonuna kadar takip edeceğimiz arzederken, zati âlilerinin şahsında bütün Türk âlemine başsağlığı dileriz

Prof. Dr. Erol CANSEL
ÜLKÜ - BİR IV. KURULTAY Başkanı

İki gün devam eden kurultay sonunda ÜLKÜ - BİR'in Yeni genel idare kuruluna şu zevat seçilmişti:

Prof. Dr. Orhan DÜZGÜNEŞ (Genel Başkan)
Dr. Cezmi BAYRAM (Genel Bşk. Yrd.)
Yılmaz TERZİ (Genel Sekreter)
İbrahim ATALAY (Genel Muhasip)
Alâaddin KORKMAZ (Genel Sek. Yrd. — Basın - Yayın)
İsmet TUNCER (Genel Sek. Yrd. — Teşkilâtlanma)
Hasan KARA (Genel Sek. Yrd. — Dış İlişkiler)
İsmail DOĞAN (Genel Sek. Yrd. — Arşiv - Propaganda)
Ömer Özdil (Genel Sek. Yrd. — Öğretmen meseleleri)
Doç. Dr. Hâlûk KARAMAĞRALI (Üye)
Prof. Dr. Erol CANSEL (Üye)
Prof. Dr. Mecit DOĞRU (Üye)
Köksal EMECAN (Üye)
Orhan UYSAL (Üye)
Yahya YİĞİT (Üye)

ÜLKÜ OCAKLARI

1967'den sonra Türkiye'de Türk işçisinin sol faaliyetlere ve MARKSİST kişilere iltifat etmemesi yüzünden çok kerre maskeli, zaman zaman ise açık faaliyet gösteren komünistler ÜNİVERSİTELER'de öğretim üyeleri ve öğrenciler arasına sızmaya başladılar.

Türk işçisi marksist kafalara ittifat etmediğini TİP adı ile organize olan aşırı solcu bir teşekkülün mensupları iki büyük seçime katılmış ikisinde de işçilerin kesif olduğu bölgelerde sükûtu hayale hatta hezimete uğramışlardı.

İşte İŞÇİ KESİMİ'nden ümidini kesenler faaliyet merkezlerini Üniversiteler içine kaydırma yollarını aradılar.

1967 yılının sonlarında ve 1968 yılının başlarında Üniversitelerde ilk kıpırdamalar ÜNİVERSİTELERDE REFORM istekleriyle başlamış, kısa bir süre sonra ise bu istekler fiili hareketler, yani onların dili ile EYLEM'ler şekline dönüşmüştü.

Fakülteleri işgal eden derslere girmeme, yani BOYKOT kararı alan öğrenciler masum talebe adına

hareket ettikleri yalanını da unutup zaman zaman beynelmilel komünizmin sloganları ile gerçek maksatlarını açığa vuruyorlardı.

Talebe dertlerini bir kenara itip «Bağımsız Türkiye» —«Sosyalist Türkiye»— —«İşçi köylü elele patronlar devrile»— —«Katil İktidar»— —«Altıncı Filo defol» ve buna benzer çeşitli sloganlarla sokağa dökülenler TALEBELERDİR diye, vatandaşlarımızın bir reaksiyonu ile de karşılaşmıyorlardı.

Fakat Üniversitelerimizde okuyan, namuslu, milliyetçi ülkücü, vatan sever ve sol faaliyetlerin nasıl başlayıp nasıl geliştiğini bilen uyanık öğrencileri de aldatmak kendi kirli ve isli tasavvurlarına alet etmek elbette mümkün olmamıştı.

İşte bu gençler Üniversitelere sızmış olan SATILMIŞ kafalarla, kürsüleri işgale hazırlanan marksist öğretim üyeleriyle mücadele etmek ve masum öğrencilerin milli duygularla yetişmelerine yardımcı olmak maksadı ile her fakültede ÜLKÜ OCAKLARI DERNEĞİ veya ÜLKÜ OCAKLARI BİRLİĞİ adıyla teşkilâtlanmağa başladılar.

Başlangıçta Üniversitelere bağlı fakültelerde müstakil olarak kurulan Ülkü Ocakları, bilâhare bir merkeze, yani Ankara ÜLKÜ OCAKLARI'na bağlandılar.

ÜLKÜ OCAKLARININ AMACI

Ülkü Ocaklarının amacını tüzüklerinin 2 ci maddesinden şu şekilde özetlemek mümkündür.

a) — Öğrenciler arasında Türk Milliyetçiliği şuurunu işleyip güçlendirmek, onları memlekete yararlı birer Türk milliyetçisi yapmak;

b) — Öğrenciler arasında hak, adalet, ahlâk, hürriyet, dayanışma ve disiplin duygularının gelişmesini sağlamak;

c) — Öğrencilerin **Tanrıya, Türklüğe, Vatana** bağlı, Türkün tarihini, dilini dinini, kültürünü, soyunu, milli mukaddesatını bilerek seven, milletine karşı görevlerini eksiksiz yapan ÖRNEK İNSAN'lar haline getirilmesine çalışmak;

d) — Milli Birliğimizi ve beraberliğimizi parçalayıcı ve yukarıdaki hedeflerimizi tehdit ve tahrip edici cereyanlarla mücadele ederek gençliğin uyarılması için her türlü faaliyette bulunmak...

ÜLKÜ OCAKLARI bu vatansever duygularla organize olmağa başladığı sırada, yukarıda da ifade ettiğimiz gibi Üniversitelerimiz arasında teşkilâtlanmış, üstelik bir kısım büyük gazetelerin, gafil zenginlerin, hain öğretim üyelerinin desteklediği DEV-GENÇ isimli marksist teşekkülün terösist hareketleriyle karşı karşıya gelmişti.

DEV-GENÇ bütün ihanet ve cinayetlerini ÜLKÜ OCAK'lı gençlerin üstüne yıkmağa çalışıyordu.

1) RUHİ KILIÇKIRAN
2) BAHADDİN DEDESAN
3) MUSTAFA KAHRAMAN
4) KENAN ERTÜRK
5) MUSTAFA BİLGİ
6) MEHMET BÜYÜKSEVİNÇ
7) SÜLEYMAN ÖZMEN
8) NECDET GÜÇLÜ
9) YUSUF İMAMOĞLU
10) DURSUN ÖNKUZU

11) İBRAHİM OK, adındaki Ülkücü gençler ve bir çok güvenlik kuvvetlerine mensup er ve polis DEV-GENÇ adındaki marksist teşekkülün mensupları tarafından şehit edilmişti.

Anarşiyi körüklemek, masum vatandaşı tahrik etmek için ülkücü gençleri öldürmek fırsatı bulamadıkları zaman, kendi arkdaşlarını kurşunluyor suçu da ülkücü gençlerin üzerine yıkmağa çalışıyorlardı.

KUSEYRİ'nin marksist katili kısa bir zaman sonra yakalanıp her şeyi itiraf edince DEV-GENÇ'in o güne kadar kafalarda istifhamlar halinde kalan cinayetleri gün ışığına çıkmıştı.

NİÇİN KOMANDO DİYORLAR?

ÜLKÜ OCAKLARI'nın faaliyetlerine de temas etmeden önce Ülkücü gençlere niçin KOMANDO adı verdiklerini de kısaca izaha çalışalım.

Bilindiği gibi ülkü ocakları başlangıçtan beri yüksek tahsil öğrencileri arasında organize olmakta idi.

LİSE ve muadili okullarda okuyan öğrenciler ise GENÇ ÜLKÜCÜLER TEŞKİLATI adı ile yurdun her yerinde şubeler kuruyorlardı.

Okulların tatil olduğu aylarda ise gençlerin hem disiplinli bir hayata alışmaları, hemde seminer çalışmaları ile fikri yönden gelişmeleri için KAMP'lar kurulmuş bu kamplarda fikri ve bedeni (Sportif) faaliyetlere başlanmıştı.

Çok sayıda ülkücü gençlerin alâka gösterdiği bu kamplardan ilki İstanbul, Ankara, İzmir ve Adana gibi büyük şehirlerimizde kurulmuştu.

Bu dört vilâyetimizde toplam olarak 170 çadır kurulmuş ve 1000 den fazla genç bu kamplarda eğitime tabi tutulmuştu.

SOL kafaları fazlası ile tedirgin eden bu faaliyetler sanki gizli yapılıyormuş gibi komünist ANT dergisi ve Solcu Cumhuriyet gazetesi tarafından savcılıklara şikâyet edilmeğe başlanmıştı.

Milliyetçi teşekküllerin, Özellikle, Milliyetçi Hareket Partisi'nin (O günkü adı CKMP idi) Milli Türk Talebe Birliği ve Türkiye Milli Talebe Federasyonunun yardım ve teşvik ettiği bu kamplar, Solcu ve Marksist kafaları tedirgin etmesine rağmen milletin büyük çoğunluğu içinde güven kaynağı oluyordu.

ÜLKÜCÜ gençlerin gizli değil açık olarak fikri ve bedeni eğitim gördüğü bu kamplar, Sol basın tarafından oldukça adi iftiralara maruz kalmıştı.

Bu iftiralara karşı gazetelere ve Türk halk efkarına bir açıklamada bulunan ALPASLAN TÜRKEŞ şunları söylemişti:

«Komando kampları adı verilen mahallerde gençlik kolları çeşitli Sportif ve kültürel faaliyetlerde bulunuyorlar. Bu arada kendilerine judo da öğretiliyor. Komünistler, memleketi sahipsiz sanıp da sokak hakimiyeti kuramazlar. Onların anlıyacağı dilden konuşacak memleketçi, milliyetçi çocuklarımız vardır. Bunun için gençlerimizi, mücadeleci olarak yetiştiriyoruz. Gençlerimiz memleket vazifelerine hazırlıklı bulunuyorlar, bulunacaklardır.»

Bilâhare yurdun birçok yerlerinde kurulan bu kamplarda, milliyetçi fikir adamları konferanslar vermişler, emekli subaylar yurd bütünlüğü tehlikeye gir-

diği zaman gençlerin nasıl hareket etmeleri lâzım geldiği hususunu izaha çalışmışlardır.

Bir cümle ile bu kamplar iç ve dış düşmanlarımıza karşı Türk gençlerinin daha şuurlu, daha uyanık, daha tedbirli ve daha mücadeleci yetişmeleri maksadı ile kurulmuştu.

Burada eğitim gören gençlere KOMANDO dendi.

ÜLKÜ OCAKLARININ FAALİYETLERİ

ÜLKÜ OCAKLARI, yurd ve milletimizin milli menfaatlerine karşı olan her hareketi protesto etmiştir.

Çoğu Ülkü Ocaklarına mensup 5000'in üstündeki genç Malazgirt zaferinin 900. cü yıldönümünü kutlamak için Malazgirt'e gitmiş, orada çadırlar kurmuş, tuğlar dikmiş meşaleler yakmıştır. Keza her yıl Çanakkalede Çanakkale zaferimizi, Söğüt'te Anadolu Türk Devletinin kuruluş yıldönümlerini kutlamışlardır.

Her yıl KERKÜK KATLİAMI'nı nefretle yadetmiş, yayınladıkları bildirilerle bu hunharca cinayeti kınamışlardır.

KOMÜNİZMİN İHTİLÂL PROVASI adıyla yayınladıkları broşürü çok sayıda basıp dağıtmışlar, Türkiyede işçi istismarcılığı yapan sahtekârların İÇ yüzünü açıklamışlardır.

Yayınladıkları onbinlerce bildiri ile Türk milleti nin yıkıcı bölücü faaliyetlere karşı dikkatini çekmişlerdir.

Bir örnek olmak üzere yayınlanan bu bildirilerden birinin bazı bölümlerini naklediyoruz:

«Milletimizin asırlardan beri sürüp gelen iktisâdî, siyasî ve sosyal sorunlarını, Türk milletinin tarihî gerçeklerine, dinine, ırk ve âdetlerine kısacası Türkiye'nin millî gerçeklerine uygun, millî bir doktrinle halletmek en yüce ülkümüzdür. İşte bu ülkünün çıkış merkezi haline gelecek olan Ülkü Ocağı aynı ülküyü taşıyan mücadeleci, Milliyetçi - Toplumcu genç ülkücülerin ocağıdır.

Ülkü Ocağı, milletine karşı derin sevgi ve saygı hislerini taşıyan kendisini Türklüğe adıyan genç ülküdaşların ocağıdır. Ülkü Ocağı, batıcılığı bir taklitçilik müessesesi haline getiren ve bugünkü her türlü mesuliyet duygusundan yoksun ve gayesiz neslin yetişmesine sebep olanlara karşı mücalede azimli genç ülküdaşların ocağıdır.

Ülkü Ocağı, bu milletin kara günlerinde «bizim Türklere verecek paramız yoktur.» dedikleri halde bugün Türkiye'yi soyup soğana çeviren Salamonlara ve bunlara müsaade edenlere karşı mücadele bayrağını açan genç korkusuzların ocağıdır.

Ülkücüyüz! Ülkücülüğümüz, aziz milletimizi en kısa yoldan en kısa zamanda modern uygarlığın en üst katına çıkarmak ve Türk Milletine tarih sahnesindeki lâyık olduğu mevkiini tekrar iade etmekten ibarettir.

Milliyetçiyiz! Çünkü dünya kurulduğundan beri devam eden milletler arasındaki amansız mücadelede Türk Milletinin galip çıkmasını, muzaffer olmasını istemek ve bunun için çalışmak en tabiî hakkımız ve vazifemizdir. Yabancı milletlerin aziz vatanımız üzerinde gerek iktisadî ,siyasî ve gerekse kültürel saha-

da sinsice yürüttükleri emperyalist politikalarına karşı çıkmak ve milletimizin tarih sahnesinden silinmesine engel olmak, en kutsal vazifemizdir.

Ey Türk gençliği artık uyan!

Titre ve kendine dön.

Tanrı Türkü Korusun.

ÜLKÜ OCAKLARININ SLOGANLARI

ÜLKÜ OCAKLI gençlerin, bir toplantıda, bir mitingde bir yürüyüşte veya bir protesto gösterisinde sık sık tekrarladıkları sloganlardan bazıları şunlardır:

«Milliyetçi Türkiye»

«Milli Devlet - Güçlü İktidar»

«Her şey Türk için, Türk'e göre Türk tarafından»

«Ey Türk titre ve kendine dön»

«Bütün Türkler bir Ordu»

«Yaşasın büyük Türk Milleti ve onun ölümsüz devleti»

«Türk milletini böldürmiyeceğiz»

«Türk Devletini Parçalatmıyacağız»

«Anarşiyi biz yeneceğiz»

«Tanrı Türkü korusun»

ÜLKÜ OCAKLARI KURUCULARI

Şu anda büyük vilâyetlerimizden en küçük kazalarımıza kadar büyük bir hızla gelişen ve Teşkilâtlanan ÜLKÜ OCAKLARI'na kayıtlı 90.000'in üstünde genç vardır.

Bütün kurucuları burada belirtebilmek elbette mümkün değildir.

Biz sadece büyük şehirlerimizde ÜLKÜ OCAKLARI'nın kurulmasına öncülük eden gençlerimizden bir kısmının adını vereceğiz:

ANKARA'DA

Selahattin Çenet, Ramazan Ceylan, Zeki Göncü,

Gazi Eğitim Enstitüsünden:

Nail Kocabay, Rasim Mercan, Hasan Vehbi Yeter, Ahmet Cebeci, Recep Ali Küçük, Necdet Boran, Hüsamettin Taştekin, Mehmet Kılıç.

İlâhiyat Fakültesinden:

Kerim Kulakçı, Mehmet Açdoyuran, Ziya Dağ, Dilâver Cebeci, Hasan Tasaltın.

Orta Doğu Teknik Üniversitesinden;

İlhan Kesici, Dilâver Zeki Daloğlu, İsmail Günay, Akın Malkoç, Nevzat Şahin, Yılmaz Kuşkay, Mustafa Kılıç, Erol Andiç, Fahri Özsoy.

İSTANBUL'DA:

Osman Nuri Bahadır, Sakin Öner, Nihat Çetinkaya, Mehmet Tülüce, Erol Kılıç, Mustafa Lutfi Demirhan, İlhan Kuşçu, Vehbi Biçer, Mebrure Taşkın, Ayten Akgün, Mehmet Subaşı, Sabahattin Kalaycıoğlu, Mehmet Kılıç, Tevhit Çelik, Ahmet Nabi Kıymaz.

Işık Mühendislik Okulundan:

Ömer Lütfi Arslan, Muzaffer Şişmanoğlu, İlyas Masatlı, İbrahim Yalçın, Sinan Gürçay, Ali Turgay Erdemli.

Hukuk Fakültesinden:

Turan Türkdoğru, Ömer Pulatoğlu, Orhan Gündem, Cahit Gözütok Mehmet Tucuk,

Orman Fakültesinden;

Mehmet Şandır, Atıf Çetin, Selâhattin Baysal, Ali Elbistan, Ökkeş Bahadır, Rıfat Kural, İrfan Arslan Abdurrahman Akkaya.

İZMİR'DE

Ege Üniversitesinden;

Mahir Korbeyli, Selahattin Özkan, Yaşar Naci Us,

İzmir İktisadi ve Ticari İlimler Akademisinden;

Hüseyin Genç, Ömer Işık, Yener Yavuz Yılma. Ferudun Yavuz Yılma, Hasan Kalaycıoğlu.

ÜLKÜCÜ ŞEHİTLER

1968 denberi Türk ülküsü uğruna şehit olan ve son aylarda öldürülen Ülkücülerden bir kısmının isimleri:

Ruhi Kılıçkıran, Bahareddin Dedeşan, Mustafa Kahraman, Kenan Ertürk, Mustafa Bilgi, Süleyman Özmen, Necdet Güçlü, Zeki Erdoğan, Yusuf İmamoğlu, Dursun Önkuzu, Mehmet Büyüksevinç, Ümit Beyazçavdar, İbrahim Ok, Reşat Türkeş, Cemil Doğan, Necati Kaya, Sezai Küçükmaltepe, Mehmet Kaya, Ramazan Yeşilyayla, Necdet Dumanay, Ahmet Acarca, Fevzi Doğan, Timur Demir, Sitemkâr Başboğa, Yaşar Özcivlez, İsmail Tığlı, Ekrem Söğüt, Aytekin Taşçı, Mehmet Sarıaslan.

Ülkü Ocaklarının 14 şubat 1976 tarihinde yapılan 4. Genel kongresinde Genel başkanlığa ALİ BATMAN Genel idare kurulu üyeliklerine de Ahmet Güzel, Burhan Polat, Etem Pazarcı, Necati Sıbık, Fatih Abursu ve Halil Elibol seçilmişlerdi.

Ali Batmandan önceki Genel başkan Sami Bal idi.

22 ocak 1977 tarihinde yapılan 5 ci olağan Genel Kongrede ise, Genel başkanlığa SELAHATTİN SARI seçilmiştir.

Merkez Yönetim kurulu üyeliklerine de Mustafa Mit, Harun Çakır, Mehmet Yakar, Salih Gökçe, Yılmaz Döndereci ve Lütfi Şahsuvaroğlu seçilmişlerdir.

Bir kısım politikacılar, bir kısım gafiller hele «NEMELÂZIMCILIĞI» insanî (!) bir düşünce diye telkine çalışanlar, nedense bu yurda, bu millete sıkı sıkıya bağlı milliyetçi - ülkücü gençlerden ürküyorlar. Aslında onlara yardımcı olmaları lâzımken, çelme takıyorlar.

Devletin, rejimin, milletin parasız polisliğini yapan bu gençler, tebrike lâyık iken tel'ine tabi tutuluyorlar.

Gençler bilhassa mes'ul kişilerin kendilerini anarşistlerle birlikte mütalâa etmelerinden şikâyetçidirler. Haklıdırlar.

Ülkü Ocakları Derneğinin Ankarada bulunan Genel Merkezi sık sık halkımızı başta komünizm olmak üzere her çeşit bölücülüğe ve dış etkenlere karşı uyarıcı bildiriler yayınlarken, bu hususada dikkati çekmekte idi.

«Bizi üzen başka bir mesele de bazı iktidar mensuplarının gençlik, eğitim ve asayişiyle ilgi açıklamalarındaki taraf tutucu beyan ve tutumlarıdır. Aşırı sol basın ve taraftarlarının Ülkücü Hareket aleyhine iftira kampanyasının bazı yetkili ve sorumlu ağızlarca da resmileştirilmesi çok acıdır. Bu tutum gençlik içinde endişe ve üzüntü yaratırken, komünistlere cür'et kazandıran başlıca âmil olmaktadır. Gerçekten bu cür'eti kazanmış olacaklar ki Türk gençliği arasında yüz bulamıyan bu bir avuç kızıl - işbirlikçi grubu, yurdumuzun muhtelif bölgelerinde birçok arkadaşımızı

pusuya düşürmek veya dernek baskınları yapmak suretiyle katletmişlerdir.

«Aşırı solcularla aynı kanaatleri paylaşmalarını çok garip bulduğumuz ve esefle karşıladığımız bazı sorumlu kişilere soruyoruz:

Sayıları 90'ı geçen ülkücü gençlerimizi katledenler kimlerdir?

Banka soyanlar, merkez veya iş yerlerini dinamitleyenler kimlerdir?

Deniz Gezmiş'i veya kızıldere'yi anma ve intikamını alma haftası ilân ederek, boykot talimlerine tekrar başlayanlar kimlerdir?

«Yurdumuzun bazı orta öğretim kuruluşlarında Türk Bayrağını göndere çektirmeyen, hattâ yuhalayan, İstiklâl Marşına kasden saygısızlık ederek «bu bayrak ve bu marş bizim değildir» diyenler kimlerdir?»

«Uyanık vatandaşlarımız bunların kimler olduğunu iyi biliyor. Mes'ul kişilerimizin de artık gençleri sağ-sol diye suçlarken vatan hainleri ile vatanseverleri artık tefrik etmelerini diliyoruz.»

1950 - 1970 YILLARI ARASINDA TÜRK MİLLİYETÇİLİĞİNE HİZMET EDEN BASIN

MİLLET:

Muhtelif tarihlerde üç defa kapanıp çıkan Millet Mecmuasını tanınmış tarihçimiz Cemal Kutay çıkarmıştır. Komünist ve komünizme dair en ikna edici vesikaları bu dergi koleksiyonlarında bulmak mümkündür. Bilhassa Nazım Hikmet hakkında hayli korkunç vesikalar neşretmiştir.

KOMÜNİZME KARŞI MÜCADELE:

1 Ağustos 1950 tarihinde neşir hayatına giren mücadeleyi Bekir Berk çıkarıyordu. İlk sayısında Süleyman Nazif'in meşhur «Rus kimdir, Moskof nedir?» yazısı neşredilmişti. Küçük olmasına rağmen gençler arasında büyük alâka gören bu dergide Remzi Oğuz Arık, Mirza Bala, N. Topçu, M. Kaplan gibi tanınmış kişilerin yazılarına sık sık rastlanmakta idi.

SAVAŞ:

T. Milliyetçiler Derneğinin yarı resmî organı durumunda olan Savaş, 2 mart 1951'de Ankara'da Hüsamettin Akmumcu tarafından çıkarılıyordu.

Derginin başında «Türklük ve Mukaddesat Düşmanlarıyla SAVAŞ» ibaresi yazılı idi. Daha altta ise; «Türk Milletindeniz, İslâm ümmetindeniz, garp medeniyetindeniz» deniliyordu. Abdülhadi Toplu, Mehmet Altunbay, Mahmut Aydın Elbeyioğlu, Mehmet Altınsoy, M. Zeki Sofuoğlu, Akgün Ayata'nın yazıları çıkıyordu.

Anadolu'da çıkan dergilerden bahsetmemiş olmamıza rağmen, T. M. Derneğinin organı olup Afyon'da Dr. Sadettin Aygen arafından çıkarılan Türkeli dergisini hatırlatmak isteriz. Tahsin Burdurlu, Metin Kanıpak, Fethi Gözler, C. O. Öcal, M. Ateşoğlu, devamlı yazdığı Türkeli'de 5 aralık 1951 tarihinde neşredilmeye başlanmış ve uzun ömürlü olmuştur.

TANRIDAĞ:

Türk gençlik teşkilâtının organı olan Tanrıdağ'ın kurucuları, Necati Tanrıkulu, Ömer Öztürkmen, Metin Ören ve Sadi Pehlivanoğlu idi. Ateşli, heyecanlı biraz da atak bir dergi idi.

TOPRAK:

1954 yılının aralık ayında, küçükboy bir dergi olarak neşir hayatına atılan Toprak, hassaten komünist

ve komünizmle mücadeleyi ön plâna alan bir muhteva ile tam 14 yıl aralıksız neşredilmiştir. Türk Yurdu istisna edilirse milliyetçi mecmuaların en uzun ömürlüsü olmuştur.

Daimî yazarları arasında Arif Nihat Asya, Dr. Cezmi Türk, Darendelioğlu, Dr. Hikmet Ertez, Zübeyir Koç, M. Said Çekmegil, C. Oğuz Öcal, Nurettin Pakyürek, Refet Körüklü, Dr. Tevetoğlu, Prof. Dr. Şakir Berki, Z. İlhan Zaimoğlu, Aydil Erol, Tahsin Ünal, Hikmet Tanyu, Nejdet Sançar, Zeki Sofuoğlu, Ziyaeddin Babakurban, Hızır B. Gayretullah v.s. kimseler vardı. Derginin yazı ve şiir seçmelerini çok kerre Nurettin Pakyürek yapmakta idi. Toprağın asıl özelliği komünistlerle mücadeleyi vesikalara istinad ederek yapmasıdır.

OCAK:

1955 yılında Burhanettin Şener'in sahipliği altında çıkan Ocak, bilhassa basındaki komünistleri teşhir etmekle dikkati çekiyordu.

İrfan Açıkel, Altan Deliorman, Ali Taştan Öge, İlhan Darendelioğlu, Zeki Sofuoğlu, Hikmet Tanyu, Cemal Oğuz Öcal v.s. kişilerin sık sık yazıları çıkıyordu. 50 sayı kadar çıktıktan sonra neşriyatını tatil etmişti.

TÜRK YOLU:

İlk sayısı 1954 yılının ağustos ayında neşredilen bu aylık milliyetçi derginin sahip ve yazı işleri müdürü eski millî Azerbaycan hükümeti parlâmento üye-

si M. Sadık Arandı. Derginin hemen bütün yazıları M. Sadık Aran tarafından yazılıyordu. Türk Yolu, daha ziyade Azerbaycan kurtuluş dâvasını dile getiren bir dergi idi.

ÇAKMAK:

Tahsin Demiray'ın sahibi olduğu ve neşriyatını ise fiilen Prof. Dr. Cezmi Türk'ün idare ettiği Çakmak 7 mart 1956 yılında neşredilmeye başlanmıştı.

İlim ve iman - Ahlâk ve Nizam sloganı altında neşredilen bu dergi, haftalık aktüel ve politik hâdiseleri milliyetçi bir açıdan tahlil ediyordu. Tam 52 sayı çıkabildi, ikinci yıla başlamadan neşriyatını tatil etti.

MÜCAHİT:

1955 yılından 1963 yılına kadar aralıklı olarak neşredilen Mücahit, Azerbaycanlı Türk kardeşlerimizden Cengiz Gökgönül sahipliği altında çıkmıştır.

Cengiz Gökgöl, Nurettin Hazar, Prof. Caferoğlu, Mustafa Vekiloğlu, Dr. Aziz Alpagut, Nejdet Sançar, Refet Körüklü, Ayhan İnal'in yazı ve şiirleri neşredilmekteydi. Mücahit, daha ziyade Azerbaycanın kurtuluş dâvasını dile getirmekteydi.

TÜRK YURDU:

Türk Yurdu'nun mizampaj ve estetiğe de büyük ehemmiyet veren en zengin sayıları 1959 ile 1965 arasında neşredilen sayılardı.

Bu sayılar Prof. D. Osman Turan'ın sahipliği ve Prof. Dr. Emin Bilgiç'in yazı işleri müdürlüğü zamanında başladı. İlk sayı 1 Mart 1959 tarihini taşıyordu. Derginin mizanpajını Ömer Öztürkmen hazırlıyordu. Yazı ailesi arasında, Prof. Dr. Ali Fuad Başgil, Prof. Dr. Necati Akder, Adile Ayda, Semiha Ayverdi, Ziyaeddin Babakurban, Yavuz Bülent Bakiler, Prof. Said Ali Ankara, Celâlettin Atamanalp, Arif Nihat Asya Prof. Şakir Berki, Prof. Tahir Çağatay, Mehmet Çavuşoğlu, Galip Erdem, Enver Esenkova, Prof. Fındıkoğlu, Feyzi Halıcı, Necmettin Hacieminoğlu, Azmi Güleç, Abdülkadir İnan, Prof. Mehmet Kaplan, Erdoğan Cemil Okçu, M. Zeki Sofuoğlu, Prof. Dr. F. K. Timurtaş, Nurettin Topçu, Orhan Ulukan, H. N. Zorlutuna v.s. bulunuyordu.

EMEL:

Daha ziyade Kırımlı Türk kardeşlerimizin kurtuluş savaşına yer veren Emel'in ilk sayısı Niyazi Kırımman'ın sahipliğinde 1960 yılının kasım ayında çıkmıştır.

İki ayda bir defa neşredilen derginin yazarları, Müstecip Ülküsal, İbrahim Otar, Nurettin Ağat, Azmi Güleç, Nejdet Sancar, Göktürk Mehmet Uytun, Refet Körüklü idi.

YENİ İSTİKLÂL:

İlk sayısı 1960 yılının aralık ayında neşredilmiştir. Altı ay kadar Sönmez Neşriyat ve Matbaacılık A. Ş. adına hazırlanan Yeni İstiklâl bilâhare M. Şevket Ey-

gi'nin mesuliyetine terkedilmiş daha sonra ise M. Şevket Eygi Yeni İstiklâl'in fiilen sahibi olmuştu.

Yarım boy gazete ebadında çıkan Yeni İstiklâl M. Şevket Eygi'nin sahipliğinden itibaren oldukça büyük alâka görmeye başlamış ve 30 bini aşan satışı ile bir rekor seviyeye yükselmişti.

Gazetenin en cazip kalemleri, Cevat Rıfat Atilhan, Zümrüdüanka müstear adıyla Dr. Abdullah Öztemiz, (Hacıtahiroğlu) ve Şevket Eygi idi.

Yeni İstiklâl'in en büyük hususiyeti Dinî ve Millî bir muhtevaya sahip oluşu ile komünistlere karşı amansız bir mücadele açışı idi.

DÜŞÜNEN ADAM:

İlk sayısı 1 aralık 1961'de neşredilmiştir.

Hami Tezkan ve Gökhan Evliyaoğlu'nun birlikte çıkardığı Düşünen Adamda başta Prof. Ali Fuad Başgil olmak üzere, Peyami Safa, F. Kadri Timurtaş, Mehmet Turgut, Galip Erdem, Salâhattin Şar, Dr. Abdullah Öztemiz, M. Lütfi Ballısoy, Neclâ Tonak, Cahit Atasoy, Kâmil Turan, Yücel Hacaloğlu v.s. kimseler yazıyordu.

Derginin neşriyatını uzun müddet Galip Erdem, ondan sonra ise Yücel Hacaloğlu idare etmiştir. Politik bir mecmua olmasına rağmen millî meselelerimize oldukça fazla yer vermekteydi.

ORKUN:

İlk sayısı 1962 yılının şubat ayında çıkan Orkun, birkaç defa el ve boy değiştirmiştir. Dergiyle fiilen İ. Hakkı Yılanlıoğlu, Yavuz Bülent Bakiler ve Göktürk Mehmet Uytun meşgul olmaktaydı.

Arif N. Asya, Fevziye A. Tansel, Halide N. Zorlutuna, Nejdet Sançar, Hikmet Tanyu, M. Zeki Sofuoğlu, Aclan Sayılgan, Cevad Önder, Nurettin Uytun, Sabri Kelemeroğlu F. Tevetoğlu, Galip Erdem, F. Kırzıoğlu, Basri Gocul, Refet Körüklü, Nurettin Özdemir, Kemalettin Şenocak, Reşat Cantaş, Tahsin Ünal, Mustafa Hacıömeroğlu, Necmeddin Sefercioğlu, Mehmet Altınsoy, Ahmet Nihat Akay, Hasan Aksay, Ramazan Demirsoy, A. Rıza Özer, Mehmet Orhun, M. Kâmuran Gedikoğlu'nun yazıları ile her sayıda Türk Milliyetçilerine aid çevrelerden haberler neşredilmekteydi.

MİLLİ YOL:

26 ocak 1962 tarihinde ilk sayısı çıkan Millî Yol, İsmet Tümtürk'ün idaresinde idi. Sahibi olarak Necati Bozkurt'un adı vardı. Derginin mizampajı ise Altan Deliorman tarafından hazırlanıyordu. Nihal Atsız, Nejdet Sancar, Z. Sofuoğlu, R. Körüklü, Tahsin Ünal, Muhittin Koran v.s. kimselerle genç istidatlara sık sık yer veriliyordu.

FEDAİ:

İzmir'de Kemal Fedai Çoşkuner tarafından çıkarılan Fedai'nin ilk sayısı 1963 yılının Ağustos ayında neşredilmiştir. Her çeşit yıkıcı cereyanla amansız bir mücadeleye girişen Fedai'de daha ziyade Kemal Fedai Çoşkuner, Hüsnü Dikeçligil, Ömer Lütfi Bozcalı, Saffet Solak, Osman Yüksel Serdengeçti'nin yazıları çıkıyordu. Fedai'de aktüel haberler ve çok güzel hamasi şiirler de neşredilmiştir.

ÖTÜKEN:

İlk sayısı 1 aralık 1964 tarihinde neşredilen Ötügen'in sahibi Atsız, mesul yazı işleri müdür Mustafa Kayabek'ti. Yazı ailesi arasında bunlardan başka Nejdet Sancar, Nejdet Kürşad, Hayrani Ilgar, Ziyaeddin Babakurban, Gökçeoğlu Yavuz Yücel, Zeki Sofuoğlu, Hikmet Tanyu, Refet Körüklü vardı. Dergiye malî yönden yardımı Y. Mühendis Eriş yapmakta ve halen neşriyatına devam etmektedir.

MÜCADELE:

T.K.M. Derneğinin genel merkezi tarafından neşredilmekte olan Mücadele'nin ilk sayısı 1 mart 1964 tarihinde çıkmıştır. İhsan Koloğlu, Nejdet Halil Pala ve Ali Rıza Çelik tarafından idare edilen dergide, daha ziyade T.K.M. Derneğinin fikriyatını dile getiren yazılara yer verilmektedir.

YOL:

22 ocak 1965'de Turgut Atasoy'un sahipliği altında çıkan YOL'u Tarık Buğra idare ediyordu.

Prof. Dr. Mümtaz Turhan, Prof. Dr. F. Kadri Timurtaş, Prof. Dr. Mehmet Kaplan, Cahit Okurer gibi tanınmış kişilerin sık sık yazıları çıkan Yol'da en cazip ve alâka çekici yazıları Y. Müh. Fahri Tanman yazmıştı.

1 Mart 1950'de Turgut Evren tarafından çıkarılan BİZİM TÜRKİYE ve 1 Aralık 1952'de neşredilmeğe başlayan HAREKET, OĞUZ, GURBET'ten başka 1 şubat 1955'de Necmettin Deliorman tarafından çıkarılan

TÜRK DÜNYASI'nı da Türk milliyetçiliğine hizmet eden dergiler arasına hatırlatmak isteriz.

MİLLİ HAREKET:

İlk sayısı 1 kasım 1966 da yayınlanan Milli Hareket mecmuasının kurucuları, Ahmet Karabacak, Rıza Fırtına ve Muammer Işın idi.

İlk sayıda ise şu kişilerin yazılarına yer verilmişti.

Muammer Işın, Ahmet Kabaklı, Kemal Cabioğlu, İsmail Dayı, Muhittin Nalbantoğlu, Edip Kemal, Prof. Faruk K. Timurtaş, Hakkı Şinasi Çoruh, Mehmet Arar, Semahattin Cem, Altay Turan.

50 sayı yayınlanan Milli Hareketin diğer nüshasında şu imzalara sık sık rastlanmaktadır:

Alpaslan Türkeş, Necdet Sançar, Doç, Necmettin Hacıeminoğlu, Sakin Öner, Doç. Mehmet Eröz, Tahsin Ünal, O. Yüksel Serdengeçti, Mustafa Kayabek, Ünver Oral, Dündar Taşer, Galip Erdem, Süleyman Sürmen, Erol Kılıç.

DEVLET:

Milliyetçi Hareket Partisinin gençlik kollarında faaliyet gösteren genç milliyetçiler tarafından 1967 yılında kurulan DEVLET, aktif ve mücadeleci hava içinde çabuk bir zamanda dikkatleri üzerine çekti.

Uzun müddet İbrahim Metin, Sadi Somuncuoğlu, Yücel Hacaloğlu ve Galip Erdem tarafından idare edilen Devlette şu imzalara sık sık rastlanmaktadır.

A. Türker, Prof. Hikmet Tanyu, Dr. Necmettin Hacıeminoğlu, Cezmi Kırımoğlu, vefat etmeden önce Arif Nihat Asya ve Dündar Taşer.

GAZETELER:

Tasvir, Yenisabah, Son Havadis, Tercüman, Yeni İstanbul, Bizim Anadolu, Babıalide Sabah gazeteleri ile günlük fıkra yazarı olarak Türk milliyetçiliğine uzun müddet hizmet etmiş olan Peyami Safa, Necip Fazıl Kısakürek, Orhan Seyfi Orhon, Kadircan Kaflı'dan sonra Ahmet Kabaklı, Tekin Erer'i hatırlatmak kadirşinaslık değil, haklarını teslim etmek olur.

Elinizdeki şu eserimizle, Türkiye'de milliyetçilik hareketlerini derli - toplu anlatabilmişsek bize ne mutlu...

— SON —

NOTLAR:

Bu eserde bahsedilen bir kısım hâdiseler hakkında daha geniş bilgi edinebilmek için müracaat edilecek kaynaklar:

1 — Türkiye İstiklâl ve Hürriyet Mücadeleleri Tarihi (Cemal Kutay)
2 — Türkiye'de Siyasî Partiler (T. Zafer Tunaya)
3 — Millî Mücadelede Basın (Ömer Sami Çoşar)
4 — Tarih Konuşuyor (Cemal Kutay)
5 — Türk Derneği (Yusuf Akçora)
6 — Hamdullah S. Tanrıöver (Mustafa Baydar)
7 — 1937 Cumhuriyet Armağanı
8 — Olan Oldu Bizlere (C. Oğuz Öcal)
9 — Meclis Zabıtları (5 Ağustos 1942)
10 — Kürşad Mecmuası
11 — 1944 Milliyetçilik Olayları (A. Türkeş)
12 — Tasvir Gazetesi (20 Nisan 1947)
13 — Tasvir Gazetesi (13 Aralık 1947)
14 — Yeni Sabah Gazetesi (12 Aralık 1947)
15 — Verim Gazetesi (1947 yılı cildi)
16 — Gençliğin Sesi (30 Aralık 1947)
17 — Ulus Gazetesi (29 Aralık 1947)

18 — Meclis Zabıtları (29 Ocak 1947)
19 — Cumhuriyet Gazetesi (19 Mayıs 1948)
20 — Meclis Zabıtları (10 Şubat 1949)
21 — Meclis Zabıtları 12 Mart 1949 ve Yeşilada Dergisi
22 — Komünizme Karşı Türklük (Sayı: 11)
23 — Komünizme Karşı Mücadele (1 inci cilt)
24 — Çiçekpalas olayı Ocak Dergisinde neşredilmiştir.
25 — Yalvaç Gazetesi (4 Mayıs 1952)
26 — Ocak Dergisi (1 nci cilt 1956)
27 — Gençlik Gazetesi (20 Ocak 1962)
28 — Yeni İstanbul Gazetesi (14 Ocak 1962)
29 — İsmail Dayıdan alınan şifahî bilgi
30 — İsimler mahkeme zabıtlarından çıkarılmıştır.

İÇİNDEKİLER

I. KISIM
(1920 — 1935)

Kısa Bir İzah 7
Başlarken 9
Millî Mücadele 12
Millî Mücadele Yıllarındaki Teşekküller 20
Millî Mücadeleyi Destekleyen Gazeteler 28
Birinci Büyük Millet Meclisi 32
Türk Derneği 40
Türk Yurdu Cemiyeti 44
Türk Ocağı 47
Sultanahmet Mitingi 50
Türk Ocakları Tekrar Faaliyette 57
Millî Türk Talebe Birliği 62
Razgrad Hâdisesi 65
Vagon-li Hâdisesi 70
1935 Yılına Kadar Türk Milliyetçiliğine Hizmet Eden Basın 76
Türk Milliyetçiliğinin İlk Öncüleri 83

II. KISIM
(1935 — 1950)

Hatay Mitingi 95
Kitap Sevenler Kurumu 100
3 Mayıs Hâdisesi 102
Irkçılık-Turancılık Dâvası 139
Tan Hâdisesi (4 Aralık 1945 Nümayişi) 159
Türk Kültür Ocağı 165
Türk Kültür Çalışmaları Derneği 170

Türk Gençlik Teşkilâtı 173
Ankara Üniversitesi Gençleri Solcuları Lânetliyor ... 176
İzmir Mitingi 181
Gençliğin Mücadeleyi Şiddetlendirme Kararı 184
Ankara Nümayişi 196
Mücadeleye Mebuslar da Katılıyor 206
Büyük Millet Meclisindeki Komünizmle Mücadele Komisyonu 211
Türk Ocakları Tekrar Açılıyor 216
1935-1950 Arasındaki Basın 226

III. KISIM
(1950 — 1970)

Kıbrıs Dâvası ve Mitingleri 241
Komünizmle Mücadele Derneği 249
Milliyetçiler Federasyonu 252
Çiçekpalas Hâdisesi 258
Mareşal Çakmak Hâdisesi 265
Türkçüler Yardımlaşma Derneği 271
Türk Milliyetçiler Derneği 273
Millet Meclisinde Tarihî Bir Gün 293
Milliyetçiler Derneği 312
Türkiye Komünizmle Mücadele Derneği 317
Halk Uyanıyor 322
27 Mayıs Hareketi ve Sonrası 326
Kerkük İçin Yürüyüş 335
Solcuların Hizmeti 337
Solcu Basın Tel'in Ediliyor 344
Aydınlar Kulübü 372
Aydınlar Kulübü 375
Milliyetçi Gençlerin Yürüyüşü 379
Türk Ocağı 384
Tepebaşı Tiyatrosundaki Galeyan 388
Türkiye Milliyetçiler Birliği 395
Türkiye Komünizmle Mücadele Derneği 398
Ülkü-Bir 406
Ülkü Ocakları 413
Ülkücü Şehitler 423
1950-1970 Yılları Arasında Türk Milliyetçiliğine Hizmet Eden Basın 426

{ kutupyıldızı kitaplığı }
579

İLHAN DARENDELİOĞLU

1921 de Tarsus'ta doğdu. Tarsus Ortaokulu ve Adana Erkek Lisesini bitirdikten sonra İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türkoloji bölümüne girdi. Kısa bir süre Türkçe - Edebiyat öğretmenliği, 1950 de ordonat yedek subay olarak vatani vazifesini yaptı.

1965 de Milliyetçi Çin'de beynelmilel komünist aleyhtarı kongreye, 1970 de Münih ve Paris'te, 1972 de de Trablusgarp'da yapılan toplantılara davet edildi ve katıldı.

1969 da İstanbul'dan Milletvekili seçildi.

Uzun müddet Türkiye Komünizmle Mücadele Derneği'nin genel başkanlığını yaptı.

Dağıtım
ANDA
Babıali c.nu.50:2
Cağaloğlu — İST.

★ 50 Lira